

**PREDLOG
PRVA OBRAVNAVA
EVA 2023-2570-0065**

ENERGETSKI ZAKON

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zaradi obsežnosti EZ-1 je postajala materija, ki jo je navedeni zakon urejal, čedalje bolj nepregledna. Iz tega razloga se je izkazala potreba po tem, da se zakonska ureditev energetike, ki je bila v EZ-1 zajeta v enem zakonu, po vsebini razdeli na več samostojnih zakonov, ki bodo sledili strukturi pravnega urejanja teh vsebin v aktih sekundarne zakonodaje EU. Temu premisleku je sledil sprejem naslednjih zakonov: Zakon o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE), Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21), Zakon o oskrbi s plini (Uradni list RS, št. 204/21 in 121/22) in Zakon o oskrbi s toploto iz distribucijskih sistemov (Uradni list RS, št. 44/22). Vsi navedeni zakoni so posamezno materijo posledično razveljavili v EZ-1. Tako je ostalo nekaj poglavij in členov v EZ-1, ki se jih prenaša v ta zakon. Poleg navedena pa se s predlogom zakona obstoječa zakonska ureditev dopolnjuje glede posameznih vsebin, za katere se je izkazalo, da so pomanjkljivo urejene ali potrebujejo nadgradnjo in prilagoditev glede na izkušnje in nove cilje na področju energetike.

V predlogu zakona EZ-2 so določena načela in ukrepi upravljanja energetske politike na državnem in lokalnem nivoju, urejajo se pristojnosti, organizacija in delovanje Agencije za energijo, pristojnosti energetske inšpekcije, urejajo se razmerja v zvezi z energetske infrastrukturo, uvajajo podlage za bolj učinkovito dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije oziroma za dodeljevanja spodbud za naložbe v podporo regijam in območjem, odvisnim od ogljika ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda. Med ostalo vsebino, ki se ureja, so pomembne določbe, ki so bile razvite na izkušnjah v času kriznega upravljanja, s katerimi bo mogoče hitreje delovati tudi v morebitnih bodočih kriznih razmerah na področju oskrbe z energijo.

V času kriznih razmer na področju energetike je bilo sprejetih kar nekaj predpisov, katerih določbe so začasne narave. Ker se je tekom krizne situacije na področju energetike izkazalo, da je potrebno določene vsebine urediti v zakonu, ki nima začasne narave, so se posamezne določbe iz Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (Uradni list RS, št. 121/22 in 49/23; 3., 9., 10., 14. in 15. člen) in iz Zakon o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (Uradni list RS, št. 158/22 in 49/23; 20. člen) prenesle v predlog tega zakona.

Zaradi poenostavitve postopkov pri pridobivanju posameznih spodbud so dodani členi, ki urejajo postopek na način, da se zanj ne uporabljajo določbe ZUP-a. Dodata se dva nova poglavja, in sicer »Postopek za dodeljevanje spodbud za naložbe v OVE in URE« ter poglavje »Dodeljevanje spodbud za naložbe v podporo regijam in območjem, odvisnih od ogljika ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda«.

Dodan je nov člen, ki se nanaša na porabo sredstev iz naslova lastninskega preoblikovanja. Ta člen določa, da so sredstva pridobljena iz kupnin po Zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij, prihodek državnega proračuna in se skladno s 7. členom Zakonom o uporabi sredstev pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 45/95, 34/96, 60/99 – ZSRR, 22/00 – ZJS, 67/01 in 47/02) razporedijo za posamezne namene, ki vključuje tudi investicije v javni sektor gospodarstva. Navedena sredstva, se namenijo gospodarski družbi, ki opravlja svojo dejavnost kot gospodarsko službo, za izgradnjo energetske infrastrukture za prenos električne energije na napetostnem nivoju 110kV ali višje. Pri dodeljevanju sredstev je potrebno zagotoviti, da je javno financiranje naložb v elektro omrežje izvedeno v skladu s pravili o državnih pomočeh. Poudariti je potrebno, da se sredstva ne namenijo za izgradnjo in delovanje povezanih daljnovodov in skladiščenja zmogljivosti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilji predloga zakona so:

- sistemska ureditev materije,
- večja preglednost pravne ureditve na tem področju,
- zanesljiva oskrba z energijo,
- zagotavljanje učinkovite konkurence na trgu energije,
- prehod na nizkoogljično družbo,
- zagotavljanje učinkovitega nadzora nad izvajanjem določb tega predloga zakona,
- poenostavitev postopkov pridobivanja sredstev.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva in temelji zlasti na naslednjih načelih:

- načelo prioritete,
- načelo stroškovne učinkovitosti,
- načelo socialne kohezivnosti,
- načelo enakega obravnavanja,
- načelo preglednosti,
- načelo javnosti,
- načelo varstva potrošnikov,
- načelo celovitosti,
- načelo spodbujanja,
- načelo pregledne in nepristranske oskrbe z energijo,
- načelo konkurenčnosti,
- načelo onesnaževalec plača,
- načelo okoljske trajnosti,
- načelo opolnomočenja.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

V prvem poglavju so splošne določbe, ki določajo samo vsebino zakona, evropske predpise, ki se prenašajo s tem zakonom ter urejajo izraze, ki so potrebni za razumevanje tega predloga zakona.

Drugo poglavje vsebuje temeljna načela energetske politike ter ukrepe upravljanja energetske politike, med drugim prednostno rabo energijskih virov in energentov, LEK in energetske bilance.

- prednostna raba energijskih virov in energentov:

Z določbami o prednostni rabi energijskih virov in energentov se spodbuja uporabo obnovljivih virov energije in povečati energetska učinkovitost v stavbah ter napravah, kar bi imelo pomemben vpliv na zmanjšanje onesnaževanja in naše odvisnosti od fosilnih goriv, kar je ključno za doseganje ciljev trajnostnega razvoja in zmanjšanje vpliva na okolje. S temi ukrepi bodo lokalne skupnosti v okviru svojih možnosti aktivno prispevale k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter izboljšanju kakovosti bivanja in zdravja prebivalcev. Prednostno rabo mora določiti lokalna skupnost v lokalnem energetskega konceptu (LEK) po načelih:

- obnovljiv vir energije in odvečna toplota imata prednost pred neobnovljivimi viri energije;
- tehnologije z nižjo emisijo toplogrednih plinov imajo prednost pred tistimi z višjo emisijo;
- na območju strnjene naselja imajo prednost za vir ogrevanja drugi obnovljivi in nizkoogljični viri energije pred lesno biomaso;
- energetska učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja imajo prednost na območju distribucije toplote tega sistema pred drugimi posameznimi sistemi in tehnologijami oskrbe s toploto;

Pri graditvi nove stanovanjske stavbe projektiranje in vgradnja kotlov na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin ne bo več dovoljena.

V strnjenih naseljih ne bo dovoljeno projektiranje in vgradnja kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah in v posameznih delih večstanovanjskih stavb, razen v primerih, ko ne gre za osnovno ogrevanje. V lokalnih energetskega konceptih bodo morale lokalne skupnosti določiti strnjena naselja, kjer se morajo omenjene omejitve uveljaviti.

- omejitve pri koncesijah za distribucijo zemeljskega plina:

Za zmanjševanje odvisnosti od uvoženega zemeljskega plina lokalnim skupnostim ne bo več dovoljeno podeljevati novih koncesij za zgraditev in upravljanje omrežja za distribucijo zemeljskega plina, kar jih bo spodbujalo v iskanje alternativnih in bolj trajnostnih virov energije za ogrevanje stavb. Dovoljeno bo le izjemoma, če je omrežje že načrtovano v LEK in razpolagajo z dokazili o načrtovanem priključevanju proizvodnih virov plina obnovljivega izvora za vsaj 80 odstotkov načrtovane rabe.

S predlaganimi določbami urejamo tudi pogoje, pod katerimi lahko lokalna skupnost podaljša obstoječe koncesije za upravljanje in širitev plinovodnega omrežja za distribucijo plina za določeno obdobje. Te določbe členu se smiselno uporabljajo tudi v tistih v občinah, kjer niso podelili takih koncesij, a imajo javna podjetja, ki izvajajo izbirno gospodarsko javno službo distribucije zemeljskega plina.

Zakon daje še odjemalcem zemeljskega plina pravico, da se ne priključijo na sistem za distribucijo zemeljskega plina, če dokazujejo, da se bodo ogrevali na obnovljive vire energije. Prav tako ne bodo zavezani plačati pogodbene kazni za odklop od distribucijskega sistema, če so bili temu zavezani s pogodbo o priključitvi.

- posodobitev glede lokalnih energetskega konceptov:

Za sprejem lokalnega energetskega sistema (LEK) ne bo več potrebnega prehodnega soglasja ministra, pristojnega za energijo. Ministrstvo se zgolj seznanja z sprejemom. Ministrstvo bo analiziralo LEK-e lokalnih skupnosti ter njihov prispevek in skladnost postavljenih ciljev z veljavnim Nacionalnim energetskega podnebnim načrtom (NEPN). Uvajajo se podlage za digitalizacijo, da se LEK-e izdeluje v digitalni obliki in o njih tudi poroča v digitalni obliki, oboje z namenom poenostavljenja priprave in večje preglednosti vsebine LEK. Določamo, da se sistem digitalni LEK v okviru energetskega portala prostorskih podatkov vzpostavi do konca leta 2026.

Tretje poglavje vsebuje določbe v zvezi z Agencijo za energijo.

Za Agencijo za energijo se v predlogu zakona pretežno ohranja obstoječo ureditev, posodablja pa se predvsem določbe. Potrebni je nekaj manjših terminoloških uskladitev in posodobitev besedila, ker je EZ-1 razpadel na področne zakone. Bolj pomembne so statusne določbe in določbe o zaposlenih v agenciji.

Med pogoji za predsednika ali člana sveta agencije se ohrani, da mora biti strokovnjak za elektrotehniška, strojnotehniška, ekonomska ali pravna vprašanja, črta pa se omejitve, da mora biti to "s področja energetike", saj je – ob upoštevanju vseh drugih veljavnih zakonskih omejitev - takih oseb

zelo malo. Ključno pa je, da je član sveta strokovnjak na svojem področju, saj bo tudi z izkušnjami iz drugih sektorjev lahko pripomogel kakovosti dela sveta agencije

Program dela in finančni načrt sprejme le svet agencije, agencija z njim seznanjeni DZ. Po EZ-1 je dajal soglasje DZ, kar je bilo nepotrebno in nesmotrno. Nadzor nad delom agencije pa je še vedno zagotovljen s poročanjem DZ, ki tudi imenuje člane sveta. Nadzor nad gospodarno rabo sredstev izvaja računsko sodišče.

Novo so nekatere določbe glede postopkov agencije o obveznosti posredovanja podatkov, poročanju, odredbi sodišča za preiskavo poslovnih prostorov so konkretizirane (tudi strožje), možnost izdaje začasne odločbe, s čimer se ji zagotovi učinkovitejše izvajanje nadzora.

Četrto poglavje je namenjeno urejanju energetske infrastrukture.

Poglavje opredeljuje objekte, naprave in omrežja, ki sestavljajo energetske infrastrukturo. Splošna opredelitev infrastrukture je v bistvenih sestavinah enaka, kot je bila v dosedanem Energetskem zakonu. Vendar je potrebno opozoriti, da je opredelitev infrastrukture širša, kot je opredelitev gospodarske javne infrastrukture v 11. točki prvega odstavka 3. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE), saj vključuje tudi objekte in naprave, potrebne za izvajanje energetske dejavnosti, ki ni gospodarska javna služba (proizvodnja električne energije, v določenem obsegu proizvodnja toplote, obratovanje sistema za utekočinjen zemeljski plin, obratovanje sistema za skladišče plina).

Novo je, da se od lastnika infrastrukture, katerega dejavnost pa se izvaja kot gospodarska javna služba, pričakuje višja dolžnost ravnanja, in sicer s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika.

Novost v primerjavi s prejšnjo ureditvijo je, da se vzdrževalna dela v javno korist lahko izvedejo z izvedbo vseh del, kot jih določa uredba, ki ureja vzdrževalna dela v javno korist na področju energetike, izjemoma pa se pri vzdrževalnih delih v javno korist lahko uporabi tudi drugačna tehnična rešitev kot je bila uporabljena pri gradnji prvotne infrastrukture. To velja tudi, če taka rešitev sega izven obstoječih gabaritov naprav in objektov energetske infrastrukture. To se omejuje z zahtevo, da Izbrana rešitev ne sme segati izven obstoječih gabaritov naprav in objektov energetske GJI več, kot je potrebno. Omenjena dopolnitev zakona je potrebna, saj se je v sklopu Poplav 2023 izkazalo, da v primeru izrednih dogodkov prejšnje zakonske rešitve niso bile ustrezne in so omejevale hitro saniranje in povrnitev energetske javne infrastrukture v obratovalno stanje.

V delu posebnih določb o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice v javno korist je določeno, da je razlastitveni upravičenec lahko investitor v energetske infrastrukturo za prenos in distribucijo elektrike, plina, distribucijo toplote in oskrbo z drugimi energetskimi plini, ali proizvodnjo elektrike, priključek do objektov za proizvodnjo in shranjevanje električne energije z inštalirano močjo, večjo od 10 MW, ali skladišča plina. To ne velja le za pridobitev služnosti v javno korist, kjer je že po splošnih predpisih razlastitveni upravičenec izvajalec javne službe, pač pa tudi za odvzem lastninske pravice.

Predlog posebej ureja tudi pridobitev služnostne pravice na nepremičninah, ki so v lasti več oseb. V primeru solastnine se določa izjemo glede obvezne predhodne ponudbe za sklenitev služnostne pogodbe, saj se v praksi izkazuje, da pri velikem številu solastnikov pogodbeno ni možno ustanoviti služnosti v javno korist (pokojni lastniki, lastniki živeči v tujini, neznani lastniki,...). Predvidena je tudi nova vrsta zaznambe (zaznamba ustanovitve služnosti v javno korist). Investitor ima kot druga pogodbeni stranka možnost, da predlaga vpis te zaznambe, potem ko eden od solastnikov izjavi svoje soglasje za nastanek služnosti in izda zemljiškoknjižno dovolilo, s katerim soglašata, da se služnost vpiše v zemljiško knjigo.

V petem poglavju se določa vsebino glede energetske inšpekcije.

Šesto poglavje je namenjeno urejanju postopka za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije.

V okviru veljavnih postopkov dodeljevanja spodbud na področju učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije prihaja do nerazumnih zamud, ki se dogajajo zaradi določenih administrativnih ovir, že ustaljenega načina vodenja postopkov, prekomerne birokracije in neustrezne uporabe informacijskih

tehnologij. Investitorji v projekte URE in OVE so zaradi nerazumno dolgotrajnih postopkov dodeljevanja spodbud podvrženi dodatnim tveganjem vezanim na spreminjajoče razmere na trgu energentov in gradbeništva ter cen gradbenega materiala. Zaradi navedenega hočemo postopke poenostaviti, pohitriti in digitalizirati ob enakovrednem zagotavljanju transparentnosti in enakopravnosti prijaviteljev. Tako se določajo posebna postopkovna pravila za dodeljevanje finančnih spodbud, ki odstopajo od splošnih pravil, namenjenih odločanju o pravicah, obveznostih in pravnih koristih oseb v upravnih zadevah ter od splošnih javnofinančnih pravil, namenjenih določanju postopkov za dodelitev sredstev iz javnih finančnih virov. Postopek je definiran na način, da bo upošteval večino že obstoječih določb vezanih na postopek dodeljevanja subvencij in drugih oblik sofinanciranja, dodane pa so določbe, ki usmerjajo v digitalizacijo, debirokratizacijo in optimizacijo. Postopek se bo natančneje urejal z uredbo.

V sedmem poglavju so določbe, ki so namenjene dodeljevanju spodbud za naložbe v podporo regijam in območjem, odvisnim od ogljika ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda.

V osmem poglavju se ureja vsebina glede posameznih drugih skupnih vprašanj, med drugim se ureja tudi krizne razmere na področju oskrbe z energijo.

V devetem poglavju predlog zakona vsebuje kazenske določbe.

V desetem poglavju predlog zakona prehodne in končne določbe.

b) Način reševanja:

Poglavitna vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom, so navedena v predhodni točki. Predlog zakona določa tudi izdajo podzakonskih predpisov, tako vlade kot tudi ministra, pristojnega za energijo.

Novi predpisi vlade so naslednji:

- Vlada z uredbo podrobneje predpiše postopek za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije, ki ga izvaja izvajalec javnega poziva in obsega način vodenja, pripravo in obvezne sestavine javnega poziva, način vlaganja in obravnavo vlog na javni poziv, dopolnjevanje in razjasnjevanje vlog, odločanje o dodelitvi spodbud s sklepom o dodelitvi, vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev, hrambo dokumentacije, izvedbo nadzora in spremljanje (tretji odstavek 135. člena);
- Vlada z uredbo določi najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, velikost in vrste stavb, za katere velja obveznost, izjeme in druge posebnosti, ki so nujne za omejitev temperature zraka (drugi odstavek 160. člena);
- Vlada podrobneje določi prepoved osvetljevanja za namen varčevanja z energijo in za doseganje ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti v določenem obdobju dneva, opredeli prostore, površine in stavbe, kjer je prepovedano osvetljevanje, in druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah (drugi odstavek 161. člena).

Novi predpisi ministra so naslednji:

- metodologija za določitev stavb pod določeno nazivno močjo generatorjev toplote ali pod določeno letno rabo energije za ogrevanje in za določitev strnjene naselja iz sedmega odstavka tega člena predpiše minister, pristojen za energijo (dvanajsti odstavek 23. člena);
- metodologija priprave LEK (enajsti odstavek 22. člena).

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Zakon je usklajen z veljavnim pravnim redom in s pravnim redom EU.

č) Usklajenost predloga zakona:

Usklajevanje predloga zakona je potekalo v okviru javne obravnave in ponovne javne obravnave.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pri pripravi zakona poskušalo v največji možni meri upoštevati prejete pripombe, ob tem pa je preverjalo skladnost s pravom EU in celovitost predlaganih rešitev. Predlog zakona je bil poslan v usklajevanje tudi Združenju občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije ter Združenju mestnih občin Slovenije.

Ministrstvo je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

V predlogu zakona predvidene aktivnosti se bodo izvajale v obsegu, ki bodo omogočile za ta namen zagotovljene pravice porabe v takrat veljavnem proračunu. Z zakonom se predvidevajo finančne posledice, in sicer povečanje prihodkov državnega proračuna zaradi priliva namenskih sredstev EU iz Sklada za modernizacijo v obdobju od leta 2024 do 2030, ki je RS upravičena do koriščenja teh sredstev. Hkrati gre za povečanje odhodkov iz državnega proračuna, saj bo RS namenska sredstva Sklada za modernizacijo dodeljevala v okviru postopkov dodeljevanja spodbud upravičencem, kot je predvideno v 7. poglavju predloga zakona. Udeležba nacionalnih sredstev v okviru dodeljevanja sredstev Sklada za modernizacijo ni predvidena.

V primeru koriščenja sredstev Sklada za pravični prehod, ki se bo izvajalo v obdobju od 2024 do 2029 v okviru izvajanja evropske kohezijske politike, so v veljavnem državnem proračunu zagotovljene pravice porabe, in sicer na evidenčnem projektu Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj pod št. 1630-23-2007. Ob uvrstitvi novih projektov v Načrt razvojnih programov se bodo pravice porabe v ustrezni višini prerazporedile na proračunske postavke Ministrstva za okolje, podnebje in energijo, s katerih se bodo projekti financirali z namenski EU sredstvi Sklada za pravični prehod in nacionalnimi sredstvi, ki predstavljajo RS udeležbo. Podrobnejši zneski so predstavljeni v točki II.a.

V primeru koriščenja sredstev Sklada za podnebne spremembe pravice porabe niso zagotovljene, saj v času priprave gradiva ni znanih podatkov o potencialnih projektih, ki bodo ustrezali pogojem za komplementarno financiranje naložb in aktivnosti, povezanih z naložbami v podporo zelenemu prehodu. Glede na to, da se posodobitve Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe izvajajo redno, se bodo morebitne potrebe pravice porabe reševale v okviru teh postopkov.

V zvezi s 152. členom predloga zakona (poraba sredstev iz naslova lastninskega preoblikovanja) so sredstva, načrtovana na proračunski postavki 231144 - Sredstva za investicije v javni sektor gospodarstva, na projektu številka 2430-14-2047 – Regulacija napetosti z uporabo naprednih sistemov.

Predlog zakona bo imel omejene posledice za državni proračun. V okviru finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu, smo v letih 2025 in 2026 predvideli okvirne prihodke in odhodke v državni proračun iz naslova koriščenja Sklada za modernizacijo, s katerim upravlja EIB in do katerega postaja Slovenija upravičena s 1.1.2024. Prva sredstva bodo predvidoma dodeljena na konkretne projekte za modernizacijo energetske infrastrukture in druge ukrepe za zeleni prehod v letu 2024, ocenjene finančne posledice v letih 2025 in 2026 predvidevajo sofinanciranje v celoti iz Modernizacijskega sklada iz državnega proračuna (zato izravnani prihodki iz EU proračuna preko podračuna v državni proračun ter odhodki iz državnega proračuna), do % vrednosti projekta, kot to dopuščajo pravila državnih pomoči oziroma bo na voljo sredstev.

Predlog zakona nima/ne bo imel finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

V predlogu zakona predvidene aktivnosti se bodo izvajale v obsegu, ki bodo omogočile za ta namen zagotovljene pravice porabe v takrat veljavnem proračunu.

Za izvajanje zakona dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem proračunu ni treba zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

V nadaljevanju se predstavlja aktualna ureditev v treh državah članicah EU.

I. NEMČIJA

RAZLASTITEV:

Nemški Zakon o energetiki (ENWG) v 45. členu opredeljuje razlastitev.

Odvzem ali omejitev nepremičnin ali pravic na nepremičninah z razlastitvijo je dopusten, če je to potrebno za izvedbo

- projektov iz 43. člena ali 43.b člena, za katerega je bil izdelan ali odobren načrt. Za gradnjo in obratovanje ter spremembo nadzemnih visokonapetostnih elektroenergetskih vodov ali plinovodov za oskrbo s plinom, ki služi nujnemu preprečevanju ali odpravljanju dolgoročnih ozkih grl pri prenosu, transportu ali distribuciji z namenom zagotavljanja zanesljivosti oskrbe.

GRADNJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE:

Nemški Zakon o energetiki (ENWG) v 49. členu opredeljuje zahteve za gradnjo energetskih objektov, naprav, pooblastilo za izdajo odlokov.

Pogoji so naslednji:

1. Energetske naprave morajo biti zgrajene in obratovati tako, da je zagotovljena tehnična varnost. Ob upoštevanju drugih zakonskih določb je treba upoštevati splošno priznana tehnična pravila. Pod tehnična pravila spada skladnost gradnje ali obnove objektov, naprav s predpisi Zvezne agencije za energijo, Znanstvenega združenja za plin in vodo, Zveznega zakona o nadzoru emisij, Tehničnimi navodili o zmanjševanju hrupa.
2. Zvezno ministrstvo za gospodarstvo in energijo določa naslednje pogoje za odobritev gradnje ali obnove objekta, naprave:
 - določi zahteve za tehnično varnost teh naprav, njihovo gradnjo in obratovanje;
 - nujnost ureditve upravnega postopka za zagotavljanje izpolnjevanja zahtev, zlasti določiti:
 - 1) dan in lokacijo priglasitve gradnje objektov ali naprav, njihov začetek obratovanja, izvedbo sprememb ali razširitev in druge okoliščine, ki vplivajo na ta objekt ali napravo;
 - 2) predložitev določenih spremnih dokumentov;
 - 3) potrdilo, da se gradnja in obratovanje ni začela, dokler se niso iztekli določeni inšpekcijski roki.
3. Potrdilo, da je predviden pregled, preizkus gradnje ali obnove opravil uradno priznani strokovnjak.
4. Potrebna opredelitev pooblastila organov za izdajo odredb, zlasti pooblastilo za prepoved gradnje in obratovanja energetskih naprav, če projekt ni skladen z zahtevami, določenimi v zakonski odredbi.

5. Določiti podrobnosti postopka priznavanja strokovnjakov, ki opravljajo pregled energetskih naprav, in priglasitve začasne dejavnosti strokovnjakov iz drugih držav članic Evropske unije ali države pogodbenice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.
6. Določitev zahtev in obveznosti obveščanja, ki jih morajo izpolnjevati strokovnjaki v skladu s številko 5 in organi, ki jim pripadajo, zlasti za zagotovitev njihove strokovne usposobljenosti, neodvisnosti in zanesljivosti.
7. Opredelitev pravic in obveznosti operaterjev elektroenergetskih sistemov in upravljavcev energetskih naprav v primeru, da energetske naprave, priključene na zadevni sistem oskrbe z električno energijo, ne izpolnjujejo zahtev zakonske uredbe, izdane v skladu s številko 3, ter zlasti določitev, da se te energetske naprave odklopijo od omrežja za oskrbo z električno energijo in da se določijo pogoji, pod katerimi se lahko ponovno priključijo, ter da se predvidi, da upravljavec energetske naprave povrne stroške, ki jih ima upravljavec omrežja za oskrbo z električno energijo zaradi odklopa in morebitnega ponovnega priklopa.

SMERNICE IN SOGLASJA PRI POSEGANJU V PROSTOR:

Nemški Zakon o energetiki (ENWG) v 43. členu opredeljuje zahteve za odobritev načrtovanja.

1. Za gradnjo in obratovanje ter spremembo naslednjih objektov je treba pridobiti dovoljenje za načrtovanje, ki ga izda pristojni organ v skladu z deželno zakonodajo:
 - 1) visokonapetostni nadzemni vodi, razen daljnovodov za prenos vlečnega toka, z nazivno napetostjo 110 kilovoltov ali več;
 - 2) visokonapetostni vodi, ki se položijo za povezavo naprav za vetrno energijo na morju v smislu 3. člena št. 49 Zakona o obnovljivih virih energije z omrežjem v teritorialnem morju kot podmorski kabli in v notranjosti kot nadzemni ali podzemni kabli do tehnično in ekonomsko najugodnejše priključne točke najbližjega prenosnega ali distribucijskega omrežja, razen pomožnih objektov za priključne vode na morju;
 - 3) čezmejni visokonapetostni vodi enosmernega toka, razen tistih iz točke 2, ki jih je treba položiti v teritorialnem morju kot podmorske kable in njihovo nadaljevanje v notranjosti države kot nadzemne ali podzemne kable do tehnično in ekonomsko najugodnejše priključne točke najbližjega prenosnega ali distribucijskega omrežja;
 - 4) visokonapetostni vodi v skladu s členom 2(5) in (6) Zakona o načrtu zveznih zahtev;
 - 5) plinovodi s premerom več kot 300 milimetrov;
 - 6) priključni plinovodi objektov za utekočinjeni zemeljski plin na prenosno omrežje s premerom več kot 300 milimetrov.

ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI:

Nemški Zakon o energetiki (ENWG) v 45a. členu opredeljuje postopek izravnave.

Če mora investitor na podlagi odločbe o odobritvi načrta ali dovoljenja za načrt plačati odškodnino v denarju in med prizadeto stranko in investitorjem ni mogoče doseči dogovora o višini odškodnine, pristojni organ po deželnem pravu odloči na zahtevo ene od udeleženih strank; za postopek in pravna sredstva se smiselno uporabljajo deželni zakoni o razlastitvi.

VARNOSTNI PAS ELEKTRIKE:

NAPETOST	1 kV	110 kV	220 kV	380 kV
RAZDALJA	1 m	3 m	4 m	5 m

Ostale napetosti so prikazane na spletni strani:

https://sync.einsatzleiterwiki.de/doku.php?id=allgemein:elektrische_anlagen

NEMŠKA ZVEZNA AGENCIJA ZA ENERGIJO:

Na spletni strani nemške Zvezne agencije za energijo so določene Tradicionalne naloge Zvezne agencije za omrežja na energetskem trgu, ki so opredelitev pogojev, pod katerimi lahko dobavitelji električne energije in plina uporabljajo omrežja za oskrbo, ter urejanje pristojbin, ki se za to lahko zaračunajo.

Dostop do omrežja in omrežnine so predmet predpisov. Za regulacijo so odgovorni Zvezna agencija za omrežja in regulativni organi zveznih dežel.

Uredba o omrežnini za električno energijo (StromNEV) vsebuje predpise o dostopu do sistema oskrbe z električno energijo. Pristojbine za prenos morajo biti izračunane pregledno in ustrezno. Naslednje informacije operaterjem elektroenergetskega omrežja nudijo pregled tem spodbujevalnih zakonodaj.

Do 31. marca vsako leto morajo omrežni operaterji zvezno agencijo za omrežja obvestiti o številu odjemalcev, ki so bili neposredno ali posredno povezani 31. decembra prejšnjega leta. Hkrati so dolžni posredovati informacije o lokaciji distribucijskega omrežja plina glede na zvezne dežele

Naloge AGENCIJE:

1. Sistem omrežnine:

- Omrežnine morajo izračunati operaterji omrežij in temeljijo na dovoljenih zgornjih mejah prihodkov, ki jih določijo regulativni organi. Dovoljene zgornje meje prihodkov izhajajo iz stroškov za delovanje, vzdrževanje in širitev omrežja, ki jih preverijo regulativni organi, plus regulativni dobiček in letne prilagoditve.
- Omrežnina se določi v več korakih. Po razdelitvi revidiranih stroškov na stroškovna mesta se stroški razporedijo na stroškovne enote . Stroškovne enote se prenesejo na posebne letne stroške z uporabo največje letne obremenitve omrežja ali nivoja transformatorske postaje. Končno se pristojbine (zmogljivost in cena energije) oblikujejo iz specifičnih letnih stroškov s pomočjo g funkcije.
- V tako imenovanih postopkih določanja sprejemajo **senati odločanja** Zvezne agencije za omrežja potrebne odločitve v zvezi s spodbujevalno reguliranim oblikovanjem omrežnih tarif. **Vladajoči zbor 8** je odgovoren za stroške električnega omrežja.
- Poročilo o sistemu omrežnine je analiza obstoječih struktur, vključno s temeljnimi premisleki o prednostih in slabostih možnih sistemov omrežnine.

2. Primerjava učinkovitosti:

- Osnovno orodje regulacije spodbud je primerjava učinkovitosti. Da bi lahko ocenili, kako gospodarno so ravnali posamezni operaterji prenosnega in distribucijskega omrežja, obstajajo različni primerjalni parametri.
- Parametri temeljijo na znanstvenih metodah in upoštevajo prestrukturiranje omrežnih operaterjev, ki je trenutno potrebno zaradi energetske tranzicije.

- Rezultati primerjave učinkovitosti so osnova za individualne zgornje meje prihodkov operaterjev

3. Določanje zgornje meje prihodkov:

- Pred vsakim regulativnim obdobjem se določi, kako visoki so lahko prihodki omrežnih operaterjev v tekočem obdobju. Poteka individualni pregled stroškov poslovanja prizadetih podjetij.
- Rezultat je vključen v primerjavo učinkovitosti in je izhodišče za določitev zgornje meje prihodkov.

4. Regulatorni račun:

- Dodeljeni izkupiček lahko odstopa od dejanskega zaslужka, ki ga ustvari podjetje. Ker je zgornja meja določena pred ustreznim regulativnim obdobjem, lahko pride do nihanj količine. Vzroki za to so na primer nepredvidena temperaturna nihanja ali gospodarski razvoj.
- Regulatorni račun služi kot kompenzacija tovrstnih morebitnih napovednih negotovosti in s tem preprečuje količinsko tveganje. Beleži tudi razlike v načrtu in dejanskih stroških, ki lahko med drugim izhajajo iz nabavnih in izogibnih omrežnin.

AVSTRIJA

RAZLASTITEV:

Združena zvezna zakonodaja: Celotna zakonska ureditev **Zakona o naročanju zemljišč (Bodenrecht)**, ureja področje razlastitve nepremičnin, kadar je ta potrebna za potrebe javne koristi.

Izhodišče zakona je obstoječa pravica do razlastitve za omrežje. Pravica do razlastitve za projekte širitve omrežja.

Pravica do razlastitve je odločilno določena z ustavnim pravom. Zakon dovoljuje razlastitev le v javno korist in samo v zameno za odškodnino (junction clause). Zakon o razlastitvi mora določiti vrsto in obseg odškodnine, pri čemer je treba upoštevati interese širše javnosti in udeleženih strank; zakonodajalec ima v zvezi s tem nekaj manevrskega prostora, vendar je ta omejen z načelom sorazmernosti.

Razlastitveni organ zlasti ne more več ugotavljati nedopustnosti razlastitve. Dopustnosti razlastitve za projekte širitve omrežja ne izključuje dejstvo, da so sponzorji projekta pravne osebe zasebnega prava. Razlastitev ni dopustna le v korist javnih organov, temveč gre za vprašanje, ali razlastitev služi splošne javnosti. Glede na zakonske zahteve za zgoraj navedene projekte je to zlahka mogoče.

GRADNJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE:

Avstrijski Gradbeni Zakon (Baugesetzbuch) opredeljuje zahteve za gradnjo energetskih objektov, naprav.

Pogoji za začetek gradnje energetskega objekta so:

Splošne določbe:

- 1) Objekti in vsi njihovi deli morajo biti načrtovani in zgrajeni tako, da ustrezajo svojemu namenu ob upoštevanju ekonomske učinkovitosti in da izpolnjujejo gradbenotehnične zahteve iz 2. odstavka. Glede na stanje tehnike morajo biti te zahteve izpolnjene za predvidljive vplive in normalno vzdrževanje v ekonomsko razumnem časovnem obdobju. Upoštevati je treba razlike v lokaciji, velikosti in uporabi struktur.
- 2) Strukturne zahteve za stavbe so:

- mehanska trdnost in stabilnost,
 - požarna zaščita,
 - higiena, varstvo zdravja in okolja,
 - varnost uporabe in dostopnost
 - zvočna izolacija,
 - varčevanje z energijo in toplotna zaščita.
- 3) Sestavni deli morajo biti izdelani iz ustrezno odpornih gradbenih materialov ali zaščiteni pred škodljivimi vplivi (npr. onesnaževalci okolja, vremenski vplivi, tresljaji ali korozivni vplivi), če so tem vplivom izpostavljeni.

Načrtovanje projekta:

- Načrti energetskih projektov služijo urejenemu, v prihodnost usmerjenemu in trajnostnemu oblikovanju in razvoju oskrbe z energijo za sisteme ogrevanja in tople vode na Dunaju ter uporabi te oskrbe z energijo, zlasti podnebju prijaznih virov energije (obnovljivi viri energije, odpadna toplota). izkoriščanje in daljinsko ogrevanje). So odloki. O njihovi določitvi in spremembi odloča občinski svet. Vsak sklep je treba objaviti v Uradnem listu mesta Dunaj. Po tem lahko vsakdo zahteva izročitev sklepov in pripadajočih prilog k načrtu.
- Energetski prostorski načrti se lahko izdajo za območje, če je na tem območju že na voljo infrastruktura daljinskega ogrevanja kot visoko učinkovit alternativni sistem (3. odst. 118. člena) ali če obstajajo zadostne tehnične zmogljivosti za razširitev infrastrukture daljinskega ogrevanja in pri najmanj en drug visoko učinkovit alternativni sistem, ob upoštevanju 1. odstavka 1. zakona o nadzoru imisij - zrak (IG-L), Zvezni list I št. 115/1997 v različici Zveznega lista I št. 58/ 2017 , je mogoče doseči. Na tem območju so za sisteme ogrevanja in tople vode v novih stavbah dovoljeni le visoko učinkoviti alternativni sistemi, določeni v oddelku 118 (3).

Pridobitev gradbenega podjetja:

- 1) Pred začetkom gradbenega projekta je treba preveriti, za kakšno vrsto gradbenega postopka gre. Od vrste in obsega načrtovanega gradbenega projekta je odvisna oblika dovoljenja, dokumenti, ki jih potrebujete za vlogo, in nastali stroški.
- 2) Pred začetkom gradbenega projekta je treba preveriti, za kakšno vrsto gradbenega postopka gre. Od vrste in obsega načrtovanega gradbenega projekta je odvisna oblika dovoljenja, dokumenti, ki jih potrebujete za vlogo, in nastali stroški.
- 3) Obrazec vloge za gradbeno dovoljenje je potrebno predložiti gradbeni policiji.
- 4) Priglasitev gradnje ne nadomešča dovoljenj, ki se zahtevajo v skladu z drugimi zakoni. V številnih primerih je treba poleg gradbenega dovoljenja ali celo pred njim pridobiti dodatna dovoljenja za gradnjo.
- 5) Po zaključku gradbenih del mora vlagatelj, lastnik (solastnik) stavbe ali lastnik zemljišča predložiti obvestilo o zaključku del. Priglasitev dokončanja zadostuje za prijavo gradnje za vzpostavitev sanitarij in kopalnic, zasteklitev lož ali zamenjavo oken.

Avtorizacija objektov:

- Objekti in naprave, ki bi lahko predstavljale tveganje za življenje ali zdravje ljudi ali motile sosesko na način, ki presega lokalno razumno, ob upoštevanju določb o coniranju in

uporabah, dovoljenih za ustrezno območje coniranja (§ 6), zahtevajo dovoljenje, razen če zanje veljajo zvezni ali drugi državni zakoni; to velja tudi za spremembe odobrenih sistemov. Pogoji, ki so potrebni za preprečitev nedopustne prizadetosti, se določijo v dovoljenju; če to zaradi pogojev ni mogoče, je treba dovoljenje zavrniti.

- Dovoljenja ni treba pridobiti samo za zamenjavo sistema, odobrenega v skladu z odstavkom 1, s sistemom, ki ustreza odobrenemu sistemu glede predvidene uporabe in katerega pričakovani škodljivi učinki ne presegajo tistih odobrenega sistema.

Zaščita pred naravnimi emisijami:

- Objekti morajo biti v vseh delih načrtovani in zgrajeni tako, da ne povzročajo emisij, ki bi lahko ogrožale zdravje uporabnikov objekta, kot so nevarni plini, delci ali sevanja.
- Če zaradi predvidene uporabe stavbe ni mogoče izključiti emisij v nevarnih koncentracijah, je treba sprejeti konstrukcijske ali druge ukrepe, da preprečimo zdravstvene okvare. Morda bodo potrebni ukrepi, kot so posebni prezračevalni in prezračevalni sistemi ali namestitve opozorilnih naprav.
- V primeru nevarnih emisij iz podtalja morajo biti objekti v vseh delih projektirani in zgrajeni tako, da ni ogroženo zdravje uporabnikov.

Baza energetskih izkaznic:

1. Magistrat mora vzpostaviti in vzdrževati register podatkov, ki vključuje vse energetske izkaznice za objekte v Avstriji.
2. Vsak izdajatelj (5. odstavek 118. člena) energetske izkaznice, ki se zahteva po tem zakonu ali Zakonu o predlogi energetskih izkaznic iz leta 2012, Zvezni list I, št. 27/2012, je dolžan zagotoviti določene kazalnike (5. odstavek) in elektronska različica energetske izkaznice v datotečnem formatu, ki omogoča posredovanje v originalu, vključno z izračuni v bazi energetskih izkaznic, pri čemer mora biti zagotovljena tehnična sledljivost izračunov. Vsak izdajatelj (118. odstavek, 5. odstavek) energetske izkaznice, ki se zahteva po tem zakonu ali Zakonu o predlogi energetske izkaznice iz leta 2012, Zvezni uradni list, prvi del, št. 27 iz leta 2012, je dolžan zagotoviti za vsako stavbo glede na stavbo in naslovna koda za registracijo določenih kazalnikov (odstavek 5) ter elektronska različica energetske izkaznice v datotečnem formatu, ki omogoča njeno verodostojno posredovanje, vključno z izračuni v bazi energetskih izkaznic, s čimer je tehnična sledljivost izračuni morajo biti podani.
3. Pooblaščen za izdajo energetskih izkaznic imajo dostop do podatkov o energetskih izkaznicah, ki so jih izdali.
4. Sodnik lahko samodejno uporabi osebne podatke iz energetske izkaznice, ki se nanašajo na ime, naslov in organ izdajatelja (člen 118 (5)) za namene naključnih pregledov (či 118b). Neosebni podatki energetske izkaznice se lahko samodejno uporabijo, če je to potrebno za namene statistike, energetske politike ali politike financiranja. Sodnik lahko uporabi osebne podatke iz energetske izkaznice, ki se nanašajo na ime, naslov in organ izdajatelja (118. člen, 5. odstavek) za namene naključnega preverjanja (118. b člen) z avtomatsko uporabo. Neosebni podatki energetske izkaznice se lahko samodejno uporabijo, če je to potrebno za namene statistike, energetske politike ali politike financiranja.
5. Kazalnike, ki se v skladu z 2. odstavkom evidentirajo v zbirki energetskih izkaznic, določi vlada z uredbo.

SMERNICE IN SOGLASJA PRI POSEGANJU V PROSTOR:

1. člen Avstrijskega gradbenega zakonika opredeljuje določitev in sprememba prostorskih načrtov in ureditvenih načrtov.

Določa naslednje pogoje:

- 1) Prostorski načrti in ureditveni načrti služijo urejenemu in trajnostnemu oblikovanju in razvoju mestnega območja. So odloki. Občinski svet odloča o njihovi določitvi in spremembi ter o skupni izjavi o tem, kako okoljska vprašanja, zlasti okoljsko poročilo (člen 2, odst. 1c), izjave o vplivih na okolje in rezultati posvetovanj v skladu s čl. 2, odst. 3a, so bili upoštevani. Vsak sklep je treba objaviti v Uradnem listu mesta Dunaj. V skladu s tem lahko vsakdo zahteva vročitev sklepov in pripadajočih prilog k načrtu ter po potrebi tudi izjavo o upoštevanju okoljskih vidikov.
- 2) Pri določanju in spreminjanju prostorskih načrtov in ureditvenih načrtov je treba upoštevati predvsem naslednje cilje:
 - zagotovitev potrebnih površin za delovne in proizvodne prostore v trgovini, industriji in za opravljanje vseh vrst storitev, ob upoštevanju gospodarske razvitosti, prostorsko funkcionalne tesnosti in sodobnih potreb prebivalstva;
 - ustrezna pestrost in uravnoteženost rab ob upoštevanju prostorskih pogojev in kontekstov;
 - ohranjanje ali ustvarjanje okoljskih pogojev, ki zagotavljajo zdravo preživetje, zlasti za bivanje, delo in prosti čas, ter ustvarjanje pogojev za čim bolj gospodarno in ekološko skladno rabo energetskih virov in drugih naravnih načinov preživetja ter zoperstavljanje podnebnim spremembam Zemljišče;
 - največja možna zaščita pred nadlogami, zlasti pred hrupom, prahom in smradom;
 - zagotovitev podnebnju prijaznih in sodobnih objektov za oskrbo in odlaganje, zlasti glede vode, energije in odpadkov, s posebnim upoštevanjem učinkovite rabe potenciala odpadne toplote in obnovljivih virov energije, trajnostnega upravljanja z deževnico, trajnostnega krožnega gospodarstva in izogibanje nerazumnemu bremenu zaradi podvajanja infrastrukture.

ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI:

- Kršitve Avstrijskega gradbenega zakona in odlokov, izdanih na njegovi podlagi, se kaznujejo, ne glede na 2. in 3. odstavek, z denarno kaznijo do 50.000 evrov, v primeru neizterljivosti z nadomestno zaporno kaznijo do dveh tednov.
- Objektu, ki se nahaja na varovalnem območju se izreče prepoved gradbenega dovoljenja in se kaznuje z denarno kaznijo do 100.000 evrov, v primeru neizterljivosti pa z nadomestno zaporno kaznijo do štirih tednov.
- Kdor s kršitvijo tega zakona ali odloka, izdanega na njegovi podlagi, povzroči nastanek nevarnosti za življenje ali zdravje oseb se kaznuje z denarno kaznijo do 300.000 evrov, v primeru neizterljivosti pa z nadomestnim zaporom do šestih tednov oziroma z zaporom do šestih tednov. Če je upravni prekršek storjen naklepno, je minimalna kazen 30.000 evrov.
- Hkrati s kaznijo se lahko izreče tudi odvzem gradbenega materiala, orodja in gradbene opreme.

VARNOSTNI PAS ELEKTRIKE:

Nazivna omrežna napetost Un (efektivna vrednost) kV	Zunanja meja nevarnega območja	Preklopna impulzna napetost Uimp (največja vrednost) kV
	Notranji sistem DL (razdalja v zraku) mm	
	sistem Zunanji	

1		4
10	120/150	75
20	220	125
30	320	170
45	480	250
60	630	325
110	1100	550
150	1500	750
220	2100	1050
275	2400	850
380	2900/3400	950/1050
480	4100	1175
700	6400	1550

AVSTRIJSKA ZVEZNA AGENCIJA ZA ENERGIJO:

Na spletni strani Avstrijske Agencije so napisane naloge in pristojnosti, ki se jih mora Agencija za energijo držati.

Avstrijska agencija za energijo je organizirana kot neprofitno znanstveno združenje. Predsednik Avstrijske agencije za energijo je zvezni minister, pristojen za varstvo okolja, podpredsednika pa sta zvezni minister, pristojen za energijo, in deželni glavar, ki ga imenuje konferenca deželnih glavarjev.

Avstrijska agencija za energijo je nadregionalna raziskovalna ustanova, v kateri sodelujejo zvezna vlada in dežele ter več kot 40 institucij, pomembnih za energetske industrije in družbo, in je svetovalni organ in servisna točka, osrednja kontaktna točka in pomoč pri izvajanju za svoje člane.

Naloga Avstrijske agencije za energijo je prispevati dopolnilno znanje in izkušnje v obliki kompetenc, specifičnih za posamezne sektorje ali financiranje.

Do konca februarja vsako leto morajo omrežni operaterji zvezno agencijo za omrežja obvestiti o številu odjemalcev, ki so bili neposredno ali posredno povezani 31. decembra prejšnjega leta. Hkrati so dolžni posredovati informacije o lokaciji distribucijskega omrežja plina glede na zvezne dežele.

Naloge, ki so obvezne za agencijo so razdeljene na 11 področij/ centrov delovanja/oddelkov:

- 1) delo obsega pripravo, izvajanje in podporo ukrepom, ki naj bi vodili k ekonomsko optimalni, trajnostni oskrbi in/ali rabi energije;
- 2) obravnavanje energetske industrije z vidika dobavne verige, ki vključuje proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo;
- 3) osredotočajo na razvoj strategij, smernic, (akcijskih) načrtov in podobnega na področju energetske politike zunaj Avstrije, zlasti na področju obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti in trajnostne oskrbe z energijo;
- 4) ukvarjanje z okvirnimi pogoji ter energetske in/ali snovno uporabo;
- 5) podpora orodja in programe za povečanje energetske učinkovitosti v industrijskem in komercialnem sektorju;
- 6) osredotoča se na gospodinjstva in storitveni sektor;

- 7) obravnava podnebno nevtralne stavbe in soseske;
- 8) zagotavlja strateško svetovanje, zlasti zveznim ministrstvom, o vprašanih, povezanih z energijo, na področju raziskav in inovacij (R&I);
- 9) uvajanje podnebju prijaznih tehnologij in storitev na trg ter njihovo hitro širjenje,
- 10) ukvarja z energetske učinkovitimi in podnebno nevtralnimi tehnologijami in sistemi.

HRVAŠKA

RAZLASTITEV:

V hrvaške **Zakonu o izpisih in določanju pristojbine, v 1. členu** je določena razlastitev nepremičnin. Zakon pravi:

- 1) Nepremičnine se lahko razlastijo, če ni s posebnim zakonom drugače določeno, kadar je to potrebno za gradnjo objektov ali opravljanje del v interesu republike Hrvaške in ko se oceni, da bo uporabljena nepremičnina, ki ji je namenjena predlagati razlastitev, v novem namenu doseči večjo korist od tiste, ki se je dosegala uporabo te lastnine na način, kot je bila.
- 2) V smislu prvega odstavka tega člena se lahko nepremičnina razlasti zaradi izvršbe del ali gradnjo objektov gospodarske infrastrukture (promet, telekomunikacije, vodarstvo, energetika), zdravstvo, izobraževanje in kultura objekti, industrijski, energetske, prometni in telekomunikacijski objekti, objekte za potrebe hrvaškega pravosodja, vojske in policije ter raziskave in izkoriščanje rude in drugih bogastev.

GRADNJA ENERGETSKE INFRASTRUKTURE:

V hrvaškem **Gradbenem zakonu od 18. do 28. člena** so napisani pogoji za gradnjo energetskih objektov.

- Vsak objekt mora biti glede na vrsto in namembnost načrtovan, zgrajen in vzdrževan tako, da med uporabo izpolnjuje predpisane zahteve energetske učinkovitosti, če je s tehničnimi predpisi sprejetih na podlagi tega zakona ni drugače predpisano.
- Vsak objekt mora biti glede na vrsto in namembnost projektiran in zgrajen tako, da je mogoč brez velikih stroškov za zagotavljanje individualno merjenja porabe energije.
- Projektant je dolžan izpolniti minimalne zahteve pred izdelavo glavnega projekta novogradnje glede energetske učinkovitosti stavbe upoštevajo tehnično, okoljsko in ekonomsko izvedljivost, ter jih v glavnem predstaviti.
- Investitor oziroma lastnik objekta, za katerega je izdana energetska izkaznica, je dolžan pred izdajo gradbenega dovoljenja pridobiti energetske izkaznico, če zakon ne določa drugače
- Potrebna pridobitev energetske izkaznice. Energetske izkaznice objekta oziroma njenega posebnega dela se izda za objekt za katerega je potrebna poraba energije. Energetske dovoljenje velja za obdobje 10 let.
- Energetske izkaznice se izda na podlagi opravljenega energetskega pregleda stavbe.
- energetske certificiranje, energetske pregled objekta izvaja pooblaščen fizična ali pravna oseba.

SMERNICE IN SOGLASJA PRI POSEGANJU V PROSTOR:

V uredbi hrvaškega prostorskega umeščanja v prostor je napisan potek nastajanja DPN.

Postopek oblikovanja in sprejema državnega načrta poteka v treh fazah:

FAZA I

- obveščanje javnosti o začetku priprave državnega načrta
- poziv osebam javnega prava k vložitvi zahtev
- vročitev zahtevka - rok, določen s tem sklepom
- obdelava zahtevka
- priprava zasnove državnega načrta
- medsektorska strokovna posvetovanja o pripravi državnega načrta
- priprava osnutka predloga državnega načrta
- določitev predloga državnega načrta v javno razpravo

FAZA II

- objava javne razprave o predlogu državnega načrta (in strateških študij)
- posebno obvestilo o javni obravnavi
- Javna obravnava
- priprava poročila o javni razpravi

FAZA III

- priprava osnutka končnega predloga državnega načrta
- postopek potrditve končnega predloga državnega načrta s strani Vlade Republike Hrvaške
- postopek sprejemanja državnega načrta v hrvaškem zboru
- objava državnega načrta.

ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI:

V gradbenem zakonu so določeni zahtevki za vse objekte:

- Z globo od 100.000,00 do 150.000,00 kun se kaznuje za prekršek oseba v vlogi investitorja, če:

1. ne izvaja strokovnega gradbenega nadzora
2. je izvajalec in ne zaupa strokovnega gradbenega nadzora drugi osebi, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje strokovnega gradbenega nadzora po posebnem zakonu
3. pristopi k gradnji brez pravnomočnega oziroma pravnomočnega gradbenega dovoljenja ali ne gradi v skladu s tem dovoljenjem
4. gradnja objekta, za katerega je to določeno z lokacijskim dovoljenjem ali gradbenim dovoljenjem se k oblikovanju gradbene parcele pristopi s pravnomočnim oziroma izvršilnim gradbenim dovoljenjem z dovoljenjem, stavbna parcela pa ni vpisana v kataster

- Z globo od 25.000,00 do 50.000,00 kun se kaznuje za prekršek.

oseba v vlogi investitorja, če:

1. ne pridobi energetske izkaznice stavbe ali njenega dela pred izdajo uporabnega dovoljenja
2. projektiranje, nadzor in potrjevanje projektov, gradbeni ali strokovni gradbeni nadzor sklada

osebi, ki ne izpolnjuje pogojev za opravljanje te dejavnosti po posebnem

3. ne določi glavnega izvajalca

4. ne določi glavnega nadzornega inženirja

5. ne hrani trajno gradbenega dovoljenja z glavnim projektom oziroma glavnim projektom

VARNOSTNI PAS ELEKTRIKE:

V hrvaškem Pravilniku o varnosti in zdravju pri delu z električno energijo je zapisan varnostni pas.

Nazivni napon mreže (kV)	Delovanje napetega območja DL (mm)	Mejna razdalja območja pristopa DV (mm)
≤ 1	/	300
3	60	1 120
6	90	1 120
10	120	1 150
15	160	1 160
20	220	1 220
30	320	1 320
36	380	1 380
110	1 000	2 000
220	1 600	3 000
400	2 500	4 000

HRVAŠKA AGENCIJA ZA ENERGIJO:

Hrvaška energetska regulatorna agencija (HERA) je bila ustanovljena z **Zakonom o regulaciji energetskih dejavnosti**, nadaljevala z delovanjem v skladu z določbami Zakona o regulaciji energetskih dejavnosti.

Zakon o regulaciji energetskih dejavnosti določa, da je HERA samostojna, neodvisna pravna oseba z javnimi pooblastili za regulacijo energetskih dejavnosti.

Ustanovitelj HERA je Republika Hrvaška, ustanoviteljske pravice pa izvršuje Vlada Republike Hrvaške. HERA je za svoje delo odgovorna hrvaškemu državnemu zboru.

HERA upravlja Upravni svet, ki ima pet članov, od katerih je eden predsednik Upravnega sveta, eden pa njegov namestnik. Predsednika in člane upravnega sveta imenuje hrvaški odbor za dobo sedmih let z možnostjo ponovne izvolitve.

HERA ima strokovne službe, ki opravljajo strokovne, administrativne in tehnične naloge za potrebe agencije, vodijo pa jih strokovni vodje.

Temeljni cilji regulacije energetskih dejavnosti so:

- zagotavljanje objektivnosti, preglednosti in nepristranskosti pri opravljanju energetske dejavnosti,
- skrb za uresničevanje načela urejenega dostopa do omrežja/sistema,

- sprejem metodologij za določanje višine tarifnih postavk v tarifnih sistemih,
- vzpostavitev učinkovitega energetskega trga in tržne konkurence,

varstvo kupcev energije in energetskih subjektov

Predlog zakona je usklajen s pravnim redom EU, kar izhaja iz priložene korelacijske tabele in izjave o skladnosti.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

V zvezi z ureditvijo postopka za dodeljevanje spodbud za naložbe v OVE in URE se sledi poenostavitvi in pohitrjeni postopkov, kar bo pripomoglo k optimizaciji in digitalizaciji postopka. Pohitritev in poenostavitev dodeljevanja spodbud bo dosežena predvsem z digitalizacijo postopka, ki bo bistveno vplivala na administrativne procese. Digitalizacija omogoča avtomatizacijo številnih administrativnih nalog, boljšo dostopnost informacij in hitrejši odziv na administrativne izzive, kar vodi v povečano učinkovitost in zmanjšanje časa, potrebnega za izvajanje teh nalog. Prav tako avtomatizacija postopkov zmanjšuje možnost človeških napak in prispeva k večji natančnosti in zanesljivosti administrativnih postopkov. Digitalizacija omogoča prehod od tradicionalnega papirnatega poslovanja k brezpapirnemu okolju. To ne samo zmanjšuje porabo papirja in s tem obremenjevanje okolja, ampak tudi olajšuje upravljanje in shranjevanje dokumentov. Z lažjim sledenjem informatiziranih postopkov se povečuje transparentnost in odgovornost v administrativnih procesih in postavlja se poudarek tudi na varnosti podatkov z naprednimi varnostnimi mehanizmi, ki ščitijo občutljive informacije. Čeprav lahko začetni stroški digitalizacije predstavljajo izziv, dolgoročno lahko prinesejo finančne prihranke zaradi večje učinkovitosti in manjše potrebe po fizičnih virih.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

/

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne bo imel neposrednih posledic na okolje. Je pa namen predloga zakona prizadevanje za doseganje čim nižjih negativnih učinkov na okolje, sodelovanje pri prehodu v podnebno nevtralno družbo in večja uporaba obnovljivih virov energije v stavbah in napravah, kar bo imelo pomemben vpliv na zmanjšanje onesnaževanja okolja in odvisnosti od fosilnih goriv.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

MSP test je v prilogi predloga zakona.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Zakon ne bo imel neposrednih posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne bo imel neposrednih posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo objavljen na spletni strani MOPE. Posebne delavnice trenutno niso predvidene.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona in podzakonskih predpisov bo spremljalo ministrstvo, pristojno za energijo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Gradivo je bilo objavljeno na e-demokraciji.

Datum objave: 21. 7. 2021 do 1. 9. 2021 ter od 1. 9. 2023 do 17. 9. 2023.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

V fazi prve javne obravnave smo prejeli pripombe 28 različnih deležnikov. Med njimi so:

Svet za energetiko pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Eles d.o.o., Borzen d.o.o., Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Gen energija d.o.o., Plinovodi d.o.o., Združenje slovenske fotovoltaike, Agencija za energijo, MOL Slovenija d.o.o., Mestna občina Ljubljana, Energetika Ljubljana d.o.o., Hidroelektrarne na Spodnji Savi d.o.o., Istrabenz plini d.o.o., Holding Slovenske elektrarne d.o.o., Energija plus d.o.o., SODO d.o.o., Energetska zbornica Slovenije – Sekcija za daljinsko ogrevanje, Eko sklad, Institut Jožef Štefan, Plinarna Maribor d.o.o., Adriaplin d.o.o., GIZ distribucije električne energije, Gospodarska zbornica Slovenije, Gospodarsko interesno združenje za distribucijo zemeljskega plina, g.i.z., Focus, društvo za sonaraven razvoj, Sekcija za vprašanja dobaviteljev električne energije pri Energetski zbornici Slovenije, Združenje občin Slovenije, Nuklearna elektrarna Krško.

* imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajamo

V fazi ponovne javne obravnave smo prejeli pripombe od naslednjih deležnikov:

Eles d.o.o., Borzen d.o.o., Sindikat delavcev dejavnosti energetike Slovenije, Gen energija d.o.o., Plinovodi d.o.o., Agencija za energijo, Mestna občina Ljubljana, Energetika Ljubljana d.o.o., Istrabenz plini d.o.o., SODO d.o.o., Energetska zbornica Slovenije – Sekcija za daljinsko ogrevanje, Eko sklad, Center za energetska učinkovitost - Institut Jožef Štefan, Plinarna Maribor d.o.o., Adriaplin d.o.o., GIZ distribucije električne energije, Gospodarsko interesno združenje za distribucijo zemeljskega plina, g.i.z., Združenje občin Slovenije, Nuklearna elektrarna Krško, Alpe Adria Green, BUTAN PLIN, družba za distribucijo plina, d.d., Domplan d.d., Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije, Elektrotehniška zveza Slovenije, Energetika Celje, Energetska podnebna agencija za Podravje (ENERGAP), GEN-I, Goriška Lokalna Energetska Agencija, INA Slovenija, Inženirska zbornica Slovenije, IRSOE, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Lokalna energetska agencija za Pomurje, Mestna občina Celje, Mestna občina Maribor, Mestna občina Velenje, občina Ruše, Odvetniki Šelih & partnerji, o.p., d.o.o., Petrol, Focus, društvo za sonaraven razvoj IPoP, inštitut za politike prostora, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Skupina GEN, Skupina HSE, Skupnost občin Slovenije, Termoelektrarna Brestanica, Trgovinska zbornica Slovenije, Vesna – zelena stranka, Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Zveza potrošnikov Slovenije, Zveza strojnih inženirjev Slovenije.

* imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajamo

Ministrstvo, pristojno za energijo je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Zakon je nastal na podlagi Analize nadomestitve veljavnega Energetskega zakona in prenosa paketa EU predpisov „Čista energija za vse evropejce“, katerega izvajalec je Inštitut za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v okviru tehnične pomoči Evropske komisije pri prenosu navedenega zakonodajnega paketa iz sredstev Programa EU za podporo strukturnim reformam. Vrednost celotnega projekta, ki vključuje pripravo petih novih zakonov na področju energetike v letih 2020 in 2021, je bila ocenjena na 120.000 eurov. Javno naročilo je izvedla Evropska komisija, MZI je bil prejemnik tehnične pomoči.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

mag. Bojan Kumer, minister

mag. Tina Seršen, državna sekretarka

mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo

II. BESEDILO ČLENOV

I. poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta zakon določa načela in ukrepe upravljanja energetske politike, ureja pristojnosti, organizacijo in delovanje Agencije za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) in energetske inšpekcije, opredeljuje energetska infrastrukturo in njeno gradnjo ter vzdrževanje, postopke dodeljevanja spodbud in ureja nekatera druga skupna vprašanja na področju energetike.

2. člen (področje uporabe)

Določbe tega zakona se uporabljajo za področja energetike, urejena z zakonom, ki ureja oskrbo z električno energijo, zakonom, ki ureja oskrbo s plini, zakonom, ki ureja oskrbo s toploto iz distribucijskih sistemov, zakonom, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, in zakonom, ki ureja učinkovito rabi energije (v nadaljnjem besedilu: zakoni s področja energetike), če ni v teh zakonih določeno vprašanje urejeno drugače.

3. člen (prenos in izvrševanje predpisov Evropske unije)

(1) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive Evropske unije:

- Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 125; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/944/EU), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L št. 152 z dne 3. 6. 2022, str. 45), v delu, ki se nanaša na regulativni organ;
- Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L št. 211 z dne 14. 8. 2009, str. 94; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/73/ES), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L št. 152 z dne 3. 6. 2022, str. 45), v delu, ki se nanaša na regulativni organ;
- Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, Direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 114; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/31/ES) v delu, ki se nanaša na transport ogljikovega dioksida, zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009

- Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018, str. 1);
- Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (prenovitev) (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018, str. 82), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2022/759 z dne 14. decembra 2021 o spremembi Priloge VII k Direktivi (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta glede metodologije za izračun energije iz obnovljivih virov, ki se uporablja za hlajenje in daljinsko hlajenje (UL L št. 139 z dne 18. 5. 2022, str. 1);
 - Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 1), zadnjič spremenjena z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2023/80 z dne 15. decembra 2022 o spremembi faktorja primarne energije za električno energijo pri uporabi Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 101 z dne 14. 4. 2023, str. 16).

(2) Ta zakon določa tudi pristojne organe in kazenske določbe za izvajanje:

- Uredbe (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za sodelovanje energetske regulatorjev (prenovitev) (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 22; v nadaljnjem besedilu: Uredba 942/2019/EU), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L št. 152 z dne 3. 6. 2022, str. 45);
- Uredbe (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (prenovitev) (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 54; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019/943/EU), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L št. 152 z dne 3. 6. 2022, str. 45), v delu, ki se nanaša na naloge Agencije za energijo;
- Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL L št. 326 z dne 8. 12. 2011, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 1227/2011/EU);
- Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 328 z dne 21. 12. 2018 str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2018/1999/EU);
- Uredbe (EU) 2016/1952 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o evropski statistiki cen zemeljskega plina in električne energije in o razveljavitvi Direktive 2008/92/ES (UL L št. 311 z dne 17. 11. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2016/1952/EU);
- Odločbe Sveta z dne 22. aprila 1999 o postopku Skupnosti za obveščanje in posvetovanje o nabavnih stroških za surovo nafto in porabniških cenah za naftne

derivate (UL L št. 110 z dne 28. 4. 1999, str. 8; v nadaljnjem besedilu: Odločba 1999/280/ES) v delu, ki se nanaša na porabniške cene za naftne derivate.

4. člen (pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »ACER« je Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev, kot je urejena v Uredbi 2019/942/EU;
2. »gospodinjski odjemalec« pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo, plin, toploto ali drug energetski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, kar izključuje rabo za opravljanje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
3. »končna poraba energije« pomeni energijo ali energent, dobavljen za energetske namene industriji, prometu, gospodinjstvom, storitvenemu sektorju, vključno z javnim sektorjem, kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvu, razen dobave sektorju pretvorbe energije;
4. »končni odjemalec« pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje energijo za lastno končno rabo;
5. »lokalna skupnost« pomeni samoupravno lokalno skupnost;
6. »lokalni energetski koncept« je koncept razvoja lokalne skupnosti ali več lokalnih skupnosti na področju oskrbe in rabe energije, ki vključuje ukrepe za učinkovito rabo energije ter način oskrbe z energijo iz obnovljivih virov, soproizvodnje, odvečne toplote in iz drugih virov;
7. »nizkoogljični viri energije« so jedrska energija, vodik, sintetični plini in odvečna toplota;
8. »obnovljivi viri energije« so obnovljivi nefosilni viri, in sicer vetrna, sončna (sončni toplotni in sončni fotovoltaični viri) in geotermalna energija, energija okolice, energija plimovanja, valovanja in druga energija morja, vodna energija ter iz biomase, deponijskega plina, plina, pridobljenega z napravami za čiščenje odplak, in bioplina;
9. »odjemalec« oziroma odjemalka (v nadaljnjem besedilu: odjemalec) je pravna ali fizična oseba, ki kupuje energijo ali gorivo za lastno rabo ali za nadaljnjo prodajo;
10. »operater« pomeni elektrooperater ali operater sistema;
11. »operater sistema« je operater prenosnega sistema plina ali operater distribucijskega sistema plina;
12. »revizor« je revizijska družba ali samostojni revizor oziroma revizorka (v nadaljnjem besedilu: revizor), ki ima po zakonu, ki ureja revidiranje, dovoljenje za opravljanje revidiranja;
13. »soproizvodnja« pomeni postopek sočasne proizvodnje toplote in električne ali mehanske energije.

(2) Drugi izrazi s področja energetike, ki niso opredeljeni s tem zakonom, imajo enak pomen, kot ga določajo zakoni s področja energetike.

5. člen (uporaba zakona)

(1) Določbe tega zakona se, če ni v posameznih členih drugače določeno, uporabljajo za pravne osebe javnega in zasebnega prava ter fizične osebe, ki opravljajo dejavnosti na naslednjih področjih energetske dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: izvajalci energetske dejavnosti):

1. skladiščenje plinastih, tekočih in trdih goriv,
2. transport energije in goriv po omrežjih,
3. proizvodnja, pridobivanje in distribucija trdih, tekočih in plinastih goriv ter trgovanje z njimi,
4. proizvodnja električne energije,
5. shranjevanje električne energije,
6. agregiranje na trgu z električno energijo,
7. proizvodnja in distribucija toplote za daljinsko ogrevanje in hlajenje,
8. dejavnost operaterja,
9. dobava električne energije, plina ali toplote,
10. dejavnost operaterja trga z električno energijo,
11. trgovanje, zastopanje in posredovanje na trgu z električno energijo oziroma plinom,
12. dejavnost pridobivanja premoga.

(2) Določbe tega zakona se, če ni v posameznih členih drugače določeno, uporabljajo tudi za druge pravne osebe javnega in zasebnega prava ter fizične osebe (v nadaljnjem besedilu: drugi zavezanci), in sicer za:

1. lokalne skupnosti,
2. pravne osebe javnega in zasebnega prava ter fizične osebe, ki so lastniki oziroma uporabniki energetskih postrojev, naprav in napeljav,
3. končne odjemalce energije.

II. poglavje: UPRAVLJANJE ENERGETSKE POLITIKE

1. oddelek: Temeljna načela energetske politike

6. člen (načelo prioritete)

(1) Ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje rabe energije imajo pri primerljivih stroških, upoštevanih v življenjski dobi ukrepa, prednost pred zagotavljanjem novih zmogljivosti za oskrbo z energijo.

(2) Ukrepi za zagotavljanje novih zmogljivosti za oskrbo z energijo iz obnovljivih in nizkoogljivih virov energije imajo pri primerljivih stroških, upoštevanih v življenjski dobi naprave, prednost pred zagotavljanjem novih zmogljivosti za oskrbo z energijo iz drugih virov.

7. člen (načelo stroškovne učinkovitosti)

Državni organi in organi lokalnih skupnosti si morajo pri sprejemanju politik, strategij, programov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov na podlagi tega zakona in zakonov s področja energetike prizadevati doseči čim nižje neposredne stroške ukrepov za pravne in fizične osebe in čim nižje zunanje stroške glede na dosežene rezultate, ob upoštevanju načela stroškov v celotni življenjski dobi.

8. člen (načelo socialne kohezivnosti)

Oskrba z energijo in energetskimi storitvami omogoča primerne življenjske razmere ranljivejšim skupinam prebivalstva oziroma gospodinjstvom.

9. člen
(načelo enakega obravnavanja)

Postopki, ki so povezani z gradnjo zmogljivosti za oskrbo z energijo, z oskrbo z energijo ali z rabo energije, ki jih vodi država ali lokalne skupnosti, morajo biti vodeni na način, ki zagotavlja enakopravno obravnavanje vseh udeležencev v postopku.

10. člen
(načelo preglednosti)

Postopki, ki so povezani z gradnjo zmogljivosti za oskrbo z energijo, z oskrbo z energijo ali z rabo energije, ki jih vodi država ali lokalne skupnosti, morajo biti vodeni na način, ki zagotavlja preglednost vodenja postopkov in sprejemanja odločitev.

11. člen
(načelo javnosti)

(1) Količinski podatki o dobavah energije po vrstah odjema in po skupinah končnih odjemalcev so javni, če ni z zakonom drugače določeno.

(2) Javnost je vključena v postopke sprejemanja politik, strategij, programov in načrtov, ki se nanašajo na oskrbo in rabo energije, v skladu s tem zakonom in zakoni s področja energetike.

(3) Javnost je vključena v postopke izdajanja splošnih pravnih aktov, ki se nanašajo na oskrbo in rabo energije, v skladu s tem zakonom in zakoni s področja energetike.

12. člen
(načelo varstva potrošnikov)

Pri oskrbi z energijo morajo biti upoštevane pravice potrošnikov kot končnih odjemalcev energije in zagotovljeno njihovo učinkovito varstvo.

13. člen
(načelo celovitosti)

Država in lokalna skupnost morata pri sprejemanju politik, strategij, programov, načrtov in splošnih pravnih aktov ter pri izvajanju drugih zadev iz svoje pristojnosti upoštevati njihove vplive na doseganje ciljev s področja razogljičenja, obnovljivih virov energije, energijske učinkovitosti, zanesljive oskrbe z energijo, zmanjševanja energetske revščine in okoljske sprejemljivosti.

14. člen
(načelo spodbujanja)

(1) Država in lokalna skupnost v skladu s svojimi pristojnostmi spodbujata dejavnosti za povečanje energetske učinkovitosti ter deleža obnovljivih in nizkoogljičnih virov energije.

(2) Pri določanju spodbud morajo biti okolju prijaznejše naprave, tehnologije, oprema, proizvodi ter storitve in dejavnosti deležne večjih ugodnosti od okolju manj prijaznih.

(3) Država in lokalne skupnosti spodbujajo ozaveščanje, informiranje in izobraževanje o razogljičenju, energetske učinkovitosti in obnovljivih virih energije.

15. člen
(načelo pregledne in nepristranske oskrbe z energijo)

Odjemalci energije iz omrežij imajo pravico do oskrbe na pregleden in nepristranski način pod pogoji, določenimi z zakoni s področja energetike in na njihovi podlagi sprejetimi predpisi ter s splošnimi akti za izvrševanje javnih pooblastil.

16. člen
(načelo konkurenčnosti)

(1) Država je dolžna uveljavljati tržna pravila in spodbujati konkurenco pri proizvodnji energije in oskrbi z njo.

(2) Proizvajalce ali dobavitelje energije je treba obravnavati nepristransko v okviru pogojev za obratovanje sistemov, določenih z zakoni s področja energetike.

17. člen
(načelo onesnaževalec plača)

Proizvajalci energije morajo nositi bremena in tveganja onesnaževanja okolja, ki jih njihova proizvodnja povzroča. Pri tem je treba upoštevati okoljska bremena in tveganja, ki nastajajo v celotnem življenjskem ciklu od proizvodnje surovin, med obratovanjem, v primeru nesreč, po zaključku delovanja, ob sanaciji okolja in ravnanju z odpadki.

18. člen
(načelo okoljske trajnosti)

Državni organi in organi lokalnih skupnosti si morajo pri sprejemanju politik, strategij, programov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov na podlagi tega zakona in na podlagi zakonov s področja energetike, prizadevati doseči čim manjše negativne učinke na okolje, pri čemer se upoštevajo okoljska bremena v celotnem življenjskem ciklu. V primeru politik, strategij, programov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov, ki imajo dolgoročne učinke na okolje, si je treba prizadevati za zmanjšanje okoljskega bremena za prihodnje generacije.

19. člen
(načelo opolnomočenja)

Država in lokalne skupnosti vzpostavljajo strukturne pogoje za opolnomočenje državljanov za sodelovanje pri prehodu v podnebno nevtralno družbo tako pri samooskrbi z energijo kakor v energetskih skupnostih državljanov.

2. oddelek: Ukrepi upravljanja energetske politike

20. člen
(energetska politika)

(1) Energetska politika je postavljanje ciljev in določanje ukrepov v skladu z načeli tega zakona, s katerimi se zagotavlja zanesljiva, trajnostna in konkurenčna oskrba z energijo, in sicer s spodbujanjem:

1. dolgoročne uravnoteženosti razvoja energetskega gospodarstva s pričakovanim gibanjem porabe energije,
2. ukrepov za učinkovito rabo energije,

3. rabe obnovljivih in nizkoogljičnih virov energije ter odvečne toplote,
4. okoljske sprejemljivosti pri pridobivanju, proizvodnji, transportu in rabi vseh vrst energije,
5. načrtna diverzifikacije različnih primarnih virov energije glede njihovega prispevanja k cilju prehoda v podnebno nevtralno družbo, upoštevajoč njihovo ekonomiko,
6. konkurence na trgu z energijo,
7. varstva potrošnikov,
8. prilagajanja odjema iz omrežja in oddaje v omrežje uporabnikov sistema,
9. razvoja povezovanja sektorjev, ki porabljajo in proizvajajo energijo,
10. zagotavljanja zanesljivih, kakovostnih ter okoljsko, podnebno in družbeno sprejemljivih energetske storitev,
11. zmanjševanja energetske revščine.

(2) Cilji energetske politike morajo biti usklajeni z dolgoročnimi razvojnimi cilji Slovenije in cilji dolgoročne podnebne strategije, ki so določeni v celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu (v nadaljnjem besedilu: NEPN) ter v strateških, operativnih in akcijskih načrtih za posamezna področja oskrbe in ravnanja z energijo. Ukrepi morajo zajemati regulativno urejanje oskrbe z energijo, sklepanje in izvajanje mednarodnih pogodb s področja energije ter izvajanje in spodbujanje investicij na področju energije ter druge aktivnosti. Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministrstva, pristojnega za energijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) sprejme strateške, operativne in akcijske načrte za posamezna področja oskrbe in ravnanja z energijo.

(3) Izvajanje ukrepov za doseganje ciljev energetske politike je v splošnem gospodarskem interesu države.

21. člen **(lokalni energetski koncept)**

(1) Lokalna skupnost sprejme lokalni energetski koncept (v nadaljnjem besedilu: LEK) kot program ravnanja z energijo v lokalni skupnosti, ga objavi na svojih spletnih straneh in s tem seznani ministrstvo.

(2) LEK je obvezna strokovna podlaga za načrtovanje prostorskega in gospodarskega razvoja lokalne skupnosti, za usmerjanje razvoja lokalnih energetskih gospodarskih javnih služb, oskrbe z energijo, energetskih skupnosti, povezovanja sektorjev, načrtovanja učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih ter drugih nizkoogljičnih virov energije, priprave načrta za opuščanje rabe fosilnih virov energije, uporabe naprednih tehnologij in digitalizacije, za izrabo odvečne toplote, za izboljšanje kakovosti zraka in obvladovanje energetske revščine na območju lokalne skupnosti.

(3) V LEK se opredelijo cilji in ukrepi, ki morajo biti usklajeni z Dolgoročno podnebno strategijo, NEPN in drugimi energetskimi strategijami, programi, načrti in smernicami. LEK se sprejme na vsakih sedem let. V LEK lokalne skupnosti opredelijo izhodišča in cilje za obdobje sedmih let glede doseganja deleža prihranka rabe energije in povečanja deleža obnovljivih virov energije ter ciljev glede energetske prenove javnih stavb.

(4) Več lokalnih skupnosti lahko sprejme skupen LEK, iz katerega morajo biti razvidni cilji in ukrepi posamezne lokalne skupnosti.

(5) Lokalne skupnosti z več kot 10.000 prebivalcev morajo v LEK vključiti načrt za vzpostavitev vsaj ene energetske skupnosti, ki temelji na obnovljivih virih energije.

(6) Lokalne skupnosti in izvajalci energetskih dejavnosti na območju, ki ga pokriva LEK, so dolžni svoje razvojne dokumente in delovanje uskladiti s cilji in ukrepi, predvidenimi v LEK.

(7) Lokalna skupnost mora svoje prostorske načrte usklajevati z LEK. V primeru neskladnosti med LEK in prostorskim načrtom lokalna skupnost neskladnost upošteva v postopku priprave oziroma sprememb in dopolnitev prostorskega načrta. Če lokalna skupnost med sprejemanjem LEK ne vodi postopka priprave oziroma sprememb in dopolnitev prostorskega načrta, začne ta postopek na podlagi ugotovljenih neskladnosti z LEK. Prostorski načrti morajo ob spremembi upoštevati prednostno rabo energijskih virov in energentov v skladu s 22. členom tega zakona.

(8) Končni odjemalci energije, ki niso gospodinjski odjemalci, distributerji in dobavitelji energije, morajo lokalni skupnosti na zahtevo predati podatke o porabi in proizvodnji energije, ki so potrebni za pripravo in izvajanje LEK, in sicer podatke o porabi in proizvodnji energentov za proizvodnjo toplote ali plina, proizvedeni toploti, potrebni toploti in odvečni toploti ter ocene za prihodnje petletno obdobje.

(9) Ministrstvo vsaki dve leti izvede analizo sprejetih LEK in stanja njihovega izvajanja ter ovrednoti skladnost ciljev LEK z veljavnim NEPN. V okviru analize ministrstvo oceni skladnost in prispevek ukrepov k doseganju ciljev NEPN in po potrebi pozove lokalne skupnosti k ustrezni dopolnitvi in posodobitvi LEK.

(10) Lokalne skupnosti vsako leto do 31. marca za preteklo leto ministrstvu poročajo o izvajanju ukrepov in ciljev LEK.

(11) LEK je izdelan v digitalni obliki v skladu z metodologijo priprave LEK iz dvanajstega odstavka tega člena. Lokalna skupnost ob vsakokratni izdelavi novega LEK tega vnese v energetski portal prostorskih podatkov, ki ga upravlja ministrstvo.

(12) Minister ali ministrica, pristojna za energijo (v nadaljnjem besedilu: minister) predpiše metodologijo priprave LEK, ki vključuje sodelovanje javnosti, podrobnejšo vsebino LEK in druge zahteve glede izdelave LEK in poročanja o njem.

22. člen **(prednostna raba virov energije in energentov)**

(1) Lokalna skupnost v okviru LEK pripravi načrt za opuščanje fosilnih goriv za potrebe ogrevanja, na podlagi katerega s prostorskimi načrti ali odloki določi prednostno rabo virov energije ali energentov. Prednostno rabo virov energije in energentov lokalna skupnost lahko določi samo za določena območja, določene stavbe ali določene objekte v skladu s pravili tega člena.

(2) Pri določanju prednostne rabe virov energije in energentov se upoštevajo naslednja pravila:

- raba energije in energentov iz obnovljivih virov in odvečne toplote ima prednost pred rabo energije in energentov iz neobnovljivih virov;
- raba energije z uporabo tehnologij z nižjo emisijo toplogrednih plinov in nizkoogljičnih virov energije ima prednost pred rabo energije z uporabo tehnologij z višjo emisijo toplogrednih plinov;

– na območju strnjenegega naselja imajo kot primarni vir ogrevanja drugi obnovljivi in nizkoogljični viri energije prednost pred lesno biomaso.

(3) Energetsko učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja imajo prednost na območju distribucije toplote tega sistema pred drugimi posameznimi sistemi in tehnologijami oskrbe s toploto. To ne velja za stavbe, ki za svoje delovanje potrebujejo nazivno moč generatorjev toplote ali letno rabo energije za ogrevanje pod določeno mejo, ki je določena v metodologiji iz dvanajstega odstavka tega člena.

(4) Lokalna skupnost lahko v LEK ali v drugem predpisu lokalne skupnosti določi območja za izvajanje izbirne gospodarske javne službe distribucije toplote in plina, ki vključuje tudi območje kratkoročne širitve za naslednjih pet let. Če po petih letih prve določitve območja na tem območju priključitev na distribucijski sistem še ni mogoča, se končni uporabnik, ki je zgradil ali prenovil stavbo v skoraj ničenergijsko, ni dolžan obvezno priključiti na tak sistem.

(5) Pri graditvi nove stanovanjske stavbe projektiranje in vgradnja kotla na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin nista dovoljena, v poslovno-stanovanjski stavbi ali stanovanjsko-poslovni stavbi pa sta prepovedana projektiranje in vgradnja kotla na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin samo za stanovanjski del stavbe.

(6) V strnjenih naseljih nista dovoljena projektiranje in vgradnja kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah in v posameznih delih večstanovanjskih stavb, razen v primerih, ko ne gre za primarni vir ogrevanja. V LEK se določijo strnjena naselja za potrebe tega člena v skladu z metodologijo iz dvanajstega odstavka tega člena, pri tem pa se upošteva vsaj eno izmed naslednjih meril: gostota toplotnega odjema, vrste tehnologij za rabo energije, število prebivalcev oziroma stavb, relief, pogoji lokalnega področja in prevetrenost.

(7) Zaradi posledic vplivov na okolje in predpisanih zakonskih ali tehničnih omejitev se lahko pravila iz drugega in petega odstavka tega člena ne upoštevajo, pri čemer lastnik stavbe razloge za to dokumentira in dokaže v projektni dokumentaciji.

(8) Podeljevanje novih koncesij za zgraditev in upravljanje omrežja za distribucijo plina lokalnim skupnostim je dovoljeno, če je omrežje načrtovano v LEK in ima dokazila o načrtovanem priključevanju proizvodnih virov plina obnovljivega izvora za vsaj 80 % načrtovane rabe.

(9) Koncesije za upravljanje in širitev plinovodnega omrežja za distribucijo plina se lahko za določeno obdobje podaljšajo v naslednjih primerih:

– če je na plinovodno omrežje priključen proizvodni vir plina obnovljivega izvora ali če ima koncesionar plinovodnega omrežja dokazila o načrtovanem priključevanju tega na omrežje podeljene ali predvidene koncesije, in sicer največ za obdobje sedmih let;

– če so na območju podeljene koncesije odjemalci z letno porabo več kot 100.000 kWh, ki uporabljajo plin pri proizvodnji izdelkov ali opravljanju storitev in nimajo možnosti oskrbe z alternativnim virom energije oziroma bi bila taka oskrba nesorazmerno dražja, in sicer največ za obdobje petih let;

– če distribucijski sistem oskrbuje več kot 5 % gospodinjskih odjemalcev v primerjavi z največjim številom gospodinjskih odjemalcev od začetka izvajanja dejavnosti distribucije plina, in sicer največ za obdobje petih let.

(10) Za javna podjetja, ki izvajajo izbirno gospodarsko javno službo distribucije plina, se smiselno uporabljajo določbe prejšnjega odstavka.

(11) Odjemalci zemeljskega plina imajo pravico, da se ne priklopijo ali da se odklopijo od sistema za distribucijo zemeljskega plina ne glede na določbe lokalne skupnosti o prednostni rabi virov energije in energentov, o obvezni priključitvi na omrežje za distribucijo plina in o obvezni uporabi plina za ogrevanje stavb in pripravo sanitarne tople vode v LEK, občinskih prostorskih načrtih ali drugih aktih občine, če dokažejo, da se bodo ogrevali na obnovljive vire energije. Odjemalci zemeljskega plina, ki se odklopijo od sistema za distribucijo zemeljskega plina, ne glede na določbe v pogodbah o uporabi sistema in dobavi plina ne plačajo pogodbene kazni, ki bi bila posledica odklopa, ne glede na njeno poimenovanje.

(12) Metodologijo za določitev stavb pod določeno nazivno močjo generatorjev toplote ali pod določeno letno rabo energije za ogrevanje iz tretjega odstavka tega člena in za določitev strnjene naselja iz sedmega odstavka tega člena predpiše minister.

23. člen **(lokalne energetske organizacije)**

(1) Ena ali več lokalnih skupnosti lahko za izvajanje nalog iz tega zakona, zakona, ki ureja učinkovito rabo energije, in zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, ki so v pristojnosti lokalnih skupnosti, ustanovi oziroma pooblasti lokalno energetske organizacije.

(2) Naloge, ki jih lokalne energetske organizacije izvajajo v javnem interesu, so:

- priprava in izvajanje LEK,
- naloge, povezane z vzpostavitvijo in izvajanjem sistema upravljanja z energijo,
- izvajanje in vodenje projektov s področja učinkovite rabe in obnovljivih virov energije,
- sodelovanje z enotno kontaktno točko, ki je določena v Zakonu o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21, 189/21 in 121/22 – ZUOKPOE).

(3) Lokalne energetske organizacije vodijo ločene računovodske evidence za sredstva, namenjena opravljanju nalog v javnem interesu iz prejšnjega odstavka.

24. člen **(mednarodne obveznosti)**

Obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb in sporazumov, predvsem glede trga energije, naložb, prenosa energije in energentov, povezovanja v mednarodne energetske sisteme ter glede omejevanja podnebnih sprememb, so sestavni del energetske politike in načrtovanja razvoja energetskih dejavnosti.

25. člen **(energetske bilance)**

(1) Energetske bilance so strokovne podlage za pripravljane dokumentov dolgoročnega energetskega in podnebnega načrtovanja, ugotavljanje izpolnjevanja mednarodnih zavez in doseganja nacionalnih energetskih in podnebnih ciljev ter za odločanje o uvajanju potrebnih aktivnosti in ukrepov za izvajanje energetske in podnebne politike.

(2) Z energetskimi bilancami se na podlagi projekcije okoljskega, gospodarskega in družbenega razvoja Republike Slovenije napoveduje oskrba z energijo za prihodnjih 20 let in okvirno za 40 let ob vsakokratnem sprejemanju ali prenavljanju Dolgoročne podnebne strategije, NEPN in drugih energetskih strategij, programov in načrtov.

26. člen
(priprava strokovnih podlag s področja energetike)

- (1) Ministrstvo pripravlja strokovne podlage s področja energetike.
- (2) Priprava strokovnih podlag s področja energetike obsega:
 1. pripravo energetske bilance v skladu z uveljavljenimi metodologijami OECD/IEA;
 2. analizo podatkov energetske statistike Statističnega urada Republike Slovenije in iz poročil izvajalcev energetskih dejavnosti;
 3. razlago metod obdelave in predpostavk uporabljenih energetskih podatkov in rezultatov energetskih bilanc ter strokovna podpora ministrstvu v postopkih javnih predstavitev dokumentov dolgoročnega energetskega in podnebne načrtovanja v vseh fazah njihovega sprejemanja;
 4. spremljanje doseganja ciljev Dolgoročne podnebne strategije, NEPN in drugih nacionalnih energetskih strategij, programov in načrtov ter poročanje ministrstvu o razlogih za odstopanja.

27. člen
(zagotavljanje in dostop do podatkov)

- (1) Izvajalci energetskih dejavnosti ministrstvu zagotavljajo potrebne podatke za izvajanje nalog iz prejšnjega člena.
- (2) Zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam ministrstvo omogoča dostop do podatkov in drugih podlag, ki so uporabljeni za pripravo energetskih bilanc in pridobljeni za izvedbo nalog iz drugega odstavka prejšnjega člena.

28. člen
(strokovna usposobljenost)

- (1) Za zagotavljanje varnosti in zanesljivosti obratovanja energetskih naprav ter učinkovite rabe energije morajo biti delavci, ki opravljajo dela in naloge upravljanja energetskih naprav, strokovno usposobljeni.
- (2) Za namen priznavanja strokovne usposobljenosti upravljavcev energetskih naprav iz drugih držav članic Evropske unije se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja učinkovito rabo energije.
- (3) Minister predpiše način izpolnjevanja pogoja strokovne usposobljenosti iz prvega odstavka tega člena.

29. člen
(naloge ministrstva)

- (1) Ministrstvo v zvezi z energetskim načrtovanjem in spremljanjem izvajanja energetske politike opravlja naslednje naloge:
 1. spremlja naložbe v energetska infrastrukturo;

2. zbira in analizira podatke o proizvodnji, pridobivanju, skladiščenju, transportu, distribuciji, uvozu, izvozu, porabi, cenah energije in goriv in trgovanju z njimi ter druge podatke, potrebne za energetske načrtovanje;
3. načrtuje in izvaja aktivnosti v zvezi s spodbujanjem proizvodnje in porabe električne energije in toplote iz obnovljivih virov energije;
4. načrtuje in izvaja aktivnosti v zvezi s spodbujanjem proizvodnje tekočih in plinastih goriv iz obnovljivih virov energije;
5. načrtuje in izvaja aktivnosti v zvezi z učinkovito rabo primarne energije za proizvodnjo električne energije in toplote;
6. načrtuje in izvaja aktivnosti v zvezi s spodbujanjem učinkovite rabe energije pri končnih odjemalcih;
7. izvaja naloge nosilca urejanja prostora v skladu s predpisi, ki urejajo urejanje prostora, sodeluje pri pripravi državnega prostorskega načrta v skladu s predpisi, ki urejajo načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena v prostor s področja energetske infrastrukture za oskrbo z električno energijo, plini in naftnimi derivati;
8. sodeluje pri pripravi dolgoročne podnebne strategije;
9. izvaja sektorsko politiko iz NEPN, akcijskih načrtov in operativnih programov, ter drugih strateških dokumentov, ki urejajo področje energije;
10. podpira aktivnosti nevladnih organizacij za uresničevanje javnega interesa na področju energije;
11. zbira in analizira podatke o proizvedenih, prevzetih in oddanih količinah električne energije na prenosnem in distribucijskem omrežju ter omrežju zaprtega distribucijskega sistema;
12. zbira podatke o cenah zemeljskega plina in električne energije na maloprodajnem trgu in jih za izvajanje Uredbe 2016/1952/EU pošilja Statističnemu uradu Republike Slovenije;
13. zbira in analizira podatke iz LEK;
14. zbira in analizira podatke o cenah naftnih derivatov na veleprodajnem in maloprodajnem trgu ter je odgovorno za izvajanje Odločbe Sveta 1999/280/ES v delu, ki se nanaša na porabniške cene naftnih derivatov;
15. zbira in objavlja aktualne maloprodajne cene naftnih derivatov na vseh prodajnih mestih bencinskih servisov v Sloveniji za potrebe preglednega obveščanja potrošnikov.

(2) Minister za ugotavljanje primernosti oziroma zadostnosti ukrepov za učinkovito izvajanje sprejete energetske politike predpiše obseg in vrsto potrebnih podatkov, ki so mu jih dolžni sporočiti izvajalci energetske dejavnosti in drugi zavezanci, ter periodiko in roke za pošiljanje teh podatkov.

30. člen **(tehnični predpisi in obveznost periodičnih pregledov)**

(1) Postavitve, načrtovanje, gradnja, obratovanje in vzdrževanje energetskega naprav, postrojev, objektov, napeljav, omrežij in sistemov morajo zagotavljati varno in zanesljivo obratovanje oziroma uporabo energetskega naprav, postrojev, napeljav, omrežij, sistemov in energentov.

(2) Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe in posameznik, ki upravlja energetske objekte, naprave, postroje ali napeljave, morata zagotoviti izvedbo predpisanih periodičnih pregledov in preizkusov v skladu s predpisi iz četrtega odstavka tega člena.

(3) Če se tehnični predpis sklicuje na standarde in so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z njimi, velja domneva, da so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z zahtevami tehničnega predpisa.

(4) Minister izdaja tehnične predpise za postavitve, načrtovanje, gradnjo, obratovanje in vzdrževanje energetskih naprav, postrojev, objektov, napeljav, omrežij in sistemov, s katerimi dobaviteljem, upravljavcem oziroma uporabnikom predpiše pogoje za zagotavljanje varnega in zanesljivega obratovanja oziroma uporabe energetskih naprav, postrojev, napeljav, omrežij, sistemov in energentov.

31. člen (izmenjava podatkov)

(1) Državni organi, agencija in drugi nosilci javnih pooblastil, ki na podlagi tega zakona in zakonov s področja energetike zbirajo podatke od izvajalcev energetskih dejavnosti in drugih zavezancev za poročanje, so dolžni zagotoviti učinkovito sodelovanje pri izmenjavi podatkov.

(2) Pri izmenjavi podatkov se lahko organom in osebam iz prejšnjega odstavka pošljejo samo tisti podatki, ki jih ta organ ali oseba potrebuje za opravljanje svojih nalog po tem zakonu in zakonih s področja energetike ali drugih nalog s področja energetike. Podatki se izmenjujejo na način, ki ne obsega pošiljanja ali razkritja osebnih podatkov.

(3) Ministrstvo usklajuje poenotenje postopkov izmenjave podatkov med organi in osebami iz prvega odstavka tega člena ter skrbi zanj.

III. poglavje: AGENCIJA ZA ENERGIJO

1. oddelek: Splošne določbe

32. člen (Agencija za energijo)

(1) Agencija je nacionalni regulativni organ Republike Slovenije na področju trga z energijo.

(2) Za agencijo se ne uporablja zakon, ki ureja javne agencije. Agencija je pravna oseba javnega prava.

(3) Agencija spremlja, usmerja in nadzira izvajalce energetskih dejavnosti na področju električne energije in plina ter opravlja z zakonom določene naloge reguliranja izvajalcev energetskih dejavnosti na področju toplote in drugih energetskih plinov.

33. člen (samostojnost in neodvisnost agencije)

(1) Pri izvrševanju nalog in pristojnosti je agencija samostojna in neodvisna.

(2) Direktor ali direktorica agencije (v nadaljnjem besedilu: direktor), zaposleni v agenciji in člani ali članice sveta agencije (v nadaljnjem besedilu: člani sveta) pri svojem delu niso vezani na sklepe, stališča, navodila ali usmeritve državnih organov, organov lokalne skupnosti ali drugih organov, pravnih oseb ali posameznikov, niti jih ne smejo zahtevati.

(3) Agencija samostojno določa svojo notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest.

(4) Agencija samostojno odloča o potrebnem številu zaposlenih in finančnih virih za učinkovito izvajanje svojih nalog in pristojnosti, ki jih opredeli v programu dela in finančnem načrtu.

34. člen (temeljni cilji delovanja agencije)

Agencija pri svojem delovanju sledi naslednjim temeljnim ciljem:

1. spodbujanje zanesljivega, konkurenčnega, prožnega in okoljsko trajnostnega trga z električno energijo in plinom ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje;
2. razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih čezmejnih trgov z električno energijo in plinom;
3. odprava omejitev pri trgovanju z električno energijo in plinom;
4. na stroškovno učinkovit način spodbujati razvoj varnih, zanesljivih in učinkovitih nediskriminatornih sistemov, usmerjenih k odjemalcem, ki spodbujajo zadostno zmogljivost sistema, ter v skladu s splošnimi cilji energetske politike energetsko učinkovitost in vključevanje proizvodnje električne energije in plina v manjšem in večjem obsegu iz obnovljivih virov energije ter porazdeljene proizvodnje v prenosnih in distribucijskih omrežjih ter olajšati obratovanje teh sistemov v povezavi z drugimi plinskimi ali toplotnimi energetskimi omrežji;
5. omogočanje lažjega vključevanja v omrežje novih proizvodnih zmogljivosti in objektov za shranjevanje energije, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg električne energije in plina iz obnovljivih virov energije;
6. zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost omrežij in spodbudili povezovanje trgov;
7. zagotavljanje koristi odjemalcev električne energije in plina preko učinkovitega delovanja trga, spodbujanjem učinkovite konkurence in pomoči pri zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov v sodelovanju z organi, pristojnimi za varstvo potrošnikov;
8. pomoč pri doseganju visokih standardov osnovne oskrbe in javnih storitev pri oskrbi z električno energijo in plinom ter prispevanje k zaščiti ranljivih odjemalcev in skladnosti potrebnih postopkov izmenjave podatkov, da se odjemalcem omogoči zamenjava dobavitelja.

35. člen (mednarodno sodelovanje agencije)

(1) Agencija sodeluje z ACER pri čezmejnih zadevah.

(2) Visokega predstavnika agencije v odboru regulatorjev ACER v skladu s prvim odstavkom 21. člena Uredbe 942/2019/EU in njegovega namestnika imenuje svet agencije izmed zaposlenih na agenciji za dobo pet let. Visok predstavnik in njegov namestnik sta po preteku te dobe lahko znova imenovana. Izpolnjevati morata pogoje iz prvega odstavka 42. člena tega zakona.

(3) Visokemu predstavniku agencije in njegovemu namestniku predčasno preneha mandat iz razlogov, navedenih v prvem odstavku 43. člena tega zakona, in z dnem prenehanja delovnega razmerja v agenciji.

(4) Agencija sodeluje, se posvetuje in zagotavlja podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje nalog ACER, drugih nacionalnih regulativnih organov, sistemskih operaterjev in operaterjev prenosnih sistemov drugih držav članic Evropske unije neposredno in v okviru regionalnega sodelovanja, po potrebi pa tudi z ustreznimi organi drugih držav.

(5) Agencija spodbuja in omogoča sodelovanje sistemskih operaterjev na regionalni ravni, vključno s čezmejnimi vprašanji, da se ustvari konkurenčen notranji trg za električno energijo in plin, ter spodbuja usklajenost pravnega, regulativnega in tehničnega okvira na geografskih območjih, ki so opredeljena v skladu s tretjim odstavkom 34. člena Uredbe 943/2019/EU, ali na drugih geografskih območjih.

(6) Agencija sodeluje z regulativnimi organi v drugih državah članicah Evropske unije pri izvajanju ukrepov, s katerimi:

1. spodbuja uvajanje obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze električne energije in plina in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter vključno z novimi povezavami omogočili ustrezno raven zmogljivosti za povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave brez razlikovanja med dobavitelji v različnih državah članicah;
2. uskladi vse omrežne kodekse za operaterje prenosnih sistemov in druge udeležence na trgu;
3. uskladi skupni nadzor nad subjekti, ki opravljajo funkcije na regionalni ravni;
4. uskladi skupni nadzor, v sodelovanju z drugimi vključenimi organi, nad nacionalnimi, regionalnimi in vseevropskimi ocenami zadostnosti;
5. uskladi pravila za upravljanje omrežij in
6. izvaja svoje pristojnosti v skladu z Uredbo 1227/2011/EU.

(7) Agencija lahko sklepa sporazume z drugimi regulativnimi organi za pospešitev regulativnega sodelovanja. Pri izvajanju ukrepov iz prejšnjega odstavka se agencija, če je to potrebno, posvetuje z ministrstvom, sistemskim operaterjem in operaterjem trga.

(8) Agencija pri čezmejnih zadevah sodeluje z regulativnim organom ali organi zadevnih držav članic Evropske unije in ACER. Glede delovanja plinske infrastrukture, ki poteka v tretjo državo ali iz nje, se lahko agencija posvetuje in sodeluje s pristojnimi organi tretje države. Kadar je v Republiki Sloveniji prva povezovalna točka plinske infrastrukture v tretjo državo ali iz nje, se agencija pred sodelovanjem s pristojnimi organi tretje države posvetuje z regulativnimi organi drugih držav članic, ki jih ta infrastruktura zadeva.

36. člen

(sodelovanje agencije z organoma, pristojnima za varstvo konkurence in regulacijo trga finančnih instrumentov)

(1) Agencija, organ, pristojen za varstvo konkurence, in organ, pristojen za regulacijo trga finančnih instrumentov, si izmenjujejo podatke in informacije, ki jih potrebujejo za izvrševanje svojih pristojnosti. Pri tem morajo ohraniti stopnjo zaupnosti teh podatkov, vključno s poslovno občutljivimi podatki.

(2) Podatki in informacije iz prejšnjega odstavka morajo biti omejeni in sorazmerni glede na namen njihove izmenjave.

2. oddelek: Statusne določbe o agenciji

1. pododdelek: Splošno

37. člen (status agencije)

(1) Ustanovitelj agencije je Republika Slovenija.

(2) Agencija letno poroča Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) o svojem delu. Letno poročilo o delu agencije za preteklo leto mora agencija predložiti državnemu zboru do 30. junija tekočega leta.

38. člen (poslovnik agencije)

(1) Agencija ima poslovnik, ki določa podrobnejše poslovanje agencije in njenih organov.

(2) Poslovnik agencije sprejme svet agencije z večino glasov vseh članov.

2. pododdelek: Organa agencije

39. člen (organa agencije)

Organa agencije sta:

- svet agencije,
- direktor agencije.

40. člen (pristojnosti sveta agencije)

(1) Svet agencije je organ upravljanja agencije.

(2) Svet agencije:

1. sprejema splošne akte agencije za izvrševanje javnih pooblastil;
2. izdaja soglasja k splošnim aktom izvajalcev energetske dejavnosti, h katerim na podlagi zakonov s področja energetike daje soglasja agencija;
3. sprejema program dela agencije, finančni načrt in poslovno poročilo agencije;
4. sprejema poročilo agencije o stanju na področju energetike;
5. nadzira direktorja agencije glede zakonitosti njegovega dela ter doseganja rezultatov dela agencije in njenega poslovanja;
6. imenuje in razrešuje direktorja agencije;
7. opravlja druge naloge, določene s tem zakonom ali splošnim aktom agencije.

41. člen (sestava in delovanje sveta agencije)

(1) Svet agencije sestavljajo predsednik in pet članov.

(2) Predsednika in člane sveta imenuje in razrešuje državni zbor na predlog vlade.

(3) Minister obvesti vlado in državni zbor o izteku mandata predsednika oziroma člana sveta agencije najpozneje šest mesecev pred iztekom mandata.

(4) Minister objavi v 30 dneh po pošiljanju obvestila iz prejšnjega odstavka v Uradnem listu Republike Slovenije poziv za zbiranje predlogov kandidatov za predsednika oziroma člana sveta agencije. Rok za oddajo predlogov ne sme biti krajši od 30 dni, v primeru predčasnega prenehanja mandata pa ne krajši od 15 dni po objavi poziva. Predlog mora biti

obrazložen, priloženo pa mu mora biti pisno soglasje kandidata, da je kandidaturo pripravljen sprejeti.

(5) Izmed kandidatov za predsednika oziroma člana sveta agencije minister sestavi listo kandidatov in jo pošlje vladi. Vlada na podlagi liste kandidatov oblikuje predlog kandidatov, o katerih bo odločal državni zbor. Kandidata za predsednika oziroma člana sveta lahko predlaga tudi vlada sama. Predlog vlade mora biti obrazložen, s priloženim pisnim soglasjem kandidata, da kandidaturo sprejema. Rok za oddajo predloga vlade je 30 dni po izteku roka iz prejšnjega odstavka.

(6) Državni zbor glasuje o predlaganem kandidatu za predsednika oziroma člana sveta v 30 dneh po prejemu predloga vlade.

(7) Če predlagani kandidat za predsednika oziroma člana sveta agencije ne dobi potrebne večine poslanskih glasov, predsednik državnega zbora o tem takoj obvesti vlado, ki v 14 dneh sporoči predsedniku državnega zbora svojo odločitev o nadaljnjem postopku za imenovanje predsednika oziroma člana sveta agencije.

(8) Predsednik ali član sveta se imenuje za dobo šest let. Član sveta je lahko še enkrat imenovan, pri čemer se imenovanje za predsednika šteje tudi za imenovanje za člana sveta.

(9) Vsaka tri leta se imenuje polovica članov sveta. Če je zaradi predčasnega prenehanja funkcije predsednika ali člana sveta treba imenovati novega predsednika ali člana sveta, se ta imenuje za preostanek trajanja funkcije.

(10) Predsednik in člani sveta niso zaposleni v agenciji.

(11) Svet agencije veljavno odloča, če so na seji navzoči predsednik ali njegov namestnik in vsaj trije člani sveta.

(12) Svet agencije odloča z večino vseh glasov. Če je število glasov enako, odloči glas predsedujočega.

(13) Predsednik in člani sveta agencije so upravičeni do sejin in povračil stroškov, za katere se uporabljajo predpisi, ki urejajo sejnine in povračila stroškov v pravnih osebah javnega prava.

42. člen **(imenovanje predsednika in članov sveta agencije)**

(1) Za predsednika ali člana sveta agencije je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je državljan Republike Slovenije;
2. ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje, ali raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustrezajo izobrazbi druge stopnje ustrezne smeri;
3. je strokovnjak za elektrotehniška, strojnotehniška, ekonomska ali pravna vprašanja, pri čemer mora biti iz vsakega od navedenih strokovnih področij imenovan v svet agencije vsaj en član oziroma predsednik;
4. ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zapora šest mesecev ali več;
5. ni poslanec državnega zbora, član vlade, državni sekretar ali član organa politične stranke.

(2) Predsednik ali član sveta ne sme biti:

1. funkcionar v državnem organu,
2. javni uslužbenec v državnem organu,
3. župan ali podžupan v občini,
4. direktor občinske uprave,
5. zaposlen pri izvajalcu gospodarskih javnih služb, ki jih regulira agencija,
6. zaposlen pri izvajalcu drugih energetskih dejavnosti, če bi to lahko vplivalo na njegovo neodvisno odločanje v okviru njegove funkcije,
7. član organa vodenja ali organa nadzora pri izvajalcu energetskih dejavnosti.

(3) Predsednik ali član sveta ali z njim povezana oseba ne sme:

- imeti lastniškega deleža pri izvajalcu energetskih dejavnosti; z lastniškim deležem v smislu te alineje so izenačene druge pravice, na podlagi katerih ima navedena oseba pravico do udeležbe pri dobičku, glasovalne pravice ali lahko prejme plačilo od takega izvajalca energetskih dejavnosti;
- opravljati kakršnega koli dela ali storitev ali dobavljati blaga za izvajalce gospodarskih javnih služb, ki jih regulira agencija, ali
- opravljati kakršnega koli dela ali storitev za druge izvajalce energetskih dejavnosti, če bi to lahko vplivalo na neodvisno odločanje predsednika ali člana sveta v okviru njegove funkcije.

(4) Povezana oseba v smislu prejšnjega odstavka je:

- zakonec predsednika ali člana sveta ali njegov zunajzakonski partner,
- pravna oseba, ki jo predsednik ali član sveta v svetu neposredno ali posredno obvladuje na način, da ima on ali oseba iz prejšnje alineje ali pravna oseba, ki jo obvladuje, večinski delež v kapitalu te pravne osebe ali večino glasovalnih pravic v organu upravljanja ali nadzora te pravne osebe.

(5) Če pri predsedniku, članu sveta ali pri povezani osebi ob imenovanju obstaja kateri od razlogov iz drugega ali tretjega odstavka tega člena ali če ta razlog nastane v času opravljanja funkcije, mora predsednik oziroma član sveta najpozneje v dveh mesecih od imenovanja oziroma nastanka razloga uskladiti svoj položaj. Predsednik ali član sveta je prost te obveznosti, če je razlog iz tretjega odstavka tega člena tak, da to ne vpliva na neodvisnost njegovega odločanja.

43. člen **(razrešitev predsednika ali člana sveta agencije)**

Državni zbor razreši predsednika ali člana sveta agencije na predlog vlade, če:

1. to sam zahteva;
2. pri opravljanju funkcije huje krši ta ali drug področni zakon, predpis Evropske unije ali splošni akt agencije, ki ureja izvajanje nalog sveta;
3. se ugotovi, da ob imenovanju ni izpolnjeval katerega od pogojev iz prvega odstavka prejšnjega člena;
4. je pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zavora šest mesecev ali več;
5. ne izpolnjuje pogoja iz 1. ali 5. točke prvega odstavka prejšnjega člena;
6. je pri njem podan kateri od razlogov iz drugega odstavka prejšnjega člena, pa ga v roku iz petega odstavka prejšnjega člena ne odpravi;
7. je pri njem podan kateri od razlogov iz tretjega odstavka prejšnjega člena, pa ga v roku iz petega odstavka prejšnjega člena ne odpravi, razen če je mogoče pričakovati, da to ne vpliva na neodvisnost njegovega odločanja;
8. iz zdravstvenih razlogov ni več sposoben opravljati svoje funkcije.

44. člen (direktor agencije)

(1) Direktor je poslovodni organ agencije.

(2) Direktor ima naslednje naloge:

1. predstavlja agencijo in jo zastopa v pravnem prometu;
2. izdaja soglasja k drugim splošnim aktom, h katerim na podlagi 2. točke drugega odstavka 40. člena tega zakona ne izdaja soglasja svet agencije oziroma kadar tako določa področni zakon;
3. izdaja posamične akte agencije;
4. vodi agencijo in njeno poslovanje;
5. odloča o pravicah iz delovnega razmerja zaposlenih na agenciji;
6. določi notranjo organizacijo agencije in sistemizacijo delovnih mest;
7. imenuje vodilne delavce agencije.

(3) Direktor odgovarja za zakonitost dela agencije.

(4) Glede odškodninske odgovornosti direktorja za poslovanje agencije se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe, o odškodninski odgovornosti člana uprave.

45. člen (imenovanje direktorja)

(1) Za direktorja je lahko imenovan, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je državljan Republike Slovenije;
2. ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje, ali raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustrezajo izobrazbi druge stopnje ustrezne smeri;
3. je strokovnjak za tehnična, ekonomska ali pravna vprašanja s področja energetike, ki ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju trga z električno energijo ali plinom;
4. ima najmanj deset let delovnih izkušenj, od tega pet let na vodilnih delovnih mestih;
5. obvlada angleški jezik;
6. ni bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zapora šest mesecev ali več;
7. ni poslanec državnega zbora, član vlade, državni sekretar ali član organa politične stranke.

(2) Direktorja imenuje svet agencije po opravljenem javnem natečaju za dobo šest let in je lahko še enkrat imenovan.

(3) Direktor za čas opravljanja funkcije sklene pogodbo o zaposlitvi. Doba imenovanja se šteje od dneva nastopa funkcije v skladu s pogodbo o zaposlitvi.

46. člen (nezdružljivost)

(1) Funkcija direktorja agencije ni združljiva s funkcijo predsednika ali člana sveta agencije. Če je za direktorja imenovana oseba, ki opravlja funkcijo, s katero je njegova funkcija nezdružljiva, mora pred nastopom funkcije direktorja uskladiti svoj položaj.

(2) Direktor agencije ne sme:

1. biti funkcionar v državnem organu ali organu lokalne skupnosti, ki opravlja funkcijo nepoklicno;
2. biti zaposlen pri katerem koli drugem delodajalcu, razen pri agenciji;
3. biti član organa vodenja ali član organa nadzora v izvajalcu energetskih dejavnosti;
4. imeti lastniškega deleža v izvajalcu energetskih dejavnosti; z lastniškim deležem v smislu te alineje so izenačene druge pravice, na podlagi katerih ima navedena oseba pravico do udeležbe pri dobičku, glasovalne pravice v katerem koli organu takega izvajalca ali lahko prejme kakršno koli plačilo od takega izvajalca;
5. za izvajalca gospodarskih javnih služb, ki jih regulira agencija, opravljati dela in storitev ali dobavljati blaga ali
6. opravljati kakršnegakoli dela ali storitev za druge izvajalce energetskih dejavnosti, če bi to lahko vplivalo na neodvisno odločanje predsednika ali člana sveta v okviru njegove funkcije.

(3) Prepoved iz 4. in 5. točke prejšnjega odstavka velja tudi za z direktorjem povezano osebo v smislu četrtega odstavka 42. člena tega zakona, če bi to lahko vplivalo na neodvisno odločanje direktorja v okviru njegove funkcije.

(4) Če pri direktorju kot tudi pri povezani osebi ob imenovanju obstaja kateri od razlogov iz drugega ali tretjega odstavka tega člena ali če ta razlog nastane v času opravljanja funkcije, mora direktor najpozneje v dveh mesecih od imenovanja oziroma nastanka razloga storiti vse potrebno, da razlog preneha. Direktor je prost te obveznosti, če je razlog iz prejšnjega odstavka, ki se nanaša na povezano osebo, tak, da to ne vpliva na neodvisnost njegovega odločanja.

47. člen (razrešitev direktorja)

Svet agencije razreši direktorja, če:

1. ugotovi, da ob imenovanju ni izpolnjeval katerega od pogojev iz drugega odstavka prejšnjega člena;
2. je pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, na kazen zavora šest mesecev ali več;
3. pri opravljanju funkcije huje krši ta ali drug področni zakon, predpis Evropske unije ali splošni akt agencije, ki ureja izvajanje njegovih nalog;
4. svojo funkcijo opravlja nevestno;
5. ne izpolnjuje pogoja iz 1. ali 7. točke prvega odstavka 45. člena tega zakona;
6. je pri njem podan kateri od razlogov iz 1., 2. in 3. točke drugega odstavka prejšnjega člena, pa ga v roku iz četrtega odstavka prejšnjega člena ne odpravi;
7. je pri njem podan kateri od razlogov iz 4. in 5. točke drugega odstavka prejšnjega člena, pa ga v roku iz četrtega odstavka prejšnjega člena ne odpravi, razen če je mogoče pričakovati, da to ne bo vplivalo na neodvisnost njegovega odločanja;
8. iz zdravstvenih razlogov ni več sposoben opravljati svoje funkcije.

3. pododdelek: Poslovanje agencije

48. člen (letno poročilo, program dela in finančni načrt agencije)

(1) Agencija vodi poslovne knjige in izdeluje letno poročilo v skladu z zakonom, ki ureja računovodstvo pravnih oseb javnega prava.

(2) Ne glede na zakon iz prejšnjega odstavka mora svet agencije do 31. marca vsakega leta sprejeti letno poročilo za prejšnje leto. O sprejetju odloča svet agencije z večino glasov vseh članov.

(3) Letno poročilo agencije mora pregledati pooblaščen revizor.

(4) Svet agencije mora do 30. novembra tekočega leta sprejeti program dela in finančni načrt agencije za prihodnje leto. Program dela in finančni načrt agencije vključuje program nalog, ki jih je treba izvesti v prihodnjem letu, načrt finančnih sredstev, potrebnih za njihovo izvajanje, kadrovski načrt agencije ter višino nadomestila systemskega operaterja, nadomestila operaterja prenosnega sistema in distributerja toplote, katerega cena je regulirana s strani agencije na podlagi zakona, ki ureja oskrbo s toploto (v nadaljnjem besedilu: distributer toplote). O sprejetju programa dela in finančnega načrta agencije odloča svet agencije z večino glasov vseh članov.

(5) S sprejetim programom dela in finančnim načrtom ter sprejetim letnim poročilom agencija seznaní državni zbor.

49. člen **(financiranje agencije)**

- (1) Agencija se financira izključno iz:
- nadomestil operaterjev prenosnih sistemov, systemskih operaterjev in distributerjev toplote za izvajanje regulativnih nalog agencije,
 - drugih prihodkov, ki jih ustvari agencija s svojim poslovanjem.

(2) Agencija v zvezi s svojimi nalogami ne sme sprejemati donacij in drugih plačil, razen plačil iz prejšnjega odstavka.

50. člen **(nadomestilo operaterjev)**

(1) Operaterji prenosnih sistemov, systemski operaterji in distributerji toplote plačujejo agenciji letno nadomestilo v višini, določeni v skladu s tretjim odstavkom tega člena.

(2) Nadomestilo je prihodek agencije.

(3) Nadomestilo iz prvega odstavka tega člena določi svet agencije v programu dela in finančnem načrtu agencije za posamezno leto na enoto prenesene električne energije, plina in distribuirane toplote tako, da skupaj z drugimi predvidenimi prihodki agencije in višino rezerv iz preteklih let nad zneskom rezerve agencije, ki mora biti trajno zagotovljena, zadošča za pokritje načrtovanih odhodkov agencije v zvezi z izvrševanjem njenih nalog.

51. člen **(presežek in primanjkljaj agencije)**

(1) Presežek prihodkov nad odhodki agencije v zvezi z izvrševanjem njenih nalog se izloči v rezerve agencije.

(2) Svet agencije določi minimalno višino rezerv agencije vsaj v višini dvomesečnih povprečnih odhodkov za tekoče poslovanje (odhodki za plače in drugi izdatki zaposlenim, prispevki delodajalcev za socialno varnost in izdatki za blago in storitve), ki jo enkrat letno preveri na podlagi rezultatov poslovanja preteklega leta. Tako ugotovljena minimalna rezerva mora biti trajno zagotovljena, razen v primeru začasnega pokritja razlike. Če v določenem

koledarskem letu sredstva rezerv presežejo višino minimalnih trajnih rezerv, se presežek uporabi za financiranje agencije v naslednjem letu.

(3) Če v posameznem koledarskem letu agencija iz prihodkov, skupaj s presežkom rezerv, ki se uporabi za financiranje agencije po prejšnjem odstavku, ne pokrije vseh odhodkov agencije, se razlika začasno pokrije iz sredstev minimalne rezerve agencije.

52. člen (zaposleni v agenciji)

(1) Za položaj, pravice in obveznosti zaposlenih v agenciji se uporablja zakon, ki ureja delovna razmerja.

(2) Za plače zaposlenih se uporabljajo določbe predpisov, ki urejajo sistem plač v javnem sektorju, pri čemer obseg sredstev za posebne projekte, ki terjajo povečan obseg dela, in plačilo za tako povečan obseg dela določi agencija sama v okviru razpoložljivih sredstev znotraj finančnega načrta tekočega leta.

(3) Akt, s katerim se določi sistemizacija delovnih mest v agenciji, sprejme direktor agencije.

4. pododdelek: Poročanje agencije in nadzor nad uporabo sredstev agencije

53. člen (poročilo o stanju na področju energetike)

(1) Agencija najmanj enkrat letno najpozneje do 30. junija za preteklo leto vladi in državnemu zboru predloži poročilo o stanju na področju energetike.

(2) Poročilo iz prejšnjega odstavka mora obsegati tudi:

1. podatke o alokaciji čezmejnih zmogljivosti;
2. podatke o mehanizmih za odpravljanje prezasedenosti v prenosnem in distribucijskih omrežjih;
3. čas, ki ga potrebujejo operaterji za priključitev in popravila;
4. podatke o dostopu do omrežij in do skladišč plina oziroma terminalov za utekočinjen zemeljski plin;
5. podatke o priključitvi novih proizvajalcev električne energije na omrežje;
6. podatke o ločenih obračunih izvajalcev energetske dejavnosti po tem zakonu;
7. podatke o izvajanju nalog operaterjev;
8. oceno stopnje preglednosti in konkurenčnosti na trgu električne energije in plina;
9. podatke o deležu posameznih proizvodnih virov v celotni strukturi električne energije posameznega dobavitelja v preteklem letu;
10. podatke o predvidenem povpraševanju po električni energiji in plinu ter ravnotežju med ponudbo in povpraševanjem;
11. podatke o predvidenih dodatnih zmogljivostih, ki se načrtujejo ali gradijo;
12. podatke o kakovosti in ravni vzdrževanja sistemov električne energije in plina;
13. podatke o ukrepih ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev električne energije oziroma plina;
14. podatke o morebitnem prevladujočem položaju na trgu z električno energijo in plinom ter o dejanjih omejevanja konkurence;
15. pregled sprememb lastništva podjetij in ukrepov na državni ravni, s katerimi država zagotavlja zadostno število udeležencev trga, ali ukrepov, s katerimi država spodbuja povečevanje čezmejne izmenjave in konkurenco;

16. oceno naložbenih načrtov operaterjev prenosnega sistema glede njihove skladnosti z razvojnimi načrtom omrežja za celotno Skupnost iz točke b) prvega odstavka 30. člena Uredbe 2019/943/EU; takšna ocena lahko vključuje priporočila za spremembo teh naložbenih načrtov;
17. analizo doseganja sprejetih nacionalnih okvirnih ciljev za električno energijo, proizvedeno v soproizvodnji z visokim izkoristkom, in iz obnovljivih virov energije. V analizi se upoštevajo tudi podnebni dejavniki, ki lahko vplivajo na doseganje sprejetih ciljev, in ugotovitve, v kolikšni meri so sprejeti ukrepi skladni z nacionalnimi energetske zavezami v zvezi s podnebnimi spremembami;
18. podatke o ukrepih, ki so bili sprejeti, da bi se zagotovila zanesljivost sistema jamstev ter da so potrdila o izvoru natančna in zanesljiva;
19. podatke o dejavnostih in ukrepih, ki jih je agencija izvedla v zvezi z izpolnjevanjem svojih nalog;
20. informacije o glavnih spremembah v zvezi s pogodbami z dinamičnimi cenami, vključno s tržnimi ponudbami in vplivom na račune porabnikov, zlasti stopnjo nestanovitnosti cen;
21. ukrepe, uveljavljene za izpolnitev zasilne oskrbe in obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, ter o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco;
22. rezultate spremljanja izvajanja načrta za izvedbo ukrepov za zagotovitev zadostnosti virov iz zakona, ki ureja oskrbo z električno energijo.

(3) Poročilo iz prvega odstavka agencija objavi na javnosti dostopen način. Pred objavo se iz poročila izločijo podatki, do katerih se po predpisih o dostopu do informacij javnega značaja dostop zavrne.

(4) Poročilo iz prvega odstavka tega člena agencija najpozneje do 31. julija za preteklo leto pošlje Evropski komisiji in ACER.

54. člen **(nadzor nad uporabo sredstev)**

Nadzor nad zakonitostjo, namembnostjo ter gospodarno in učinkovito rabo sredstev agencije opravlja Računsko sodišče Republike Slovenije.

3. oddelek: Naloge agencije

55. člen **(naloge agencije)**

(1) Agencija kot javno pooblastilo izvaja upravne in druge naloge, določene s tem zakonom, uredbami Evropske unije, ki določajo pristojnost nacionalnih regulatorjev na področju energije, ali na podlagi zakona sprejetega splošnega akta agencije.

(2) Agencija z izvajanjem svojih nalog zagotavlja, da:

- elektrooperaterji ter po potrebi tudi lastniki sistema in elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagajo ta in drugi področni zakoni, predpisi Evropske unije in splošni akti agencije, vključno s čezmejnimi zadevami;
- operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov plina ter po potrebi tudi lastniki sistema in podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagajo ta in drugi področni zakoni, uredbe Evropske unije in splošni akti agencije, vključno s čezmejnimi zadevami.

(3) Agencija izvaja na področju oskrbe z električno energijo tudi naslednje naloge:

1. spremlja in ocenjuje uspešnost systemskega in distribucijskega operaterja v zvezi z razvojem naprednega omrežja, ki spodbuja energetska učinkovitost, vključno z uravnavanjem obremenitev in prilagajanja odjema, vključevanjem obnovljivih virov energije, ki temelji na omejenem naboru kazalnikov, ter vsaki dve leti objavi nacionalno poročilo, vključno s priporočili za izboljšave, ki so jih operaterji dolžni upoštevati v svojih razvojnih načrtih;
2. spremlja naložbe v proizvodne zmogljivosti in zmogljivosti shranjevanja v zvezi z zanesljivostjo dobave;
3. spremlja odpravo neupravičenih ovir in omejitev za razvoj samooskrbe z električno energijo in energetskih skupnosti državljanov;
4. spremlja tehnično sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov Evropske unije in tretjih držav;
5. objavlja priporočila glede skladnosti cen za dobavo;
6. prispeva k implementaciji izmenjave podatkov in dostopa do njih, ki mora temeljiti na minimalnih zahtevah po medsebojni obratovalnosti ter stanju tehnike;
7. prispeva k združljivosti postopkov izmenjave podatkov za najpomembnejše tržne procese vsaj na regionalni ravni na način, da izvaja nadzor nad skladnostjo implementacije izmenjave podatkov na nacionalni ravni z določbami tega pododdelka.

(4) Agencija izpolnjuje in izvaja vse pravno zavezujoče odločitve ACER in Evropske komisije.

(5) Agencija preprečuje navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije in dobave, pri čemer se lahko zaradi preprečitve pomembnega dviga omrežnine presežki in primanjkljaji omrežnine elektrooperaterjev na ravni sistema pobotajo. Enako velja v primeru načrtovanih presežkov in primanjkljajev omrežnine pri načrtovanju regulativnega okvira.

56. člen

(naloge agencije v zvezi z regionalnim koordinacijskim centrom)

(1) Agencija je dolžna zagotoviti, da v tesnem usklajevanju z regionalnimi regulativnimi organi regije obratovanja sistema, kjer je sedež regionalnega koordinacijskega centra, skupaj z njimi:

a) odobri predlog za ustanovitev regionalnih koordinacijskih centrov v skladu s prvim odstavkom 35. člena Uredbe 2019/943/EU;

b) odobri stroške, povezane z dejavnostmi regionalnega koordinacijskega centra, ki jih krijejo operaterji prenosnih sistemov in se upoštevajo pri izračunu tarif, vendar le, če so razumni in ustrezni;

c) odobri postopek sodelovalnega odločanja;

č) zagotovi, da imajo regionalni koordinacijski centri na voljo vse potrebne človeške, tehnične, fizične in finančne vire za izpolnjevanje svojih obveznosti iz Direktive 2019/944/EU ter za neodvisno in nepristransko opravljanje svojih nalog;

d) predlaga, da države članice regije obratovanja sistema regionalnim koordinacijskim centrom dodelijo morebitne dodatne naloge in dodatne pristojnosti;

e) zagotovi spoštovanje obveznosti na podlagi zakonodajnih in drugih pravnih aktov Evropske unije, zlasti pri čezmejnih vprašanjih, ter se posvetuje in ugotovi, ali regionalni koordinacijski centri ne izpolnjujejo svojih obveznosti; če regulativni organi v štirih mesecih po začetku posvetovanj ne dosežejo sporazuma za namen skupnega odkritja neizpolnjevanja obveznosti, se v skladu z desetim odstavkom 6. člena Uredbe 2019/942/EU zadeva prenese v odločanje ACER;

f) spremlja uspešnost koordinacije sistema in o tem letno poroča ACER v skladu s 46. členom Uredbe 2019/943/EU.

(2) Za hitro izvajanje nalog iz prejšnjega odstavka ima agencija naslednja pooblastila:

- a) zahtevati informacije od regionalnih koordinacijskih centrov;
- b) izvajati nadzor nad regionalnim koordinacijskim centrom po določbah zakona, ki ureja agencijo, o nadzoru agencije, če je njegov sedež na območju Republike Slovenije;
- c) izdajati skupne zavezujoče odločitve o regionalnih koordinacijskih centrih.

57. člen **(zahteva za pošiljanje podatkov)**

(1) Za potrebe izvajanja upravnih in drugih nalog agencije iz tega zakona, zakonov s področja energetike ter drugih zakonov, ki določajo naloge agencije, ter na njihovi podlagi izdanih podzakonskih aktov, morajo izvajalci energetskih dejavnosti in druge fizične ali pravne osebe, ki so zavezani za pošiljanje podatkov agenciji oziroma jih nadzira agencija (v nadaljnjem besedilu tega člena: zavezanci), ne glede na to, ali se zoper njih vodi postopek nadzora ali ne, agenciji na njeno zahtevo nemudoma poslati resnične, pravilne in popolne podatke, dokumente in druge dokaze, s katerimi razpolagajo, vključno s podatki, ki so v skladu s predpisi s področja gospodarskih družb določeni kot poslovna skrivnost.

(2) Zavezanec lahko v petih delovnih dneh po predložitvi podatkov zaradi formalnih pomanjkljivosti oziroma pomot v imenih in številkah, pisnih ali računskih pomot predloži popravek podatkov iz prejšnjega odstavka. Zavezanec lahko popravek predloži samo enkrat. Po poteku roka iz prvega stavka tega odstavka se lahko poslani podatki popravijo oziroma spremenijo samo, če agencija v okviru izvajanja svojih upravnih in drugih nalog ugotovi, da so nepravilni, nepopolni ali zavajajoči.

(3) Če na zahtevo agencije iz prvega odstavka tega člena zavezanec ne pošlje zahtevanih podatkov, če agenciji pošlje nepravilne, nepopolne ali zavajajoče podatke ali če agencija v okviru izvajanja svojih nalog ugotovi, da je poslal nepravilne, nepopolne ali zavajajoče podatke, agencija naloži pošiljanje podatkov s posebnim sklepom, ki vsebuje pravno podlago, namen zahteve, opredelitev zahtevanih podatkov, določitev roka za njihovo pošiljanje, ki ne sme biti krajši od treh delovnih dni, in opozorilo o zagrojeni denarni kazni zaradi pošiljanja nepravilnih, nepopolnih ali zavajajočih podatkov ali zaradi nepošiljanja podatkov v določenem roku.

(4) Če zavezanec pošlje agenciji nepravilne, nepopolne ali zavajajoče podatke ali če jih ne pošlje v določenem roku, lahko agencija ne glede na 38. člen Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) izda sklep o plačilu denarne kazni do 50.000 eurov. Rok za plačilo denarne kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od enega meseca.

(5) S sklepom iz prejšnjega odstavka agencija določi tudi nov rok za pošiljanje podatkov, ki ne sme biti krajši od treh delovnih dni. Zoper zavezanca, ki zavrača sodelovanje, agencija izdaja sklepe o plačilu denarne kazni, dokler seštevek denarnih kazni iz posameznih sklepov ne doseže 1 % letnega prometa osebe iz prvega odstavka tega člena v predhodnem poslovnem letu.

(6) Sklep iz četrtega odstavka tega člena je izvršilni naslov. Izvršbo opravi davčni organ po postopku, predpisanem za izvršbo davčnih obveznosti.

(7) Način pošiljanja podatkov in dokumentov zavezancev agencija določi s splošnim aktom.

4. oddelek: Splošni akti agencije

58. člen (splošne določbe)

(1) Agencija izdaja splošne akte, kadar je za to pooblaščen s tem zakonom in zakoni s področja energetike ali uredbo Evropske unije.

(2) Splošni akt za izvrševanje javnih pooblastil agencija objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

59. člen (izdajanje splošnih aktov o omrežnini in tarifi za uporabo sistema)

(1) Pred sprejetjem splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil, s katerim se urejata metodologija za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterjev in za določanje višine omrežnine ter metodologija za obračun tarife za uporabo sistema, mora agencija predlog akta objaviti na svojih spletnih straneh.

(2) Agencija mora omogočiti javno obravnavo predloga splošnega akta iz prejšnjega odstavka za najmanj en mesec po njegovi objavi. V okviru javne obravnave mora agencija omogočiti sprejemanje pripomb in predlogov, ki se nanašajo na akt v javni obravnavi.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena agencija sprejme splošni akt brez postopka javne obravnave, če gre za:

- manjše spremembe splošnega akta, ki nimajo bistvenih posledic za operaterje in za uporabnike sistemov;
- spremembe splošnega akta, ki jih je nujno uveljaviti čim prej, da se odvrne nevarnost za zdravje in življenje ljudi ali za premoženje večje vrednosti.

60. člen (zahteva za pregled)

(1) Oseba, ki izkaže, da je zaradi splošnega akta iz prejšnjega člena utrpela škodo, lahko v dveh mesecih po njegovi objavi vloži pri agenciji zahtevo za pregled splošnega akta, s katero zahteva od agencije ponovni pregled vsebine ali posameznega dela.

(2) V zahtevi za pregled mora oseba iz prejšnjega odstavka izkazati nastanek škode in jasno navesti razloge, zaradi katerih zahteva ponovni preizkus splošnega akta in obseg tega preizkusa.

(3) Zahteva za pregled ne zadrži uveljavitve splošnega akta za izvrševanje javnih pooblastil.

(4) Agencija v dveh mesecih od prejema zahteve za pregled opravi ponovni pregled splošnega akta v izpodbijanem delu in vlagatelja obvesti o svojih odločitvah v zvezi s tem. Če je vlagatelj zahtevo za pregled vložil prepozno, ni izkazal nastanka škode ali v zahtevi navaja neutemeljene razloge, agencija zahtevo v enem mesecu od prejema zavrže.

61. člen **(odprava ali razveljavitev splošnega akta)**

(1) Če Evropska komisija odloči, da mora agencija delno ali v celoti spremeniti, razveljaviti ali odpraviti splošni akt za izvrševanje javnih pooblastil, ker ni skladen s smernicami iz Direktive 2019/944/EU, Direktive 2009/73/ES ali z uredbo Evropske unije, je agencija dolžna v dveh mesecih po prejemu odločitve Evropske komisije izdati splošni akt, s katerim spremeni, deloma ali v celoti razveljavi ali odpravi neskladni splošni akt, in o tem nemudoma obvestiti Evropsko komisijo.

(2) Odprava splošnega akta učinkuje od dneva uveljavitve odpravljenega splošnega akta agencije.

(3) Agencija najpozneje v enem mesecu od uveljavitve splošnega akta, s katerim je neskladen splošni akt odpravljen, po uradni dolžnosti začne obnovo postopka odločanja o posamičnih aktih, ki jih je izdala na podlagi odpravljenega splošnega akta.

62. člen **(pooblastilo agencije za urejanje vprašanj namesto operaterja)**

(1) Če operater oziroma druga oseba, ki izvaja energetske dejavnosti, nima s področnim zakonom in splošnimi akti agencije usklajenega splošnega akta, h kateremu daje po tem zakonu soglasje agencija, lahko agencija s svojim splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil uredi vprašanja, ki jih operater ali druga oseba ni uredila v skladu s področnim zakonom in splošnimi akti agencije. V delu, v katerem je agencija drugače uredila vprašanja, ki jih ureja splošni akt operaterja ali druge osebe, se ta splošni akt operaterja oziroma druge osebe ne uporablja. Agencija lahko objavi splošni akt operaterja ali druge osebe, h kateremu je dala soglasje, pa ga ta oseba ni objavila.

(2) Agencija z odločbo naloži osebi iz prejšnjega odstavka plačilo stroškov objave splošnega akta.

5. oddelek: Odločanje agencije v posamičnih zadevah

63. člen **(reševanje sporov)**

(1) Če se spor nanaša na obveznosti, ki izvirajo iz uredbe Evropske unije, področnega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega akta ali akta za izvrševanje javnih pooblastil, je agencija pristojna za odločanje v naslednjih sporih iz razmerij med uporabniki elektroenergetskega sistema, uporabniki sistema plina, člani bilančne sheme oziroma dobavitelji plina na eni strani in operaterji oziroma operaterjem trga z električno energijo na drugi strani:

1. o dostopu do sistema,
2. v zvezi z obračunanim zneskom za uporabo sistema,
3. v zvezi s kršitvami sistemskih obratovalnih navodil,
4. v zvezi z ugotovljenimi odstopanji in zneski za pokrivanje stroškov izravnave odstopanj ter v zvezi s kršitvami splošnih aktov, ki urejajo odstopanja in njihovo izravnavo,
5. v zvezi s kršitvami predpisov s področja samooskrbe,
6. za katere tako določa področni zakon.

(2) V primeru sporov iz prve točke prejšnjega odstavka se za uporabnika sistema šteje tudi potencialni uporabnik, ki želi v skladu s področnim zakonom pridobiti dostop do sistema.

64. člen (izločitev uradne osebe)

O izločitvi uradne osebe agencije odloča direktor, o izločitvi direktorja pa predsednik sveta agencije.

65. člen (postopek odločanja v sporu)

(1) Kadar stranka zahteva, da agencija odloči o sporu z drugo stranko, je vložitev zahteve dopustna le, če prva stranka izkaže, da je od stranke, zoper katero vlaga zahtevo (v nadaljnjem besedilu: nasprotna stranka), pisno zahtevala, naj ugodi njeni zahtevi, ki je predmet spora, in ji dala primeren rok, ki teče od prejema te zahteve, da na zahtevo odgovori. Ta rok ne sme biti krajši od 15 dni.

(2) Zahtevo, da agencija odloči o sporu z nasprotno stranko, sme stranka vložiti v 15 dneh od vročitve pisnega odgovora nasprotne stranke, s katerim je ta v celoti ali deloma zavrnila pisno zahtevo stranke, oziroma v 15 dneh od poteka roka za odgovor, če nasprotna stranka na pisno zahtevo ni odgovorila.

(3) Nasprotna stranka lahko v 15 dneh po vročitvi zahteve stranke za odločitev agencije v sporu vloži nasprotni zahtevek, če je ta zahtevek v zvezi z zahtevkom stranke ali če se zahtevek prve stranke in nasprotni zahtevek lahko pobotata.

66. člen (usklajevalni narok)

(1) V postopkih, vezanih na določitev regulativnega okvira, tarifnih postavk omrežnine in tarifnih postavk za druge storitve, ter postopkih ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira agencija odloči brez ustne obravnave in usklajevalnega naroka, razen če uradna oseba, ki vodi postopek, presodi, da je treba zaradi razjasnitve ali ugotovitve določenih dejstev opraviti usklajevalni narok.

(2) Na usklajevalnem naroku lahko poleg uradne osebe agencije sodelujejo tudi drugi javni uslužbenci in strokovni pomočniki agencije.

(3) Na usklajevalnem naroku je javnost izključena. Izključitev javnosti ne velja za stranke, zakonite zastopnike, njihove pooblaščenca in strokovne pomočnike.

(4) Na usklajevalnem naroku si morata agencija in stranka prizadevati, da se sporazumeta o dejstvih, pomembnih za odločitev o zadevi.

(5) Na usklajevalnem naroku agencija in stranka lahko skleneta dogovor o posameznih vprašanjih v postopku določitve regulativnega okvira.

(6) Na usklajevalnem naroku se vodi zapisnik. Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, obsega zapisnik le usklajene ugotovitve glede dejstev, pomembnih za odločanje v zadevi, morebitne dogovore med agencijo in stranko ter izjave stranke, za katere stranka zahteva, da se vpišejo v zapisnik.

67. člen (dokazovanje)

(1) Agencija lahko zahteva od stranke, ki je izvajalec energetske dejavnosti, lastnik omrežja ali izvajalec storitev na omrežju, naj predloži listine in druge dokumente ali podatke, vključno s potrebnimi izračuni, v skladu s pooblastili agencije za zbiranje podatkov v postopku nadzora oziroma poročanja iz tega zakona.

(2) Agencija lahko v postopku odločanja o posamični zadevi uporabi dejstva, ki jih je ugotovila v postopku poročanja in nadzora ter v drugih postopkih odločanja v posamičnih zadevah nad to stranko.

(3) Če so predmet postopka nadzora agencije podatki, ki so bili upoštevani pri določitvi regulativnega okvira ali v izračunu odstopanja od regulativnega okvira, in je bila odločba za regulativni okvir ali odstopanje od regulativnega okvira, v kateri so se ti podatki uporabili, že izdana, se ugotovitve iz postopka nadzora agencije upoštevajo pri pripravi naslednjega regulativnega okvira v postavki odstopanja preteklih let. Agencija v okviru te postavke preračuna element regulativnega okvira, v katerem so bili uporabljeni podatki, ki so bili predmet nadzora, po predpisih, ki so veljali v času izdaje odločbe iz prejšnjega stavka.

68. člen (pravna sredstva v upravnem postopku)

(1) Zoper odločbo in sklep agencije ni pritožbe.

(2) Odločbe agencije ni mogoče odpraviti ali razveljaviti po nadzorstveni pravici.

(3) Odločbo agencije lahko izreče za nično le agencija pod pogoji in po postopku, določenimi v zakonu, ki ureja splošni upravni postopek.

(4) Postopek, ki je končan z odločbo, zoper katero v upravnem postopku ni rednega pravnega sredstva, se poleg razlogov iz zakona, ki ureja splošni upravni postopek, obnovi tudi, če odločba temelji na upravni odločbi, ki je bila pravnomočno spremenjena, razveljavljena ali odpravljena.

69. člen (odločba)

(1) Rok za izdajo odločbe v postopku, začetem na zahtevo stranke, je dva meseca od vložitve popolne vloge, če področni zakon ne določa drugače, oziroma štiri mesece, če je treba izvesti poseben ugotovitveni postopek. Rok štirih mesecev se lahko podaljša s soglasjem stranke. Ta rok lahko agencija podaljša s soglasjem vlagatelja zahteve.

(2) Kadar se začne postopek po uradni dolžnosti, če je to v interesu stranke, pa pred odločitvijo ni potreben poseben ugotovitveni postopek, mora agencija izdati odločbo v dveh mesecih od začetka postopka oziroma štirih mesecih, če je treba izvesti poseben ugotovitveni postopek.

(3) Z odločbo agencija:

1. odloči o zahtevku stranke ali drugem predmetu postopka;
2. naloži stranki ravnanje, v skladu z zakonom in splošnim aktom agencije za izvrševanje javnih pooblastil, vključno s sklenitvijo ustreznih pogodb;
3. prepove stranki ravnanje, ki ni v skladu z zakonom in splošnim aktom agencije za izvrševanje javnih pooblastil;

4. delno ali v celoti razveljavi pogodbo ali drug akt, sklenjen v nasprotju z zakonom, splošnim aktom agencije za izvrševanje javnih pooblastil in splošnim aktom operaterja, izdanim za izvrševanje javnih pooblastil;
5. odloči o zahtevku zaradi preveč ali premalo plačanega zneska omrežnine ali cene za druge storitve operaterja;
6. odloči o drugih vprašanjih, če tako določa področni zakon.

(4) Agencija lahko za določen čas do izdaje pravnomočne odločbe zadrži sklepanje pogodb, ki so povezane s postopkom, ki ga vodi, če je to nujno potrebno za varstvo pravic prizadete stranke in drugih oseb na trgu in sorazmerno glede na potrebe delovanja trga in oskrbe z energijo.

(5) Pogodbe, sklenjene v nasprotju z odločbo agencije, so nične.

70. člen (upravni spor)

(1) Če sodišče odpravi odločbo ali sklep, izdan v postopkih, vezanih na določitev regulativnega okvira, tarifnih postavk omrežnine, tarifnih postavk za druge storitve, ali postopku ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira, se do izdaje odločbe v ponovljenem postopku uporabljajo regulativni okvir, tarifne postavke omrežnine in tarifne postavke za druge storitve ter odstopanje od regulativnega okvira, kot so bili določeni v skladu z odpravljenimi odločbo oziroma sklepom.

(2) Pri ponovljenem odločanju zaradi odprave odločbe ali sklepa iz prejšnjega odstavka se uporabljajo predpisi in splošni akti agencije, veljavni v času izdaje odpravljenih odločbe ali sklepa.

(3) Če sodišče odpravi odločbo o določitvi regulativnega okvira za zadevno regulativno obdobje in agencija v ponovljenem postopku z odločbo ugotovi drugačen regulativni okvir, se za zadevno regulativno obdobje ugotavlja odstopanje od regulativnega okvira, ki je bil določen v ponovljenem postopku. Razlika, med že z odločbo ugotovljenim odstopanjem od regulativnega okvira, ki je bil z odpravo odločbe o določitvi regulativnega okvira odpravljen, in ugotovljenim odstopanjem od regulativnega okvira za zadevno regulativno obdobje, ki ga je v ponovljenem postopku ugotovila agencija z odločbo, se v skladu s 113. členom ZOEE oziroma 109. členom ZOP poračuna v prvem odprtem postopku ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira, za katerega še ni bila izdana odločba o ugotovljenem odstopanju.

(4) Če sodišče odpravi odločbo o ugotovljenem odstopanju od regulativnega okvira in agencija v ponovljenem postopku z odločbo ugotovi drugačno odstopanje od regulativnega okvira in je bilo ugotovljeno odstopanje od regulativnega okvira iz odpravljenih odločbe z odločbo oziroma s soglasjem agencije že upoštevano pri določitvi regulativnega okvira za naslednje regulativno obdobje, se razlika med odstopanjem iz odpravljenih odločbe in odstopanjem, ki ga je v ponovljenem postopku ugotovila agencija, v skladu s 113. členom ZOEE oziroma 109. členom ZOP poračuna v regulativnem okviru za prvo naslednje regulativno obdobje, za katero še ni bila izdana odločba o regulativnem okviru ali za katero še ni bilo podano soglasje k regulativnemu okviru.

6. oddelek: Nadzor agencije

1. pododdelek: Splošne določbe o postopku nadzora

71. člen (pristojnost nadzora)

(1) Agencija nadzira izvajanje določb tega zakona, ki se nanašajo na agencijo, zakona, ki ureja oskrbo z električno energijo, zakona, ki ureja oskrbo s plini, ter na njihovi podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov, razen v delu, ki po navedenih zakonih spadajo v izrecno pristojnost posameznih pristojnih inšpekcij. Agencija nadzira tudi izvajanje posameznih določb zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, in zakona, ki ureja učinkovito rabo energije, ter na njuni podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov, kadar je v teh zakonih izrecno določeno, da je za njihov nadzor pristojna agencija.

(2) Agencija nadzira tudi izvajanje določb uredb Evropske unije s področja notranjega trga z električno energijo in plinom.

(3) Agencija vodi postopek nadzora in izreka ukrepe, ki so določeni v skladu s tem zakonom in področnimi zakoni, po uradni dolžnosti.

72. člen (uporaba predpisov, ki urejajo inšpekcijski nadzor)

Glede vprašanj postopka nadzora se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, če ta zakon ne določa drugače. Agencija ne nosi stroškov postopka, če se nadzorni postopek ustavi, ker kršitev ni bila ugotovljena.

73. člen (stranka postopka nadzora)

(1) Stranka postopka nadzora je oseba, nad katero agencija opravlja nadzor (v nadaljnjem besedilu: zavezanec za nadzor).

(2) Vlagatelj pobude, prijave, sporočila ali druge vloge nima položaja stranke.

74. člen (varovanje tajnosti vira)

(1) Agencija mora na zahtevo osebe, ki je vir prijave ali drugih informacij, ki jih agencija uporablja pri izvajanju svojih pristojnosti, varovati tajnost njene identitete, če ta izkaže za verjetno, da bi ji razkritje povzročilo občutno škodo.

(2) Oseba, ki zahteva varstvo svoje identitete, mora agenciji ob predložitvi dokumentov predložiti tudi različico dokumentov, ki ne vsebuje podatkov, ki bi pomenili razkritje vira.

75. člen (pooblašcene osebe agencije)

(1) Naloge nadzora agencije opravljajo osebe, ki so zaposlene na agenciji in imajo za to pooblastilo direktorja agencije.

(2) Pooblaščen oseb agencije pri opravljanju nalog nadzora samostojno vodi postopek ter izdaja odločbe in sklepe v upravnem in prekrškovnem postopku.

(3) Pooblaščen oseb agencije morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor, za inšpektorje.

(4) Posamezna strokovna dela v postopku nadzora lahko na podlagi pooblastila direktorja, kadar to ni v nasprotju z javnim interesom ali interesom strank, opravljajo tudi strokovno usposobljene pravne ali fizične osebe.

76. člen (ustna obravnava)

V postopku nadzora agencija odloči brez ustne obravnave, razen če uradna oseba, ki vodi postopek, presodi, da je treba zaradi razjasnitve ali ugotovitve odločilnih dejstev opraviti ustno obravnavo.

77. člen (prekrškovni organ)

(1) Agencija v skladu z zakonom, ki ureja prekrške, odloča kot prekrškovni organ o prekrških za kršitve tega zakona v primeru opustitve ravnanja v skladu z izvršljivo odločbo agencije in zakonov iz prvega odstavka 71. člena tega zakona, ter na njihovi podlagi izdanih predpisov, katerih izvajanje nadzira.

(2) Agencija odloča tudi o prekrških za kršitve določb Uredbe 1227/2011/EU.

(3) Za nadzor pooblaščen oseb agencije so hkrati tudi pooblaščen uradne osebe, ki vodijo postopek prekrškovnega organa in v njem odločajo pod pogoji in v skladu z zakonom, ki ureja prekrške.

2. pododdelek: Pooblastila agencije

78. člen (pooblastila agencije)

(1) Pooblaščen oseb agencije imajo v postopku nadzora poleg pooblastil iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, še naslednja pooblastila:

1. zahtevati od izvajalcev energetske dejavnosti, da jim v skladu z 57. členom tega zakona pošljejo podatke;
2. vstopiti in pregledati prosto dostopne prostore, zemljišča, postroje, naprave, napeljave, predmete, blago, snovi, delovna in prevozna sredstva na sedežu podjetij in na drugem kraju, kjer podjetje samo ali drugo podjetje po njegovem pooblastilu opravlja dejavnost in pose;
3. pregledovati poslovne knjige, pogodbe, listine, poslovno korespondenco, poslovne evidence in druge podatke v zvezi s poslovanjem podjetja, ne glede na nosilec, na katerem so zapisani ali shranjeni (v nadaljnjem besedilu: poslovne knjige in druga dokumentacija);

4. odvzeti ali pridobiti kopije, forenzične kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig in druge dokumentacije z uporabo fotokopirnih sredstev in računalniške opreme podjetja s strani agencije ali strokovne pooblaščen osebe (izvedenca, forenzika). Če zaradi tehničnih razlogov ni mogoče narediti kopij z uporabo fotokopirnih sredstev in računalniške opreme podjetja ali agencije, se lahko poslovne knjige in druga dokumentacija odnesejo za čas, potreben za izdelavo kopij. O tem se naredi uradni zaznamek;
5. zapečatiti vse poslovne prostore ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za čas trajanja nadzora in v obsegu, potrebnem za njegovo izvedbo;
6. zaseči predmete ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za največ 20 delovnih dni, če je to pogojeno z obstojem utemeljenega suma kršitve zakonov ali drugih predpisov, pri tem pa ne sme ovirati izvajanja dejavnosti fizične ali pravne osebe;
7. zaslišati stranke in priče, če je to pogojeno z obstojem utemeljenega suma kršitve zakonov ali drugih predpisov, pri tem pa ne sme ovirati izvajanja dejavnosti fizične ali pravne osebe;
8. zahtevati od osebe, zaposlene v podjetju, da predloži v pregled poslovne knjige in drugo dokumentacijo, če se zahteva nanaša na dokumentacijo oziroma zbirko podatkov, ki jo je zavezanec za nadzor dolžan voditi na podlagi tega ali področnega zakona ali drugega predpisa. Če je predpisana dokumentacija shranjena na elektronskem mediju, ima pooblaščen oseba pravico zahtevati, da se ji omogoči dostop do predpisane zbirke podatkov;
9. zahtevati od osebe, zaposlene v podjetju, ali druge pravne ali fizične osebe, ki je navedena v pregledani ali zaseženi dokumentaciji, ustno ali pisno pojasnilo dejstev ali dokumentov, ki se nanašajo na predmet ali namen nadzora, ter o tem sestaviti zapisnik. Če pooblaščen oseba zahteva pisno pojasnilo, določi rok, v katerem mora biti to poslano;
10. iz uradnih evidenc in drugih zbirk podatkov, ki se nanašajo na zavezanca in ki so potrebne za izvedbo nadzora, brezplačno pridobiti naslednje osebne podatke: ime, priimek, naslov in davčno številko ter druge podatke, ki jih potrebuje za postopek nadzora;
11. pregledati listine, s katerimi lahko ugotovijo istovetnost oseb;
12. opraviti druga dejanja, ki so v skladu z namenom nadzora.

(2) O zasegu predmetov se sestavi zapisnik o nadzoru, razen v primeru iz četrte točke prejšnjega odstavka, v katerem se opišejo predmeti, navede, kje so bili predmeti najdeni, in izda potrdilo o njihovem zasegu.

(3) Pooblaščen osebe morajo opravljati nadzor tako, da čim manj ovirajo poslovanje podjetja.

(4) Kadar se v kazenskem postopku, preiskovalnem postopku organa, pristojnega za varstvo konkurence, ali drugem sodnem ali uradnem postopku ob izvedbi preiskave prostorov ali kako drugače pridobijo poslovne knjige ali druga dokumentacija, ki bi bile lahko pomembne za odločitev agencije po tem zakonu, lahko agencija od sodišča, organa, pristojnega za varstvo konkurence, ali drugega organa zaprosi za izročitev kopij dokumentacije ali vpogled vanjo, razen če bi bilo to v nasprotju z interesi kazenskega ali drugega postopka, tajnostjo takega postopka ali bi očitno oviralo njegovo izvedbo.

79. člen

(odredba sodišča za preiskavo poslovnih prostorov ali elektronskih nosilcev podatkov)

(1) Pri izvajanju nadzora v poslovnih prostorih podjetja, ki niso prosto dostopni javnosti, se lahko proti volji zavezanca za nadzor opravi podroben pregled prostorov, elektronskih in z njimi povezanih nosilcev elektronskih naprav (v nadaljnjem besedilu člena:

elektronskih naprav), vse dokumentacije iz četrtega odstavka tega člena in zemljišč s pripadajočo energetske infrastrukturo na podlagi obrazložene pisne odredbe pristojnega okrožnega sodišča ob navzočnosti dveh polnoletnih prič (v nadaljnjem besedilu: preiskava).

(2) Odredba o preiskavi se izroči pred začetkom preiskave tistemu, pri katerem naj se preiskava opravi ali ki naj se preišče. Pri tem se ga pouči, da ima pravico obvestiti odvetnika, ki je lahko navzoč pri preiskavi. Če tisti, na katerega se nanaša odredba o preiskavi, zahteva, da je pri preiskavi navzoč odvetnik, se začetek preiskave odloži do prihoda odvetnika, vendar največ za dve uri.

(3) Sodišče izda odredbo iz prejšnjega odstavka na zahtevo agencije, če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je zavezanec za nadzor kršil ali krši predpise, in je verjetno, da se bodo pri pregledu prostorov, elektronskih naprav, vse dokumentacije iz četrtega odstavka tega člena ter zemljišč s pripadajočo energetske infrastrukturo našli dokazi, ki so pomembni za postopek nadzora ali prekrškovni postopek.

(4) Odredbo izda sodišče najpozneje v 24 urah od popolne zahteve za izvedbo preiskave, ki mora vsebovati zlasti:

- opredelitev prostorov, zemljišč z vso pripadajočo energetske infrastrukturo, prevoznih sredstev, elektronskih naprav oziroma vse dokumentacije iz petega odstavka tega člena, ki jih je treba pregledati;
- utemeljitev razlogov za preiskavo;
- opredelitev dokazov oziroma vsebine podatkov, ki se iščejo, in
- druge pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo tega preiskovalnega dejanja in določajo način njegove izvršitve.

(5) Pooblaščen osebe lahko na podlagi odredbe sodišča ob navzočnosti dveh polnoletnih prič:

1. vstopijo v prostore, na zemljišča z vso pripadajočo energetske infrastrukturo in v prevozna sredstva (v nadaljnjem besedilu: prostori) ter jih pregledajo;
2. pregledujejo, odvzamejo ali pridobijo kopije, forenzične kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig, pogodb, listin, poslovne korespondence, poslovne evidence in druge podatke, ki so v zvezi s poslovanjem podjetja, ne glede na nosilec, na katerem so zapisani ali shranjeni (v nadaljnjem besedilu: poslovne knjige in druga dokumentacija). Kopije, forenzične kopije ali izvlečki v kakršni koli obliki se lahko odvzamejo oziroma pridobijo z uporabo fotokopirnih sredstev in računalniške opreme podjetja ali agencije. Če zaradi tehničnih razlogov ni mogoče narediti kopij z uporabo fotokopirnih sredstev in računalniške opreme podjetja ali agencije, lahko odnesejo poslovne knjige in drugo dokumentacijo za čas, potreben, da se naredijo kopije. O tem naredijo uradni zaznamek;
3. pregledajo in po potrebi kopirajo vsebino elektronskih in z njimi povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov (v nadaljnjem besedilu tega člena: elektronska naprava), kot so telefon, telefaks, računalnik, disketa, optični mediji in spominske kartice, ter podatke in informacije, ki so upravljane na informacijski infrastrukturi izven prostorov zavezanca za nadzor v okviru storitev, ki jih zavezancu za nadzor zagotavljajo ponudniki tovrstnih storitev, če obstaja utemeljen sum, da je zavezanec za nadzor kršil ali krši predpise, za kršitev katerih je po tem zakonu zagrožena kazen do 10 % letnega prometa ali 100.000 eurov in če je verjetno, da elektronska naprava vsebuje elektronske podatke, ki so pomembni za postopek nadzora oziroma prekrškovni postopek. Zavezanec za nadzor mora agenciji omogočiti prost dostop do teh podatkov in informacij;
4. pregledajo in kopirajo tudi vso poslovno korespondenco ne glede na obliko ter posnetke telefonskih pogovorov, ki se uporabljajo pri sprejemanju odločitev, povezanih z nakupi ali prodajo električne energije ali plina na veleprodajnih energetskih trgih in z

- njimi povezanimi izvedenimi finančnimi instrumenti. Poslovna korespondenca in posnetki telefonskih pogovorov se morajo hraniti šest let od njihovega nastanka;
5. zapečatijo vse poslovne prostore ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za čas trajanja preiskave in v obsegu, potrebnem za njeno izvedbo;
 6. zasežejo predmete ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo za največ 20 delovnih dni;
 7. zahtevajo od katerega koli predstavnika ali predstavnice (v nadaljnjem besedilu: predstavnik) ali osebe, zaposlene v podjetju, ustno ali pisno pojasnilo dejstev ali dokumentov, ki se nanašajo na predmet ali namen preiskave, ter o tem sestavijo zapisnik. Če pooblaščenca oseba zahteva pisno pojasnilo, določi rok, v katerem mora biti poslano;
 8. pregledajo listine, s katerimi lahko ugotovijo istovetnost oseb;
 9. opravijo druga dejanja, ki so v skladu z namenom preiskave.

(6) Če se zasežejo predmeti iz 6. točke petega odstavka tega člena, mora agencija v poročilu o preiskavi navesti, kje so bili predmeti najdeni, jih opisati in izdati potrdilo o njihovem zasegu. Za zavarovanje podatkov na zaseženih elektronskih napravah in za ravnanje s forenzičnimi kopijami iz 3. točke petega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja kazenski postopek glede zavarovanja podatkov v elektronski obliki.

(7) Oseba, ki je uporabnik elektronske naprave, ki se pregleduje, mora pooblaščenim osebam agencije omogočiti dostop do naprave, predložiti šifrirne ključe oziroma gesla in dati pojasnila o uporabi naprave.

(8) Pregled elektronskih naprav mora biti opravljen na način, s katerim se v najmanjši možni meri posega v pravice oseb, ki niso zavezanci za nadzor, in varuje tajnost oziroma zaupnost podatkov ter ne povzroča nesorazmerna škoda. Če elektronsko napravo uporablja oseba, ki upravičeno pričakuje zasebnost na njej, ima pravico biti navzoča ob pregledu vsebine elektronske naprave.

(9) Preiskava se praviloma opravlja med 6. in 22. uro. Pooblaščenim osebam morajo opravljati preiskavo tako, da čim manj ovirajo poslovanje podjetja.

80. člen **(opravljanje nadzora ali preiskave)**

(1) Osebe, zaposlene v agenciji, izkazujejo pooblastilo za opravljanje nadzora ali preiskave s službeno izkaznico ali s pisnim pooblastilom direktorja, ki vsebuje obseg pooblastil.

(2) Službeno izkaznico izda direktor agencije, ki tudi predpiše obliko službene izkaznice in postopek za njeno izdajo.

(3) Pred začetkom nadzora ali preiskave se zahteva od tistega, na katerega se nanaša nadzor ali odredba o preiskavi, naj prostovoljno izroči predmete, ki se iščejo.

81. člen **(oviranje nadzora ali preiskave)**

(1) Če podjetje ne dovoli vstopa v prostore ali ga ovira ali ne dovoli dostopa do poslovnih knjig ali druge dokumentacije ali ga ovira ali kako drugače ovira nadzor ali preiskavo ali če se to utemeljeno pričakuje, lahko pooblaščenca oseba agencije vstopi v prostore ali dostopi do poslovnih knjig ali druge dokumentacije ob pomoči policije.

(2) Če podjetje ovira pooblaščen osebe pri izvajanju pooblastil iz 78. in 79. člena tega zakona, lahko agencija izda sklep, s katerim podjetju naloži denarno kazen v višini do 1 % njegovega letnega prometa v predhodnem poslovnem letu. Rok za plačilo denarne kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od enega meseca.

(3) Če fizična oseba ovira pooblaščen osebe pri izvajanju pooblastil iz 78. in 79. člena tega zakona in se v skladu s petim odstavkom tega člena ne šteje, da nadzor ovira podjetje, lahko agencija izda sklep, s katerim ji naloži denarno kazen v višini do 50.000 eurov. Rok za plačilo denarne kazni ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od enega meseca.

(4) Sklep iz drugega in tretjega odstavka tega člena je izvršilni naslov. Izvršbo opravi davčni organ po postopku, predpisanem za izvršbo davčnih obveznosti.

(5) Šteje se, da podjetje ovira preiskavo, če jo ovirajo člani organov vodenja ali nadzora podjetja, zaposleni v podjetju, ali pogodbeni sodelavci podjetja.

82. člen (zapisnik)

(1) Agencija o preiskavi sestavi zapisnik, ki vsebuje:

- kraj, datum in uro začetka in konca opravljanja preiskave;
- zadevo, v kateri se preiskava opravlja;
- ime pooblaščen osebe, ki je vodila dejanje, zapisnikarja in drugih udeležencev, ki so sodelovali pri preiskavi;
- kratek opis poteka preiskave ter vsebino v postopku opravljenega dejanja in danih izjav ter
- seznam dokumentov in drugih predmetov, ki jih je agencija pridobila med preiskavo.

(2) Preden se zapisnik sklene, imajo udeleženci, ki so prisotni pri preiskavi, pravico prebrati ali poslušati branje zapisnika in dati nanj svoje pripombe. Na koncu zapisnika se navedeta pravica iz prejšnjega stavka in podatek, ali se udeleženci z vsebino zapisnika strinjajo oziroma ali imajo nanj kakšne pripombe. Če imajo udeleženci pripombe na zapisnik, se v zapisnik na kratko zapiše njihova vsebina. Udeleženci preiskave podpišejo zapisnik, tega pa overita uradna oseba, ki je preiskavo vodila, in zapisnikar.

3. pododdelek: Nadzorni ukrepi

83. člen (ukrepi agencije)

(1) Če pooblaščen oseba agencije pri opravljanju nalog nadzora ugotovi, da je kršen zakon, drug predpis oziroma drug akt, katerega izvajanje nadzoruje, ima pravico in dolžnost:

- izreči opozorilo;
- izdati odločbo v skladu z 86. členom tega zakona;
- izvesti ukrepe za varovanje pravic drugih oseb;
- predlagati pristojnemu organu sprejetje ukrepov;
- odrediti druge ukrepe in opraviti dejanja, za katera je pooblaščen agencija z zakonom, ali drugim predpisom.

(2) Če pooblaščen oseba agencije pri opravljanju nalog nadzora ugotovi kršitev zakona, drugega predpisa oziroma akta, katerega izvajanje nadzoruje drug organ ali

inšpekcija, sama ugotovi dejansko stanje ter o svojih ugotovitvah sestavi zapisnik in ga pošlje pristojnemu organu oziroma inšpekciji.

(3) Če je možnih več enako učinkovitih ukrepov za odpravo kršitev in njihovih posledic, agencija v skladu z načelom sorazmernosti zavezancu naloži tisti ukrep, ki je zanj najmanj obremenilen.

84. člen (opozorilo)

(1) Če pooblaščen oseba agencije pri opravljanju nalog nadzora ugotovi nepravilnosti in oceni, da glede na pomen dejanja zadostuje opozorilo, z zapisnikom zavezanca za nadzor opozori na nepravilnosti in njihove posledice ter določi primeren rok za njihovo odpravo. Če je narava nepravilnosti oziroma posledic takšna, da jih ni mogoče odpraviti, pooblaščen oseba agencije zapiše svoje ugotovitve in izrečeno opozorilo v zapisnik, s katerim tudi ustavi postopek.

(2) Če je bila zavezancu za nadzor naložena odprava nepravilnosti in njihovih posledic, zavezanec za nadzor pa jih odpravi v postavljenem roku, pooblaščen oseba agencije postopek nadzora ustavi po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(3) Če zavezanec za nadzor v postavljenem roku nepravilnosti in njenih posledic ne odpravi, pooblaščen oseba agencije ravna v skladu s 85. členom tega zakona.

85. člen (obvestilo o ugotovljeni kršitvi)

Če agencija pri nadzoru ugotovi kršitve pri izvajanju določb zakona ali uredbe Evropske unije ter na njihovi podlagi izdanih predpisov in drugih splošnih aktov, zavezanca za nadzor obvesti o ugotovljenih kršitvah z možnostjo pojasnitve in ga pozove k odpravi kršitve oziroma njenih posledic v roku, ki ga določi agencija in ki je lahko krajši od 30 dni, če gre za ponavljajoče se kršitve ali če se zavezanec za nadzor s tem strinja, razen če ni z zakonom ali uredbo Evropske unije drugače določeno. Agencija lahko zavezancu za nadzor naloži tudi takojšnje prenehanje ugotovljenih kršitev.

86. člen (odločba za odpravo kršitev oziroma njihovih posledic)

(1) Če zavezanec za nadzor ugotovljenih kršitev oziroma njihovih posledic ne odpravi v postavljenem roku iz prejšnjega člena, pooblaščen oseba agencije odpravo kršitve in njenih posledic naloži z odločbo. Za zahtevo za odpravo kršitve se v smislu tega zakona šteje tudi prepoved nadaljnjih kršitev, če je taka narava kršitve.

(2) Odločba, s katero se zavezancu naloži odprava ugotovljenih kršitev oziroma njihovih posledic, mora v izreku vsebovati:

1. določen opis kršitev in njihovih posledic, katerih odprava je z odločbo naložena;
2. primeren rok, v katerem mora zavezanec odpraviti kršitve in njihove posledice ter predložiti poročilo o odpravi kršitev;
3. način odprave kršitev in njihovih posledic, kadar agencija zavezancu naloži, naj kršitve in njihove posledice odpravi na določen način;
4. listine oziroma druge dokaze, kadar agencija zavezancu naloži, naj o odpravi kršitev predloži določene listine oziroma druge dokaze.

(3) Odločba se izda kot odločba po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek.

87. člen
(ukrepi v primeru neodprave kršitve)

Če zavezanec za nadzor v roku, določenem z odločbo iz prejšnjega člena, ne odpravi ugotovljene kršitve, lahko pooblaščen oseba agencije z novo odločbo, če je to potrebno, do odprave kršitve oziroma dokler je to potrebno, prepove opravljanje dejavnosti oziroma zaseže predmete ali dokumentacijo, ki jih zavezanec za nadzor uporablja za kršitve ali so s kršitvami nastali. Pooblaščen oseba agencije ima pravico odrediti tudi druge posebne ukrepe iz zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor.

88. člen
(posebni ukrepi)

(1) Pooblaščen oseba agencije lahko v primeru neposredne in resne grožnje za javni red, javno varnost ali življenje in zdravje ljudi ali v primeru možnosti povzročitve resnih gospodarskih ali obratovalnih težav izvajalcem energetske dejavnosti oziroma odjemalcem z odločbo določi nujne začasne ukrepe za odpravo tega stanja, brez predhodne določitve roka za odpravo nepravilnosti iz 85. člena tega zakona ali ugotovljenih kršitev iz 86. člena tega zakona.

(2) Agencija v izreku odločbe iz prejšnjega odstavka ugotovi izvršljivost odločbe.

89. člen
(začasna odločba)

(1) Če obstaja verjetnost kršitve določb zakona ali podzakonskega predpisa, katerega izvajanje nadzira agencija, zaradi katere bi lahko nastale težko odpravljive posledice, huda in težko popravljiva škoda ali bi bil ogrožen javni interes ali stabilnost delovanja elektroenergetskega sistema, lahko agencija ne glede na to, ali vodi nadzorni ali drug upravni postopek, po uradni dolžnosti izda začasno odločbo.

(2) S ciljem ohranjanja poštenih poslovnih praks, ki zagotavljajo konkurenčnost energetskega trga, preprečevanje morebitnih zlorab na energetskem trgu in zagotavljanja stabilnosti delovanja elektroenergetskega sistema agencija z začasno odločbo naloži izvedbo potrebnih ukrepov in obveznosti za zagotovitev skladnosti z zakonodajo ter zaščito javnega interesa, zlasti:

- začasno prepove ali omeji izvajanje trgovalnih dejavnosti,
- začasno odredi potrebna finančna kritja ter
- začasno odredi vsebino in pogostost poročanja.

(3) Agencija je dolžna v čim krajšem možnem času izvesti ustrezne postopke in sprejeti končno odločitev za ureditev razmerij. Začasna odločba velja do izdaje končne odločbe agencije.

(4) Zoper začasno odločbo ni pritožbe. Agencija v izreku odločbe ugotovi njeno takojšnjo izvršljivost. Zaradi nujnosti ukrepov v javnem interesu se začasna odločba izvrši takoj, ne glede na to, ali je bila že vročena stranki.

4. pododdelek: Monitoring delovanja trga z električno energijo in plinom

90. člen
(monitoring delovanja trga)

(1) Agencija po tem zakonu izvaja monitoring delovanja trgov na področju reguliranih in tržnih energetskih dejavnosti s področja električne energije in plina.

(2) Izvajanje monitoringa iz prejšnjega odstavka obsega spremljanje dejavnikov, ki vplivajo na učinkovito konkurenco na trgu električno energijo in plina, zlasti pa na:

1. zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do omrežij, zagotavljanje predpisane razpoložljivosti in zanesljivosti omrežja, zagotavljanje učinkovitega izvajanja ključnih procesov za delovanje trga (priklučevanje uporabnikov sistema, merjenje, obračunavanje, menjava dobavitelja, zagotavljanje univerzalnih storitev in podobno);
2. raven preglednosti upoštevnega trga, vključno z veleprodajnimi cenami in cenami za končne odjemalce;
3. spremljanje ravni in učinkovitosti odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami električne energije, cenami za gospodinjske odjemalce, ki zajemajo tudi predplačilne sisteme, učinkom pogodb z dinamičnimi cenami električne energije in uporabe sistemov naprednega merjenja, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov, plačila za vzdrževalne storitve, izvedbo vzdrževalnih storitev, razmerjem med cenami za gospodinjstva in veleprodajnimi cenami, spreminjanjem tarif in pristojbin omrežja in pritožbami gospodinjskih odjemalcev, ter morebitnega izkrivljanja ali omejevanja konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jim pošiljajo zadevne primere;
4. zadovoljstvo in dobrobit odjemalcev z vidika učinkov delovanja trga (zahteve, pritožbe, razpoložljivost in zadostnost informacij in podobno);
5. pojav omejevalnih pogodbenih praks, zlasti določb o ekskluzivnosti dobave, ki lahko odjemalcem preprečijo sklenitev pogodb z več kot enim dobaviteljem hkrati ali jih pri tem omejujejo;
6. spremljanje trgovanja z veleprodajnimi energetskimi proizvodi s skladu z Uredbo (EU) št. 1227/2011 z namenom odkrivanja in preprečevanja trgovanja na podlagi notranjih informacij in tržnih manipulacij;
7. pojav drugih omejevalnih ravnanj udeležencev na trgu, ki preprečujejo, omejujejo ali izkrivljajo konkurenco na trgu, vključno z vidika ravnanja podjetij s prevladujočim položajem in vidika koncentracij;
8. spremljanje zanesljivosti oskrbe, od katere so odvisni ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega prihodnjega povpraševanja in predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo;
9. izdelavo in vzdrževanje primerjalnika cen za gospodinjske in male poslovne odjemalce;
10. preprečevanje navzkrižnega subvencioniranja med dejavnostmi prenosa, distribucije in proizvodnje.

(3) Agencija o izvajanju monitoringa sestavi poročilo, ki obsega oceno o stopnji preglednosti in konkurenčnosti na trgu električne energije in plina. Vsebina poročila je sestavni del letnega poročila o stanju na področju energetike iz 53. člena tega zakona.

91. člen

(zbiranje podatkov in register udeležencev na trgu)

(1) Za namene izvajanja monitoringa delovanja trga so operaterji, proizvajalci električne energije in trgovci na debelo, dobavitelji končnim odjemalcem, operater trga z električno energijo, borze in druge oblike organiziranih trgov, center za podpore in končni odjemalci (v nadaljnjem besedilu: zavezanci za poročanje) dolžni na način, ki ga določi agencija v skladu z 57. členom tega zakona, sporočati zlasti naslednje sklope podatkov:

a) operaterji:

1. podatke o priklučevanju uporabnikov na omrežje,

2. podatke o doseženi ravni kakovosti oskrbe in zagotavljanju kakovosti oskrbe z električno energijo (ki zajema neprekinjenost napajanja, komercialno kakovost, kakovost napetosti), vključno s podatki o pogodbah o nestandardni kakovosti oskrbe,
 3. podatke o zahtevah za uveljavitev dostopa do omrežja, ločeno po tipih (potrebe po zmogljivostih, in podobno),
 4. podatke o menjavah dobavitelja, ločeno po različnih kategorijah uporabnikov, vključno s podatki o količinah energije,
 5. podatke o izvajanju univerzalnih storitev (zasilna oskrba, ranljivi odjemalci),
 6. podatke o izvajanju in stopnji učinkovitosti ključnih procesov na trgu z električno energijo in plinom (procesi menjave dobavitelja, merjenje, obračunavanje in podobno) ter podatke o zagotavljanju učinkovite in standardizirane izmenjave podatkov med posameznimi udeleženci na trgu,
 7. podatke o pritožbah gospodinskih odjemalcev, ločeno po tipih (priklučevanje, obračun, kakovost oskrbe in tako dalje),
 8. podatke o načrtovanju ali izvajanju del na omrežju, ki so potrebna za zagotavljanje zanesljivosti omrežja,
 9. podatke o prenesenih in distribuiranih količinah električne energije in plina, podatke o čezmejnih prenosnih zmogljivostih,
 10. podatke o načrtovanju in izvajanju sistemskih storitev,
 11. druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje obstoja nediskriminatornega in preglednega dostopa do omrežja ter stanja največje mogoče zmogljivosti omrežja;
- b) proizvajalci električne energije in trgovci na debelo:
1. podatke o zmogljivostih, razpoložljivosti in vzdrževanju proizvodnih enot,
 2. podatke o načrtovani vključitvi novih proizvodnih zmogljivostih in njihovih lastnosti ter načrtovani ustavitvi obstoječih proizvodnih enot,
 3. podatke o sklenjenih sporazumih o skupnih prodajah električne energije, identiteti pogodbenih strank in količinah energije,
 4. podatke o veleprodajnih cenah in količinah električne energije in plina za vsako transakcijo, vključno s podatki o trajanju pogodbe, identiteti pogodbenih strank, pogodbenih klavzulah o »vzemi ali plačaj«, rabatih, ekskluzivnosti, klavzulah o prilagajanju cen in pogodbenih kazni,
 5. podatke o internih obračunskih cenah vertikalno integriranega podjetja,
 6. druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje stopnje konkurenčnosti in odprtosti veleprodajnega trga;
- c) dobavitelji končnim odjemalcem:
1. podatke o količinah in maloprodajnih cenah električne energije in plina, ločeno po kategorijah uporabnikov, vključno s popusti,
 2. število končnih odjemalcev po posameznih kategorijah, vključno s podatki o deležu dobavljene energije po posamezni kategoriji,
 3. podatke o pritožbah, ločeno po tipih (obračun stroškov storitev, preglednost računov in tako dalje),
 4. pritožbe zoper delovanje operaterja (dostop do podatkov itd.),
 5. podatke o izvajanju procesov za zagotavljanje univerzalnih storitev (zasilna oskrba, ranljivi odjemalci),
 6. druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje stopnje konkurenčnosti in odprtosti maloprodajnega trga;
- č) operater trga:
- podatke o evidentiranju zaprtih pogodb in bilančnem obračunu,
 - podatke o upravljanju bilančne sheme (podatki o članih, kršitvah, izključitvah in podobno),
 - podatke o ročnosti zaprtih pogodb,
 - podatke o zagotavljanju učinkovite in standardizirane izmenjave podatkov med posameznimi udeleženci na trgu,

- druge podatke, od katerih je odvisno delovanje bilančne sheme in ki imajo vpliv na delovanje trga;
- d) borze in druge oblike organiziranih trgov:
 - podatke o udeležencih v trgovanju na borzi,
 - podatke o cenah, količinah in produktih na borzi,
 - podatke o cenah in količinah energije, s katerimi se trguje na podlagi 98. člena tega zakona,
 - druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje stopnje konkurenčnosti in odprtosti maloprodajnega trga;
- e) center za podpore:
 - podatke o prevzemu in prodaji odkupljene električne energije na organiziranem trgu,
 - druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje stopnje konkurenčnosti in odprtosti maloprodajnega trga;
- f) končni odjemalci:
 - podatke o aktivni vključitvi v upravljanje porabe,
 - podatke o restriktivnih pogodbenih praksah,
 - druge podatke, od katerih je odvisno ugotavljanje stopnje konkurenčnosti in odprtosti maloprodajnega trga.

(2) Agencija lahko zahteva podatke, o katerih je treba poročati na podlagi 8. člena Uredbe 1227/2011/EU, tudi od drugih oseb, ki vstopajo v posle na veleprodajnem energetske trgu, vključno z osebami, ki izdajajo naročila za trgovanje z veleprodajnimi energetskimi proizvodi.

(3) Po navodilu ACER lahko agencija od oseb iz prvega in drugega odstavka tega člena zahteva evidenco transakcij na veleprodajnem energetske trgu, vključno z evidenco naročil za trgovanje z veleprodajnimi energetskimi proizvodi.

(4) V zahtevi za pošiljanje podatkov agencija podrobneje določi vrsto podatkov in njihovo vsebino ter trajanje obveznosti poročanja, rok za pošiljanje podatkov, periodičnost poročanja in druge okoliščine, od katerih je odvisna obveznost pošiljanja podatkov glede na namen njihovega zbiranja. Osebe pošiljajo podatke brezplačno ter na način in v obliki, kot to določi agencija.

(5) Podatke iz prvega odstavka tega člena so agenciji dolžni pošiljati tudi podjetja in podružnice podjetij iz držav članic Evropske unije ali tretjih držav, ki v Republiki Sloveniji opravljajo energetske dejavnosti. Poleg teh so zavezanci za poročanje iz tega člena tudi tretje osebe, ki ravnaajo za račun oseb iz prvega in drugega odstavka tega člena.

(6) V okviru zbiranja podatkov iz prvega odstavka tega člena agencija za namen izvajanja monitoringa delovanja trga zbira, vodi in obdeluje v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, naslednje osebne podatke: ime in priimek, naslov stalnega prebivališča in naslov opravljanja dejavnosti.

(7) Agencija vzpostavi in vodi register udeležencev na trgu, ki sklepajo posle, o katerih je treba poročati ACER v skladu s prvim odstavkom 8. člena Uredbe 1227/2011/EU.

92. člen **(obdelava in pošiljanje podatkov)**

(1) Agencija sme uporabljati pridobljene podatke iz prejšnjega člena za izdelavo poročil, ki jih je dolžna pripraviti na podlagi tega ali področnega zakona, za statistične analize monitoringa in za izvajanje drugih obveznosti po zakonu.

(2) Agencija lahko za potrebe povečanja preglednosti trgov javno objavi le tiste pridobljene podatke, ki niso označeni kot zaupni in so javnega značaja (na primer cene).

(3) Agencija je na utemeljeno zahtevo dolžna pošiljati in izmenjevati podatke z drugimi organi Republike Slovenije, regulativnimi organi in drugimi organi držav članic ter organi Evropske unije, ki jih potrebujejo za izvrševanje svojih pristojnosti. Pri tem mora agencija zagotoviti stopnjo njihove zaupnosti.

93. člen **(zaupnost podatkov)**

(1) Osebe, zaposlene v agenciji, in osebe, ki občasno opravljajo določene naloge za agencijo, so dolžne kot uradno tajnost varovati vsebino podatkov iz 91. člena tega zakona, če imajo podatki lastnost osebnih podatkov, poslovne skrivnosti ali tajnih podatkov.

(2) Dolžnost varovanja uradne tajnosti iz prejšnjega odstavka traja tudi po prenehanju delovnega razmerja v agenciji oziroma po prenehanju opravljanja določenih nalog za agencijo.

94. člen **(raziskava posameznih trgov)**

(1) Če agencija pri izvajanju monitoringa ugotovi, da obstajajo ovire za vstop novih udeležencev na trg, da togost cen ali druge okoliščine kažejo na to, da trg ni dovolj konkurenčen, lahko izvede raziskavo na posameznem delu trga. Pri tem agencija sodeluje z organom, pristojnim za varstvo konkurence, in organom, pristojnim za varstvo potrošnikov.

(2) Analizo meddržavnih trgov izvede agencija skupaj s pristojnimi organi urejanja iz drugih držav članic Evropske unije, ki jih ta meddržavni trg obsega.

95. člen **(poročilo o raziskavi)**

(1) O opravljeni raziskavi agencija pripravi poročilo.

(2) Če agencija v raziskavi ugotovi, da se na določenem trgu električne energije ali plina preprečuje, omejuje ali izkrivlja učinkovita konkurenca na tem trgu, da to ima ali bi lahko imelo škodljiv učinek za potrošnike, mora v poročilu navesti:

- vrsto ukrepov za preprečitev, odpravo ali zmanjšanje škodljivih učinkov za konkurenco oziroma potrošnike;
- predlog pristojnim organom za ukrepanje v skladu z njihovimi pristojnostmi;
- predloge potrebnih sprememb ali dopolnitev predpisov, ki urejajo področje trga z električno energijo in plinom.

(3) Agencija lahko objavi poročilo o izsledkih raziskave brez zaupnih podatkov.

96. člen **(sodelovanje agencije pri preiskavah drugih organov)**

Pooblaščen osebe agencije na zaprosilo sodelujejo z organom, pristojnim za varstvo konkurence, organom, pristojnim za regulacijo trga finančnih instrumentov, ali Evropsko komisijo v preiskavah, ki jih vodijo ti organi v zvezi s kršitvami pravil o konkurenci.

5. pododdelek: Posebne določbe o zagotavljanju učinkovite konkurence na veleprodajnem trgu električne energije in plina

97. člen

(zagotavljanje konkurenčnosti veleprodajnega trga električne energije in plina)

(1) Kadar agencija z raziskavo posameznega trga ugotovi, da na veleprodajnem trgu električne energije ali plina obstajajo resne in trajne ovire za dostop do proizvodnih virov električne energije ali plina, zaradi česar trg na maloprodajni ravni ni dovolj konkurenčen in ima to škodljive učinke za končne odjemalce, lahko z odločbo naloži proizvajalcu električne energije oziroma dobavitelju plina, naj sprostijo določene količine električne energije ali plina oziroma naj pogodbene pravice do uvoza plina pregledno in nediskriminatorno ponudi zainteresiranim kupcem.

(2) Po posvetovanju z organom, pristojnim za varstvo konkurence, agencija začne postopek za izrek ukrepa po 98 ali 99. členu tega zakona.

98. člen

(sprostitvev obveznih količin električne energije ali plina)

(1) Agencija proizvajalcu naloži sprostitvev količin električne energije ali plina na način, da je mogoče razumno pričakovati znatno povečanje konkurenčnosti trga na maloprodajni ravni. Agencija pri tem upošteva načelo sorazmernosti.

(2) Agencija pri določitvi ukrepa iz prejšnjega odstavka določi:

1. obvezno skupno količino energije, na katero se ta ukrep nanaša, vključno z določitvijo različnih produktov energije glede na količine in časovno trajanje dobave,
2. trajanje ukrepa,
3. izhodiščno ceno ali metodologijo za določitev izhodiščne cene, po kateri je zavezanec dolžan sprostiti obvezne količine,
4. plačilne in druge elemente pogodbe o dobavi,
5. vrsto postopka, po katerem je zavezanec dolžan sprostiti obvezne količine,
6. pogoje dostopa do prenosnega omrežja,
7. pogoje dostopa do končnih odjemalcev,
8. druge pogoje, ki so potrebni, da se doseže namen ukrepa.

(3) Pri določitvi obvezne skupne količine energije mora agencija upoštevati velikost in strukturo trga, stopnjo vertikalne integriranosti trga, prisotnost vertikalno integriranega podjetja na maloprodajnem trgu in proste zmogljivosti na prenosnem omrežju. Pri določitvi različnih produktov energije mora agencija upoštevati razumne zahteve zainteresiranih kupcev po prilagoditvi strukture obveznih količin lastnim potrebam.

(4) Trajanje ukrepa mora biti določeno dovolj dolgo, da se bistveno in trajno spremenijo pogoji konkurence na trgu.

(5) Izhodiščna cena, po kateri je zavezanec dolžan prodati obvezne količine energije, mora omogočiti razvoj konkurence na maloprodajnem trgu.

(6) Plačilni in drugi elementi pogodbe o dobavi, ki jih zavezanec ponudi zainteresiranim kupcem, ne smejo odvracati kupcev od nakupa obveznih količin energije.

(7) Dodeljevanje obveznih količin energije lahko poteka prek operaterja trga ali energetske borze, obveznih količin plina pa tudi preko avkcij, ki jih organizira zavezanec.

Postopek avkcije mora biti zasnovan tako, da omogoča vsem zainteresiranim kupcem sodelovanje pod enakimi in nediskriminatornimi pogoji.

(8) Kadar ima vertikalno integrirano podjetje zakupljene zmogljivosti na prenosnem omrežju, lahko agencija določi, da mora v razmerju do operaterja sprostiti zmogljivosti v obsegu, ki ustreza obvezni sprostitvi količin, če to za kupce teh količin predstavlja oviro za dostop do prenosnega omrežja.

(9) Agencija lahko določi, da mora vertikalno integrirano podjetje svojim končnim odjemalcem na maloprodajnem trgu omogočiti, da zamenjajo dobavitelja brez nesorazmernih stroškov, če pogodbeni razmerja o dobavi predstavljajo oviro za dostop do končnih odjemalcev.

99. člen (obvezna dodelitev pogodbenih pravic do uvoza plina)

(1) Če agencija oceni, da z ukrepom iz prejšnjega člena ne bi bilo mogoče znatno povečati konkurenčnosti na maloprodajnem trgu plina, lahko dobavitelju plina naloži ukrep obveznega prenosa pogodbenih pravic in obveznosti do uvoza določenih količin plina.

(2) Prenos pogodbenih pravic in obveznosti na zainteresirane kupce je trajen in se izvede na podlagi avkcije, ki jo organizira dobavitelj plina.

(3) Agencija pri določitvi ukrepa iz tega člena smiselno upošteva pogoje iz drugega odstavka prejšnjega člena.

100. člen (izdaja odločbe)

(1) Agencija ukrepe iz 98. in 99. člena tega zakona izreče z odločbo, v kateri določi:

- vsebino in obseg ukrepa,
- obveznosti, s katerimi zagotovi izpolnjevanje ukrepa in nadzor nad njim, ter
- rok za izpolnitev ukrepa.

(2) Kadar je izpolnitev ukrepov vezana na soglasje ali drugo dejanje agencije, agencija o tem odloči s sklepom.

(3) Agencija lahko z zahtevo za pošiljanje podatkov od proizvajalca električne energije oziroma dobavitelja plina zahteva poročilo o izpolnjevanju ukrepov in obveznosti, ki so bili naloženi z odločbo.

101. člen (odprava ali razveljavitev odločbe)

Agencija lahko po uradni dolžnosti odpravi ali razveljavi odločbo o obvezni sprostitvi proizvodnih zmogljivosti električne energije ali plina tako, da z novo odločbo staro v celoti odpravi ali razveljavi ter določi novo vsebino in obseg ukrepov in obveznosti, s katerimi zagotovi njihovo izpolnjevanje in nadzor nad njimi ter rok izpolnitve obveznosti, če:

- se po izdaji odločbe bistveno spremenijo okoliščine na trgu, na katerih je temeljila odločba;
- se pri izpolnjevanju obveznosti iz odločbe brez krivde zavezanca pojavijo resne težave, zaradi katerih ni mogoče doseči namena iz odločbe.

102. člen (sodelovanje agencije z drugimi regulativnimi organi)

Agencija se je dolžna posvetovati z regulativnimi organi drugih držav članic Evropske unije pred sprejetjem ukrepa, njegovo spremembo ali preklicem, če to vpliva na trgovinsko menjavo med državami članicami Evropske unije.

103. člen (vpliv javnosti)

(1) Agencija je dolžna pred sprejetjem ukrepa iz 98. in 99. člena tega zakona pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti.

(2) Agencija je dolžna pred sprejetjem ukrepa njegov predlog objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni.

(3) Po preteku roka iz prejšnjega odstavka in pred sprejetjem ukrepov iz prvega odstavka tega člena mora agencija na spletnih straneh objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter v objavi navesti način, kako so bili upoštevani, ali razloge, zaradi katerih niso bili upoštevani. Pri tem se ne objavijo informacije in podatki, ki so zaupne narave.

6. pododdelek: Izmenjava podatkov med udeleženci na trgu z električno energijo in plinom

104. člen (določitev entitet v izmenjavi podatkov)

(1) Izvajalci energetskih dejavnosti so dolžni za potrebe elektronske izmenjave podatkov označiti virtualne in fizične objekte, storitve in produkte (v nadaljnjem besedilu: entitete), ki se uporabljajo v elektronski izmenjavi podatkov na trgu z energijo.

(2) Za določitev entitet morajo izvajalci energetskih dejavnosti uporabiti odprte standarde, ki določajo ustrezne standardizirane sisteme identificiranja in obliko identifikatorjev. Izvajalci energetskih dejavnosti morajo v procesih izmenjave podatkov na slovenskem trgu z energijo uporabiti vse obstoječe standardizirane identifikatorje entitet, ki so v uporabi na ravni Evropske unije.

(3) Za dodeljevanje identifikatorjev so odgovorni izvajalci energetskih dejavnosti, pri katerih nastajajo podatki, ki so predmet določitve, ki vodijo registre entitet ali nadzorujejo procese izmenjave navedenih podatkov. Če izvajalci energetskih dejavnosti nastopajo v vlogi izdajanja oziroma dodeljevanja identifikatorjev, morajo zagotoviti integriteto in trajnost storitve izdajanja oziroma dodeljevanja identifikatorjev ter upoštevati pravila dodeljevanja glede na izbrani sistem identificiranja.

(4) Agencija s splošnim aktom podrobneje predpiše vrsto uporabljenih sistemov za identifikacijo entitet, pravila in obveznosti izvajanja storitve dodeljevanja identifikatorjev posameznih entitet ter prehodno obdobje uvajanja novih sistemov identificiranja entitet.

105. člen (opredelitev obsega izmenjave podatkov in vlog ter odgovornost)

(1) Podatki iz prejšnjega člena obsegajo podatke o uporabnikih sistema, podatke povezane s priključnim mestom uporabnika, merilne podatke, podatke o porabi oziroma proizvodnji ter podatke, potrebne za zamenjavo dobavitelja, bilančni obračun, prilagajanje odjema in druge storitve na trgu z energijo. Podatki zajemajo nevalidirane (na primer obratovalne meritve) in validirane podatke (na primer obračunske podatke).

(2) Izvajalci energetske dejavnosti morajo omogočiti učinkovito izmenjavo podatkov, s katerimi razpolagajo v okviru opravljanja svoje dejavnosti, z drugimi udeleženci na trgu z električno energijo in plinom, ki te podatke potrebujejo za nemoteno poslovanje na trgu. Pri tem morajo upoštevati vse splošne in specifične normativne zahteve za medsebojno obratovalnost na področju izmenjave in dostopa do podatkov na evropski in nacionalni ravni.

(3) Izvajalci energetske dejavnosti so dolžni uporabnikom na enoten način omogočiti dostop do podatkov, ki nastanejo pri izvajanju njihove dejavnosti. Pri zagotavljanju enotnega dostopa so dolžni upoštevati specifičnosti medpodjetniškega elektronskega poslovanja in elektronskega poslovanja s strankami, ki vključujejo aktivne odjemalce, tudi najmanjše, če ti delujejo kot udeleženec na trgu z električno energijo ali plinom. Pri določitvi vrste in strukture podatkov ter načina izmenjave podatkov so udeleženci na trgu z električno energijo in plinom dolžni uporabljati razpoložljive odprte standarde.

(4) Vrsto in strukturo podatkov ter način izmenjave podatkov, na katere se nanaša obveznost iz prejšnjega odstavka in ki niso opredeljeni z razpoložljivimi odprtimi standardi ali s predpisi s tega področja, predpišejo izvajalci energetske dejavnosti glede na svoje odgovornosti in vlogo na trgu. Pri tem so dolžni upoštevati stanje tehnike in stroškovno učinkovitost.

- (5) Obveznost izmenjave podatkov se ne nanaša na:
- podatke, ki so na podlagi zakona, ki ureja tajne podatke, opredeljeni kot tajni zaradi javne varnosti, obrambe države, zaupnosti mednarodnih odnosov ali zaupnosti obveščevalne in varnostne dejavnosti državnih organov;
 - podatke, ki so opredeljeni kot poslovna skrivnost v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe;
 - osebne podatke, katerih razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov;
 - podatke, ki so bili pridobljeni zaradi upravnega postopka, ki ga vodi izvajalec energetske dejavnosti, in katerih razkritje bi škodovalo izvedbi tega postopka;
 - podatke, ki so bili pridobljeni v zvezi z notranjim delovanjem oziroma dejavnostjo izvajalcev energetske dejavnosti, če bi njihovo razkritje povzročilo motnje pri delovanju oziroma dejavnosti izvajalca.

(6) Obveznosti izvajalcev energetske dejavnosti iz tega člena ne posegajo v obveznosti teh oseb iz drugih določb tega ali področnega zakona, ki jim nalagajo dolžnost omogočanja dostopa do podatkov ali njihovega pošiljanja agenciji in drugim osebam, ki so po tem ali področnem zakonu upravičene do pridobitve določenih podatkov od izvajalcev elektroenergetske dejavnosti.

106. člen **(dolžnosti izvajalcev energetske dejavnosti)**

(1) Izvajalci energetske dejavnosti odgovarjajo za formalno pravilnost svojih podatkov in njihovo pravočasno razpoložljivost za izmenjavo v standardizirani obliki.

(2) V zvezi z obveznostjo iz prejšnjega odstavka morajo izvajalci energetske dejavnosti zagotoviti hrambo in kakovost podatkov, avtenticiran in avtoriziran dostop do podatkov ter njihovo varnost in zaupnost. Prav tako morajo zagotoviti dokumentiranje poslovnih procesov zunanje izmenjave podatkov v standardizirani obliki.

(3) Ob upoštevanju pogojev iz prejšnjega člena izvajalci energetske dejavnosti v svojih aktih določijo osebe, ki so odgovorne za izmenjavo podatkov, ter predpišejo postopke in ukrepe za učinkovito izmenjavo podatkov, ki obsegajo:

- nabor, vrsto in strukturo podatkov,
- pravila za dostopanje do podatkov,
- način izmenjave podatkov in
- opredelitev ravni kakovosti storitev izmenjave (minimalni standard kakovosti podatkov ter časovno razpoložljivost podatkov v izmenjavi na ravni posamezne storitve).

(4) Izvajalci energetskih dejavnosti javno objavijo vse potrebne informacije iz prejšnjega odstavka na ravni vsake posamezne storitve izmenjave podatkov, ki jo zagotavljajo.

(5) Agencija s splošnim aktom predpiše obvezne vsebine aktov iz tretjega odstavka tega člena, če ugotovi odstopanja in je to potrebno, da se poenotijo pristopi v informatizaciji procesov izmenjave podatkov.

IV. poglavje: ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

1. oddelek: Splošne določbe

107. člen (opredelitev energetske infrastrukture)

(1) Energetska infrastrukturo sestavljajo naslednji objekti, naprave in omrežja:

- prenosno omrežje elektrike in prenosni sistem plina,
- distribucijsko omrežje elektrike in distribucijski sistem plina,
- sistem za utekočinjen naftni plin (v nadaljnjem besedilu: UNP),
- sistem za proizvodnjo in skladiščenje plina,
- sistem za proizvodnjo, shranjevanje in distribucijo toplote za daljinsko ogrevanje,
- sistem za distribucijo drugih energetskih plinov,
- sistem za proizvodnjo in shranjevanje elektrike skupaj s priključkom na prenosni ali distribucijski sistem, razen naprav za samooskrbo z električno energijo.

(2) Določbe tega zakona o energetske infrastrukture se uporabljajo tudi za stvarne in druge pravice na nepremičninah, potrebne za gradnjo, rekonstrukcijo, obratovanje, nadzor in vzdrževanje objektov, naprav in omrežij iz prejšnjega odstavka.

(3) Energetska infrastruktura za prenosno omrežje elektrike in prenosni sistem plina, distribucijsko omrežje elektrike in distribucijski sistem plina, distribucijo toplote za daljinsko ogrevanje in sistem za distribucijo drugih energetskih plinov, ki se izvaja v obliki gospodarske javne službe, je gospodarska javna infrastruktura v skladu z zakonom, ki ureja področje urejanja prostora (v nadaljnjem besedilu: energetska gospodarska javna infrastruktura).

(4) Vlada na predlog ministrstva podrobneje predpiše vrste objektov, naprav, omrežij in sistemov, ki sestavljajo energetska infrastrukturo.

108. člen (gradnja in vzdrževanje)

(1) Energetska infrastruktura mora biti načrtovana in grajena tako, da ustreza zadnjemu stanju tehnike in je ekonomsko učinkovita, vzdrževana pa mora biti tako, da zagotavlja optimalno tehnično delovanje in je ekonomsko učinkovita.

- (2) Lastnik energetske infrastrukture mora to vzdrževati kot dober gospodarstvenik.
- (3) Lastnik objekta, naprave ali omrežja, ki sestavlja energetska infrastrukturo, je dolžan stvari, ki sestavljajo to energetska infrastrukturo, tekoče in investicijsko vzdrževati ter ustrezno škodno zavarovati.
- (4) Z namenom zagotavljanja gospodarskih javnih služb na področju energetike vlada z uredbo določi vrste vzdrževalnih del v javno korist na objektih, napravah in omrežjih, ki so potrebni za prenos in distribucijo električne energije, plina, distribucijo toplote in oskrbo z drugimi energetskimi plini, ter način njihovega izvajanja, v skladu z zakonom, ki ureja področje graditev objektov.
- (5) Ne glede na zakon, ki ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov, zakon, ki ureja zakonsko zvezo in zakon, ki ureja načela delovanja, organizacijo, naloge in pooblastila finančne uprave, ima lastnik oziroma upravljavec energetske infrastrukture status stranke v upravnem postopku, če je to potrebno zaradi izvajanja gospodarske javne službe na področju energetike.

109. člen

(izvajanje del na energetska gospodarska javna infrastruktura v primeru izrednih dogodkov)

- (1) Če je zaradi nesreče, poškodbe in drugih izrednih dogodkov ali okoliščin treba izvesti nujna dela in druge ukrepe v zvezi z zavarovanjem ali zagotovitvijo obratovanja energetske gospodarske javne infrastrukture, pa tega ni mogoče zagotoviti hitro in učinkovito v okviru pridobljenih služnosti v javno korist in drugih pravic na nepremičninah, mora lastnik ali posestnik nepremičnine, prek katere je potreben nujen začasni dostop do energetske gospodarske javne infrastrukture oziroma na kateri je energetska gospodarska javna infrastruktura, ki je potrebna za izvedbo nujnih del in ukrepov, proti pravični odškodnini dovoliti nujen začasni dostop do nepremičnine ter izvajanje potrebnih del in ukrepov. Nujno potreben začasni dostop je glede na potrebe zavarovanja ali zagotovitve obratovanja energetske gospodarske javne infrastrukture treba izvesti na način, ki čim manj obremenjuje lastnika ali posestnika nepremičnine in povzroča najmanjšo škodo. Pravična odškodnina pripada lastniku ali posestniku nepremičnine za čas od dejanske uporabe nepremičnine zaradi izvedbe del na energetska infrastruktura v primeru izrednih dogodkov oziroma okoliščin do prenehanja nujnega začasnega dostopa do nepremičnine.
- (2) Za izredne dogodke ali okoliščine iz prvega odstavka tega člena se štejejo dogodki ali ukrepi, ki ogrožajo življenje, zdravje ali premoženje ljudi ali bi ogrozili delovanje energetske gospodarske javne infrastrukture in s tem oskrbo širše skupnosti z energijo, oziroma bi nedelovanje energetske gospodarske javne infrastrukture ogrozilo delovanje druge državne ali občinske javne infrastrukture ali ji povzročilo nesorazmerne stroške.
- (3) V primeru izrednih okoliščin iz tega člena se pri vzdrževalnih delih v javno korist lahko uporabijo drugačne tehnične rešitve, kot so bile uporabljene pri gradnji prvotne energetske gospodarske javne infrastrukture, če taka rešitev sega izven obstoječih gabaritov naprav in objektov energetske gospodarske javne infrastrukture, vendar ne več, kot je potrebno za zagotavljanje varnosti obratovanja, ki temelji na izvedbi tehničnih varnostnih ukrepov v skladu s tehničnimi predpisi.
- (4) Če lastnik ali posestnik ne dovoli začasnega dostopa po prvem odstavku tega člena, mu energetska inšpektor z odločbo naloži, naj začasni dostop dovoli, ter tudi določi trajanje, obseg in način izvedbe tega dostopa.

(5) Če se lastnik ali posestnik in investitor ne dogovorita o odškodnini, je investitor še pred odločitvijo o sporu dolžan lastniku ali posestniku plačati nesporni del odškodnine v višini, kot jo določi pooblaščen ocenjevalec vrednosti nepremičnin, imenovan po predpisih, ki urejajo revidiranje in ocenjevanje vrednosti, sodni cenilec nepremičnin, sodni cenilec kmetijske stroke ali sodni cenilec gozdarske stroke, imenovan po predpisih, ki urejajo delovanje sodišč. Finančna uprava Republike Slovenije na zahtevo investitorja pošlje podatek o davčni številki in transakcijskem računu lastnika oziroma posestnika nepremičnine za namen izvedbe plačila odškodnine.

110. člen **(smernice pri poseganju v prostor)**

(1) Operaterji:

- sodelujejo z ministrstvom pri pripravi smernic in mnenj v postopku priprave prostorskih aktov v skladu s predpisi, ki urejajo urejanje prostora, in tem zakonom;
- določajo projektne in druge pogoje pred začetkom izdelave projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja ter dajejo mnenja za načrtovane posege na območju varovalnih pasov prenosnih in distribucijskih omrežij, v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov, in tem zakonom, če investitorji zaprosijo zanje.

(2) Smernice, mnenja, projektne in drugi pogoji se izdajo za načrtovanje in gradnjo v varovalnih in varstvenih pasovih sistemov elektrike in sistemov plina.

111. člen **(javno pooblastilo za izdajanje smernic in mnenj pri poseganju v prostor)**

(1) Lokalna skupnost lahko z odlokom podeli javno pooblastilo distributerju, ki opravlja lokalno gospodarsko javno službo na področju distribucije plina, toplote in drugih energetskih plinov, da:

- daje v postopku priprave prostorskih aktov smernice in mnenja na načrtovane prostorske ureditve v skladu s predpisi o urejanju prostora in tem zakonom;
- določa projektne in druge pogoje pred začetkom izdelave projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja in daje mnenja za načrtovane posege v območje varovalnih pasov omrežij, v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov, in tem zakonom, če je zanje zaprosen.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek v postopkih priprave državnih prostorskih aktov zastopa interese distributerja, ki opravlja lokalno gospodarsko javno službo na področju distribucije plina, toplote in drugih energetskih plinov, lokalna skupnost, ki je lokalni nosilec urejanja prostora na območju, ki je zajeto v državnem prostorskem aktu.

112. člen **(varovalni pas sistemov električne energije)**

(1) Varovalni pas sistemov električne energije je zemljiški pas ob elektroenergetskih vodih in objektih, v katerem se smejo graditi drugi objekti in naprave ter izvajati dela, ki bi lahko vplivala na obratovanje omrežja, le ob določenih pogojih in na določeni oddaljenosti od vodov in objektov tega omrežja.

(2) Širina varovalnega pasu elektroenergetskega omrežja poteka na vsako stran od osi elektroenergetskega voda oziroma od zunanje ograje razdelilne ali transformatorske postaje in znaša:

1. za nadzemni vod oziroma sistem vodov in razdelilno transformatorsko postajo nazivne napetosti 400 kV in 220 kV 40 m;
2. za podzemni vod oziroma sistem vodov nazivne napetosti 400 kV in 220 kV 10 m;
3. za nadzemni vod oziroma sistem vodov, razdelilno transformatorsko postajo in razdelilno postajo nazivne napetosti 110 kV in 35 kV 15 m;
4. za podzemni vod oziroma sistem vodov nazivne napetosti 110 kV in 35 kV 3 m;
5. za nadzemni vod oziroma sistem vodov nazivne napetosti od 1 kV do vključno 20 kV 10 m;
6. za podzemni vod oziroma sistem vodov nazivne napetosti do vključno 20 kV 1 m;
7. za nadzemni vod oziroma sistem vodov nazivne napetosti do vključno 1 kV 1,5 m;
8. za razdelilno transformatorsko postajo, razdelilno postajo in transformatorsko postajo nazivne napetosti do vključno 20 kV 2 m.

(3) Če upravljavec energetske infrastrukture ob izvajanju del ugotovi, da je na geografsko neugodnem območju širina varovalnega pasu preozka, lahko določi širši varovalni pas z uporabo standarda SIST EN 50341 oziroma ustanovi služnost v javno korist, če je to potrebno zaradi preprečitve ogrožanja varnega obratovanja energetske infrastrukture.

(4) V varovalnem pasu sistemov elektrike se smejo graditi tudi drugi objekti in naprave ter se lahko izvajajo potrebna dela, v kolikor to ne ogroža varnega in zanesljivega delovanja energetske infrastrukture ter niso ogroženi objekti v varovalnem pasu. Podrobnejše pogoje, ki morajo biti skladni z zahtevami iz prejšnjega stavka in pod katerimi se smejo graditi drugi objekti, naprave v varovalnem pasu sistemov elektrike, in pogoje, pod katerimi se smejo izvajati dela na območju varovalnih pasov sistemov elektrike, predpiše minister.

113. člen **(varovalni in varnostni pas sistemov plina)**

(1) Varovalni pas prenosnega sistema plina je zemljiški pas, ki v širini 65 m poteka na vsaki strani plinovoda prenosnega sistema, merjeno od njegove osi, ter zemljiški pas 65 m od ograje merilne-regulacijske postaje in drugih objektov prenosnega sistema, razen kompresorskih postaj. Varovalni pas prenosnega sistema plina je tudi pas 100 m od ograje kompresorske postaje. Varovalni pas distribucijskega sistema plina pa je zemljiški pas, ki v širini 5 m poteka na vsaki strani plinovoda, merjeno od njegove osi.

(2) V varovalnem pasu sistema plina se smejo načrtovati in graditi drugi objekti, naprave in napeljave ter izvajati dela le ob določenih pogojih in na določeni oddaljenosti od plinovodov in objektov tega omrežja glede na njihovo vrsto in namen.

(3) Če je zaradi graditve objekta, naprave ali napeljave oziroma izvajanja drugih del v večji oddaljenosti od prenosnega sistema plina, kot je meja varovalnega pasu prenosnega sistema iz prvega odstavka tega člena, treba za zagotovitev sprejemljive stopnje tveganja na plinovodu ali drugih delih prenosnega sistema izvesti dodatne varovalne posege oziroma ukrepe, jih je operater prenosnega sistema dolžan izvesti v okviru nalog izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja prenosnega sistema plina, stroški teh posegov oziroma ukrepov pa so upravičeni stroški izvajanja te javne službe.

(4) Varnostni pas prenosnega sistema plina je zemljiški pas, ki v širini 5 m poteka na vsaki strani plinovoda prenosnega sistema, merjeno od njegove osi.

(5) V varnostnem pasu prenosnega sistema plina se ne smejo načrtovati in graditi drugi objekti, naprave in napeljave ter izvajati dela, razen če je to nujno potrebno za gradnjo, rekonstrukcijo, obratovanje, nadzor ali vzdrževanje infrastrukture oziroma gospodarske javne infrastrukture po predpisih o graditvi objektov oziroma če investitor oziroma izvajalec del pridobi mnenje operaterja tega prenosnega sistema pred začetkom izvajanja del.

(6) Pogoje za posege na območju varovalnega pasu iz prvega odstavka tega člena predpiše minister, upošteva nazivni tlak omrežja in premer plinovoda.

114. člen **(evidentiranje infrastrukture za distribucijo električne energije, plina, toplote in drugih energetskega plinov)**

(1) Operaterji, distribucijski operaterji ter distributer toplote in drugih energetskega plinov morajo zagotavljati evidenco energetske gospodarske javne infrastrukture, ki obsega kataster vodov in priključkov, ter seznam evidence vgrajenih elementov in naprav v sistemu. Operaterji elektroenergetskega vodov nazivne napetosti 110 kV in več zagotavljajo tudi evidenco varovalnih pasov in dostopnih poti.

(2) Operaterji, distribucijski operaterji ter distributer toplote in drugih energetskega plinov so dolžni poročati o obsegu in lokaciji energetske gospodarske javne infrastrukture koncedentu in v zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture na način, ki je določen s predpisom, ki ureja zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture. V zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture so vključeni tudi prostorski podatki o varovalnem pasu te infrastrukture.

115. člen **(donosnost pri investicijskih projektih)**

(1) Ne glede na zahteve uredbe, ki ureja enotno metodologijo za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ, in ne glede na potrebno ravnanje v skladu s standardom skrbnosti, ki izhaja iz zakona, ki ureja gospodarske družbe, se v gospodarskih družbah, v katerih so neposredno ali posredno imetnice večinskega deleža Republika Slovenija oziroma samoupravne lokalne skupnosti, v okviru vrednotenja upravičenosti investicijskih projektov v proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (kot so fotonapetostne elektrarne, vetrne elektrarne, hidroelektrarne, geotermične in geotermalne elektrarne in drugo), investicijskih projektov v shranjevalnike energije ter vire fleksibilnosti elektroenergetskega sistema (baterijski sistemi, črpalne hidroelektrarne, vodikove tehnologije in drugo) in investicijskih projektov v energetske gospodarske javne infrastrukture za distribucijo in prenos električne energije, ki vzpodbuja priključitev zgoraj navedenih projektov, za pozitivno oceno ekonomske upravičenosti teh investicijskih projektov ne zahteva splošne donosnosti investicijskih projektov v višini 4 % ali višje zahtevane stopnje donosnosti.

(2) Investicijski projekti iz prejšnjega odstavka v gospodarskih družbah, v katerih so neposredno ali posredno imetnice večinskega deleža Republika Slovenija oziroma samoupravne lokalne skupnosti, morajo za pozitivno oceno ekonomske upravičenosti dosegati najmanj 3,5 % interno stopnjo donosnosti.

2. oddelek: Razlastitev in omejitev lastninske pravice v javno korist

116. člen **(javna korist, razlastitev in omejitev lastninske pravice)**

(1) Gradnja, postavitve, obratovanje, vzdrževanje in dostop do objektov in zemljišč, ki so potrebni za:

– prenos in distribucijo elektrike, plina, distribucijo toplote in oskrbo z drugimi energetske plini ali

– proizvodnjo elektrike, priključek do objektov za proizvodnjo in shranjevanje električne energije z inštalirano močjo, večjo od 10 MW

so v javno korist.

(2) Za energetske infrastrukturo iz prejšnjega odstavka se nepremičnine lahko razlastijo, omejijo s pravico uporabe za določen čas ali obremenijo z začasno ali trajno služnostjo ali stavbno pravico.

(3) Za vprašanja glede razlastitve in omejitve lastninske pravice, ki niso posebej urejena s tem zakonom, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja razlastitev in omejitev lastninske pravice.

117. člen

(posebne določbe o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice v javno korist)

(1) Če investitorju v energetske infrastrukturo iz prvega odstavka prejšnjega člena v 30 dneh po vročitvi ponudbe za sklenitev pogodbe o pridobitvi lastninske pravice na nepremičninah iz prejšnjega člena te pogodbe ne uspe skleniti, vložijo država oziroma lokalna skupnost oziroma investitor v energetske infrastrukturo iz prvega odstavka prejšnjega člena kot razlastitveni upravičenec nemudoma predlog za razlastitev. Ponudba za sklenitev pogodbe mora vsebovati cenitev sodno zapriseženega cenilca.

(2) Če je razlastitveni upravičenec investitor v energetske infrastrukturo iz prvega odstavka prejšnjega člena, je razlašeno nepremičnino dovoljeno uporabljati samo za namen iz prvega odstavka prejšnjega člena, uresničitev katerega je bila razlog razlastitve in ki ga je določil razlastitveni organ z razlastitveno odločbo. Ta omejitev se zaznamuje v zemljiški knjigi po pravilih, ki jih zakon, ki ureja zemljiško knjigo, določa za zaznambo pravnega dejstva o javnopravnih omejitvah. Zaznamba ima za posledico, da omejitev iz prvega stavka tega člena učinkuje tudi proti poznejšim pridobiteljem lastninske pravice na nepremičnini, pri kateri je vpisana.

(3) Če investitorju v energetske infrastrukturo iz prvega odstavka prejšnjega člena v 30 dneh po vročitvi ponudbe za sklenitev pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice ali služnosti v javno korist na nepremičninah iz prejšnjega člena te pogodbe ne uspe skleniti, lahko nemudoma vložijo predlog za omejitev lastninske pravice. Ponudba za sklenitev pogodbe mora vsebovati cenitev sodno zapriseženega cenilca.

(4) Ne glede na določbe drugih zakonov se pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist ali stavbne pravice sklepajo za čas obratovanja energetske infrastrukture iz prvega odstavka prejšnjega člena in v korist vsakokratnega investitorja ali lastnika posamezne infrastrukture ali v korist gospodujočega zemljišča, katerega lastnik je investitor ali lastnik infrastrukture.

(5) Ne glede na določbe o pridobitvi lastninske pravice in posesti v nujnem postopku v zakonu, ki ureja razlastitev in omejitev lastninske pravice, so postopki za omejitev lastninske pravice in za razlastitev po tem zakonu nujni, če je javna korist izkazana v skladu z določbami zakona, ki ureja razlastitev in omejitev lastninske pravice, in če razlastitveni upravičenec pri

sodišču ali notarju da v hrambo znesek v višini ocenjene odškodnine za nepremičnino, ki je predmet postopka razlastitve ali omejitve lastninske pravice, in varščino v višini ene polovice ocenjene odškodnine za morebitno drugo škodo po predpisih o razlastitvi, s čimer se šteje, da je izpolnjen pogoj za prevzem posesti na razlašeni nepremičnini.

(6) V notarskem zapisu ali zapisniku o prevzemu denarja v hrambo mora biti določen rok hrambe zneska iz prejšnjega odstavka do izpolnitve pogoja za izplačilo odškodnine ali najmanj pet let, kar nastopi prej. Kot pogoj za izplačilo razlastitvenemu zavezancu ali drugi upravičeni osebi mora biti določena predložitev sporazuma o odškodnini ali pravnomočne odločbe o razlastitvi.

(7) Ne glede na določbe o javni koristi v zakonu, ki ureja razlastitev in omejitve lastninske pravice, se v postopku razlastitve ali omejitve lastninske pravice na nepremičninah na območju prostorskega akta za prostorske ureditve državnega pomena ali pri že zgrajenih omrežjih gospodarske javne infrastrukture ali njihovih delih, ki so evidentirani v katastru gospodarske javne infrastrukture, ne ugotavlja, ali država razpolaga z drugo ustrezno nepremičnino za dosego razlastitvenega namena ali namena omejitve lastninske pravice.

(8) Za prenos lastninske pravice, stavbne pravice ali služnosti na razlašeni nepremičnini na investitorja v energetska infrastrukturo iz prvega odstavka prejšnjega člena se ne uporabljajo predpisi, ki urejajo prodajo stvarnega premoženja države.

(9) Določbe tega zakona o obsegu ustanovitve služnosti ali stavbne pravice v javno korist na zemljiščih v lasti Republike Slovenije ali lokalne skupnosti se uporabljajo ne glede na določbe drugih zakonov in predpisov, ki ta vprašanja za posamezne vrste zemljišč urejajo drugače.

(10) Ne glede na zakon, ki ureja ceste, zakon, ki ureja sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, zakon, ki ureja Družbo za avtoceste v Republiki Sloveniji, in zakon, ki ureja gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije, se odškodnina za služnost ali stavbno pravico v javno korist na energetska infrastrukturi na zemljiščih v lasti države ali lokalne skupnosti ne plačuje. Vsaka pogodbeni stranka nosi svoje stroške priprav pogodbe o omejitvi lastninske pravice. Za izvrševanje služnosti se ne zahteva plačilo taks ali drugih dajatev za uporabo zemljišč v njihovi lasti ali pogojuje izdaja drugih mnenj ali soglasij s plačilom stroškov, ki nimajo podlage v zakonu.

(11) Ne glede na določbe zakona, ki ureja zemljiško knjigo, vknjižena pravica prepovedi odtujitve in obremenitve ni ovira za dovolitev vpisa prenosa oziroma omejitve lastninske pravice v javno korist.

(12) Služnost za elektroenergetske vode se ustanovi največ v širini oziroma obsegu kot ga določa 112. člen tega zakona, služnost za prenosne sisteme plina pa se ustanovi v širini oziroma obsegu, kot ga določa 113. člen tega zakona. V času gradnje prenosnega sistema plina se ustanovi začasna služnost v širini oziroma obsegu, kot je predvidena s projektom za pridobitev gradbenega dovoljenja za predmetni vod.

118. člen

(posebne določbe o omejitvi lastninske pravice v primeru solastnine)

(1) Investitor lahko vloži predlog za omejitve lastninske pravice s služnostjo v javno korist v primeru solastnine, če kdo od solastnikov ni dosegljiv ali ponudbe ne sprejme oziroma jo zavrne v 30 dneh od poslani ponudbe. Postopek omejitve lastninske pravice se lahko uvede zoper posameznega ali vse solastnike nepremičnine, četudi je že pridobljena pravica graditi za idealni solastniški delež te nepremičnine.

(2) Če solastnik sprejme ponudbo investitorja za sklenitev pogodbe o ustanovitvi služnosti in overi svoj podpis na zemljiškoknjižnem dovolilu, s katerim dovoli vpis služnosti v zemljiško knjigo, lahko investitor predlaga, da se pri deležu tega solastnika zaznamuje, da je soglašal z ustanovitvijo služnosti v javno korist (zaznamba ustanovitve služnosti v javno korist). Zaznamba ustanovitve služnosti v javno korist ima za posledico, da zemljiškoknjižno dovolilo iz prejšnjega stavka učinkuje tudi proti poznejšemu pridobitelju idealnega deleža lastninske pravice, pri katerem je ta zaznamba vpisana.

(3) Služnost v javno korist se vpiše na celotno nepremičnino, potem ko vsi solastniki overijo svoj podpis na zemljiškoknjižnem dovolilu oziroma je proti solastnikom izdana odločba v postopku omejitve lastninske pravice, v kateri je določena služnost v javno korist.

(4) Zemljiškoknjižno sodišče zaznambo ustanovitve služnosti v javno korist po uradni dolžnosti izbriše, če se vpiše služnost v javno korist na celotni nepremičnini.

(5) Ta člen se smiselno uporablja tudi v primeru skupne lastnine na nepremičnini.

119. člen **(lastninska pravica ali služnost v javno korist po samem zakonu)**

(1) Z dnem uveljavitve prostorskega akta v skladu s predpisi, ki urejajo urejanje prostora, je na nepremičninah, katerih lastnik je Republika Slovenija ali lokalna skupnost in na katerih je predvidena omejitev lastninske pravice s služnostjo v javno korist na energetski gospodarski javni infrastrukturi, vzpostavljena brezplačna služnost v javno korist za namen iz prostorskega akta, razen za služnost na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode, katere plačilo se določi v skladu z zakonom, ki ureja vode, in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Če pridobi lastninsko pravico na nepremičnini iz prejšnjega odstavka Republika Slovenija ali lokalna skupnost po uveljavitvi prostorskega akta iz prejšnjega odstavka, je služnost iz prejšnjega odstavka vzpostavljena z dnem pridobitve lastninske pravice.

(3) Služnost iz prvega odstavka tega člena je vzpostavljena za vode elektrike največ v širini varovalnega pasu za določeno vrsto voda elektrike, kot je določeno s 112. členom tega zakona, oziroma največ v obsegu območja sprejetega prostorskega akta. Za sisteme plina in distribucijske vode toplote ali drugega energetskega plina je služnost iz prvega odstavka tega člena vzpostavljena največ v naslednjem obsegu:

- za prenosni vod plina 5 m od osi voda na vsako stran,
- za distribucijski vod plina 2,5 m od osi voda na vsako stran,
- za distribucijski vod toplote ali drugega energetskega plina 1,5 m od osi voda na vsako stran.

(4) V času gradnje vodov iz prejšnjega odstavka je služnost iz prvega odstavka tega člena vzpostavljena v naslednjem obsegu:

- za vode elektrike največ v širini varovalnega pasu za določeno vrsto voda elektrike ter obligacijska pravica za gradnjo oziroma izvajanje del na takšni nepremičnini v širini delovnega pasu,
- za prenosni vod plina 12 m od osi voda na vsako stran,
- za distribucijski vod plina 6 m od osi voda na vsako stran,
- za distribucijski vod toplote ali drugega energetskega plina 5 m od osi voda na vsako stran.

(5) Upravljavec nepremičnine v lasti Republike Slovenije ali lokalne skupnosti in upravičenec služnosti v javno korist iz prvega odstavka tega člena sta dolžna skleniti pogodbo, s katero ugotovita obseg služnosti iz prvega odstavka na določeni nepremičnini oziroma nepremičninah, na vodnih in priobalnih zemljiščih pa tudi plačilo za služnost, najpozneje do poteka šestih mesecev od pravnomočnosti gradbenega dovoljenja za objekt infrastrukture, za katerega je služnost v javno korist vzpostavljena. Če v tem roku pogodba ni sklenjena, lahko upravljavec nepremičnine ali upravičenec služnosti zahteva, da sodišče s sodbo nadomesti pogodbo.

(6) Investitor je dolžan vložiti predlog za vpis služnosti iz prvega odstavka tega člena v zemljiško knjigo najpozneje v 24 mesecih od uveljavitve prostorskega akta iz prvega odstavka tega člena ali od pridobitve lastninske pravice v smislu drugega odstavka tega člena. Vpis v zemljiško knjigo nima oblikovalnega učinka.

(7) Ne glede na peti odstavek tega člena se pogodba, s katero se ugotovi obseg služnosti ter določi znesek nadomestila za služnost na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode, sklene neposredno po dokončnosti vodnega soglasja po zakonu, ki ureja vode.

(8) Ne glede na šesti odstavek tega člena in četrti odstavek 120. člena tega zakona je investitor predlog za vpis služnosti na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode, dolžan vložiti po sklenitvi pogodbe iz prejšnjega odstavka. Pravica graditi na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode, je izkazana z vknjiženo služnostjo v javno korist v zemljiški knjigi oziroma s predložitvijo sklenjene in notarsko overjene pogodbe o služnosti ter kopije predloga za vpis pogodbe v zemljiško knjigo, s podatkom o zemljiškoknjižni plombi, pod katero se vodi predlog.

120. člen **(gradnja energetske infrastrukture)**

(1) Za dokazilo pravice graditi sisteme električne energije z nazivno napetostjo 20 kV in več ali prenosne sisteme plina se poleg dokazil po zakonu, ki ureja graditev objektov, štejejo tudi naslednje listine, in sicer za gradnjo največ do širine varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij iz 112. člena tega zakona ali na nepremičnini, ki je v območju izvedbenega prostorskega akta oziroma varnostnega pasu prenosnega sistema plina iz tretjega odstavka 113. člena tega zakona:

1. notarsko overjena pogodba in zemljiškoknjižno dovolilo o pridobitvi lastninske ali kakšne druge stvarne pravice na določeni nepremičnini, in sicer največ do širine varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij iz 112. člena tega zakona ali nepremičnini, ki je v območju državnega prostorskega načrta oziroma varnostnega pasu prenosnega sistema plina iz 113. člena tega zakona;

2. potrdilo pristojnega organa, da niso dokončani postopki po Zakonu o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91, 56/92 – odločba US, 13/93 – odločba US, 31/93, 24/95 – odločba US, 20/97 – odločba US, 23/97 – odločba US, 65/98, 76/98 – odločba US, 66/00 – obvezna razlaga, 66/00, 11/01 – odločba US, 54/04 – ZDoh, 18/05 – odločba US in 18/23 – ZDU-1O);

3. potrdilo pristojnega sodišča, da niso dokončani zapuščinski postopki po Zakonu o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76 in 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odločba US, 117/00 – odločba US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN, 31/13 – dol. US in 63/16) oziroma po Zakonu o dedovanju kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, št. 70/95, 54/99 – odločba US, 30/13 in 44/22 – ZKZ-G);

4. historični izpisek iz zemljiške knjige, da je bila nepremičnina vknjižena na agrarne skupnosti, oziroma potrdilo pristojnega organa, da niso dokončani postopki vračanja premoženja po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, 5/94, 38/94, 69/95, 22/97, 56/99, 72/00, 87/11, 14/15 – ZUUJFO in 74/15 – ZAgrS), ali zemljiškoknjižni izpisek, da je nepremičnina v lasti agrarne skupnosti ali vaše skupnosti, ali odločba upravne enote o vračilu premoženja agrarni skupnosti, da je v korist upravičencev agrarne skupnosti vzpostavljena lastninska pravica;

5. potrdilo pristojnega organa, da niso dokončani postopki vračanja premoženja po Zakonu o zadrugah (Uradni list RS, št. 62/07 – uradno prečiščeno besedilo in 121/21);

6. zemljiškoknjižni izpisek, da je nepremičnina vknjižena kot javno dobro;

7. potrdilo pristojnega organa, da je vložen predlog za razglasitev lastnika nepremičnine za mrtvega ali da je začel postopek za dokazovanje smrti na podlagi predpisov, ki urejajo nepravdni postopek.

(2) Po končanju vsakega od postopkov iz prejšnjega odstavka, izvede investitor infrastrukture z lastniki nepremičnin postopek za pridobitev služnosti v javno korist ali lastninske oziroma stavbne pravice v javno korist v skladu s tem zakonom in s predpisi, ki urejajo razlastitev.

(3) Odškodnina za izvedeni postopek iz prejšnjega odstavka se določi v višini tržne vrednosti najema take ali primerljive nepremičnine glede na obseg njene uporabe za gradnjo. Višino odškodnine oceni sodno zapriseženi cenilec ustrezne stroke, določi pa se v postopku določitve višine odškodnine po predpisih o razlastitvi kot njen posebni del.

(4) V primerih iz prvega odstavka prejšnjega člena se v postopkih izdaje gradbenega dovoljenja šteje, da je pravica graditi izkazana že s samo uveljavitvijo državnega izvedbenega prostorskega akta oziroma občinskega izvedbenega prostorskega akta, v primerih iz drugega odstavka prejšnjega člena pa z dnem pridobitve lastninske pravice države oziroma lokalne skupnosti.

(5) V primeru zahteve za preureditev ali prestavitev objektov in naprav energetske gospodarske javne infrastrukture zaradi rekonstrukcije, obnavljanja ali vzdrževanja občinske ceste ali izvedbe ukrepov za zavarovanje občinske ceste in prometa na njej je pristojni upravljavec občinske ceste dolžan kriti stroške preureditve oziroma prestavitve te energetske infrastrukture.

121. člen (agrarne operacije)

(1) Investitor ali lastnik infrastrukture pa tudi operater, kadar ni lastnik infrastrukture, je stranka v postopku agrarnih operacij (na primer komasacije, melioracije ali arondacije), če se kateri od teh postopkov začne izvajati na območju, ki je s prostorskim aktom v skladu s predpisi, ki urejajo načrtovanje prostorskih ureditev, predvideno kot območje gradnje infrastrukture, ali je na tem območju zgrajena infrastruktura.

(2) Če investitor infrastrukture pred začetkom postopka ene od agrarnih operacij z lastniki zemljišč še nima sklenjene ustrezne pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist ali pogodbe o pridobitvi lastninske pravice, pridobi to pravico z upravno odločbo, ki se izda pri izvajanju agrarne operacije.

(3) Obstoječe služnosti v javno korist se z odločbo iz prejšnjega odstavka določijo na istem mestu in v enakem obsegu na morebitnih novooblikovanih zemljiških parcelah, pri čemer imetniku te služnosti ni treba plačati odškodnine za novodoločeno služnost.

(4) Organ, ki vodi agrarno operacijo, mora upoštevati izvedbeni prostorski akt in izvesti agrarno operacijo tako, da bo zagotovil investitorju infrastrukture pridobitev ustrezne pravice graditi.

(5) Kot dokazilo o pravici graditi po 3. točki prvega odstavka 46. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 199/21 in 105/22 – ZZNSPP) se na območju, kjer se izvajajo agrarne operacije, šteje tudi odločba upravnega organa iz drugega odstavka tega člena, ki vsebuje zemljiškoknjižno dovolilo, ali potrdilo upravnega organa, da je uveden postopek ene od agrarnih operacij.

(6) Investitor infrastrukture lahko začne, nadaljuje ali dokonča gradnjo infrastrukture ne glede na to, da je uveden in še ni pravnomočno končan postopek ene od agrarnih operacij.

(7) Ne glede na določbo devetega odstavka 18. člena Zakona o katastru nepremičnin (Uradni list RS, št. 54/21) se ob vpisu pogodbene komasacije, upravne komasacije, izravnave meje in nove izmere, v katero je bil vključen postopek preureditve parcel, v kataster nepremičnin podatki o območju služnosti v javno korist in podatki o imetnikih neprave stvarne služnosti v javno korist na območju stavbne pravice in območju služnosti v javno korist, vpisani v kataster nepremičnin, ne izbrišejo iz katastra nepremičnin in zemljiške knjige.

122. člen **(skrbnik za poseben primer)**

(1) Če investitorju infrastrukture ne uspe skleniti pogodbe o služnosti v javno korist ali o pridobitvi lastninske ali stavbne pravice v javno korist, ker mu ne uspe pridobiti podatkov iz javnih evidenc, ker ti podatki ne obstajajo oziroma organi, ki vodijo javne evidence podatkov nimajo ali ker je lastnik zemljišča umrl, če ni imel zadnjega prijavljenega prebivališča v Republiki Sloveniji ali v primerih, ki jih za postavitev skrbnika za posebni primer določa zakon, ki določa urejanje prostora, centru za socialno delo pošlje predlog za postavitev skrbnika za poseben primer.

(2) Center za socialno delo v 60 dneh imenuje skrbnika za poseben primer, ki z investitorjem infrastrukture sklene ustrezno pogodbo o ustanovitvi služnosti v javno korist ali pogodbo o pridobitvi lastninske ali stavbne pravice v javno korist.

V. poglavje: ENERGETSKA INŠPEKCIJA

123. člen **(pristojnost energetske inšpekcije)**

(1) Inšpektorat, pristojen za energijo (v nadaljnjem besedilu: energetska inšpekcija), opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter zakonov s področja energetike, če je v njih tako določeno, razen tistih določb, nad katerimi izvaja nadzor agencija.

(2) Energetska inšpekcija opravlja tudi nadzor nad strokovnostjo in usposobljenostjo delavcev, ki upravljajo z energetske naprave, v okviru zagotovitve varnosti in zanesljivosti obratovanja ter učinkovite rabe energije.

(3) Posamezna strokovna dela v postopku nadzora lahko na podlagi pooblastila predstojnika inšpektorata, kadar to ni v nasprotju z javnim interesom ali interesom strank, opravljajo tudi strokovno usposobljene pravne ali fizične osebe.

(4) Energetska inšpekcija izvaja nadzor nad izvajanjem tehničnih zahtev iz tega zakona ter na njegovi podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil pri gradnji, vzdrževanju, obratovanju in uporabi energetske objekti, naprav in omrežij, ki obsega zlasti:

1. nadzor nad upoštevanjem tehničnih zahtev tega zakona, tehničnih in drugih predpisov ter obveznih standardov, ki veljajo za področje učinkovite rabe energije, elektroenergetike in strojne energetike;
2. nadzor tehničnih zahtev pri gradnji, obratovanju in uporabi objekti, postrojev, vodov, naprav in napeljav, ki so namenjeni proizvodnji, prenosu, distribuciji, merjenju, zaščiti, vodenju, lastni porabi in porabi električne energije, in sicer:
 - a) pri napravah za proizvodnjo električne energije v elektrarnah in toplarnah, pri napravah za prenos in distribucijo električne energije v okviru razdelilnih postaj, transformatorskih postaj, centrov vodenja ter elektroenergetskih omrežij in napeljav v objektih,
 - b) pri izpolnjevanju tehničnih pogojev za dobavo električne energije, posebno glede prekinitev in omejitev v dobavi,
 - c) pri učinkoviti rabi električne energije v objektih in postrojih iz inšpekcijske pristojnosti,
 - č) nad upoštevanjem določb obratovalnih navodil omrežij, objekti, postrojev ter posameznih sklopov in sistemskih obratovalnih navodil,
 - d) nad izvajanjem predpisov, ki urejajo omejevanje obtežb in porabo električne energije,
 - e) nad upoštevanjem tehničnih pogojev iz izdanih soglasij za priključitev na prenosni ali distribucijski sistem;
3. nadzor tehničnih zahtev pri gradnji, obratovanju in uporabi objekti, postrojev, napeljav in naprav, ki so namenjeni za proizvodnjo, prenos, shranjevanje, distribucijo, merjenje in indikacijo ter porabo toplote, plinov, ki obsega zlasti nadzor:
 - a) pri postrojih in napravah, ki so namenjeni za proizvodnjo toplote oziroma hladu,
 - b) pri toplotnih postrojih in napravah, ki so namenjeni za proizvodnjo električne energije in toplote za daljinsko ogrevanje ali neposredno porabo v tehnološke namene,
 - c) pri opremi pod tlakom in premični tlačni opremi v uporabi,
 - č) pri postrojih in napravah, ki uporabljajo toploto, tehnične pline, zemeljski plin oziroma druge energetske pline,
 - d) pri prenosnih in distribucijskih plinovodih, parovodih in vročevodih ter pripadajočih napravah in opremi,
 - e) pri polnilnicah in skladiščih UNP, tehničnih plinov in polnilnicah komprimiranega zemeljskega plina,
 - f) pri napeljavah v objektih, in sicer napeljavah za toploto, hlad, tehnične pline, zemeljski plin oziroma druge energetske pline,
 - g) pri učinkoviti rabi toplote in goriv pri napravah in postrojih,
 - h) pri sistemih za prezračevanje in klimatizacijo stavb,
 - i) nad upoštevanjem določil sistemskih obratovalnih navodil prenosnih in distribucijskih omrežij za zemeljski plin in distribucijskih omrežij za oskrbo s toploto oziroma drugimi energetske plini.

124. člen **(pogoji za energetskega inšpektorja)**

Za energetskega inšpektorja ali inšpektorico (v nadaljnjem besedilu: energetska inšpektor) je lahko imenovana oseba, ki ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje s področja strojništva in obdelave kovin ali področja elektrotehnike in energetike, ali fizike ali raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustrezajo izobrazbi druge stopnje s področja strojništva in obdelave kovin ali področja elektrotehnike in energetike ali fizike, pet let delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit za inšpektorja ter izpolnjuje druge splošne pogoje za delo v državni upravi.

125. člen (ukrepi inšpektorja)

Poleg pooblastil, ki jih ima po zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, ima energetska inšpektor pravico:

- odrediti, da se ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti odpravijo v roku, ki ga določi;
- odrediti, da se ustavi nadaljnja uporaba objekta, naprav, postrojev, napeljav oziroma prekine dobava energije;
- do odprave pomanjkljivosti prepovedati uporabo energetskih sistemov, objektov, postrojev, napeljav in omrežij oziroma izvajanje takih del, ki ne ustrezajo tehničnim ali drugim predpisom, in zaradi tega obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali nevarnost, da utegne nastati večja materialna škoda;
- do odprave pomanjkljivosti prepovedati upravljanje energetske naprave delavcu, ki ni strokovno usposobljen v skladu s predpisi o strokovnem usposabljanju;
- do odprave pomanjkljivosti prepovedati izvajanje del, ki so v nasprotju z določili predpisa iz 30. člena tega zakona in bi imela lahko za posledico nevarno ali nezanesljivo delovanje energetskih objektov, naprav, napeljav.

126. člen (dolžnost zavezancev)

Pravne ali fizične osebe ali posameznik morajo energetskega inšpektorju omogočiti oziroma zagotoviti nemoteno izvrševanje inšpekcijskega nadzorstva, mu omogočiti vstop v objekt ter dostop do energetskih naprav, omrežij, postrojev in napeljav ter mu dati na voljo vse zahtevane podatke, tehnično dokumentacijo ter druge listine in poročila.

127. člen (obvestilo o izvršenem ukrepu)

Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe ter posameznik morajo energetske inšpekcijo obvestiti o izvršitvi naloženih ukrepov iz odločbe najpozneje v osmih dneh po preteku roka, določenega za odpravo pomanjkljivosti.

128. člen (obvestilo o nastopu okoliščin)

Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe in posameznik, ki upravlja energetske objekte, naprave, postroje ali napeljave, za katere je predpisan inšpekcijski nadzor po tem zakonu, morata takoj obvestiti energetske inšpekcijo o poškodbah in okvarah, ki imajo za posledico prekinitev oziroma omejitev dobave energije ali če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali nevarnost, da utegne nastati večja materialna škoda.

129. člen (obvestilo o začetku gradnje in preizkusov)

Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe in posameznik, ki izvaja dela na energetskem objektu, napravi, napeljami oziroma postroju, morata energetski inšpekciji sporočiti datum začetka gradnje, rekonstrukcije ali obnove ter datum začetka funkcionalnih in zagonskih preizkusov na energetskih napravah, napeljavah, postrojih in objektih.

VI. poglavje: DODELJEVANJE SPODBUD ZA NALOŽBE V OBNOVLJIVE VIRE ENERGIJE IN UČINKOVITO RABO ENERGIJE

130. člen (namen dodeljevanja spodbud)

(1) Za doseganje trajnostnega razvoja, podnebne nevtralnosti in ciljev na področju deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi v Republiki Sloveniji se dodeljujejo finančne spodbude in drugi finančni mehanizmi za naložbe v pospeševanje proizvodnje in rabe energije iz obnovljivih virov in njenega shranjevanja ter naložbe v povečanje učinkovite rabe energije in energetske učinkovitost (v nadaljnjem besedilu: spodbude).

(2) Pri odločanju o dodelitvi spodbud se smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, kolikor za zakon ne določa drugače.

131. člen (viri financiranja)

Spodbude za naložbe v proizvodnjo in rabo energije iz obnovljivih virov in njenega shranjevanja se financirajo iz sredstev za podpore v skladu z zakonom, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije in iz sredstev državnega proračuna. Spodbude za naložbe v učinkovito rabo energije se financirajo iz sredstev v skladu z zakonom, ki ureja učinkovito rabo energije, in iz sredstev državnega proračuna.

132. člen (nosilci dodeljevanja spodbud)

Postopek dodeljevanja spodbud izvajajo ministrstvo in izvajalec državne gospodarske javne službe center za podpore, ki upravlja sredstva za podpore.

133. člen (postopek dodeljevanja spodbud)

(1) Spodbude se dodeljujejo z javnim pozivom ali javnim razpisom. Javni razpis se uporabi ob izvedbi konkurenčnega postopka izbora projektov.

(2) Vloga na javni poziv ali javni razpis se vloži pri nosilcu dodeljevanja spodbud iz prejšnjega člena praviloma v elektronski obliki, v roku, opredeljenem v javnem pozivu ali javnem razpisu. Za elektronsko vložitev vlog nosilec dodeljevanja spodbud iz prejšnjega člena vzpostavi vstopno spletno mesto.

(3) Postopek dodeljevanja spodbud, komunikacija, vročanje in obveščanje potekajo na elektronski način prek informacijskega sistema, ki je dostopen na vstopnem spletnem mestu. Na zahtevo prijavitelja zagotovi dostop do informacijskega sistema in pomoč pri elektronski oddaji vloge kontaktna točka, ustanovljena na podlagi zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.

(4) Prejete vloge se obravnavajo po vrstnem redu oddaje, pri čemer se ugotavlja, ali so popolne in ali so izpolnjeni pogoji iz javnega poziva. V konkurenčnem postopku se vloge ocenijo na podlagi meril iz javnega razpisa.

(5) O dodelitvi spodbud se odloči z odločbo o dodelitvi spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije, zoper katero ni pritožbe. Odločba določa obveznosti, ki jih mora prijavitelj izpolniti za izplačilo spodbude.

(6) Vlada z uredbo podrobneje predpiše postopek dodeljevanja spodbud, način vodenja, pripravo in obvezne sestavine javnega poziva in javnega razpisa, način vložitve, obravnave in dopolnjevanja vlog, način odločanja o dodelitvi spodbud in obvezne sestavine odločbe o dodelitvi, vlaganje zahtevkov za izplačilo spodbud, način izplačila spodbud, hrambo dokumentacije, izvedbo nadzora in spremljanje izvajanja naložb.

134. člen **(neposreden in brezplačen dostop do podatkov)**

(1) Nosilec dodeljevanja spodbud lahko za namen odločanja o dodelitvi spodbude ali izplačila spodbude ali v postopku spremljanja in nadzora dodeljenih spodbud brezplačno pridobiva in obdeluje naslednje podatke:

1. iz centralnega registra prebivalstva, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, na podlagi davčne številke ali EMŠO: osebno ime, EMŠO, prebivališče in vrsta prebivališča ter naslove za vročanje, številko, naziv in veljavnost dokumenta, datum in kraj rojstva, datum smrti;

2. iz katastra nepremičnin, ki ga vodi Geodetska uprava Republike Slovenije, na podlagi katastrske občine in parcelne številke ali naslova: podatke o parcelah, stavbah in delih stavb ter podatke o lastniku, in sicer ime in priimek, naslov stalnega prebivališča in EMŠO za fizične osebe ter ime oziroma firmo, naslov sedeža in matično številko za pravne osebe, delež lastništva ter druge podatke o lastnostih parcel, stavb in delov stavb;

3. iz zemljiške knjige, ki jo vodi sodišče, na podlagi identifikacijskega znaka nepremičnine ali davčne številke ali EMŠO lastnika: podatke o lastniku in imetniku morebitnih drugih stvarnih ali obligacijskih pravic na nepremičnini (osebno ime, EMŠO in naslov prebivališča za fizično osebo ter firmo, matično številko in sedež za pravno osebo), idealni delež osnovnega pravnega položaja nepremičnine ter podatke lastništvu o nepremičnin posamezne osebe;

4. iz evidenc Vrhovnega sodišča Republike Slovenije na podlagi davčne številke ali EMŠO ali matične številke:

a) za fizične osebe: podatke o postopkih zaradi insolventnosti;

b) za pravne osebe, združenja oseb po tujem pravu, ki so brez pravne osebnosti, neposredne uporabnike državnega in občinskih proračunov ter druge osebe, ki opravljajo dejavnost: podatke o postopkih zaradi insolventnosti, postopkih prisilnega prenehanja;

5. iz poslovnega in sodnega registra Slovenije, ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, na podlagi davčne številke ali EMŠO: firmo in sedež, elektronski naslov in matično številko, podatke o zastopnikih (osebno ime, EMŠO, naslov stalnega ali začasnega prebivališča in vrsta zastopnika), podatke o številkah računov v Republiki Sloveniji in zunaj nje (tudi za povezane osebe), določene z zakonom o obdavčenju, pravnoorganizacijsko obliko, podatke o dejavnosti družbe, velikost družbe po merilih zakona,

ki ureja gospodarske družbe, velikost družbe po standardih Evropske unije, podatke o poslovnih naslovih, številu in lokaciji poslovnih enot in drugih delov, podatke o začetku postopka v skladu z zakonom, ki ureja postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje;

6. iz registra transakcijskih računov, ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, na podlagi davčne številke ali EMŠO: podatke o imetniku transakcijskega računa (osebno ime in naslov prebivališča imetnika transakcijskega računa, ki je fizična oseba, ter firmo, sedež in poslovni naslov imetnika transakcijskega računa, ki je pravna oseba, podjetnik ali zasebnik, ter naziv in naslov drugega imetnika transakcijskega računa), številko transakcijskega računa, naziv in matično številko ponudnika, ki vodi transakcijski račun, oznako vrste računa, podatek o statusu računa (odprt, zaprt), podatek, da sredstva na transakcijskem računu ne zadoščajo za izvršitev sklepa o izvršbi ali zavarovanju (oznaka R);

7. iz registra dejanskih lastnikov, ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve na podlagi davčne številke ali imena pravne osebe in države, kjer ima sedež, ali osebnega imena in davčne številke ali osebnega imena in datuma rojstva ali osebnega imena in naslova stalnega prebivališča dejanskega lastnika: podatke o dejanskih lastnikih (ime in priimek, naslov stalnega in začasnega prebivališča, datum vpisa dejanskega lastnika v register, način nadzora nad poslovnim subjektom, datum rojstva, davčna številka, državljanstvo dejanskega lastnika).

8. iz zbirke prostorskih aktov, zbirke podatkov o graditvi objektov, evidence stavbnih zemljišč in evidence dejanske rabe poseljenih zemljišč, ki jih vodi ministrstvo, pristojno za prostor, na podlagi katastrske občine in parcelne številke, številke stavbe ali dela stavbe, če obstaja, ali naslova: podatke o prostorskih aktih, ki se vodijo v zbirki prostorskih aktov, podatke o graditvi objektov, ki se vodijo v zbirki podatkov o graditvi objektov, podatke o stavbnih zemljiščih, ki se vodijo v evidenci stavbnih zemljišč, ter podatke o poseljenih zemljiščih, ki se vodijo v evidenci dejanske rabe poseljenih zemljišč;

9. iz evidence izvajanja dimnikarskih storitev, ki jo vodi ministrstvo, na podlagi katastrske občine in parcelne številke ali številke stavbe ali številke dela stavbe ali naslova: podatke o uporabnikih dimnikarskih storitev, in sicer lastnikih in etažnih lastnikih (osebno ime, naslov prebivališča, firma in sedež za pravno osebo), ter podatke o malih kurilnih napravah (številka kurilne naprave, ki jo napravi dodeli aplikacija ministrstva, moč, leto proizvodnje oziroma leto vgradnje, vrsta goriva, identifikacijski podatki iz prostorskih registrov Republike Slovenije o stavbi, namen in vrsta kurilne naprave ter drugi obratovalni podatki, kot so na primer podatki o gorilniku, prezračevalni in dimovodni napravi, zalaganju);

10. iz evidence registriranih vozil, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za promet, na podlagi številke prometnega dovoljenja ali identifikacijske številke vozila (številke VIN) ali davčne številke ali EMŠO lastnika vozila: podatke o posameznem vozilu, ki so navedeni na prometnem dovoljenju, o aktualnih in predhodnih registracijah vozila, izdanih prometnih dovoljenjih, lastnikih vozila ali osebah, na katere je bilo in je vozilo registrirano, ter druge tehnične podatke;

11. iz nacionalnega elektronskega registra, ki vsebuje evidenco izdanih licenc, licenc Skupnosti in dovoljenj Skupnosti ter njihovih izdanih izvodov (v nadaljnjem besedilu: licenca) in ga vodi ministrstvo, pristojno za promet, na podlagi številke pravne osebe: številko, veljavnost in status izdane licence, za katero vrsto prevozov je bila licenca izdana, osebno ime, EMŠO, davčno številko in stalno prebivališče osebe, ki je pri prevozniku odgovorna za prevoze, registrsko označbo, vrsto, znamko in tip vozila, za katero je bila licenca izdana;

12. iz evidence homologiranih vozil, ki jo vodi Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa: podatke o tipih vozil, njihovih proizvajalcih ter izdanih listinah in oznakah o skladnosti tipov vozil;

13. iz centralne zbirke podatkov o otroških dodatkih, denarnih socialnih pomočeh in varstvenem dodatku, državnih štipendijah, znižanih plačilih vrtca, subvencijah malice za učence in dijake, subvencijah kosila za učence, subvencijah najemnine, oprostitvah plačil socialnovarstvenih storitev in prispevkih k plačilom družinskega pomočnika, pravicah do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravicah do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za socialno varstvo, na podlagi davčne številke ali EMŠO: osebno ime, prebivališče, EMŠO, davčna številka, podatke o družinskih članih in podatke, ki se nanašajo na družinska razmerja, podatke o upravičenosti do denarne socialne pomoči in do varstvenega dodatka;

14. iz evidence o davkih in knjigovodske evidence, ki jo vodi Finančna uprava Republike Slovenije, na podlagi davčne številke ali EMŠO: podatke, potrebne za pobiranje davkov, v vsebini, določeni z zakonom o obdavčenju ali zakonom, ki ureja davčni postopek, ali zakonom o dohodnini ali podzakonskim predpisom, podatek, ali ima vlagatelj na dan oddaje vloge ali na dan izdaje odločbe neplačane zapadle obvezne dajatve in druge denarne nedavčne obveznosti, ki jih pobira Finančna uprava Republike Slovenije, višje od 50 eurov, podatke iz odločb o odmeri dohodnine in podatke iz davčnega obračuna akontacije dohodnine ali dohodnine od dohodka iz dejavnosti, podatke, ki jih davčnemu organu pošljejo osebe, zavezane za dajanje podatkov, in podatke, potrebne za izračun akontacije dohodnine;

15. iz vpisnika čolnov, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za promet, na podlagi davčne številke ali EMŠO: podatke o lastništvu vodnih plovil;

16. iz evidence distribucijskega operaterja: podatke o izdanih soglasjih za priključitev, in sicer podatke o lastniku merilnega mesta oziroma merilne točke in z njim povezanih enoličnih identifikatorjev, naziv in naslov merilnega mesta in imetniku soglasja ter morebitnih drugih stvarnih ali obligacijskih pravic (osebno ime, davčna številka ali EMŠO in naslov prebivališča za fizično osebo ter firmo, matično številko in sedež za pravno osebo) in podatke o tehničnih pogojih in omejitvah priklopa proizvodnih naprav in sheme priključitve na omrežje;

17. iz evidence izdanih vodnih dovoljenj, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, na podlagi parcelne številke in katastrske občine ali naslova: številko odločbe, občino zajema/izpusta vode, datum odločbe, datum veljavnosti odločbe, rabo vode;

18. iz Centralnega registra nematerializiranih vrednostnih papirjev, ki ga vodi Klirinško depotna družba na podlagi davčne številke ali EMŠO: podatke o imetnikih vrednostnih papirjev, pravicah, obveznostih in bremenih na njih.

(2) Če prijavitelj za dodelitev spodbude nosilcu dodeljevanja spodbud prepove dostop do podatkov iz evidenc po prejšnjem odstavku, potrebnih za odločanje v konkretnem postopku, jih mora kot nosilec dokaznega bremena zagotoviti sam.

(3) Če je upravičenje do spodbude po javnem pozivu ali javnem razpisu vezano na materialni položaj prijavitelja in njegove družine, lahko nosilec dodeljevanja spodbud po uradni dolžnosti pridobi tudi podatke, ki štejejo za davčno tajnost, iz obstoječih zbirk podatkov, določenih v zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Do navedenih zbirk podatkov dostopa nosilec dodeljevanja spodbud brezplačno prek neposredne elektronske povezave ali posredno prek sistema za standardizirano izvajanje elektronskih poizvedb. Ne glede na prejšnji stavek so prijavitelji nosilcu dodeljevanja spodbud dolžni dati vse podatke iz

prejšnjega stavka, o katerih se ne vodijo zbirke podatkov, so pa nujni, da se pravilno in popolno ugotovi materialni položaj prijavitelja in njegove družine.

(4) Nosilec dodeljevanja spodbud pridobljene podatke iz prvega in tretjega odstavka tega člena hrani v posebni zbirki podatkov ter jih obdeluje za potrebe posameznega postopka odločanja o dodelitvi spodbud, dodeljevanja spodbud, odvzema spodbud, izplačila spodbud ali za izvrševanje nadzora in spremljanje stanja tega postopka. Prejete podatke iz prejšnjega odstavka lahko nosilec dodeljevanja spodbud v anonimizirani obliki obdeluje tudi za analize ter znanstvenoraziskovalne in statistične namene.

(5) Nosilci dodeljevanja spodbud in Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad si izmenjujejo podatke iz prvega odstavka tega člena z namenom preprečevanja morebitnih nepravilnosti in goljufij ter morebitnega dvojnega financiranja.

(6) Podatki se za namen spremljanja in nadzora izvajanja naložb hranijo največ pet let po izplačilu spodbud.

VII. poglavje: DODELJEVANJE SPODBUD ZA NALOŽBE V PODPORO REGIJAM IN OBMOČJEM, ODVISNIM OD OGLJIKA, TER MODERNIZACIJO V SMERI PRAVIČNEGA, ZELENEGA PREHODA

135. člen

(finančne spodbude za naložbe v podporo regijam in območjem, odvisnim od ogljika, ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda)

(1) Država z namenom zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, povečanja energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije v bruto rabi končne energije ter celovitega energetskega prestrukturiranja dodeljuje finančne spodbude za spodbujanje naložb in aktivnosti, neposredno povezane z naložbami, za:

1. podporo pravičnemu, zelenemu prehodu regij in območij, odvisnih od ogljika,
2. modernizacijo energijskih sistemov in izboljšanje energetske učinkovitosti za pospeševanje zelenega prehoda,
3. komplementarno financiranje v podporo zelenemu prehodu.

(2) Pri odločanju o dodelitvi finančnih spodbud iz prejšnjega odstavka se smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

136. člen

(finančne spodbude za naložbe v podporo pravičnemu prehodu regij in območij, odvisnih od ogljika)

(1) Finančne spodbude za naložbe v podporo pravičnemu prehodu regij in območij, odvisnih od ogljika, se dodeljujejo za naložbe, ki so opredeljene v 8. členu Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod (UL L št. 231 z dne 30. 6. 2021, str. 1), zadnjič popravljene s Popravkom (UL L št. 421 z dne 26. 11. 2021, str. 74), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2021/1056/EU), in ki izpolnjujejo vsaj enega od naslednjih ciljev:

1. prispevajo k znatnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov,
2. zagotavljajo učinkovito rabo energije,
3. spodbujajo rabo obnovljivih virov energije,
4. prispevajo k razogljičenju lokalnega prometa,

5. zmanjšujejo rabo fosilnih goriv,
6. prispevajo k celovitemu energetskega prestrukturiranju regij in območij,
7. prispevajo k sanaciji in revitalizaciji prostorsko in okoljsko degradiranih območij, ki so povezana s premogovništvom in rabo premoga.

(2) Finančne spodbude iz prejšnjega odstavka se dodeljujejo kot naložbeni transferji, subvencije, posojila ali garancije za posojila.

137. člen **(finančne spodbude za naložbe v modernizacijo energijskih sistemov in** **izboljšanje energetske učinkovitosti ter komplementarno financiranje v** **podporo zelenemu prehodu)**

(1) Finančne spodbude za naložbe v modernizacijo energijskih sistemov in izboljšanje energetske učinkovitosti se dodeljujejo za naložbe, ki so opredeljene v 10. (d) členu Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L št. 275 z dne 25. 10. 2003, str. 32), zadnjič spremenjene z Direktivo (EU) 2023/959 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o spremembi Direktive 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji ter Sklepa (EU) 2015/1814 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov (UL L št. 130 z dne 16. 5. 2003, str. 134; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2003/87/ES).

(2) Finančne spodbude iz prejšnjega odstavka se dodeljujejo kot naložbeni transferji, subvencije, posojila ali garancije za posojila.

(3) Komplementarno financiranje v podporo zelenemu prehodu se dodeljuje za naložbe, ki so bile izbrane ali visoko ocenjene v okviru centraliziranih ali decentraliziranih izbornih postopkov dodeljevanja evropskih ali nacionalnih sredstev, so skladne s področno zakonodajo na evropski in nacionalni ravni ter prispevajo k vsaj enemu od naslednjih ciljev:

1. znatnemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov,
2. učinkoviti rabi energije,
3. rabi obnovljivih virov energije,
4. razogljičenju prometa,
5. zmanjšanju rabe fosilnih goriv,
6. celovitemu energetskega prestrukturiranju regij in območij,
7. sanaciji in revitalizaciji prostorsko in okoljsko degradiranih območij, ki so povezana s premogovništvom in rabo premoga.

(4) Finančne spodbude iz prejšnjega odstavka se dodeljujejo kot naložbeni transferji, subvencije, posojila ali garancije za posojila, pri čemer gre za komplementarno financiranje izbranih ali delno financiranje visoko ocenjenih projektov z dokazilom o kakovosti (pečat odličnosti, pečat suverenosti in podobno).

138. člen **(viri financiranja)**

Finančne spodbude za naložbe iz 135. člena tega zakona se financirajo iz:

- državnega proračuna na postavkah ministrstva,
- sredstev Sklada za podnebne spremembe, ustanovljenega na podlagi zakona, ki ureja podnebje,

- evropskih sredstev iz Sklada za pravični prehod in Sklada za modernizacijo ter
- drugih virov.

139. člen **(pogoji in merila za izbor)**

(1) Finančne spodbude za naložbe iz 136. člena tega zakona se dodelijo pod pogoji, da naložba:

1. prispeva k cilju iz 2. člena Uredbe 2021/1056/EU;
2. izhaja iz območnega načrta za pravični prehod, potrjenega v okviru programa za izvajanje evropske kohezijske politike;
3. zagotavlja skladnost s cilji NEPN;
4. prispeva k prehodu v podnebno nevtralnno gospodarstvo;
5. upošteva načelo, da se ne škoduje bistveno v skladu s 17. členom Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L št. 198 z dne 22. 6. 2020, str. 13; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2020/852/EU);
6. upošteva druga horizontalna načela za izbor projektov, kot izhajajo iz podlag na področju izvajanja evropske kohezijske politike;
7. zagotavlja skladnost s predpisi, ki urejajo dodeljevanje državne pomoči in
8. zagotavlja skladnost s predpisi, ki urejajo javne finance.

(2) Finančne spodbude za naložbe iz 137. člena tega zakona se dodelijo pod pogoji, da naložba:

1. zagotavlja skladnost s cilji NEPN;
2. prispeva k razogljičenju in prehodu v podnebno nevtralnno gospodarstvo;
3. upošteva načelo, da se ne škoduje bistveno v skladu s 17. členom Uredbe 2020/852/EU;
4. zagotavlja skladnost s predpisi, ki urejajo dodeljevanje državne pomoči, in
5. zagotavlja skladnost s predpisi, ki urejajo javne finance.

(3) Za dodeljevanje finančnih spodbud iz 136. člena se smiselno uporabljajo merila za izbor operacij, sprejeta na področju izvajanja evropske kohezijske politike.

(4) Za finančne spodbude iz 136. in 137. člena tega zakona minister podrobneje predpiše oblike spodbud, način dodelitve spodbud, pogoje in merila za njihovo dodelitev, upravičence, vrste upravičenih stroškov in najvišji delež sofinanciranja po posameznih vrstah ukrepov glede na veljavna pravila o državnih pomočeh. Ministrstvo lahko v postopku dodeljevanja spodbud opredeli dodatne pogoje in merila za njihovo dodelitev.

140. člen **(način izbora projektov)**

(1) Finančne spodbude iz 137. in 138. člena tega zakona se dodeljujejo z javnim razpisom, javnim pozivom ali neposredno potrditvijo projektov po postopkih, ki veljajo za dodelitev sredstev iz državnega proračuna. Pri dodeljevanju finančnih spodbud, ki se dodeljujejo iz sredstev evropske kohezijske politike oziroma iz sredstev Sklada za modernizacijo, se upoštevajo tudi pravila in postopki iz predpisov, ki veljajo za izvajanje evropske kohezijske politike, oziroma iz predpisov, ki veljajo za Sklad za modernizacijo.

(2) Postopek dodeljevanja finančnih spodbud iz prejšnjega odstavka izvaja ministrstvo.

VIII. poglavje: POSEBNE DOLOČBE

1. oddelek: Posebne določbe o izvršbi, stečaju in predkupni pravici

1. pododdelek: Izvršba

141. člen (predmeti, izvzeti iz izvršbe)

(1) Objekti, naprave in omrežja energetske infrastrukture, ki so nujno potrebni za opravljanje gospodarske javne službe po tem zakonu, razen objektov za proizvodnjo električne energije ali plina v lasti fizičnih oseb in pravnih oseb, v katerih Republika Slovenija nima neposrednega ali posrednega lastniškega deleža, ne morejo biti predmet izvršbe.

(2) Izvzetje iz prejšnjega odstavka ne velja, če se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bil predmet kupljen, oziroma posojila, danega za razvoj dejavnosti javne službe, ter kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na tem predmetu.

2. pododdelek: Stečaj

142. člen (izvzetje iz stečajnih postopkov za koncesionarje in javna podjetja)

(1) Nad družbami v 100 % lasti Republike Slovenije ali lokalne skupnosti, ki imajo v skladu s področnim zakonom podeljeno koncesijo za izvajanje gospodarske javne službe, ter nad javnimi podjetji v lasti države ali lokalne skupnosti, ki opravljajo gospodarsko javno službo po tem zakonu, ni mogoče uvesti stečajnega postopka v skladu z Zakonom o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr., 27/16, 31/16 – odl. US, 38/16 – odl. US, 63/16 – ZD-C, 54/18 – odl. US, 69/19 – odl. US, 74/20 – odl. US in 85/20 – odl. US).

(2) Za obveznosti pravnih oseb iz prejšnjega odstavka odgovarjajo subsidiarno njihovi ustanovitelji.

143. člen (posebna pravila za gospodarsko javno infrastrukturo v stečaju ali prisilni likvidaciji)

(1) Energetska infrastruktura in premoženjske pravice, ki so kot celota nujno potrebne za opravljanje gospodarske javne službe, kot jo določa področni zakon, se v stečaju ali prisilni likvidaciji lahko prodajo samo kot poslovna celota.

(2) V stečajnem postopku ali prisilni likvidaciji se prodaja kot celota lahko izvede, če se zagotovita celovitost in nemoteno izvajanje gospodarske javne službe.

144. člen (predkupna pravica za izvajalca GJS)

(1) Izvajalec gospodarske javne službe oziroma najemodajalec iz 114. člena ZOEE, ima zakonito predkupno pravico pri prodaji v izvršbi, postopku zaradi insolventnosti in pri vsaki

drugi prodaji objektov, naprav, omrežij energetske infrastrukture, nepremičnin in premoženjskih pravic, ki sestavljajo to infrastrukturo, in ki so nujno potrebni za opravljanje gospodarske javne službe.

(2) Cenilec, ki je določen za cenitev predmeta prodaje v postopkih izvršbe in zavarovanja ali postopkih zaradi insolventnosti, je dolžan v katastru gospodarske javne infrastrukture preveriti ter obvestiti sodišče, v kolikor ugotovi, da je na predmetu cenitve zgrajena energetska infrastruktura. Sodišče je dolžno v tem primeru v 15 dneh o postopku obvestiti predkupnega upravičenca iz prejšnjega odstavka.

(3) Predkupna pravica izvajalca gospodarske javne službe oziroma najemodajalca iz 114. člena ZOEE se nanaša tudi na zemljišča, ki so del stečajne mase in na katerih stojijo objekti, naprave ali napeljave izvajalca gospodarske javne službe oziroma najemodajalca iz 114. člena ZOEE.

(4) Ne glede na določbe zakona, ki ureja zemljiško knjigo, služnosti in stavbne pravice, ustanovljene v korist izvajalca gospodarske javne službe oziroma najemodajalca iz 114. člena ZOEE, ki učinkujejo po dnevu od katerega učinkuje zaznamba izvršbe ali zaznamba stečaja, s prodajo v izvršilnem postopku ali stečaju ne ugasnejo. Sodišče v sklepu o izročitvi nepremičnine kupcu ali sklepu, s katerim nepremičnino prenese na upnike zaradi razdelitve premoženja upnikom, po uradni dolžnosti določi, da pravice iz prejšnjega stavka ostanejo vknjižene. Lastnik nepremičnine je, če služnost ali stavbna pravica v korist osebe iz prejšnjega stavka omrežja bistveno omejuje lastninsko pravico na nepremičnini in če izvajalec gospodarske javne službe oziroma najemodajalec iz 114. člena ZOEE odškodnine ali nadomestila še ni plačal lastniku ali njegovim pravnim prednikom, upravičen do odškodnine zaradi služnosti ali stavbne pravice. Lastnik nepremičnine lahko odškodnino pri pristojnem sodišču zahteva v treh mesecih od pravnomočnosti sklepa sodišča o izročitvi.

(5) Kadar je stečajni dolжник izvajalec gospodarske javne službe po tem zakonu na temelju koncesije gradnje ali koncesije storitev, način prodaje premoženja iz prejšnjega člena in predkupna pravica po tem členu ne posegata v izločitveno pravico koncedenta po zakonu, ki ureja javno-zasebno partnerstvo.

145. člen **(posebna pravila o nadaljevanju poslovanja stečajnega dolžnika)**

(1) Ne glede na predpise, ki urejajo poslovanje stečajnega dolžnika po začetku stečajnega postopka, je stečajnemu dolžniku, ki je izvajalec gospodarske javne službe ali ki po pooblastilu izvajalca gospodarske javne službe opravlja naloge gospodarske javne službe, dovoljeno nadaljevanje opravljanja dejavnosti javne službe ali opravljanje drugih poslov, ki so nujno potrebni za nemoteno opravljanje gospodarske javne službe v skladu s 317. členom Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US in 57/23 – odl. US).

(2) Stečajni upravitelj mora v primeru iz prejšnjega odstavka poskrbeti, da se opravljanje nalog gospodarske javne službe zagotovi v neokrnjenem obsegu.

2. oddelek: Posebne določbe o stavki pri izvajalcih energetske dejavnosti

146. člen **(omejitev stavke pri izvajalcih gospodarske javne službe na področju energetike)**

(1) Delavci pri izvajalcih gospodarske javne službe na področju energetike morajo v primeru stavke opravljati dela in naloge, ki so nujno potrebni za varno in zanesljivo izvajanje gospodarske javne službe.

(2) Naloge iz prejšnjega odstavka so delavci dolžni opravljati pravočasno, učinkovito in v skladu z navodili poslovnega organa. Če o tem ni doseženo soglasje med delavci, ki sodelujejo v stavki, poslovodni organ s sklepom določi delavce, ki so med stavko dolžni opravljati naloge v skladu s prejšnjim odstavkom.

(3) Obveznosti iz prvega in drugega odstavka tega člena veljajo tudi za delavce pri delodajalcu, na katerega je izvajalec gospodarske javne službe na področju energetike prenesel opravljanje nalog s področja gospodarske javne službe.

147. člen **(omejitev stavke pri dobaviteljih sistemskih storitev)**

Delavci pri delodajalcu, ki sistemskemu operaterju dobavlja sistemske storitve, so dolžni med stavko zagotavljati stalno pripravljeno ter opravljati dela in naloge, ki so nujno potrebni za to, da je v okviru prevzetih pogodbenih obveznosti delodajalca zagotovljena zanesljiva in pravočasna izvedba ustreznih sistemskih storitev, ki jih za vodenje sistema potrebuje sistemski operater.

148. člen **(določba o omejitvi pravice do stavke v energetskih dejavnostih)**

Pravica do stavke delavcev pri delodajalcih iz prejšnjega člena se lahko uveljavi pod pogojem, da se zagotovi minimum delovnega procesa v skladu s prejšnjim členom.

3. oddelek: Upravljanje kapitalskih naložb s področja energetike

149. člen **(upravljanje kapitalskih naložb s področja energetike)**

Vlada v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, izvršuje pravice Republike Slovenije kot delničarke oziroma družbenice v gospodarskih družbah v večinski ali 100-odstotni lasti Republike Slovenije, ki opravljajo gospodarsko javno službo dejavnost operaterja prenosnega sistema, dejavnost sistemskega operaterja in dejavnost distribucijskega operaterja ter dejavnost operaterja trga z električno energijo v Republiki Sloveniji. Za spremljanje teh naložb je pristojno ministrstvo.

150. člen **(poraba sredstev iz naslova lastninskega preoblikovanja)**

(1) Sredstva iz osme alineje prvega odstavka 7. člena Zakona o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 45/95, 34/96, 60/99 – ZSRR, 22/00 – ZJS, 67/01 in 47/02), ki so zbrana na namenski postavki ministrstva, se namenijo za investicije v izgradnjo energetske infrastrukture za prenos električne energije na napetostnem nivoju 110 kV ali višjem v skladu s pravili državnih pomoči.

(2) S sredstvi iz prejšnjega odstavka vlada na predlog ministrstva poveča osnovni kapital gospodarske družbe, ki opravlja dejavnost gospodarske javne službe systemskega operaterja.

151. člen (presežki in primanjkljaji omrežnine)

(1) Agencija preprečuje navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije in dobave, pri čemer se lahko zaradi preprečitve znatnega dviga omrežnine presežki in primanjkljaji omrežnine dejavnosti distribucije in prenosa, ugotovljeni z odločbo o odstopanju, na ravni sistema pobotajo. Enako velja v primeru načrtovanih presežkov in primanjkljajev omrežnine pri načrtovanju regulativnega okvira.

(2) Zaradi preprečitve znatnega dviga omrežnine za prenosni in distribucijski sistem lahko agencija ne glede na določbo drugega odstavka 109. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZOEE) pri določitvi regulativnega okvira določi načrtovani primanjkljaj omrežnine za prenosno in distribucijsko dejavnost.

(3) Načrtovani primanjkljaj omrežnine za prenosno ali distribucijsko dejavnost se pobota v skladu s prvim odstavkom tega člena. Ostanek načrtovanega primanjkljaja prenosne ali distribucijske dejavnosti se pokrije iz drugih prostih virov elektrooperaterja.

(4) Za drug prosti vir iz prejšnjega odstavka se šteje tudi naknadno vplačilo kapitala, s katerim razpolaga elektrooperater na dan izdaje odločbe o regulativnem okvirju, pri čemer ni ogroženo izpolnjevanje določbe 11. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 178/21 – popr., 196/21 – odl. US, 157/22 – odl. US, 35/23 – odl. US in 57/23 – odl. US).

(5) Elektrooperater z drugimi prostimi viri krije predhodno vzpostavljeno terjatev za primanjkljaj omrežnine na dan izdelave bilance stanja obračunskega obdobja, ki se sestavi v skladu z določili 54. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O in 75/23).

(6) Določbe od tretjega do petega odstavka tega člena se uporabljajo tudi v postopku ugotavljanja odstopanja od regulativnega okvira iz 113. člena ZOEE.

4. oddelek: Transport ogljikovega dioksida

152. člen (transport ogljikovega dioksida)

Na območju Republike Slovenije je omogočen transport zajetega ogljikovega dioksida po cevni prenosni transportni omrežji (v nadaljnjem besedilu: transportno omrežje).

153. člen (pogoji za transport ogljikovega dioksida)

(1) Transport zajetega ogljikovega dioksida po transportnem omrežju na območju Republike Slovenije je mogoč pod naslednjimi pogoji:

a) podjetje pred izvajanjem prenosa ali predelave ogljikovega dioksida za transport prijavi svojo dejavnost agenciji;

- b) dostop do prenosnega transportnega omrežja ali predelave ogljikovega dioksida se mora izvajati transparentno in nediskriminatorno. Pri tem je treba upoštevati:
- tehnične in druge zmogljivosti transportnih omrežij in postrojenj, ki so ali bodo na voljo,
 - usklajenost tehničnih specifikacij,
 - delež s predpisi določenega obveznega zmanjšanja ogljikovega dioksida uporabnika transportnega omrežja,
 - potrebo po upoštevanju potreb lastnika, upravljavca in drugih uporabnikov transportnega omrežja, skladišča ali predelave ogljikovega dioksida, ki jih to zadeva.

(2) Pravna ali fizična oseba, ki upravlja transportno omrežje (v nadaljnjem besedilu: upravljavec transportnega omrežja) lahko zavrne transport ogljikovega dioksida po transportnih omrežjih na podlagi utemeljenih razlogov v primeru pomanjkanja zmogljivosti transportnega omrežja. V tem primeru izvede analizo možnih ukrepov za zagotovitev zmogljivosti. V primeru ekonomske upravičenosti ukrepa ali financiranja s strani zavrženega uporabnika upravljavec transportnega omrežja poveča zmogljivost transportnega omrežja.

154. člen **(spori glede dostopa do omrežja ogljikovega dioksida)**

(1) V primeru spora glede dostopa do omrežja odloča agencija, pri čemer upošteva število zainteresiranih odjemalcev za transport. Pri tem lahko od strank zahteva vse podatke, ki so nujno potrebni za rešitev spora.

(2) V primeru čezmejnih sporov glede dostopa do omrežja ogljikovega dioksida agencija sodeluje s pristojnimi organi v drugih državah.

(3) Agencija enkrat letno do 1. julija poroča vladi o zahtevah za dostop in sporih s področja dostopa do transportnega omrežja.

5. oddelek: Krizne razmere na področju oskrbe z energijo

155. člen **(razglasitev stanj povečanega tveganja pri oskrbi z energijo)**

(1) V primeru motenj, ki se lahko pričakujejo (v nadaljnjem besedilu: predvidene motnje), ali motenj, ki že obstajajo zaradi razmer doma, v regiji ali širše (v nadaljnjem besedilu: dejanske motnje), pri oskrbi z električno energijo in plinom v Republiki Sloveniji vlada razglasi višjo ali nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z energijo. Za motnje iz prejšnjega stavka se štejejo motnje pri oskrbi zaradi nezmožnosti dobaviteljev zagotoviti potrebne količine električne energije ali plina na trgu doma in iz uvoza, nezmožnosti porabnikov za zamenjavo osnovnega energenta z nadomestnimi ali zaradi neobratovanja energetske infrastrukture, kot posledice poškodb zaradi naravnih nezgod ali zlonamernih dejanj zaradi terorizma ali vojne, ki terjajo pripravo na začasno razglasitev nedelovanja trga, ter tudi možne posledice na oskrbo domačih odjemalcev v primeru čezmejnih vplivov motenj pri oskrbi v regiji.

(2) Nižja stopnja tveganja pri oskrbi z energijo pomeni pripravo na krizo na področju oskrbe z energijo, saj so prepoznana tveganja oziroma okoliščine, da bo zelo verjetno treba razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom v skladu z Uredbo (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (UL L št. 280 z dne 28. 10. 2017, str. 1) in zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo v skladu z Uredbo (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti

na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 1), pri čemer se ocenjuje, da je že treba obvestiti energetske družbe ter odjemalce električne energije in zemeljskega plina prek sredstev javnega obveščanja, da se pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe, kot so sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva in podobno.

(3) Višja stopnja tveganja pri oskrbi z energijo pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, ker so že razglāšene izredne razmere pri oskrbi s plinom na podlagi akta, ki določa postopke, vloge in odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi s plinom, in kadar na podlagi analize zadostnosti v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi smernic za obratovanje sistema za prenos električne energije (UL L št. 220 z dne 25. 8. 2017, str. 1) sistemski operater ugotovi, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju, zaradi česar je treba izkoristiti vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote.

(4) Vlada lahko v času razglāšene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam s področja energetike, ki so v 100 % posredni ali neposredni lasti Republike Slovenije, predpiše izvedbo ukrepov, ki omogočajo neprekinjenost oskrbe z energijo čim večjemu delu odjemalcev in s katerimi bo možno izkoristiti vse razpoložljive domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote ter se s tem izogniti predvidenim motnjam in ali skrajšati trajanje dejanskih motenj in zmanjšati cenovni pritisk, kot so obvezni obseg proizvodnje, zagotavljanje sistemskih storitev sistemskemu operaterju ali zagotavljanje energije za pokrivanje izgub sistema. Ukrepi vlade morajo biti potrebni in sorazmerni.

(5) Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja na področju oskrbe z energijo iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

156. člen **(obveznost skladiščenja in združevanje povpraševanja plina)**

(1) Nosilec bilančne skupine mora zagotoviti skladiščenje plina v drugih državah članicah Evropske unije na dan 1. novembra tekočega leta v obsegu, ki je enak vsaj 15 % povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v zadnjih petih koledarskih letih pred tekočim letom.

(2) Nosilec bilančne skupine plina zagotavlja skladiščenje iz prejšnjega odstavka z neposrednim dogovorom o skladiščenju z operaterjem skladišča ali s posrednim dogovorom o skladiščenju plina z drugim udeležencem trga.

(3) Nosilec bilančne skupine agenciji najpozneje do 1. avgusta tekočega leta poroča o že sklenjenih dogovorih za skladiščenje plina, lokaciji skladiščenja in predvidenem obsegu skladiščenega plina na dan 1. novembra tekočega leta. Nosilec bilančne skupine najpozneje do 15. novembra tekočega leta agenciji pošlje dokazilo o izpolnitvi obveznosti iz prvega odstavka tega člena. Na zahtevo agencije nosilec bilančne skupine pošlje celotno pogodbeno ali drugo dokumentacijo, ki izkazuje izpolnjevanje obveznosti iz tega člena.

(4) Nosilec bilančne skupine mora sodelovati v združevanju povpraševanja, ki ga organizira izvajalec storitev v skladu z Uredbo 2022/2576/EU, vsaj za količino plina, ki pomeni 2,25 % povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v zadnjih petih koledarskih letih pred tekočim letom.

157. člen **(izjeme pri doseganju kazalnikov učinkovitosti sistema daljinskega ogrevanja)**

Na glede na 50. člen Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 155. člena tega zakona ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

158. člen
(omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

(1) V času razglašene stopnje tveganja iz 155. člena tega zakona in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja iz 155. člena tega zakona mora lastnik ali upravljavec stavbe, ki je v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in stavbe, kjer se pogosto zadržuje javnost, zagotoviti, da se prostori v stavbah ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka, kot je določena v uredbi iz drugega odstavka tega člena.

(2) Vlada z uredbo določi najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, velikost in vrste stavb, za katere velja obveznost iz prejšnjega odstavka, izjeme in druge posebnosti, ki so nujne za omejitev temperature zraka.

159. člen
(prepoved osvetljevanja)

(1) V času razglašene stopnje tveganja iz 155. člena tega zakona in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja iz 155. člena tega zakona upravljavci razsvetljave zaradi varčevanja z energijo in potreb po znižanju rabe električne energije zmanjšajo rabo električne energije z osvetljevanjem.

(2) Vlada podrobneje določi način zmanjšanja rabe električne energije z osvetljevanjem v določenem obdobju dneva, opredeli prostore, površine in stavbe, kjer je prepovedano osvetljevanje, in druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah.

160. člen
(prenos odjemalcev drugemu dobavitelju)

Vlada lahko v primerih, ko se dobavitelj električne energije ali plina umakne s trga ali ga s trga izloči organizator trga, in bi tak umik ali izločitev povzročil resna tveganja za motnje v oskrbi odjemalcev dobavitelja, dotedanje odjemalce dodeli enemu ali več novim dobaviteljem električne energije ali plina od preostalih dobaviteljev, ki delujejo na trgu.

161. člen
(začasna kontrola cen energije)

(1) Če nastopijo ali se utemeljeno pričakujejo večje motnje na trgu oziroma daljša obdobja z velikim nihanjem cen energentov, pri čemer ne gre za redna sezonska nihanja, lahko vlada na predlog ministrstva določi začasni ukrep kontrole cen za električno energijo, plin ali toploto za določene skupine končnih odjemalcev z določitvijo najvišje cene, pri čemer dobavitelji ne smejo prodajati energije nad to ceno, lahko pa jo pod njo.

(2) Če je treba spodbujati varčevanje z določenim energentom, lahko vlada določi tudi, da najvišja cena velja le za določen delež porabe ali za določeno količino porabljene energije.

(3) Dobavitelji, ki od uveljavitve začasnega ukrepa kontrole cene energije dobavljajo energijo upravičenim skupinam končnih odjemalcev, ne smejo prenehati z dobavo tem skupinam odjemalcev. Dobavitelji ne smejo prekiniti prodaje na drobno ali odkloniti sklenitve pogodbe o dobavi z novimi upravičenimi odjemalci ter morajo zagotavljati ponudbe, če končni odjemalec to zahteva. V času veljavnosti začasnega ukrepa kontrole cen energije odjemalci ne izgubijo pravice do menjave dobavitelja.

(4) Ukrep kontrole cen traja le toliko časa, dokler obstaja zanj razlog iz prvega odstavka tega člena, vendar ne dalj kot eno leto. Vlada lahko v utemeljenih primerih po tem času na podlagi predhodne analize razmer na trgu ukrep obnovi.

162. člen **(nadomestilo dobaviteljem, ki energijo prodajajo po regulirani ceni)**

(1) Če vlada določi najvišjo ceno električne energije, plina ali toplote iz prejšnjega člena, lahko dobaviteljem energije, ki bi jim ta ukrep povzročil občutno škodo, določi primerno finančno nadomestilo ali drug ukrep z učinkom primernega nadomestila škode.

(2) Vlada z uredbo predpiše način določitve nadomestila in drugega ukrepa, pogoje in merila za upravičenost do nadomestila oziroma drugega ukrepa, način izplačila nadomestila, organ, ki nadomestilo izplačuje, in vir sredstev.

IX. poglavje: KAZENSKÉ DOLOČBE

163. člen **(prekršek glede prednostne rabe energijskih virov in energentov)**

(1) Z globo od 100 do 500 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba v lokalni skupnosti, če lokalna skupnost določa prednostno rabo energije in pri tem ne upošteva določbe prvega odstavka 22. člena tega zakona.

(2) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

– kot investitor ali lastnik stavbe pri graditvi projektira ali vgradi kotel na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin v nasprotju s petim odstavkom 22. člena tega zakona;

– kot investitor ali lastnik stavbe pri graditvi objekta v strnjem naselju projektira ali vgradi kurilno napravo na trdno in tekoče gorivo v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah ali v posameznih delih večstanovanjskih stavb v nasprotju s šestim odstavkom 22. člena tega zakona;

– kot lastnik stavbe v projektni dokumentaciji ne dokumentira in ne dokaže razlogov za neupoštevanje pravil v skladu s sedmim odstavkom 22. člena tega zakona.

(3) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz drugega odstavka tega člena kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(5) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

164. člen
(prekršek glede sporočanja podatkov)

(1) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če ne pošlje podatkov, zahtevanih s predpisom iz drugega odstavka 29. člena tega zakona.

(2) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika.

165. člen
(prekršek glede predpisanih periodičnih pregledov in preizkusov)

(1) Z globo od 15.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če ne opravi predpisanega periodičnega pregleda oziroma preizkusa (drugi odstavek 30. člena).

(2) Z globo od 15.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 400 do 2.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

166. člen
(prekršek glede ravnanja v nasprotju z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih)

(1) Z globo do 0,1 % letnega prometa v predhodnem poslovnem letu se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ne ravna v skladu z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih za odpravo kršitev iz prvega odstavka 86. člena tega zakona, s področja trga z električno energijo ali plinom.

(2) Z globo od 3.000 do 20.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ne ravna v skladu z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih za odpravo kršitev iz prvega odstavka 86. člena tega zakona, s področja spodbujanja rabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

(3) Z globo od 15.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če ravna v nasprotju s 100. členom tega zakona.

(4) Z globo od 15.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(5) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega in drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

167. člen **(prekrški glede izvajanja energetske inšpekcije)**

(1) Z globo od 15.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

- ne omogoči ali prepreči energetske inšpekcije opraviti naloge inšpekcijskega nadzora ali mu ne da na voljo potrebnih podatkov (126. člen);
- ne obvesti energetske inšpekcije o nastalih poškodbah in okvarah (128. člen tega zakona).

(2) Z globo od 15.000 do 150.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 400 do 2.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(5) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

- ne obvesti energetske inšpekcije o izvršitvi ukrepov, naloženih v določenem roku (127. člen);
- ne obvesti energetske inšpekcije o datumu začetka gradnje, rekonstrukcije ali obnove ter datumu začetka funkcionalnih in zagonskih preskusov na energetskih napravah, napeljavah, postrojih in objektih (129. člen).

(6) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(7) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz petega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(8) Z globo od 50 do 400 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

168. člen **(prekršek glede transporta ogljikovega dioksida)**

(1) Z globo od 5.000 do 125.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če ne prijavi izvajanja prenosa ali predelave ogljikovega dioksida za transport agenciji (točka a) prvega odstavka 153. člena).

(2) Z globo od 3.000 do 100.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

169. člen
(prekršek glede omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

(1) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če kot lastnik ali upravljavec stavbe v nasprotju s prvim odstavkom 158. člena tega zakona ne zmanjša rabe energije za namen ogrevanja ali hlajenja.

(2) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 500 do 1.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, oziroma odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(4) Z globo od 100 do 500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi posameznik.

170. člen
(prekršek glede prepovedi osvetljevanja)

(1) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če kot upravljavec razsvetljave v nasprotju s prvim odstavkom 159. člena tega zakona ne zmanjša rabe električne energije z osvetljevanjem.

(2) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 500 do 1.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, oziroma odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(4) Z globo od 100 do 500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi posameznik.

171. člen
(prekršek gledečasne kontrole cen energije)

(1) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če kot dobavitelj v nasprotju s tretjim odstavkom 161. člena tega zakona preneha z dobavo ali če odkloni sklenitev pogodbe o dobavi z novimi upravičenimi odjemalci ali če ne zagotavlja ponudbe.

(2) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 500 do 1.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

172. člen
(prekrški za kršitve določb Uredbe 1227/2011/EU)

(1) Z globo od 25.000 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- ne predloži ACER evidence o transakcijah, povezanih z veleprodajnimi energetskimi trgi, v skladu s prvim odstavkom 8. člena Uredbe 1227/2011/EU;
- pred sklepanjem transakcij, o katerih mora poročati, transakcij ne prijavi agenciji v skladu z 9. členom Uredbe 1227/2011/EU ali nemudoma ne obvesti agencije o spremembah podatkov, ki jih vsebuje prijava za vpis v register udeležencev iz sedmega odstavka 91. člena tega zakona;
- nemudoma uradno ne obvesti agencije o upravičenem sumu, da bi transakcija lahko pomenila kršitev 3. ali 5. člena Uredbe 1227/2011/EU v skladu s 15. členom Uredbe 1227/2011/EU.

(2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 0,1 % do 10 % letnega prometa v predhodnem poslovnem letu se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- uporabi notranje informacije o veleprodajnem energetskem proizvodu v nasprotju s točko a) prvega odstavka 3. člena Uredbe 1227/2011/EU;
- razkrije notranje informacije kateri koli drugi osebi v nasprotju s točko b) prvega odstavka 3. člena Uredbe 1227/2011/EU;
- na podlagi notranje informacije kateri koli drugi osebi priporoči sklenitev posla v nasprotju s točko c) prvega odstavka 3. člena Uredbe 1227/2011/EU ali jo k temu napelje;
- ne objavi notranjih informacij, ki se nanašajo nanj ali na z njim povezane osebe v skladu s 4. členom Uredbe 1227/2011/EU;
- sklene kakršen koli posel ali izda kakršna koli naročila za trgovanje ali razširja informacije na način, ki pomeni ali bi lahko pomenil tržno manipulacijo v nasprotju s 5. členom Uredbe 1227/2011/EU.

(4) Če se letni promet v predhodnem poslovnem letu iz prejšnjega odstavka ne da določiti, se za prekršek iz prejšnjega odstavka pravna oseba kaznuje z globo od 15.000 do 250.000 eurov, pravna oseba, ki se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, se kaznuje z globo od 30.000 do 500.000 eurov, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, pa se kaznuje z globo od 5.000 do 150.000 eurov.

(5) Z globo od 4.000 do 10.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prve, druge in tretje alineje tretjega odstavka tega člena.

173. člen
(višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem prekrškovnem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

X. poglavje: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

174. člen

(prehodno obdobje glede prepovedi projektiranja in vgradnje kotla na zemeljski plin ter kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva)

Peti in šesti odstavek 22. člena tega zakona se uporabljata za stavbe, za katere je bila vloga za izdajo gradbenega dovoljenja vložena od 1. julija 2024.

175. člen

(določitev prednostne rabe virov energije in energentov ter uskladitev občinskih odlokov)

(1) Občine uskladijo svoje LEK in predpišejo prednostno uporabo energijskih virov in energentov v skladu s 22. členom tega zakona v treh letih od uveljavitve tega zakona.

(2) Odloki občine, ki določajo prednostno uporabo energentov, se uskladijo s tem zakonom v treh letih od uveljavitve tega zakona.

176. člen

(prehodno obdobje glede LEK v digitalni obliki)

(1) Do vzpostavitve LEK v digitalni obliki iz 21. člena tega zakona lokalne skupnosti vsaki dve leti od sprejetja LEK poročajo o izvajanju ukrepov in ciljev LEK v pisni obliki.

(2) Določba enajstega odstavka 21. člena tega zakona se začne uporabljati po vzpostavitvi aplikacije za izdelavo in poročanje LEK v digitalni obliki.

(3) Aplikacija za izdelavo in poročanje LEK v digitalni obliki se v okviru energetskega portala prostorskih podatkov vzpostavi do konca leta 2026.

177. člen

(vključitev informacij o glavnih spremembah v zvezi s pogodbami z dinamičnimi cenami v poročilo o stanju na področju energetike)

Informacije iz 20. točke drugega odstavka 53. člena tega zakona se vključijo v poročilo o stanju na področju energetike najpozneje pet let po uvedbi pogodb z dinamičnimi cenami iz 17. člena ZOEE.

178. člen

(pridobitev služnosti v javno korist s priposestvanjem)

(1) Izvajalec gospodarske javne službe po tem zakonu oziroma najemodajalec iz 114. člena ZOEE, na nepremičninah, na katerih se na dan uveljavitve tega zakona že nahaja energetska infrastruktura, kot je opredeljena v 107. členu tega zakona, pridobi z uveljavitvijo tega zakona služnost v javno korist, če so za to izpolnjeni vsi pogoji za priposestvanje služnosti skladno z zakonom in če je za pridobitev take služnosti izkazana javna korist skladno s 116. členom tega zakona.

(2) Izvajalec gospodarske javne službe iz prejšnjega odstavka lahko lastnikom nepremičnin iz prejšnjega odstavka posreduje ponudbo za sklenitev pogodbe o priznanju pridobitve služnosti (posadna listina). Če operater ali distributer v 30 dneh po vročitvi ponudbe za sklenitev pogodbe o priznanju pridobitve služnosti take pogodbe ne uspe skleniti, lahko zoper lastnika nepremičnine vloži tožbo na ugotovitev obstoja služnosti v javno korist.

(3) Ne glede na 119. člen tega zakona se določbe tega člena uporabljajo tudi za pridobitev služnosti v javno korist na nepremičninah v lasti države ali lokalne skupnosti, na katerih se na dan uveljavitve tega zakona nahaja energetska infrastruktura.

179. člen **(priprava strokovnih podlag v prehodnem obdobju)**

(1) Pripravo strokovnih podlag s področja energetike iz 26. člena tega zakona do 1. januarja 2030 po javnem pooblastilu izvaja Institut »Jožef Stefan« (v nadaljnjem besedilu: IJS).

(2) Izdelavo strokovnih podlag iz prejšnjega odstavka financira ministrstvo v skladu z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi.

(3) IJS izvaja naloge po javnem pooblastilu iz 26. člena tega zakona na podlagi pogodbe, s katero se uredijo medsebojni odnosi.

(4) Izvajalci energetskih dejavnosti IJS zagotavljajo potrebne podatke za izvajanje nalog iz 26. člena tega zakona.

(5) Zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam IJS omogoča dostop do podatkov in drugih podlag, ki so uporabljeni za pripravo energetskih bilanc in pridobljeni za izvedbo nalog iz 26. člena tega zakona.

180. člen **(inšpekcijski in upravni postopki v teku)**

Inšpekcijski in upravni postopki v zadevah s področja tega zakona, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

181. člen **(nadaljevanje dela Agencije za energijo)**

Agencija za energijo, ki je delovala na podlagi Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), nadaljuje z delom po določbah tega zakona.

182. člen **(rok za izdajo in uskladitev predpisov)**

(1) Vlada izda podzakonski predpis iz tretjega odstavka 133. člena, drugega odstavka 158. člena in drugega odstavka 159. člena tega zakona v devetih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Vlada uskladi Uredbo o listi blaga in storitev, za katere se uporabljajo ukrepi kontrole cen (Uradni list RS, št. 80/00, 17/04 in 43/23) z določbami tega zakona v devetih mesecih od uveljavitve tega zakona.

183. člen **(podaljšanje veljavnosti predpisov)**

(1) Pravilnik o metodologiji in obveznih vsebinah lokalnih energetskega konceptov (Uradni list RS, št. 56/16), izdan na podlagi četrtega odstavka 29. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi dvanajstega odstavka 21. člena tega zakona.

(2) Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalca energetskega naprav (Uradni list RS, št. 92/15 in 175/20), izdan na podlagi drugega odstavka 31. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE), še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi tretjega odstavka 28. člena tega zakona.

(3) Pravilnik o vrstah podatkov, ki jih zagotavljajo izvajalci energetskega dejavnosti in drugi zavezanici (Uradni list RS, št. 110/22), izdan na podlagi drugega odstavka 32. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi drugega odstavka 29. člena tega zakona.

(4) Uredba o energetskega infrastrukturi (Uradni list RS, št. 22/16 in 173/21), izdana na podlagi petega odstavka 462. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 107. člena tega zakona.

(5) Uredba o vzdrževalnih delih v javno korist na področju energetike (Uradni list RS, št. 37/18), izdana na podlagi tretjega odstavka 463. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 108. člena tega zakona.

(6) Pravilnik o tehničnih zahtevah za priključitev in obratovanje vtične proizvodne naprave na obnovljive vire energije (Uradni list RS, št. 161/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(7) Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev nadzemnih elektroenergetskih visokonapetostnih vodov izmenične napetosti 1 kV do 400 kV (Uradni list RS, št. 52/14 in 67/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(8) Pravilnik o zaščiti nizkonapetostnih omrežij in pripadajočih transformatorskih postaj (Uradni list RS, št. 202/21) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(9) Pravilnik o tehničnih zahtevah za priključitev proizvodnih naprav električne energije na distribucijsko omrežje in o izvajanju 5. člena Uredbe Komisije (EU) št. 2016/631 o vzpostavitvi kodeksa omrežja za zahteve za priključitev proizvajalcev električne energije na omrežje (Uradni list RS, št. 97/21) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(10) Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za gradnjo, obratovanje in vzdrževanje elektroenergetskih nizkonapetostnih vodov (Uradni list RS, št. 21/20) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(11) Pravilnik o tehničnih zahtevah za obratovanje vročevodnih in parnih kotlov (Uradni list RS, št. 46/18) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(12) Pravilnik o elektroenergetskih postrojih izmenične napetosti nad 1 kV (Uradni list RS, št. 63/16) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(13) Pravilnik o obratovanju elektroenergetskih postrojev (Uradni list RS, št. 56/16) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(14) Pravilnik o vzdrževanju elektroenergetskih postrojev (Uradni list RS, št. 98/15) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

(15) Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev podzemnih elektroenergetskih vodov izmenične nazivne napetosti nad 1 kV do 400 kV (Uradni list RS, št. 42/21 in 20/22) še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 30. člena tega zakona.

184. člen (podaljšanje uporabe predpisov)

(1) Do uveljavitve predpisa iz četrtega odstavka 112. člena tega zakona se še naprej uporablja Pravilnik o pogojih in omejitvah gradenj, uporabe objektov ter opravljanja dejavnosti v območju varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij (Uradni list RS, št. 101/10 in 17/14 – EZ-1).

(2) Do uveljavitve predpisa iz šestega odstavka 113. člena tega zakona se še naprej uporablja Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev, obratovanje in vzdrževanje plinovodov z delovnim tlakom nad 16 barov ter o pogojih za posege v območjih njihovih varovalnih pasov (Uradni list RS, št. 12/10, 45/11 in 17/14 – EZ-1).

(3) Do uveljavitve predpisa iz četrtega odstavka 30. člena tega zakona se še naprej uporablja Pravilnik o tehničnih pogojih za graditev, obratovanje in vzdrževanje plinovodov z največjim delovnim tlakom do vključno 16 barov (Uradni list RS, št. 26/02 in 54/02).

(4) Do uveljavitve predpisa iz četrtega odstavka 30. člena tega zakona se še naprej uporablja Pravilnik o utekočinjenem naftnem plinu (Uradni list RS, št. 22/91, 114/04 in 17/14 – EZ-1).

(5) Do uveljavitve predpisa iz četrtega odstavka 30. člena tega zakona se še naprej uporablja Pravilnik o pogojih in omejitvah gradenj, uporabe objektov ter opravljanja dejavnosti v območju varovalnega pasu elektroenergetskih omrežij (Uradni list RS, št. 101/10 in 17/14 – EZ-1).

185. člen (prenehanje veljavnosti Energetskega zakona in podaljšanje uporabe določbe)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Energetski zakon (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), razen določba 24. člena, ki se uporablja do uveljavitve zakona, ki ureja podnebje.

186. člen
(prenehanje veljavnosti nekaterih določb zakonov)

(1) V Zakonu o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (Uradni list RS, št. 121/22 in 49/23) prenehajo veljati 3., 9., 10., 14. in 15. člen.

(2) V Zakonu o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (Uradni list RS, št. 158/22 in 49/23) prenehata veljati 18. in 20. člen.

187. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (vsebina zakona)

Člen vsebuje osnovno vsebino zakona, in sicer:

- načela energetske politike: Zakon določa ključna načela, na katerih temelji energetska politika države. To so smernice, ki jih država želi doseči na področju energetike. Načela energetske politike so ključna usmeritev za oblikovanje politik in ukrepov na področju energetike.
- ukrepi upravljanja energetske politike: Zakon določa ukrepe, ki se izvajajo za uresničevanje ciljev in načel energetske politike.
- Agencija za energijo: Zakon ureja pristojnosti, organizacijo in delovanje Agencije za energijo.
- Pristojnost energetske inšpekcije: Zakon opredeljuje pristojnost energetske inšpekcije, ki je organ, odgovoren za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju energetike.
- Pooblastila in pogoji za energetskega inšpektorja: Zakon določa pooblastila, pravice in dolžnosti, ki jih ima energetski inšpektor pri opravljanju svojega dela. Prav tako ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi postati energetski inšpektor, vključno s strokovno usposobljenostjo in izkušnjami.
- Energetska infrastruktura: Zakon opredeljuje, kaj se šteje za energetska infrastrukturo, kar obsega objekte, naprave, omrežja in druge elemente, ki so bistveni za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo energije.
- Druga skupna vprašanja na področju energetike: Zakon ureja še druga pomembna vprašanja, ki se nanašajo na energetiko.

K 2. členu (področje uporabe zakona)

Člen opredeljuje področje uporabe zakona. Gre za določbo, ki določa, da se ta zakon uporablja za področja, ki so urejena z drugimi področnimi zakoni s področja energetike, v kolikor ni drugače urejeno s temu posameznimi zakoni.

Člen opredeljuje, na katera področja energetike se nanaša zakon in v katerih primerih veljavnost zakona dopolnjujejo področni zakoni, ki urejajo specifična področja energije. Določbe tega zakona veljajo in se uporabljajo za različna področja energetike. To pomeni, da se zakon nanaša na splošne in skupne vidike energetske politike in ureditve, ki so relevantni za več različnih področij v energetiki. Če je vprašanje glede določenega področja energetike posebej urejeno z eno od področnih zakonov, potem se določbe tega zakona ne uporabljajo, saj je že urejeno v področnem zakonu.

Namen tega člena je doseči usklajenost in enotnost ureditve na področju energetike. Zakon določa splošna načela in smernice, ki veljajo za celotno energetska politiko, medtem ko se specifična vprašanja, ki se nanašajo samo na posamezne energetske vire ali načine oskrbe, obravnavajo v posebnih področnih zakonih. S tem se zagotavlja, da je ureditev na področju energetike celovita, a hkrati prilagojena specifičnim potrebam in značilnostim različnih energetske dejavnosti.

K 3. členu (prenos in izvrševanje predpisov EU)

Člen navaja evropske direktive, ki se s tem zakonom prenašajo v pravni red Republike Slovenije, in evropske uredbe, za katere je potrebno določiti pravne podlage za izvrševanje in kazenske sankcije v primeru kršitve njihovih določb.

K 4. členu (pomen izrazov)

Člen opredeljuje pojme, ki se uporabljajo v besedilu zakona. Ker so posamezni izrazi že opredeljeni v drugih področnih zakonih s področja energetike, je v členu določeno, da v kolikor niso izrazi opredeljeni s tem zakonom, imajo enak pomen kot ga določajo področni zakoni.

K 5. členu (uporaba zakona)

Člen opredeljuje energetske dejavnosti, za katere velja ta zakon in pravne ter fizične osebe za katere se zakon uporablja. Člen ohranja podobno ureditev kot 6. člen EZ-1, s predlogom pa se dodaja med izvajalce energetske dejavnosti shranjevanje električne energije, agregiranje na trgu z električno

energijo in dejavnost pridobivanja premoga. Pri t.i. drugih zavezancih se ohranijo še osebe javnega sektorja (lokalne skupnosti), pravne osebe javnega in zasebnega prava ter fizične osebe, ki so lastniki oziroma uporabniki energetskega postroja, naprav in napeljav (lastnike oziroma uporabnike energetskega postroja, naprav in napeljav) ter končne odjemalce energije.

K 6. členu (načelo prioritete)

Člen ohranja enako ureditev kot 7. člen EZ-1. Načelo prioritete določa vrstni red ukrepov oziroma projektov, če so celotni stroški alternativnih variant primerljivi. Ob tem je pomembno, da se primerja celotne stroške v življenjski dobi projekta, ki vključujejo tudi stroške za energijo in ne samo stroškov investicije. Pri primerljivih stroških v življenjski dobi imajo absolutno prednost pred ukrepi za oskrbo z energijo ukrepi za povečanje energijske učinkovitosti, med ukrepi za oskrbo, pa je prednost dana ukrepom, ki uporabljajo obnovljive vire energije.

K 7. členu (načelo stroškovne učinkovitosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 8. člen EZ-1. Člen zapoveduje racionalno ravnanje države in lokalnih skupnosti pri vodenju energetske politike.

K 8. členu (načelo socialne kohezivnosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 9. člen EZ-1, sprememba je samo v besedi »revnejšim«, ki se nadomesti z besedo »ranljivejšim«. Člen zapoveduje posebno skrb za ranljivejše skupine prebivalstva in gospodinjstva. Ranljivejše skupine prebivalstva oziroma gospodinjstev so določene v ZOEE (33. člen) in v Uredbi o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetskega revnih gospodinjstev (Uradni list RS, št. 132/22; 2. in 3. člen).

K 9. členu (načelo enakega obravnavanja)

Člen ohranja enako ureditev kot 10. člen EZ-1. Člen zapoveduje enakopravno obravnavanje vseh udeležencev v postopkih, ki jih na energetskega področju vodijo država ali lokalne skupnosti.

K 10. členu (načelo preglednosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 11. člen EZ-1. Člen zapoveduje pregledno vodenje postopkov in sprejemanja odločitev pri vseh energetskega vprašanjih, o katerih odloča država ali lokalna skupnost.

K 11. členu (načelo javnosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 12. člen EZ-1. Člen zapoveduje javno dostopnost energijskih podatkov, javno obravnavo energetskega dokumentov in aktov.

K 12. členu (načelo varstva potrošnikov)

Člen ohranja enako ureditev kot 13. člen EZ-1. Člen posebej izpostavlja zahtevo za spoštovanje pravic gospodinjskih odjemalcev energije.

K 13. členu (načelo celovitosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 14. člen EZ-1, dodani so samo cilji s področja razogljičenja in zanesljive oskrbe z energijo. Člen zapoveduje državi in lokalnim skupnostim, da pri vsem svojem delovanju vedno proučijo tudi vpliv na doseganje ciljev s področja razogljičenja, energetske učinkovitosti, rabo obnovljivih virov energije, zanesljivosti oskrbe in okoljsko sprejemljivost.

K 14. členu (načelo spodbujanja)

Člen ohranja enako ureditev kot 15. člen EZ-1. Načelo spodbujanja določa, da je potrebno spodbujati dejavnosti za povečanje energijske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije. To velja tako za lokalne skupnosti, kot za državo. Načelo izhaja iz 176.a člena lizbonske pogodbe, ki določa, da je spodbujanje energetske učinkovitosti in varčevanja z energijo eden izmed ciljev energetske politike Unije. Ker so v praksi, tudi na energetskega področju, uveljavljene tudi spodbude za spodbujanje drugih tehnologij je nadalje določeno, da morajo biti okolju prijaznejše naprave, tehnologije, oprema, proizvodi in storitve pri določanju spodbud obravnavani bolj ugodno od okolju manj prijaznih.

K 15. členu (načelo pregledne in nepristranske oskrbe z energijo)

Člen ohranja enako ureditev kot 16. člen EZ-1. Člen določa, da imajo odjemalci energije iz omrežij pravico oskrbe na pregleden in nepristranski način.

K 16. členu (načelo konkurenčnosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 17. člen EZ-1. Člen zapoveduje državi dolžnost skrbi za spodbujanje konkurence in nepristranskega obravnavanja posameznih proizvajalcev in dobaviteljev pri vseh njenih ravnanjih. To načelo je še posebej pomembno zato, ker so največji proizvajalci in dobavitelji v večinski državni lasti.

K 17. členu (načelo onesnaževalec plača)

Člen ohranja enako ureditev kot 18. člen EZ-1. Člen določa, da morajo proizvajalci energije nositi bremena in tveganja onesnaževanja okolja, ki jih njihova proizvodnja povzroča. Pri tem je potrebno upoštevati okoljska bremena in tveganja, ki nastajajo v celotnem življenjskem ciklu od proizvodnje surovin, med obratovanjem, v primeru nesreč, po zaključku delovanja, ob sanaciji okolja in ravnanju z odpadki.

K 18. členu (načelo okoljske trajnosti)

Člen ohranja enako ureditev kot 19. člen EZ-1. Člen določa, da si morajo državni organi in organi lokalnih skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov na podlagi tega in drugih področnih zakonov, prizadevati doseči čim nižje negativne učinke na okolje, pri čemer se upoštevajo okoljska bremena v celotnem življenjskem ciklu. V primeru politik, strategij, programov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov, ki imajo dolgoročne učinke na okolje, si je potrebno prizadevati za zmanjšanje okoljskega bremena za prihodnje generacije.

K 19. členu (načelo opolnomočenja)

Gre za novo načelo, ki ga EZ-1 ni vseboval. Člen določa, da država in lokalne skupnosti vzpostavljajo strukturne pogoje za opolnomočenje državljanov za sodelovanje pri prehodu v podnebno nevtralno družbo, tako v primeru samooskrbe z energijo, kakor energetskih skupnosti državljanov. Načelo zavezuje odgovorne organe na državnem in lokalnem nivoju, da pri sprejemanju strategij in akcijskih načrtov in predpisov iz svoje pristojnosti zagotovijo podlage oziroma to spodbujajo, da se lahko državljani organizirajo in si energijo zagotavljajo sami ali v energetskih skupnostih in niso prepuščeni drugim tržnim udeležencem energetskega trga.

K 20. členu (energetska politika)

Člen ohranja podobno ureditev kot 20. člen EZ-1. Ta člen določa vsebino energetske politike. Cilji energetske politike morajo biti usklajeni z dolgoročnimi razvojnimi cilji Slovenije in cilji dolgoročne podnebne strategije. Določijo se v naslednjih dokumentih dolgoročnega načrtovanja: v celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu ter v operativnih in akcijskih načrtih za posamezna področja oskrbe in ravnanja z energijo. Ukrepi morajo zajemati regulativno urejanje oskrbe z energijo, sklepanje in izvajanje mednarodnih pogodb s področja energije, izvajanje investicij in spodbujanje investicij na področju energije ter druge aktivnosti. Izvajanje ukrepov za doseganje ciljev energetske politike je v splošnem gospodarskem interesu države. Materialna podlaga za sprejem posameznih strateških dokumentov je v posameznih predpisih s področja energetike (npr. podlaga za Dolgoročno strategijo prenove stavb je v Zakonu o učinkoviti rabi energije).

K 21. členu (lokalni energetski koncept)

EZ-1 je 29. člen urejal lokalne energetske koncepte. Bistvena sprememba v predlogu tega zakona je, da ni potrebnega več prehodnega soglasja ministra, pristojnega za energijo. Ministrstvo se zgolj seznani z sprejemom. Člen določa, da LEK sprejme lokalna skupnost in ga objavi na svoji spletni strani. O sprejemu LEK lokalna skupnost seznani ministrstvo, pristojno za energijo. Gre za spremembo od dosedanje ureditve, ko je za LEK moralo biti pridobljeno predhodno soglasje ministra, pristojnega za energijo. Ministrstvo, pristojno za energijo, pa vsaki dve leti izvede analizo sprejetih LEK-ov ter ovrednoti prispevek LEK k skladnosti ciljev z veljavnim NEPN. V okviru analize ministrstvo, pristojno za energijo, oceni prispevek ciljev sprejetih LEK-ov glede na cilje NEPN in po potrebi pozove lokalne skupnosti k posodobitvi ukrepov in ciljev v posameznem LEK-u. Ta člen določa tudi, da se LEK izdelava v digitalni obliki, prav tako se tudi poročanje izvaja v digitalni obliki. V zvezi s tem je določena prehodna določba,

in sicer da se poroča pisno do vzpostavitve sistema digitalnega LEK-a. V prehodnih določbah je določeno tudi, da se sistem digitalni LEK v okviru energetskega portala prostorskih podatkov vzpostavi do konca leta 2026.

V členu je tudi podlaga za ministra, da predpiše metodologijo priprave, ki vključuje sodelovanje javnosti, obvezno vsebino LEK in druge zahteve glede izdelave in poročanja v okviru sistema digitalnega LEK.

Člen določa tudi zahteve o podatkih o porabi in proizvodnji energentov za proizvodnjo toplote ali plina (tudi bioplin), proizvedeni toploti, potrebni toploti in odvečni toploti ter ocene za prihodnje petletno obdobje.

Druge energetske strategije, programi, načrti in smernice so strategije in programi s področja energetske zakonodaje. Sem spadajo tudi različni programi in načrti, ki bodo sprejeti na podlagi bodoče evropske zakonodaje.

K 22. členu (prednostna raba virov energije in energentov)

21. člen EZ-1 je urejal prednostno rabo energije. V predlogu tega zakona se ta materija ureja bolj podrobno in določno. Namen člena je urejanju prednostne rabe virov energije in energentov. Glavni cilj je spodbujanje trajnostne rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije v stavbah ter napravah, kar ima pomemben vpliv na zmanjšanje onesnaževanja in odvisnosti od fosilnih goriv.

Lokalna skupnost mora v vsakem novem lokalnem energetskega konceptu določiti prednostno rabo virov energije in energentov. To pomeni, da lokalne skupnosti sprejmejo ukrepe in politike, s katerimi spodbujajo uporabo določenih energijskih virov in energentov pred drugimi. Pri tem morajo upoštevati določbe tega člena. Pri določanju prednostne rabe virov energije in energentov, je potrebno upoštevati določene pravila:

- raba energije in energentov iz obnovljivih virov in odvečne toplote ima prednost pred rabo energije in energentov iz neobnovljivih virov;
- raba energije z uporabo tehnologij z nižjo emisijo toplogrednih plinov in nizkoogljičnih virov energije ima prednost pred rabo energije z uporabo tehnologij z višjo emisijo toplogrednih plinov;
- na območju strnjene naselja imajo kot primarni vir ogrevanja drugi obnovljivi in nizkoogljični viri energije prednost pred lesno biomaso.

Energetsko učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja imajo prednost na območju distribucije toplote tega sistema pred drugimi posameznimi sistemi in tehnologijami oskrbe s toploto.

Lokalna skupnost lahko vključuje območja za izvajanje izbirne gospodarske javne službe distribucije toplote in plina, ki lahko vključuje tudi območje kratkoročne širitve v naslednjih petih letih. Če se po petih letih priključitev na takšen sistem ne uresniči, imajo končni uporabniki stavb, ki delujejo na obnovljive vire energije, možnost, da se ne priključijo na sistem distribucije toplote in plina.

Pri graditvi nove stanovanjske stavbe projektiranje in vgradnja kotla na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin nista dovoljena, v poslovno-stanovanjski in v stanovanjsko-poslovni pa to ni dovoljeno samo v stanovanjskem delu stavbe.

V strnjenih naseljih nista dovoljena projektiranje in vgradnja kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah in v posameznih delih večstanovanjskih stavb, razen v primerih, ko ne gre za osnovno ogrevanje. V lokalnih energetskega konceptih se določijo strnjena naselja za potrebe tega člena skladno z metodologijo za določitev strnjene naselja. V strnjenih naseljih ni dovoljena vgradnja kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah ter posameznih delih večstanovanjskih stavb, kar prispeva k zmanjšanju onesnaževanja zraka in izboljšanju kakovosti bivanja. To se nanaša samo na osnovno ogrevanje in ne na ostalo podporno ogrevanje kot so npr. kamini za dodatno ogrevanje. Pri določitvi strnjene naselja se upošteva vsaj eno od meril: gostota toplotnega odjema, vrsta tehnologij za rabo energije, število prebivalcev oz. stavb, relief, pogoji lokalnega področja in prevetrenost.

Podeljevanje novih koncesij za zgraditev in upravljanje omrežja za distribucijo plina lokalnim skupnostim je dovoljeno, če je omrežje načrtovano v LEK in razpolaga z dokazili o načrtovanem priključevanju proizvodnih virov plina obnovljivega izvora za vsaj 80 odstotkov načrtovane rabe.

Zakon ureja pogoje, pod katerimi lahko lokalna skupnost podaljša obstoječe koncesije za upravljanje in širitev plinovodnega omrežja za distribucijo plina za določeno obdobje. Prav tako člen določa, da se določbe člena smiselno uporabljajo tudi za javna podjetja, ki izvajajo izbirno gospodarsko javno službo distribucije plina.

Odjemalci zemeljskega plina imajo pravico, da se ne priključijo na sistem za distribucijo zemeljskega plina, če dokazujejo, da se bodo ogrevali na obnovljive vire energije. Prav tako ne bodo plačali pogodbene kazni za odklop od sistema, čeprav so se prej zavezali k priključitvi.

Minister predpiše metodologijo za določitev stavb pod nazivno močjo generatorjev toplote ali pod določeno letno rabo energije za ogrevanje in za določitev strnjene naselja.

Določbe tega člena imajo namen spodbujati uporabo obnovljivih virov energije in povečati energetske učinkovitost stavb, kar je ključno za doseganje ciljev trajnostnega razvoja in zmanjšanje vpliva na okolje. S takšnimi ukrepi lokalne skupnosti aktivno prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter izboljšanju kakovosti bivanja in zdravja prebivalcev.

K 23. členu (lokalne energetske organizacije)

Člen ohranja v osnovi enako ureditev kot 29.a člen EZ-1. Sprememba je v tem, da je dodana ena naloga, in sicer sodelovanje z enotno kontaktno točko. Ta člen obravnava ustanavljanje in pooblastitev lokalnih energetske organizacij za izvajanje nalog, povezanih z učinkovito rabo energije, spodbujanjem obnovljivih virov energije ter pripravo in izvajanje lokalnih energetske konceptov.

Ena ali več lokalnih skupnosti lahko ustanovi ali pooblasti lokalno energetske organizacijo za izvajanje nalog, ki izhajajo iz tega zakona, zakona, ki ureja učinkovito rabo energije in zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije. To pomeni, da lokalne skupnosti imajo možnost ustvariti posebno organizacijo, ki bo odgovorna za izvajanje energetske dejavnosti in projektov na svojem območju v skladu z zakonskimi določbami.

Naloge, ki jih lokalne energetske organizacije izvajajo v javnem interesu, so naslednje:

- Priprava in izvajanje lokalnih energetske konceptov: Lokalne energetske organizacije so odgovorne za pripravo in izvajanje načrtov, strategij ter ukrepov, ki spodbujajo učinkovito rabo energije in uporabo obnovljivih virov energije na lokalni ravni. S tem se želi prispevati k trajnostnemu razvoju in zmanjšanju vpliva na okolje.

- Naloge povezane z vzpostavitvijo in izvajanjem sistema upravljanja z energijo: Organizacije morajo vzpostaviti in izvajati učinkovit sistem upravljanja z energijo, ki bo omogočal spremljanje porabe energije ter izvajanje ukrepov za zmanjšanje le-te.

- Izvajanje in vodenje projektov s področja učinkovite rabe in obnovljivih virov energije: Lokalne energetske organizacije so odgovorne za izvajanje konkretnih projektov, ki spodbujajo učinkovito rabo energije ter uporabo obnovljivih virov energije na lokalni ravni. To vključuje različne projekte za energetske sanacije stavb, vzpostavitev sončnih elektrarn, vetrnih elektrarn, itd.

- Sodelovanje z enotno kontaktno točko iz ZSROVE: To se nanaša na sodelovanje lokalnih energetske organizacij z nacionalno enotno kontaktno točko, ki jo vzpostavi država za koordinacijo in izmenjavo informacij glede učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije.

Lokalne energetske organizacije morajo voditi ločene računovodske evidence za sredstva, namenjena za opravljanje nalog v javnem interesu. Ta zahteva zagotavlja preglednost in sledljivost porabe sredstev za izvajanje energetske projektov ter preverjanje uspešnosti in učinkovitosti teh projektov.

Skladno s tem členom lokalne skupnosti preko lokalnih energetske organizacij prevzemajo aktivno vlogo pri uresničevanju ciljev energetske politike na lokalni ravni ter spodbujajo trajnostni razvoj in uporabo obnovljivih virov energije na svojem območju. To omogoča bolj učinkovito in usklajeno izvajanje ukrepov za zmanjšanje porabe energije in prehod k bolj trajnostnim in okolju prijaznim energetske sistemom

K 24. členu (mednarodne obveznosti)

Slovenija je pri svojem vodenju energetske politike dolžna upoštevati mednarodne obveznosti in usmeritve. Energetska politika je v EU namreč vse bolj koordinirana.

Ta člen se nanaša na obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb in sporazumov na področju trga energije, naložb, prenosa energije in energentov ter povezovanja v mednarodne energetske sisteme.

Mednarodne pogodbe in sporazumi: Mednarodne pogodbe in sporazumi so dogovori med državami ali mednarodnimi organizacijami, ki urejajo različna vprašanja s področja energetike. To so lahko sporazumi o sodelovanju pri oskrbi z energijo, zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, razvoju obnovljivih virov energije, varovanju okolja itd. Ko država sprejme mednarodno pogodbo ali sporazum, se zaveže, da bo izpolnila določene obveznosti, ki izhajajo iz teh dokumentov.

Trg energije: Mednarodne pogodbe in sporazumi na področju trga energije se nanašajo na urejanje trgovine z energijo med državami. To vključuje trgovino z električno energijo, plinom, nafto in drugimi energenti. Pogosto se vzpostavljajo pravila, ki spodbujajo prost pretok energije med državami, odpravljanje ovir pri trgovini in vzpostavljanje skupnih standardov.

Naložbe v energetiki: Mednarodne pogodbe in sporazumi o naložbah v energetiki določajo pogoje in zahteve za tuje naložbe v energetske sektorju. To lahko vključuje zaščito tujih investitorjev, zagotavljanje enake obravnave in pravic ter spodbujanje naložb v obnovljive vire energije.

Prenos energije in energentov: Mednarodne pogodbe in sporazumi se pogosto osredotočajo na prenos energije in energentov med državami. To vključuje izgradnjo in upravljanje mednarodnih prenosnih omrežij za električno energijo in plin, da se omogoči prenos energije preko meja.

Povezovanje v mednarodne energetske sisteme: Povezovanje v mednarodne energetske sisteme je cilj, ki ga zasledujejo države za zagotavljanje večje varnosti oskrbe z energijo ter boljšega izkoriščanja in izmenjave energije med sosednjimi državami. To lahko vključuje povezovanje električnih omrežij, plinovodov in drugih infrastrukturnih projektov.

Ta člen poudarja, da so obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb in sporazumov, ključnega pomena za oblikovanje energetske politike in načrtovanje razvoja energetske dejavnosti. Države morajo upoštevati in izpolnjevati te obveznosti, da bi zagotovile trajnostno, učinkovito in varno oskrbo z energijo ter prispevale k globalnemu prizadevanju za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ohranjanje okolja za prihodnje generacije. Sodelovanje in skupno delovanje na mednarodni ravni so ključnega pomena za učinkovito soočanje s izzivi, ki jih prinaša področje energetike.

Člen nekoliko spreminja ureditev iz 22. člen EZ-1. Dodaja namreč omembo obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb in sporazumov glede omejevanja podnebnih sprememb. Energetski sektor predstavlja enega izmed sektorjev z največ emisijami toplogrednih plinov, zato je energetska politika neločljivo povezana z bojem proti podnebnim spremembam. Sestavni del snovanja energetske politike so zato tudi podnebne zaveze, ki izhajajo iz mednarodnih konvencij in sporazumov.

K 25. členu (energetske bilance)

EZ-1 je v 25. členu urejal letne energetske bilance. V predlogu tega zakona in tega člena ni predvidenih več letnih energetske bilanc, pač so predvidene samo energetske bilance, ki so strokovne podlage za pripravo raznovrstnih dolgoročnih dokumentov in za ugotavljanje izpolnjevanja mednarodnih zavez in doseganja ciljev. Nacionalne energetske bilance so pomembne, ker zagotavljajo odločevalcem v državi celovite informacije o ponudbi in povpraševanju po energiji v državi, kar pomaga razumeti stanje energetske varnosti in prepoznavati različne vidike v zvezi z nacionalnimi podnebno energetske zavezami in cilji oziroma morebitne ranljivosti. Potrebujemo jih vedno tudi za izračun različne učinkovitosti pretvorbe energije, ter za razvoj in uporabo različnih kazalnikov za določanje in ocenjevanje energetske podnebne politike držav. Pri vsem tem je zelo pomembno tudi, ali se energetske bilance pripravljajo v daljšem obdobju po enaki metodi, ker le to omogoča doslednost pri zbiranju in analizi podatkov, kar je bistvenega pomena za prepoznavanje trendov in sprejemanje premišljenih odločitev, ker je drugače izredno težko zagotoviti, da so podatki točni in zanesljivi, saj lahko nedoslednosti pri zbiranju in analizi podatkov povzročijo napake in napačne interpretacije ter posledično napačne politične odločitve glede potrebnih nacionalnih energetske strategij in najprimernejših ukrepov za njihovo izvajanje.

Energetske bilance so obvezna strokovna podlagam, ki je podlaga za sprejem nacionalnih ciljev in zavez v dokumentih na nivoju strateških ali operativnih podnebno energetske nacionalnih dokumentov, zato se sprejemajo po potrebi. Pri njih gre vedno za format in pogled naprej, ki je odvisen od dokumenta

zaradi katerega se pripravljajo. Glede na potrebe so te bilance lahko sestavni del strateških dokumentov ali pa so potrebne, kot podlaga za utemeljevanje odločitev ali izbiranje najbolj primernih energetskih ukrepov, ki so potrebni za doseganje ciljev in zavez..

K 26. členu (priprava strokovnih podlag s področja energetike)

Člen določa, da ministrstvo pripravlja strokovne podlage s področja energetike ter določa, kaj vse priprava teh strokovnih podlag obsega. Gre za pripravo energetske bilance v skladu z uveljavljenimi metodologijami OECD/IEA, analizo podatkov energetske statistike Statističnega urada Republike Slovenije in iz poročil izvajalcev energetskih dejavnosti, razlago metod obdelave in predpostavk uporabljenih energetskih podatkov in rezultatov energetskih bilanc ter strokovna podpora ministrstvu v postopkih javnih predstavitev dokumentov dolgoročnega energetskega in podnebne načrtovanja v vseh fazah njihovega sprejemanja in spremljanje doseganja ciljev Dolgoročne podnebne strategije, NEPN in drugih nacionalnih energetskih strategij, programov in načrtov ter poročanje ministrstvu o razlogih za odstopanja.

K 27. členu (zagotavljanje in dostop do podatkov)

V tem členu so določbe glede zagotavljanja in dostopa do podatkov. Določeno je, da izvajalci energetskih dejavnosti ministrstvu zagotavljajo potrebne podatke za izvajanje nalog priprave strokovnih podlag s področja energetike. Ministrstvo pa omogoča zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam dostop do podatkov in drugih podlag, ki so uporabljeni za pripravo energetskih bilanc in pridobljeni za izvedbo zadevnih nalog.

K 28. členu (strokovna usposobljenost)

Člen ohranja enako ureditev kot 31. člen EZ-1. Člen določa strokovno usposobljenost za delavce, ki opravljajo dela in naloge upravljanja energetskih naprav. Dana je podlaga za pravilnik, s katerim minister predpiše način izpolnjevanja pogoja strokovne usposobljenosti. Strokovna usposobljenost upravljavcev je potrebna zaradi varnega in zanesljivega obratovanja energetskih naprav. Člen povzema ureditev iz veljavnega energetskega zakona in v prakso ne prinaša nikakršnih sprememb.

Ta člen se nanaša na zahteve za strokovno usposobljenost delavcev, ki opravljajo dela in naloge upravljanja energetskih naprav, ter na priznavanje strokovne usposobljenosti upravljavcev iz drugih držav članic Evropske unije.

Za zagotavljanje varnosti in zanesljivosti obratovanja energetskih naprav ter učinkovite rabe energije je ključno, da delavci, ki opravljajo dela in naloge upravljanja teh naprav, imajo ustrezno strokovno usposobljenost. To pomeni, da morajo biti usposobljeni za varno in učinkovito delo ter za upravljanje energetskih naprav v skladu z določenimi standardi in predpisi. Strokovna usposobljenost je ključnega pomena za preprečevanje nevarnih situacij, nesreč ter za zagotavljanje optimalnega delovanja energetskih naprav.

Za namen priznavanja strokovne usposobljenosti upravljavcev energetskih naprav iz drugih držav članic Evropske unije, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja učinkovito rabo energije. To pomeni, da se pri priznavanju strokovne usposobljenosti delavcev iz tujine, upoštevajo ustrezni standardi in zahteve, ki jih določa zakonodaja o učinkoviti rabi energije. S tem se zagotavlja, da imajo delavci iz drugih držav, ki delajo na področju upravljanja energetskih naprav v Sloveniji, primerljivo strokovno usposobljenost in se ravna v skladu z enakimi standardi kot domači delavci.

Minister, pristojen za energijo, predpiše način izpolnjevanja pogoja strokovne usposobljenosti iz prvega odstavka tega člena. To pomeni, da minister določi konkretne zahteve in standarde, ki jih morajo izpolnjevati delavci za pridobitev in ohranitev strokovne usposobljenosti pri upravljanju energetskih naprav. S tem se zagotavlja doslednost, enotnost in kakovost pri izvajanju strokovne usposobljenosti ter varnem in učinkovitem delovanju energetskih naprav v državi.

Ta člen ima pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti, zanesljivosti in učinkovite rabe energije v energetskih napravah. S strokovno usposobljenimi delavci se zmanjšuje tveganje za nesreče ter se zagotavlja optimalno delovanje energetskih naprav, kar je ključno za nemoteno delovanje energetskega sektorja in zaščito okolja. Poleg tega se s priznavanjem strokovne usposobljenosti delavcev iz drugih držav spodbuja mobilnost delovne sile in izmenjava znanja ter izkušenj med državami članicami EU.

K 29. členu (naloge ministrstva, pristojnega za energijo)

Člen ohranja v osnovi v večjem delu ureditev kot 32. člen EZ-1. Dodane so bile posamezne naloge, tretji in četrti odstavek pa se je prestavil v člen z naslovom »tehnični predpisi in obveznost periodičnih pregledov«. Ta člen obravnava naloge, ki jih ima ministrstvo, pristojno za energijo, glede energetskega načrtovanja in spremljanja izvajanja energetske politike.

Naloge ministrstva, pristojnega za energijo, glede energetskega načrtovanja in spremljanja izvajanja energetske politike so naslednje:

- Spremljanje naložb v energetske infrastrukture: Ministrstvo spremlja investicije v različne energetske projekte in infrastrukturo, da zagotovi stabilen in trajnosten razvoj energetskega sektorja v državi.
- Zbiranje in analiziranje podatkov: Ministrstvo zbirane podatke o proizvodnji, porabi, cenah energije, goriv ter drugih podatkov, potrebnih za načrtovanje in spremljanje energetske politike.
- Spodbujanje obnovljivih virov energije: Ministrstvo načrtuje in izvaja aktivnosti za spodbujanje proizvodnje električne energije in toplote iz obnovljivih virov energije ter proizvodnje tekočih in plinastih goriv iz obnovljivih virov energije.
- Učinkovita raba energije: Ministrstvo načrtuje in izvaja ukrepe za učinkovito rabo energije pri proizvodnji električne energije in toplote ter spodbuja učinkovito rabo energije pri končnih odjemalcih.
- Urejanje prostora: Ministrstvo opravlja naloge nosilca urejanja prostora v skladu s predpisi o urejanju prostora in sodeluje pri pripravi državnega prostorskega načrta za energetske infrastrukture.
- Sodelovanje pri pripravi podnebne strategije: Ministrstvo sodeluje pri pripravi dolgoročne podnebne strategije za doseganje ciljev glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.
- Izvajanje sektorske politike: Ministrstvo izvaja sektorsko politiko, ki je določena v Nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu (NEPN), akcijskih načrtih in drugih strateških dokumentih na področju energije.
- Zbiranje in analiza podatkov o električni energiji in zemeljskem plinu: Ministrstvo zbira in analizira podatke o proizvodnji, prevzemu in oddaji električne energije ter cene zemeljskega plina in električne energije na maloprodajnem trgu za potrebe nacionalne statistike in za izvajanje evropske zakonodaje.
- Zbiranje in objava cen naftnih derivatov: Ministrstvo zbira in objavlja aktualne maloprodajne cene naftnih derivatov na vseh prodajnih mestih bencinskih servisov v Sloveniji za potrebe transparentnega obveščanja potrošnikov.

Minister, pristojen za energijo, predpiše obseg in vrsto potrebnih podatkov, ki jih morajo sporočiti izvajalci energetske dejavnosti in drugi zavezanec. To pomeni, da minister določi natančne zahteve glede podatkov, ki jih morajo posredovati različni akterji na področju energetike. S tem se zagotavlja doslednost, zanesljivost in obsežnost podatkov, kar je ključno za pravilno načrtovanje in spremljanje izvajanja energetske politike ter sprejemanje ustreznih ukrepov za doseganje ciljev na področju energetike.

K 30. členu (tehnični predpisi in obveznost periodičnih pregledov)

Člen ohranja v osnovi ureditev kot v tretjem in četrtem odstavku 32. člena EZ-1. Drugi odstavek tega člena pa prenaša vsebino 459. člena EZ-1. Člen opisuje ureditev glede tehničnih predpisov in obveznosti periodičnih pregledov na področju energetike.

Člen določa, da je minister, ki je pristojen za energijo, odgovoren za izdajo tehničnih predpisov v zvezi s postavitvijo, načrtovanjem, gradnjo, obratovanjem in vzdrževanjem energetskega naprav, postrojev, objektov, napeljav, omrežij in sistemov. Namen teh tehničnih predpisov je postaviti zahteve in standarde, ki bodo dobaviteljem, upravljavcem in uporabnikom energijskih naprav in sistemov določili pogoje za varno in zanesljivo delovanje ali uporabo. To pomeni, da morajo vsi akterji na področju energetike upoštevati predpisane standarde in zahteve, da se zagotovi ustrezna varnost in zanesljivost delovanja vseh povezanih naprav in sistemov.

Člen se nanaša tudi na sklicevanje tehničnih predpisov na standarde. Ko tehnični predpis določa, da se je treba sklicevati na določene standarde, to pomeni, da so energetske naprave, postroji, objekti, napeljave, omrežja in sistemi skladni z zakonom, če izpolnjujejo zahteve teh standardov. V praksi to

pomeni, da če so energetske naprave in sistemi v skladu z ustreznimi standardi, se šteje, da izpolnjujejo tudi zahteve iz tehničnih predpisov, ki se nanje sklicujejo.

Člen ureja tudi odgovornost pravnih in fizičnih oseb ter posameznikov, ki upravljajo energetske objekte, naprave, postroje ali napeljave. Te osebe so dolžne izvajati predpisane periodične preglede in preizkuse v skladu s tehničnimi predpisi, ki urejajo takšne periodične preglede za specifično vrsto objekta, naprave, instalacije ali omrežja. Periodični pregledi so redni pregledi in preizkusi, ki se izvajajo na določenih časovnih intervalih, da se zagotovi, da so energetske naprave in sistemi v dobrem delujočem stanju ter izpolnjujejo varnostne in tehnične standarde.

Ta člen torej določa zahteve za tehnične predpise, sklicevanje na standarde in obveznost izvajanja periodičnih pregledov za zagotavljanje varnega in zanesljivega obratovanja energetskih naprav in sistemov v državi. To prispeva k varnosti, učinkovitosti in trajnostni rabi energije ter zaščiti okolja in uporabnikov energijskih storitev.

Ta člen je tudi medsebojno skladen z določbami v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS, št. 17/11 in 29/23), ki ureja proizvode, ki pa še niso postroj, objekt, napeljava, omrežje, sistem, naprava, kar pa ureja ta člen predloga zakona. To postanejo šele, ko so vgrajeni, postavljeni in obratujejo in to (postavitve, načrtovanje, gradnja in obratovanje) ureja ta člen predloga zakona. Običajno sam proizvod ni enak v času, ko se daje na trg in je podvržen določbam ZTZPUS, kot kasneje, ko je vgrajen in je podvržen določbi tega člena predloga zakona, najmanj, kar je odstranjena je embalaža oziroma zaščita med transportom, opravljene so prilagoditve in nastavitve in v kolikor je to smiselno je povezan v sklop, ki tvori objekt, postroj, napravo, omrežje ali napeljavo. Kako se to naredi, da bo obratovanje, uporaba in vzdrževanje varno in zanesljivo določa ta člen predloga zakona.

K 31. členu (izmenjava podatkov)

Člen v osnovi ohranja podobno ureditev kot 33. člen EZ-1. Ta člen določa, da so državni organi, agencija in drugi nosilci javnih pooblastil, ki so odgovorni za zbiranje podatkov od izvajalcev energetskih dejavnosti in drugih subjektov, dolžni zagotoviti učinkovito medsebojno sodelovanje pri izmenjavi teh podatkov. To pomeni, da različni organi in agencije, ki so vključeni v urejanje energetskega sektorja, morajo sodelovati med seboj in izmenjati potrebne podatke, da lahko bolj učinkovito izvajajo svoje naloge in sprejemajo ustrezne odločitve na podlagi relevantnih informacij.

Ta člen določa tudi pogoje, pod katerimi se lahko podatki posredujejo. Podatki, ki se izmenjujejo, so omejeni le na tiste informacije, ki jih posamezni organ ali oseba potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog po zakonu in drugih predpisih, ki se nanašajo na energetiko.

V tem členu je tudi določeno, da ministrstvo, pristojno za energetiko, ima vlogo pri usklajevanju in zagotavljanju poenotениh postopkov izmenjave podatkov med različnimi organi in osebami, ki so odgovorni za zbiranje in uporabo podatkov na področju energetike. To pomeni, da ministrstvo deluje kot koordinator, ki zagotavlja usklajeno delovanje in enotnost postopkov pri izmenjavi podatkov, kar lahko prispeva k bolj učinkovitemu in usklajenemu delovanju celotnega energetskega sektorja.

Ta člen torej določa izmenjavo podatkov med različnimi akterji na področju energetike, kar je pomembno za učinkovito delovanje in nadzor nad tem ključnim sektorjem. Hkrati pa določajo omejitve glede razkritja osebnih podatkov ter vlogo ministrstva pri usklajevanju in poenotenju postopkov izmenjave podatkov. To prispeva k transparentnosti, varovanju zasebnosti in boljšemu upravljanju na področju energetike.

K 32. členu (Agencija za energijo)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 383. člen Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS, v nadaljnjem besedilu: EZ-1).

Agencija za energijo je bila z EZ-1 imenovana kot edini nacionalni regulator na področju reguliranja trga z električno energijo in zemeljskim plinom v Republiki Sloveniji. Z EZ-1 pa je država prenesla na agencijo dodatne naloge na področju reguliranja cen daljinskega ogrevanja in toplote, saj jih agencija zaradi usposobljenosti in strokovnosti njenih kadrov lažje izvaja nepristransko, pregledno in pravočasno, predvsem pa učinkovitejše in smotrnejše kot v okviru državne uprave (v okvirih, ki ji ga dajejo EZ-1 in podzakonski predpisi). Na ta način se je zagotovilo, da bodo naloge izvedene v skladu z zahtevami 121. člena Ustave RS s podelitvijo javnih pooblastil, skladno s katerim lahko pravne in fizične osebe z zakonom ali na njegovi podlagi dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave. Na podlagi dosedanjega dela je namreč agencija dokazala, da je predpisane naloge izvajala nepristransko in pregledno predvsem pa z nižjimi stroški, kot bi te naloge opravljala državna uprava.

Ta člen upošteva zahtevo člena 57(1) Direktive 2019/944/EU in 39(1) Direktive 2009/73/ES, da država članica določi en nacionalni regulativni organ na področju električne energije in plina. Poudariti je

potrebno, da agencija izvaja svoje naloge na podlagi zakona, neposredno uporabljivih predpisov EU s področja reguliranja trga z električno energijo in plinom (uredb EU in tistih določb direktive, ki imajo neposreden pravni učinek) in splošnih aktov agencije.

Ker status agencije v smislu zakona, ki ureja javne agencije, tako glede razmerja z ustanoviteljem, načinom financiranja, sestavo organov in vezanosti na akte vlade ter ministristva ne zagotavlja samostojnosti in neodvisnosti agencije v obsegu, kot jo zahtevajo EU direktive, predlog zakona ohranja določbo EZ-1, da se zakon o javnih agencijah za agencijo ne uporablja. Samo na tak način lahko agencija samostojno določa o zadostnih finančnih sredstvih in zadostnih človeških virih oziroma zadostnem številu zaposlenih za izvajanje svojih nalog.

K 33. členu (samostojnost in neodvisnost)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 384. člen EZ-1.

Člen vključuje splošne in načelne določbe o samostojnosti in neodvisnosti agencije, ki so podrobneje urejene v nadaljevanju. Posebej poudarja funkcionalno neodvisnost agencije, torej neodvisnost pri odločanju agencije, saj noben državni organ, organ lokalne skupnosti ali katerikoli drug organ, pravna oseba ali posameznik ne sme vplivati na odločitve agencija niti ne sme agencija zahtevati navodila od navedenih subjektov (s sem se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive 2019/944/EU in Direktive 2009/73/ES). Potrebno pa je omeniti, da se ta prepoved ne nanaša na splošne smernice vlade, ki jih sprejema za izvajanje energetske politike, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili agencije. Agencija kot nacionalni regulativni organ ima regulativna pooblastila v skladu s tem zakonom in uredbami ali drugimi predpisi EU, ter opravlja tudi druge upravne naloge, ki niso povezane z regulativnimi postopki (npr. vodenje registrov, izdaja odločb o podporah električni energiji proizvedeni iz OVE in SPTE, ...).

K 34. členu (temeljni cilji delovanja agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 385. člen EZ-1, z manjšimi spremembami in dopolnitvami, saj je cilje delovanja agencije potrebno nekoliko razširiti zaradi uskladitve z Direktivo 2019/944/EU.

Agencija kot regulator mora zasledovati splošne cilje regulatornega organa za zagotavljanje transparentnega trga z električno energijo in plinom. S členom se prenašajo določbe Direktive 2019/944/EU in Direktive 2009/73/ES in navaja temeljne cilje delovanja agencije tako na področju električne energije kot tudi plina. Na kakšen način se zagotavljajo ti cilji pa je navedeno v nadaljnjih določbah tega poglavja.

K 35. členu (mednarodno sodelovanje agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 386. člen EZ-1, pri čemer se zgolj posodobi sklic na veljavno EU uredbo o ustanovitvi Agencije EU za sodelovanje energetskih regulatorjev – ACER (Uredba (EU) št. 942/2019).

Agencija sodeluje z ACER na podlagi Uredbe (EU) št. 942/2019, člen pa ureja nekatera vprašanja imenovanja visokega predstavnika agencije in njegovega namestnika v odboru regulatorjev. V tem členu agencijo predlog zakona tudi zavezuje k sodelovanju z drugimi nacionalnimi regulatornimi organi, po potrebi pa tudi z drugimi organi držav članic. Še posebej je opredeljena tudi obveznost sodelovanja na regionalni ravni, kot zahtevajo EU predpisi. Visokega predstavnika agencije in njegovega namestnika v odbor regulatorjev imenuje svet agencije v skladu z Uredbo (EU) št. 942/2019. Po vzoru iz te uredbe se določajo tudi pogoji za imenovanje in razrešitev visokega predstavnika agencije in njegovega namestnika ter mandat. Vloga visokega predstavnika agencije je zelo pomembna in je vezana na mandat direktorja agencije, saj gre za zastopanje interesov agencije v posameznem mandatu direktorja. Naloge agencije pri delovanju v okviru ACER so predvsem pri spodbujanju za vzpostavljanje konkurenčnega notranjega trga z energijo.

K 36. členu (sodelovanje agencije z organoma, pristojnima za varstvo konkurence in regulacijo trga finančnih instrumentov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 387. člen EZ-1.

Člen ureja obveznost sodelovanja agencije z organom za varstvo konkurence, ki je potrebno za preverjanje delovanja trgov z električno energijo in plinom, kot to zahtevata Direktiva 2019/944/EU in Direktiva 2009/73/ES. Pri tem mora biti ohranjena samostojnost odločanja agencije in zaupnost podatkov, hkrati pa mora sodelovanje biti sorazmerno, glede na namen izmenjave teh podatkov.

K 37. členu (status agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 388. člen EZ-1.

Ker se za agencijo ne uporablja zakon, ki ureja javne agencije, je potrebno urediti številna statusna vprašanja agencije posebej. Ta člen ureja nekatere statusne določbe o agenciji, tj. ustanovitelja in poročanje Državnemu zboru RS. Določilo 80. točke preambule Direktive 2019/944/EU in 30. točke preambule Direktive 2009/73/ES, ki identično med drugim določata, da bo »notranji trg z električno energijo (oziroma plinom) pravilno deloval le, če bodo lahko energetske regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje niti sodnega niti parlamentarnega nadzora nad agencijo v skladu z ustavnim pravom držav članic«.

K 38. členu (poslovník agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 389. člen EZ-1.

Agencija s poslovníkom podrobnejše uredi poslovanje agencije in njenih organov, kot so način delovanja sveta in način sprejemanja odločitev, način imenovanja direktorja agencije, vprašanja poslovanja agencije in druga vprašanja. Poslovník sprejeme svet agencije z večino glasov vseh članov.

K 39. členu (organa agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 390. člen EZ-1.

Člen določa, da sta organa agencije svet agencije (organ upravljanja) in direktor (poslovodni organ), kar je skladno s primerljivimi ureditvami drugih agencij.

K 40. členu (pristojnosti sveta agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 391. člen EZ-1.

Člen ureja naloge sveta agencije, ki so zlasti odločanje o sprejetju splošnih aktov agencije, sprejetje nekaterih drugih najbolj pomembnih odločitev v agenciji in nadzor direktorja agencije.

K 41. členu (sestava in delovanje sveta agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 392. člen EZ-1. S predlogom zakona je zgolj v enajstem odstavku izrecno zapisano, da svet veljavno odloča tudi, če je na seji namesto predsednika sveta agencije navzoč njegov namestnik. To je nujno v primeru bolezni ali druge zadržanosti predsednika, saj v nasprotnem primeru svet ne bi mogel izvajati svojih pristojnosti.

Člen sicer ureja sestavo sveta agencije in njegovo imenovanje. Predsednika in člane sveta imenuje Državni zbor na predlog vlade, ki ga oblikuje na podlagi liste kandidatov po izvedenem pozivu za zbiranje predlogov možnih kandidatov, ki ga opravi minister, pristojen za energijo. Zaradi zahtev Direktive 2019/944/EU in Direktive 2009/73/ES po rotaciji je število članov sveta sodo, tako da polovici članov, preneha mandat vsaka tri leta. Skupen mandat je 6 let in se lahko enkrat ponovi, kot dopuščajo direktive.

K 42. členu (imenovanje predsednika in članov sveta agencije)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 393. člen EZ-1 in ureja personalno neodvisnost članov sveta (skladno z Direktivo 2019/944/EU in Direktivo 2009/73/ES). Najprej določa splošne pogoje za imenovanje predsednika in članov sveta, v nadaljevanju pa nezdržljivosti, ki naj bi omogočile neodvisnost od navodil kateregakoli političnega organa, kot zahtevata direktivi ter interesno neodvisnost od tržnih interesov na področju električne energije in plina. Tržna neodvisnost se mora nanašati tudi na povezane osebe, ki so dveh skupin: določeno družinsko ali sorodstveno razmerje, in povezana pravna oseba.

Toda ker se je tekom izvajanja EZ-1 pokazalo, da so določeni pogoji oz. omejitve prestrogi (nezdržljivost je dejansko zastavljena preširoko), se predlog člena v manjšem delu spremeni oz. dopolni. Krog oseb, ki izpolnjujejo pogoje po EZ-1 je namreč zelo ozek (preozek), kar onemogoča optimalno sestavo sveta agencije, zato so potrebne vsaj minimalne korekcije, ob hkratni ohranitvi vseh ključnih elementov, ki zagotavljajo strokovnost in neodvisnost. Glede na navedeno se v prvem odstavku ohrani, da mora biti strokovnjak za elektrotehniška, strojnotehniška, ekonomska ali pravna vprašanja,

črta pa se omejitve, da mora biti to "s področja energetike", saj je – ob upoštevanju vseh omejitev iz tega člena - takih oseb zelo malo. Ključno pa je, da je član sveta agencije strokovnjak na svojem področju, saj bo tudi z izkušnjami iz drugih sektorjev lahko pripomogel k kakovostnemu delu sveta agencije.

V primerjavi z EZ-1 je dopolnjen pogoj, da ne sme biti pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, saj zadoščajo obsodbe za kazniva dejanja, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti, in ne tudi na zasebno tožbo (na primer kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ipd.). Glede na to, da KZ-1 v šestem odstavku 80. člena določa, da pravne posledice obsodbe prenehajo z njenim izbrisom, je črtan pogoj, da obsodba še ni bila izbrisana, saj ni potreben.

V primerjavi z EZ-1 je prepoved opravljanja funkcije župana ali podžupana ohranjena (a prenesen v drugi odstavek, saj ne gre za pogoj, temveč za vprašanje nezdržljivosti oz. konflikta interesov). Dodana je nezdržljivost s funkcijo direktorja občinske uprave, pri čemer se zgolj dodaja, da članstvo le-teh v svetu agencije preprečuje tudi peti odstavek 100. člena Zakona o javnih uslužbencih.

Nadalje se v drugem in tretjem odstavku določi, da absolutna prepoved zaposlenosti in opravljanja kakršnegakoli dela velja za izvajalce gospodarskih javnih služb, ki jih regulira agencija. Gre za reguliranje naslednjih dejavnosti:

(1) reguliranje omrežnih dejavnosti ki zajema ekonomsko reguliranje vseh operaterjev sistemov električne energije in plina (tj. določanje omrežnine in drugih prihodkov s katerimi se pokrivajo upravičeni stroški za njihovo delovanje), ter reguliranje samega delovanja omrežja z vidika dajanja soglasij k splošnim aktom ter (2) reguliranje toplote, ki zajema:

- ekonomsko reguliranje distributerjev toplote, ki izvajajo GJS skladno z 19. členom ZOTDS (tj. določanje cene toplote) in reguliranih proizvajalcev toplote (to so tisti proizvajalci, ki dobavljajo toploto distributerju toplote, katerega cena toplote je regulirana skladno z 19. členom ZOTDS, skladno s 3. členom ZOTDS) ter

- reguliranje samega delovanja omrežja z vidika dajanja soglasij k splošnim aktom.

V četrtem odstavku pa se zoži tudi definicija povezane osebe, in sicer se črtajo sorodniki do vključno drugega kolena (veljavna določba EZ-1 je namreč pomenila vrsto prepovedi tudi za vnuke predsednika in članov sveta agencija, ker je nesorazmerno in nesprejemljivo).

K 43. členu (razrešitev predsednika ali člana sveta agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 394. člen EZ-1. Člen ureja razloge za prenehanje funkcije predsednika ali člana sveta, ki so deloma krivdni (kršitve predpisov, obsodba za kaznivo dejanje), deloma se sklicujejo na pogoje iz prejšnjega člena in urejajo posledice, če kateri od različnih pogojev ni več izpolnjen ali se ugotovi da sploh ni bil izpolnjen, poleg tega pa ta člen predvideva tudi razrešitev iz zdravstvenih razlogov.

V primerjavi z EZ-1 je dopolnjen pogoj, da ne sme biti pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, saj zadoščajo obsodbe za kazniva dejanja, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti, in ne tudi na zasebno tožbo (na primer kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ipd.). Glede na to, da KZ-1 v šestem odstavku 80. člena določa, da pravne posledice obsodbe prenehajo z njenim izbrisom, je črtan pogoj, da obsodba še ni bila izbrisana, saj ni potreben.

K 44. členu (direktor agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 394. člen EZ-1. Glede na to, da agencija izdaja soglasja tudi k drugim splošnim aktom (primeroma navodilom AJPES na podlagi desetega odstavka 29. člena ZSROVE), se v drugem odstavku doda določba, ki izrecno določa, da soglasja k drugim splošnim aktom, ki niso splošni akti izvajalcev energetskih dejavnosti, h katerim na podlagi tega zakona daje soglasje svet agencije, izdaja direktor agencije. S predlagano dopolnitvijo se upošteva tudi določba drugega odstavka 46. člena ZOEE, ki določa, da če predpisi Evropske unije določajo, da mora sistemski operater k splošnim aktom iz prejšnjega odstavka pridobiti soglasje agencije, izda soglasje direktor agencije.

Člen določa, da je poslovodni organ agencije direktor in določa njegove naloge ter odgovornost. Glede odškodninske odgovornosti ureja njegov položaj enako kot je položaj člana uprave gospodarske družbe.

K 45. členu (imenovanje direktorja)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 396. člen EZ-1.

Člen najprej ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati direktor agencije. Poleg državljanstva RS zahteva še izobrazbo druge stopnje (bolonjskega) visokošolskega izobraževanja, pri čemer mora biti strokovnjak za ekonomska, tehnična ali pravna vprašanja (tu zakon navaja področja, ki jih v svojem interpretativnem sporočilu navaja tudi Komisija, ko govori o ekonomistih, pravniki in inženirjih) s področja energetike, dokaj obsežne delovne izkušnje, znanje angleškega jezika in seveda nekaznovanost. Poleg tega je zaradi zagotovitve neodvisnosti od vseh političnih organov, ki jo zahtevata direktivi, poudarjena tudi zahteva, da ne sme biti poslanec, član vlade, državni sekretar ali član organa politične stranke.

V primerjavi z EZ-1 je dopolnjen pogoj, da ne sme biti pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, saj zadoščajo obsodbe za kazniva dejanja, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti, in ne tudi na zasebno tožbo (na primer kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ipd.). Glede na to, da KZ-1 v šestem odstavku 80. člena določa, da pravne posledice obsodbe prenehajo z njenim izbrisom, je črtan pogoj, da obsodba še ni bila izbrisana, saj ni potreben.

V nadaljevanju ta člen ureja postopek imenovanja, tj. javni natečaj, ki ga izvede svet agencije. Direktorja imenuje in razrešuje svet agencije, da se v čim večji meri zmanjša politični vpliv na agencijo skladno z direktivami. Poudarjeno tudi je, da direktor opravlja svojo funkcijo v zaposlitvenem razmerju z agencijo, pri čemer je njegov mandat po trajanju enak mandatu predsednika ali člana sveta agencije.

K 46. členu (nezdružljivost)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 397. člen EZ-1.

Člen določa nezdružljivosti direktorja agencije in ovire za opravljanje funkcije. V prvi vrsti je njegova funkcija nezdružljiva s funkcijo predsednika ali člana sveta agencije, pa tudi s katerokoli funkcijo v državnem organu ali organu lokalne skupnosti. Nepoklicnost je navedena pri funkciji zato, ker direktor agencije tako ali tako ne sme biti zaposlen pri drugem delodajalcu kot agenciji niti za krajši čas od polnega. Poleg tega je navedenih več nezdružljivosti z upravljanjem ali nadziranjem energetskih podjetij, pa tudi za opravljanjem dela zanje oziroma na kakršnikoli podlagi pridobivanjem plačila od njih. Zaradi uskladitve z omejitvami, ki veljajo za predsednika in člane sveta agencije se (kot novost v primerjavi z EZ-1) tudi pri direktorju določi, da absolutna prepoved opravljanja kakršnegakoli dela velja le za regulirana podjetja. Ob tem pojasnjujemo, da gre za reguliranje naslednjih dejavnosti:

(1) reguliranje omrežnih dejavnosti ki zajema ekonomsko reguliranje vseh operaterjev sistemov električne energije in plina (tj. določanje omrežnine in drugih prihodkov s katerimi se pokrivajo upravičeni stroški za njihovo delovanje), ter reguliranje samega delovanja omrežja z vidika dajanja soglasij k splošnim aktom ter (2) reguliranje toplote, ki zajema:

- ekonomsko reguliranje distributerjev toplote, ki izvajajo GJS skladno z 19. členom ZOTDS (tj. določanje cene toplote) in reguliranih proizvajalcev toplote (to so tisti proizvajalci, ki dobavljajo toploto distributerju toplote, katerega cena toplote je regulirana skladno z 19. členom ZOTDS, skladno s 3. členom ZOTDS) ter

- reguliranje samega delovanja omrežja z vidika dajanja soglasij k splošnim aktom.

Kot pri predsedniku in članu sveta se ta tržna nezdružljivost nanaša tudi na povezane osebe. Tudi tu četrti odstavek daje direktorju prilagoditveni čas dveh mesecev, v katerem mora razrešiti morebitno odvisnost od tržnih interesov.

K 47. členu (razrešitev direktorja)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 398. člen EZ-1.

Prenehanje funkcije direktorja je urejeno podobno, kot prenehanje funkcije predsednika ali člana sveta agencije. Razrešitveni razlogi so - podobno kot to velja za predsednika ali člana sveta agencije - deloma krivdni (kršitve predpisov, obsodba za kaznivo dejanje), deloma se sklicujejo na pogoje iz prejšnjega člena in urejajo posledice, če kateri od različnih pogojev ni več izpolnjen ali se ugotovi da sploh ni bil izpolnjen, poleg tega pa ta člen predvideva tudi razrešitev iz zdravstvenih razlogov. Posebej je treba

opozoriti, da z razrešitvijo preneha tudi delovno razmerje direktorju agencije, saj opravlja svojo funkcijo v zaposlitvenem razmerju.

V primerjavi z EZ-1 je dopolnjen pogoj, da ne sme biti pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, saj zadoščajo obsodbe za kazniva dejanja, katerih storilec se preganja po uradni dolžnosti, in ne tudi na zasebno tožbo (na primer kazniva dejanja zoper čast in dobro ime ipd.).

K 48. členu (letno poročilo, program dela in finančni načrt agencije)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 399. člen EZ-1.

Člen ureja vodenje računovodstva, letno poročilo in letni finančni načrt agencije. Agencija je pravna oseba javnega prava in vodi svoje poslovne knjige po Zakonu o računovodstvu. Letno poročilo mora pregledati pooblaščen revizor, sprejme pa ga svet agencije.

Urejeno je tudi sprejemanje programa dela in finančnega načrta agencije, ki ju do 30. 11. za prihodnje leto sprejme svet agencije in s tem seznanj Državni zbor. Novost predloga zakona je to, da se v četrtem odstavku doda še nadomestilo distributerja toplote, saj agencija izvaja naloge regulacije cene toplote za vse sisteme daljinskega ogrevanja, ki le-to izvajajo v obliki gospodarske javne službe od leta 2014. Financiranje teh nalog agencije do sedaj ni bilo posebej opredeljeno in se je financiralo iz ostalih virov agencije. Predlog zakona tako uvaja prispevek za delovanje agencije na področju toplote, ki ga bodo glede na distribuirano toploto agenciji plačevali distributerji toplote. Podobno kot pri elektriki in plinu, bo višino prispevka določila agencija glede na stroške izvajanja predmetnih nalog.

Tako kot letno poročilo o delu agencije tudi vsakoletni program dela in finančni načrt agencije sprejme svet agencije. Po EZ-1 je k slednjemu dajal soglasje Državni zbor RS (DZ), kar je bilo nepotrebno in nesmotrno, saj odločanje o programih dela javnih institucij ni redna naloga oziroma pristojnost Državnega zbora. Zato predlog zakona določa, da z obema dokumentoma agencija seznanj Državni zbor. Nadzor nad delom agencije je zagotovljen s poročanjem DZ, ki tudi imenuje člane sveta agencije, nadzor nad gospodarno rabo sredstev pa izvaja računsko sodišče. To je skladno z določbami in cilji direktiv v zvezi z neodvisnostjo nacionalnih regulatorjev – dopuščen je parlamentarni in sodni nadzor nad delovanjem agencije, ne bi pa smela o programu dela in finančnemu načrtu agencije odločati vlada. S predlagano spremembo tako tudi ni več potrebe po določitvi presumpcije, kdaj se šteje, da sta program dela in finančni načrt potrjena ter kako se uredi začasno financiranje agencije, saj je le to bilo določeno za primere zamude v DZ (dosedanji šesti odstavek 399. člena EZ-1).

K 49. členu (financiranje agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 400. člen EZ-1, v prvem odstavku je dodano le, da se agencija financira tudi iz nadomestil distributerjev toplote, pri čemer gre za distributerje, katerih cena je regulirana s strani agencije na osnovi zakona, ki ureja oskrbo s toploto. To je bilo potrebno dodati, saj agencija izvaja naloge regulacije cene toplote za vse sisteme daljinskega ogrevanja, ki le-to izvajajo v obliki gospodarske javne službe od leta 2014. Financiranje teh nalog agencije do sedaj ni bilo posebej opredeljeno in se je financiralo iz ostalih virov agencije. Predlog zakona tako uvaja prispevek za delovanje agencije na področju toplote, ki ga bodo glede na distribuirano toploto agenciji plačevali distributerji toplote. Podobno kot pri elektriki in plinu, bo višino prispevka določila agencija glede na stroške izvajanja predmetnih nalog. Člen sicer ureja vse finančne vire agencije, pri čemer je glavi vir nadomestilo operaterjev prenosnih in distribucijskih sistemov ter distributerjev toplote. Predlog zakona dopušča tudi druge prihodke, ki jih ustvari agencija, vendar izrecno določa, da za opravljanje svojih nalog, torej z zakonom določenih javnih pooblastil, agencija ne sme prejemati nobenih drugih plačil, niti donacij ne.

K 50. členu (nadomestilo operaterjev)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 401. člen EZ-1.

Agencija ima številne naloge: izdaja številnih splošnih aktov, kot so različne metodologije za omrežnine in tarife, nadzor na operaterji sistemov, nadzor in monitoring trga, sodelovanje z ACER in tujimi energetske regulatorji, zagotavljanje in nadzor nad ločevanjem dejavnosti, varstvo uporabnikov, in številne druge. Sredstva za izvajanje teh nalog morajo zagotavljati vsi udeleženci na energetskih trgih, saj imajo vsi od teh nalog koristi. Najustreznejši način, ki tudi primerno razdeli breme financiranja agencije med različne udeležence na energetskih trgih, je določitev nadomestila za operaterje prenosnih

sistemov in distributerje toplote, saj omrežnino za uporabo omrežij plača vsak uporabnik sistema, ki uporablja omrežje. Ker mora vsa porabljena električna energija ali plin preko prenosnega omrežja, je s tem zagotovljeno, da nosijo ustrezen del tega nadomestila posredno vsi udeleženci na trgu, čeprav ga neposredno plačuje le operater prenosnega sistema. Nadomestilo je namreč upravičen strošek operaterja sistema, ki ga pokriva iz omrežnine, to pa plačujejo vsi uporabniki.

V členu je napram 401. členu EZ-1 le dodano, da nadomestilo plačujejo tudi distributerji toplote (zaradi uskladitve z dopolnjenim členom o financiranju agencije) ter je črtan zadnji odstavek o soglasju DZ k višini nadomestila – to je potrebno zaradi uskladitve s spremembami člena o sprejemanju programa dela in finančnega načrta agencije. Ker DZ več ne daje soglasja k programu dela in finančnemu načrtu, to posledično pomeni, da ne daje več soglasja k letnemu nadomestilu agencije. Ob tem zgolj dodajamo, da se že po EZ-1 soglasje DZ v obliki sklepa nanaša zgolj na soglasje k programu dela in ne posebej na višino nadomestila operaterjev (v Uradnem listu se ne objavlja višina nadomestila).

K 51. členu (presežek in primanjkljaj agencije)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 402. člen EZ-1.

Temeljni namen tega člena je zagotoviti namensko uporabo morebitnih presežkov sredstev za financiranje agencije, pa tudi oblikovanje minimalnih rezerv. Morebitni presežek minimalnih rezerv v posameznem letu se nameni za financiranje agencije v naslednjem letu, kar pomeni, da mora agencija določiti ustrezno nižje nadomestilo operaterjev prenosnega sistema in distributerjev toplote. Ker pa se svet agencije pri vsakokratnem določanju višine rezerv sooča z vprašanjem o minimalnem obsegu potrebnih rezerv, se drugi odstavek dopolni tako, da mora minimalna višina rezerv agencije zadoščati vsaj za pokritje dvomesečnih povprečnih odhodkov za tekoče poslovanje. Ob tem zgolj dodajamo, da tudi ZGD-1 za gospodarske družbe predpisuje višino rezerv, tako da zakonsko določanje te vsebine ni posebnost.

K 52. členu (zaposleni v agenciji)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 403. člen EZ-1.

Za zaposlene v agenciji se uporabljajo splošni predpisi o delovnih razmerjih, ki se sicer uporabljajo tudi za pravne osebe javnega prava. Čeprav agencija ni javna agencija v smislu Zakona o javnih agencijah, pa je treba poudariti, da bi uporaba tistih določb Zakona o javnih uslužbencih, ki se uporabljajo za javne agencije ne ustrezala v celoti zahtevam direktiv o personalni neodvisnosti agencije. Gre zlasti za uvrščanje agencije v kadrovski načrt vlade, iz česar je agencija izvzeta.

Agencija za energijo se uvršča med posredne uporabnike proračuna in zaposleni v agenciji so javni uslužbenci, za katere velja skupen sistem plač v javnem sektorju. Upoštevati pa je treba posebno naravo nalog agencije, ki pogosto zahtevajo povečan obseg dela, vse te naloge pa morajo izvesti zaposleni v agenciji - to so lahko redne naloge, posebej pa je to izrazito pri izrednih nalogah, ki jih agenciji nalaga interventna zakonodaja (npr. 14. člen ZNPOVCE, po katerem agencija ugotavlja višino presežnih tržnih prihodkov zavezancev in izdaja odločbe o obveznosti plačila presežnega tržnega prihodka). V predlogu zakona je predvidena možnost, da se za te posebne naloge oziroma projekte zagotovi sredstva za povečan obseg dela, seveda v okviru razpoložljivih sredstev znotraj finančnega načrta tekočega leta.

K 53. členu (poročilo o stanju na področju energetike)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 404. člen EZ-1, le v drugem odstavku se na koncu dodajo nove tri točke, s čimer se vsebini uskladi z Zakonom o oskrbi z električno energijo. Člen ureja letno poročilo o stanju na področju energetike, ki ga je treba razlikovati od letnega poročila o delu agencije. Tako letno poročilo zahtevata direktivi 2019/944/EU in 2009/73/ES. Urejena je podrobnejša vsebina poročila in obveznost, da se predloži vladi in DZ. Obveznost predložitve ACER in Komisiji urejata že direktivi.

K 54. členu (nadzor nad uporabo sredstev)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 405. člen EZ-1. Člen še posebej poudarja pristojnost Računskega sodišča RS za nadzor na zakonitostjo in gospodarnostjo porabe sredstev agencije, kar sicer že izhaja iz predpisov, ki urejajo pristojnosti Računskega sodišča.

K 55. členu (naloge agencije)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 406. člen EZ-1, z nekaj dopolnitvami. Ker agencija ni sestavni del državnega upravnega aparata, pač pa samostojna oseba javnega prava, v skladu s 121. členom Ustave opravlja upravne naloge na podlagi javnega pooblastila. Zakon v tem členu posebej določa, da agencija kot javno pooblastilo opravlja tudi tiste upravne naloge, ki jih nacionalnim regulatornim organom nalagajo neposredno uporabljivi predpisi EU oziroma ta zakon ali podzakonski predpisi. Agencija po tem zakonu izvršuje javna pooblastila na različne načine: 1) izdaja splošne pravne akte, 2) odloča v posamičnih zadevah in opravlja materialna dejanja (n.pr. vodenje evidenc). Podrobneje je vsebina javnega pooblastila, ki ga izvaja agencija, urejena na tistih mestih v zakonu, ki določajo posamezno upravno nalogo.

V šestem odstavku (prej tretji odstavek 406. člena EZ-1) se na koncu dodajo naloge regulativnega organa, ki izhajajo iz točk (s), (w) in (x) prvega odstavka 59. člena Direktive 2019/944/EU, saj niso zajete druge v tem zakonu niti v Zakonu o oskrbi z električno energijo.

K 56. členu (naloge agencije v zvezi z regionalnimi koordinacijskim centrom)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 406.a člen EZ-1, z manjšimi nomotehničnimi spremembami. Člen določa naloge agencije v zvezi z regionalnim koordinacijskim centrom, ki jih določa Direktiva 2018/944/EU.

K 57. členu (zahteva za pošiljanje podatkov)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 407. člen EZ-1, z nekaterimi manjšimi spremembami.

Člen prenaša v slovenski pravni red zahteve direktiv, da ima agencija pooblastila za pridobivanje podatkov in za nalaganje učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazni. Zaradi učinkovitega izvajanja javnih pooblastil agencije se s tem členom daje agenciji splošno pooblastilo za zbiranje podatkov od katerekoli osebe, ki razpolaga s podatki, pomembnimi za odločanje agencije pri izvajanju nalog, za katere je pooblaščen (tu gre za vse naloge agencije - tako upravne kot tudi vse ostale). Agencija tako lahko naslovi zahtevo za posredovanje podatkov na (1) izvajalce energetske dejavnosti (na vsako podjetje, družbenike, člane organov vodenja ali nadzora, prav tako tudi na osebe, zaposlene pri podjetju) ter (2) druge pravne in fizične osebe, ki so na podlagi zakonodaje zavezanci za posredovanje podatkov agenciji oziroma zavezanci za nadzor (poročanje o učinkoviti rabi energije; izvajanje nadzora nad izpolnjevanjem obveznosti izvedbe energetskega pregleda, ki so ga dolžne izvesti velike gospodarske družbe po ZGD-1 ne glede na opravljanje dejavnosti - navedeni poslovni subjekti niso izvajalci energetske dejavnosti, so pa zavezani k poročanju). Splošno pooblastilo za zbiranje podatkov lahko agencija uporabi pri izvajanju katere koli naloge, ki jo izvaja po tem zakonu ali drugem predpisu - tj. po zakonih s področja energetike (ki so definirani v tem zakonu), in po drugih zakonih, ki določajo naloge agencije (kot npr. interventni zakoni) ter po podzakonskih aktih, izdanih na podlagi kateregakoli od teh zakonov. Agencija tako na podlagi tega pooblastila pridobi informacije, ki so potrebne na primer za izvedbo postopka nadzora nad izvajanjem določb predpisov, ki jih nadzira, za izvedbo postopka odločanja o regulaciji omrežnine, za izvajanje monitoringa trga, za opravljanje raziskav trga in za izvedbo drugih predpisanih nalog.

Agencija lahko na podlagi splošnega pooblastila pridobiva podatke v neformalnem postopku, ki je za zavezanca prostovoljne narave, lahko pa tudi na formalen način in sicer na podlagi zavezujočega sklepa, nespoštovanje katerega ima tudi za posledico v tem členu navedene sankcije zoper zavezanca za posredovanje podatkov.

Osebe, na katera agencija naslovi zavezujoč sklep za posredovanje podatkov, so dolžne odgovoriti na konkretna vprašanja agencije in zagotoviti dokumente tudi v primeru, da je dokumente mogoče uporabiti proti njim kot dokaz za ugotavljanje kršitve. Zavezanci za posredovanje podatkov so dolžni aktivno sodelovati z agencijo. Predložiti morajo zahtevane podatke v določenem roku, hkrati pa ne smejo predložiti nepravilnih, nepopolnih ali zavajajočih podatkov. V kolikor zavezanci omenjenih dolžnosti ne izpolnijo, lahko agencija s sklepom naloži denarno kazen. Za ta sklep velja splošno pravilo, ki velja za vse odločbe in sklepe agencije, tj. da zoper odločbo in sklep agencije ni pritožbe. To pomeni, da zoper ta sklep ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor (skladno z 2. členom ZUS-1). Glede (ne)povezanosti tega člana z odločanjem o prekršku pojasnjujemo, da 58. člen ni vsebinsko povezan s prekrškom po

162. členu tega zakona (opustitev ravnanja skladno z odločbo agencije o ukrepih za odpravo kršitev), postopka lahko tečeta vzporedno..

K 58. členu (splošne določbe)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 408. člen EZ-1. Izdajanje splošnih aktov je ena izmed oblik javnega pooblastila, ki jih izvaja agencija. Ta oblika javnega pooblastila obsega pravico in dolžnost agencije, da s svojim splošnim pravnim aktom na obvezen način, kot obvezno javno pravo, ureja določena vprašanja oziroma razmerja. Katera so ta vprašanja oziroma razmerja je posebej določeno v tem zakonu in je tudi odkazano, da jih uredi agencija s splošnim aktom.

K 59. členu (izdajanje splošnih aktov o omrežnini in tarifi za uporabo sistema)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 409. člen EZ-1. V tem členu se določa splošno pravilo o sodelovanju javnosti v postopku sprejemanja splošnih aktov agencije, kolikor se z njimi ureja metodologija za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterjev sistema in za določanja višine omrežnine in metodologije za obračun tarife za uporabo sistema. V tretjem odstavku je določeno, da je sprejetje splošnega akta možno brez postopka javne obravnave v primerih manjših sprememb splošnega akta, ki nimajo bistvenih posledic za operaterje in uporabnike sistemov. Take manjše spremembe so npr. (1) ko ne gre za spremembo veljavne ureditve (spreminja se npr. samo začetek uporabe akta ali pa se samo posamezne določbe ustrezneje zapišejo), (2) ko ni vpliva na pravice oziroma je sprememba odjemalcem v prid, (3) ko ni finančnih posledic niti za operaterja niti za odjemalca. V primerih, ko ni izvedena javna obravnava, pa agencija upošteva določbe Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja in predloge svojih splošnih aktov vsaj sedem dni pred njihovo izdajo objavi na svojih spletnih straneh, s čemer javnosti omogoči seznanitev.

K 60. členu (zahteva za pregled)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 410. člen EZ-1. Ta člen prenaša v slovenski pravni red določbo Direktive 2019/944/EU in Direktive 2009/73/ES. Zahteva za ponovni pregled splošnega akta je pravica osebe, ki izkaže, da je zaradi splošnega akta utrpela škodo, s katero se posamezniku daje kontradiktorna pravica, da z agencijo kot izdajateljem splošnega akta, ki naj bi posegel v individualni pravni položaj, razčisti sporna dejstva glede zakonitosti sprejeta akta. Ta pravica se izrecno omejuje zgolj na splošne akte, s katerim se ureja metodologija za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterjev sistema in za določanja višine omrežnine in metodologije za obračun tarife za uporabo sistema.

K 61. členu (odprava ali razveljavitev splošnega akta)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 411. člen EZ-1. Agencija je dolžna uskladiti svoje splošne akte s pravom EU in je glede ugotovljene neskladnosti vezana tudi na odločitve Komisije EU v zvezi z odpravo neskladnosti. Če bi morala agencija zaradi odprave ugotovljene neskladnosti odpraviti svoj splošni akt, predlog zakona določa, da odprava velja za nazaj in da je agencija dolžna po uradni dolžnosti obnoviti postopek odločanja o posamičnih aktih, ki jih je izdala, pri čemer se odpravljeni splošni akt v obnovljenem postopku ne uporablja. Ta rešitev je potrebna, da lahko agencija odpravi nezakonite posledice, ki so nastale zaradi odpravljenega splošnega akta.

K 62. členu (pooblastilo agencije za urejanje vprašanj namesto operaterja)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 412. člen EZ-1. Agenciji se s tem členom daje posebno pooblastilo, ki ga lahko uporabi, kadar nosilec javnega pooblastila, ki ga agencija nadzira, ne želi uskladiti svojega splošnega akta s tem zakonom ali splošnim aktom agencije. Na podlagi tega pooblastila lahko agencija s svojim splošnim aktom nadomesti splošni akt operaterja sistema ali druge osebe, ki je nosilec javnega pooblastila, v delu, kjer je ta splošni akt nasprotju s tem zakonom ali splošnim aktom agencije. Ko operater sprejme svoj akt, agencija predhodno objavljeni akt razveljavi.

K 63. členu (reševanje sporov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 413. člen EZ-1. S členom se določa stvarna pristojnost agencije za odločanje v zasebnopravnih sporih med strankami, ki se rešujejo v upravnem postopku. Zakon posebej določa katera vrsta sporov sodi v pristojnost agencije, pri čemer je tudi za te vrste sporov potrebno upoštevati še dodatni kriterij, da se sporni predmet iz teh sporov nanaša

na pravice in obveznosti, ki izvirajo iz neposredno uporabljivega predpisa Evropske unije, področnega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega akta ali akta za izvrševanje javnih pooblastil.

Napram EZ-1 je besedna zveza »dobavitelji električne energije« nadomeščena z besedno zvezo »člani bilančne sheme«, kar je širši izraz, saj zajema tudi npr. trgovce z električno energijo ipd. Agencija je poleg reševanja sporov med operaterjem trga in dobavitelji z električno energijo, pristojna tudi za reševanje sporov med operaterjem trga in drugimi člani bilančne sheme. To izhaja iz 4. točke prvega odstavka 64. člena, zato je sprememba oziroma razširitev besedne zveze »dobavitelji električne energije« nujno potrebna.

K 64. členu (izločitev uradne osebe)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 414. člen EZ-1. Glede na to, da agencija v posamičnih zadevah v osnovi vodi postopek po ZUP, je potrebno v predlogu zakona določiti tudi osebe, ki odločajo o izločitve uradne osebe ali direktorja, kadar nastopijo izločitveni razlogi po ZUP.

K 65. členu (postopek odločanja v sporu)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 415. člen EZ-1. Ker o tem, ali obstoji spor odločajo stranke, je možnost, da bi se postopek odločanja o sporu začel po uradni dolžnosti, logično izključena. Preden pa stranke predložijo spor v odločitev agenciji, mora stranka, ki želi sprožiti postopek, izkazati, da je pred tem neuspešno poskusila doseči rešitev spora pri drugi stranki. Za izkaz te predpostavke zadošča, da nasprotna stranka na pisno zahtevo v odrejenem roku ne odgovori ali pa njeno zahtevo delno ali v celoti zavrne.

K 66. členu (usklajevalni narok)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 416. člen EZ-1, le v prvem odstavku se bolj natančno določijo primeri, ko agencija odloča brez ustne obravnave in usklajevalnega naroka. Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih obravnava agencija, stroga obličnost vodenja ustnih obravnav v upravnem postopku v določenih primerih lahko predstavlja resno oviro za učinkovito reševanje zadev. S tem členom se agenciji zato olajšuje vodenje upravnih postopkov, ko je potrebno neposredno komuniciranje s stranko z namenom, da se razčistijo sporna in kompleksna dejanska vprašanja, od katerih je odvisna odločitev v zadevi. Manj stroga obličnost pri pisanju zapisnikov, večja možnost, da se v postopek vključijo na strani upravnega organa poleg uradnih oseb, ki vodijo postopek, tudi drugi zaposleni v agenciji, bo po pripomoglo k bolj učinkovitemu odločanju agencije v postopkih, kjer niso udeležene stranke z nasprotujočimi si interesi. Kadar bo agencija potrebovala zaradi zahtevnih strokovnih vprašanj tudi ekspertna znanja (npr., na področju ugotavljanja kakovosti, razvoja tehnike, računovodskih znanj....), bo na podlagi zakona lahko tak ekspert sodeloval v usklajevalnih postopkih po tem zakonu.

K 67. členu (dokazovanje)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 417. člen EZ-1. Agencija lahko za potrebe dokazovanja v upravnem postopku poleg določil ZUP, ki urejajo zbiranje listinskih dokazov, uporabi tudi pooblastila iz tega zakona, ki omogočajo zbiranje podatkov v postopku nadzora oziroma poročanja. Posebej je v tem členu določeno tudi, da sme agencija svojo odločitev v upravnem postopku opreti tudi na dejstva, ki so bila ugotovljena v drugih postopkih zoper stranko (npr. nadzor, izračun odstopanj od regulativnega okvira).

Dodan je nov tretji odstavek, ki ureja situacijo, ko agencija v postopkih nadzora in postopkih poročanja ter preverjanja podatkov ugotovi, da so bili podatki, ki so bili uporabljeni pri izračunu regulativnega okvira ali odstopanja preteklih let, napačni. V tem primeru agencija ugotovitve iz prej navedenih postopkov upošteva pri izračunu naslednjega regulativnega okvira.

K 68. členu (pravna sredstva v upravnem postopku)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 418. člen EZ-1. S tem členom se določa posebna ureditev uporabe pravnih sredstev zoper odločbe agencije, ki odstopa od splošnih pravil po ZUP. Tretji odstavek izrecno določa, da odločbo agencije lahko izreče za nično le agencija pod pogoji in po postopku, določenem v zakonu, ki ureja splošni upravni postopek. To je izjema od tretjega odstavka 280. člena ZUP, ki določa, da lahko izreče ničnost organ prve stopnje, druge stopnje oziroma

organ, ki je pristojen za nadzor nad organom, ki je odločbo izdal. Takšna ureditev je logična posledica evropske pravne ureditve, po kateri mora biti nacionalni regulatorni organ pri svojem delu neodvisen od izvršilne oblasti, kar velja tudi za postopke sprejemanja posamičnih odločitev. Seveda pa so odločitve agencije v posamičnih zadevah podvržene sodni kontroli v upravnem sporu. S predlogom zakona se dodaja nov četrti odstavek in dodatni obnovitveni razlog, ki je potreben, ker je po 3. točki 260. člena ZUP postopek mogoče obnoviti kadar odločba temelji na sodbi, pa je sodba pravnomočno spremenjena, razveljavljena ali odpravljena.

K 69. členu (odločba)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 419. člen EZ-1. Roki za izdajo odločbe v upravnem postopku pred agencijo se s tem zakonom podaljšujejo glede na splošni rok po ZUP, kar bolj ustreza naravi in zahtevnosti upravnih zadev, ki jih obravnava agencija. Z zakonom se posebej določa tudi vrsto odločitev v upravnem postopku, ki jih v izreku odločbe lahko izreče agencija. Zakon določa tudi civilnopravno sankcijo ničnosti kot oblike neveljavnosti za tiste pogodbe, ki bi bile sklenjene v nasprotju z vsebino odločbe agencije. Ničnost lahko zainteresirane osebe uveljavljajo v skladu s splošnimi pravili obligacijskega prava v pravnem postopku.

K 70. členu (upravni spor)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 420. člen EZ-1, le da črtana nujnost postopkov, kar pomeni, da se ti spori obravnavajo pred sodiščem več ne obravnavajo prednostno. Predlog zakona namreč vsebuje tudi določbe, na podlagi katerih se lahko omrežnina kljub morebitnim sporom nemoteno obračunava, kar je ključno za nemoteno delovanje operaterjev in oskrbo državljanov. V nadaljevanju pa je urejen položaj, ki nastane zaradi potrebe po stalnosti omrežnine znotraj regulativnega obdobja in verižne povezanosti odločb, ki se nanašajo na posamezna regulativna obdobja. Ker v ponovljenem postopku agencija ne bo mogla spremeniti omrežnine za nazaj za celotno regulativno obdobje (to omrežnino so uporabniki sistema že plačevali), določa predlog zakona načine, da se razlika poravna v naslednjem regulativnem obdobju.

K 71. členu (pristojnost nadzora)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 421. člen EZ-1, le da se besedilo posodobi zaradi dejstva, da so bili v zadnjih letih črtani številni členi EZ-1, ki so urejali vsebine, ki so se uredile v področnih zakonih (drugače povedano, EZ-1 je "razpadel" na več področnih zakonov – ZOEE, ZOP, ZURE, ZSROVE). Eden od teh zakonov je tudi predlog zakona (EZ-2), pri katerem agencija nadzoruje le izvajanje določb tega zakona, ki se nanašajo na agencijo – to so določbe iz poglavja o Agenciji za energijo in druge določbe tega zakona, ki se nanašajo na agencijo – npr., 150. člen (pogoji za transport ogljikovega dioksida), 153. člen (obveznost skladiščenja in združevanje povpraševanja plina).

K 72. členu (uporaba predpisov, ki urejajo inšpekcijski nadzor)

V izogib dvomu, ali za nadzorne postopke veljajo določbe celotnega ZIN ali le določbe iz poglavja Postopek pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora (kot bi bilo mogoče razlagati glede na veljavni 422. člen EZ-1), se določba preoblikuje na način, da je jasno, da ima agencija pristojnost, da glede na specifičnost njenih nadzornih postopkov postopek nadzora uredi drugače, kot je določen v ZIN. Zadnji stavek je potreben, saj se globe, ki jih zaračuna agencija stekajo v proračun, stroške, ki pa jih stranke priglasijo v postopkih nadzora in ni ugotovljene kršitve, pa mora kriti agencija iz svojega računa (za primerjavo TIRS – vsi stroški gredo v in iz proračuna).

K 73. členu (stranka postopka nadzora)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 423. člen EZ-1. Kot to na splošno velja za inšpekcijske postopke, ki se izvajajo v javnem interesu, je tudi v tem zakonu določeno, da ima položaj stranke v postopku nadzora agencije zgolj oseba, nad katero se izvaja nadzor. Položaj stranke v postopku pomeni, da se mora ta oseba ravnati v skladu z obveznostmi, ki jih nalaga zakon in v skladu s sprejetimi odločitvami agencije, hkrati pa taki osebi pripadajo določene pravice v postopku, ki jih drugi morebitni udeleženci postopka niso deležni (npr. pravica da se izjavi, pravica pregledati dokumente agencije itd.). Kolikor bi imel položaj stranke v postopku pred agencijo tudi vlagatelj, bi to pomenilo, da ima v skladu z ZUP enake pravice v postopku kot stranka, proti kateri se vodi postopek. Imel bi možnost

vpogleda v spis, pravico da se izjavi itd. Ker se postopki nadzora pred agencijo vodijo v javnem interesu, vlagatelj pobude, prijave, sporočila ali druge vloge ne more imeti položaja stranke. Zaradi navedenega je v drugem odstavku izrecno navedeno, da vlagatelj nima položaja stranke.

K 74. členu (varovanje tajnosti vira)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 424. člen EZ-1. Člen ureja dolžnost agencije, da varuje prijavitelje kršitev pred razkritjem njihove identitete zavezancem v postopku nadzora, če se pričakuje, da bi jim razkritje njihove identitete lahko občutno škodovalo. Postopki, ki jih vodi agencija, imajo lahko hude posledice za zavezance v smislu izreka visokih glob in drugih ukrepov v skladu z zakonom. Zato bi bilo vsakršno posredovanje informacij, ki se nanašajo na tajnost vira podatkov v nasprotju z varstvom pravic strank in drugih oseb, ki agenciji posredujejo podatke. Varovanje tajnosti vira podatkov je tudi izjema od Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/2006-UPB, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22), zato mora agencija ne glede na določbe navedenega zakona zavrniti zahtevo prosilca za dostop do informacij javnega značaja, če se zahteva nanaša na podatke, ki bi omogočali razkritje vira.

K 75. členu (pooblaščen osebe agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 425. člen EZ-1. S tem členom se določa, katere uradne osebe opravljajo naloge nadzora agencije in na kakšen način.

K 76. členu (ustna obravnava)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 426. člen EZ-1. Postopek nadzora se praviloma opravi brez ustne obravnave, razen če uradna oseba agencije oceni, da je to koristno zaradi ugotavljanja dejanskega stanja. V tem primeru se ustna obravnava opravi v skladu z določbami ZUP-a o ustni obravnavi.

K 77. členu (prekrškovni organ)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 427. člen EZ-1, le da se besedilo posodobi zaradi dejstva, da so bili v zadnjih letih črtani številni členi EZ-1, ki so urejali vsebine, ki so se uredile v področnih zakonih (drugače povedano, EZ-1 je "razpadel" na več področnih zakonov – ZOEE, ZOP, ZURE, ZSROVE, EZ-2). Zaradi jasne razmejitve pristojnosti med agencijo in energetsko poudarjamo, da nadzor nad izvajanjem določb ZOTDS sodi v pristojnost energetske inšpekcije (33. člen ZOTDS). Dodan je tudi nov drugi odstavek s katerim se uredi pristojnost za odločanje o prekrških v primeru kršitve določb Uredbe 1227/2011/EU. Če agencija v inšpekcijskem nadzoru zazna tudi elemente prekrška, v tem delu začne preiskovati dejanski stan prekrška v okviru prekrškovnega postopka, ki ga vodi v skladu z Zakonom o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US).

K 78. členu (pooblastila agencije)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 428. člen EZ-1, z nekaj manjšimi dopolnitvami. V tem členu so definirana inšpekcijska pooblastila, ki jih lahko v postopku nadzora opravljajo pooblaščen osebe agencije, t.j. osebe, zaposlene na agenciji. Agencija lahko opravi nadzor na samem sedežu podjetja, kot tudi na drugi lokaciji, kjer zavezanec, ali drugo podjetje po njegovem pooblastilu, opravlja dejavnost in posle, iz katerih izhaja verjetnost kršitve predpisov, ki jih agencija nadzira. Med izvajanjem nadzora lahko pooblaščen osebe agencije vstopijo in pregledajo prostore, zemljišča in prevozna sredstva, pregledujejo poslovne knjige in drugo dokumentacijo, odvzamejo ali pridobijo kopije ali izvlečke iz poslovnih knjig ali druge dokumentacije, zapečatijo vse poslovne prostore ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo, zasežejo predmete ter poslovne knjige in drugo dokumentacijo (o zasegu mora agencija napraviti poročilo in v njem navesti, kje so bili predmeti najdeni, jih opisati ter izdati potrdilo o zaseženih predmetih), zahtevajo od katerega koli predstavnika ali zaposlenega v podjetju ustno ali pisno pojasnilo dejstev ali dokumentov ali opravijo druga dejanja, ki so v skladu z namenom nadzora.

Navedeni člen daje tudi pooblastilo pooblaščenim osebam, ki izvajajo nadzor, da opravijo tudi pregled listin, s katerimi lahko ugotovijo identifikacijo oseb, prisotnih v podjetju v času izvajanja nadzora. Navedeno pooblastilo je pomembno zlasti v primeru, ko pride do oviranja nadzora, da lahko agencija

ugotovi, katera oseba dejansko ovira preiskavo in posledično podjetje oziroma fizične osebe sankcionira in na ta način omogoči učinkovito izvedbo nadzora.

K 79. členu (odredba sodišča za preiskavo poslovnih prostorov ali elektronskih nosilcev podatkov)

Ta člen predloga zakona na podlagi potreb, ki so se pokazale v praksi, zaradi izvajanja preiskav zaradi kršitve Uredbe REMIT, po vzoru določb ZPomK-2 razširja ureditev, kot jo določa 429. člen EZ-1, ki omogoča agenciji preiskavo na podlagi odredbe sodišča. Poleg tega je bila s spremembo Zakona o kazenskem postopku za hišno preiskavo določena nižja stopnja suma, tako da za hišno preiskavo zadoščajo utemeljeni razlogi za sum in ne več utemeljen sum (214. člen Zakona o kazenskem postopku). Enaka ureditev je tudi v ZPomK-2. Smiselno enako kot je to določeno v drugem odstavku 215. člena ZKP, je tudi v predlogu zakona določen postopek v zvezi z izročitvijo odredbe o preiskavi.

Za učinkovito opravljanje nalog nadzora in sankcioniranje kršitev agencija potrebuje preiskovalna pooblastila, s katerimi lahko tudi proti volji osebe opravi podroben pregled nejavnih poslovnih prostorov podjetja (pooblaščen osebe lahko aktivno pregledujejo npr. vsebino zaprtih in skritih prostorov, odpirajo omare, predale, škatle, preiščejo vsebino računalnikov, telefonov itd.) z namenom, da bi se pridobili podatki, zasegle listine in drugi nosilci podatkov, na podlagi katerih lahko pristojne osebe ocenijo, ali podjetje spoštuje pravila, ki jih je zakonodajalec uzakonil ravno z namenom preprečevanja in prepovedi opravljanja gospodarske dejavnosti v škodo javnega interesa.

Agencija je zadolžena za nadzor nad izpolnjevanjem vrste zakonskih določb in določb neposredno uporabljivih predpisov EU, ki zaradi varstva javnih koristi zapovedujejo oziroma prepovedujejo določena ravnanja podjetij, ki poslujejo na energetske trgu. Večina teh kršitev bo po naravi takih, da bodo navzven vidni le njihovi posamezni učinki ne pa tudi konkretna dejanja, ki so jih povzročila (na primer kršitve prepovedi diskriminacije med uporabniki sistema, prepovedi glede trgovanja z notranjimi informacijami na trgu energetskih produktov). Kar pomeni, da bo potrebno za uspešno dokazovanje pregledati zlasti poslovne listine (pogodbe, zapisnike sestankov, itd) in vsebino komunikacije na elektronskih nosilcih podatkov, ki jo bo mogoče praviloma zaseči samo v za javnost zaprtih poslovnih prostorih podjetja.

Dokaze, ki se zberejo na podlagi podrobne preiskave poslovnih prostorov, lahko agencija uporabi v postopku nadzora, ki se zaključijo z upravno odločbo in izrekom nadzorstvenega ukrepa, če pa ima ugotovljena kršitev hkrati tudi znake prekrška, pa agencija, ki je hkrati prekrškovni organ, izvede tudi prekrškovni postopek in kršitelju naloži v plačilo globo.

Ker pa se s temi preiskovalnimi pooblastili posega v ustavno varovani prostorski in komunikacijski krog zasebnosti pravnih oseb, mora takšen poseg v skladu z Ustavo predhodno odobriti sodišče. V skladu s stališčem Ustavnega sodišča v odločbi U-I-40/12 namreč takšna preiskovalna pooblastila pristojnih državnih organov, četudi ne gre za organe kazenskega pregona, zaradi intenzivnosti posega v zasebnost pravnih oseb ustrezajo vsebini pojma preiskava v smislu 36. člena Ustave.

Za odločanje o preiskavi po tem členu bodo pristojna okrožna sodišča, ki so v skladu z Zakonom o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 - uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 - ZJNepS, 33/11, 75/12 in 63/13) pristojna za odločanje o dovolitvi posegov v človekove pravice in temeljne svoboščine.

K 80. členu (opravljanje nadzora ali preiskave)

Predlog zakona vsebuje nov člen, saj je pri opravljanju nadzora ali preiskave potrebna ustrezna identifikacija.

K 81. členu (oviranje nadzora ali preiskave)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 430. člen EZ-1. Zakon v tem členu nalaga predstavnikom podjetij, sodelovalno dolžnost. Pooblaščenim osebam agencije morajo namreč omogočiti izvajanje nadzora in preiskave (dostop do prosto dostopnih prostorov, zemljišč in prevoznih sredstev, do poslovnih knjig in druge dokumentacije). V kolikor tega ne storijo, lahko pooblaščen osebe agencije opravijo preiskavo tudi proti njihovi volji. V primeru, da podjetje nadzor ali preiskavo ovira, pa agenciji nudi pomoč tudi policija. Potrebno ločiti termine nadzor in preiskava. V nekaterih primerih lahko isti postopek zajema elemente obeh (tj. elemente nadzora in preiskave), kot npr. v primeru, če se v postopku nadzora poda predlog za odredbo hišne preiskave, ko gre za preiskavo suma kršitve

predpisov, kjer se izvaja nadzor nad »udeleženci na trgu« ter zbirajo dokazi za morebitno prekrškovno sankcioniranje.

Ta člen opredeljuje tudi možnost sankcioniranja podjetja in pa tudi fizičnih oseb, ki ovirajo nadzor ali preiskavo in za katere se ne domneva, da preiskavo ali nadzorovira podjetje. Agencija lahko tudi tem osebam s sklepom naloži denarno kazen v višini do 50.000 evrov. S tem se zagotovi, da ne bo prišlo do oviranja po naročilu podjetja s strani fizičnih oseb. Člen se nanaša na možnost kaznovanja fizičnih oseb, ki ovirajo preiskavo, le v času in na kraju izvajanja nadzora. Nadalje ta člen določa, kdaj se šteje, da podjetje ovira izvajanje preiskave. To velja v primeru, če nadzor ovirajo člani organov vodenja ali nadzora podjetja, zaposleni v podjetju ali pogodbeni sodelavci podjetja (kot na primer varnostne službe, ki opravljajo dejavnost varovanja za podjetje).

K 82. členu (zapisnik)

Ta člen določa postopek sestavljanja zapisnika o preiskavi. Zapisnik je pomemben dokument, ki mora vsebovati določene informacije in podrobnosti o preiskavi. Ta člen zagotavlja transparentnost in pravico do udeležbe v postopku preiskave. Udeležencem omogoča, da preverijo natančnost zapisnika in podajo morebitne pripombe ali popravke, kar prispeva k integriteti in zanesljivosti dokumentacije v nadzornih postopkih, kjer se opravi preiskava (predvsem pomembno zaradi morebitnega nadaljnjega prekrškovnega postopka). Podobno ureditev vsebuje tudi ZPomK-1.

K 83. členu (ukrepi agencije)

Ta člen predlaga v osnovi zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 431. člen EZ-1, a ga je bilo potrebno – glede na izkušnje iz prakse – nekoliko jasneje zapisati. V tem členu so na splošno naštetni vsi ukrepi, ki jih je dolžna izvesti agencija v primeru, da v postopku nadzora ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa, ki ga nadzira. Načelo sorazmernosti sicer izhaja že iz ZIN, na katerega se sklicuje predlog zakona v členu, ki določa subsidiarno uporabo ZIN-a, a se na tem mestu zaradi jasnosti ponovi. Med temi ukrepi so naštetni nekateri ukrepi, ki jih agencija izreče po ZIN. Gre za preventivne ukrepe in izrek opozorila po 33. členu ZIN ter ukrepe za varovanje pravic drugih oseb po 36. členu ZIN. Če agencija v postopku nadzora ugotovi kršitve predpisov, ki jih nadzirajo drugi organi, je dolžna tem organom to naznaniti.

K 84. členu (opozorilo)

V prvem odstavku tega člena se opisuje postopek, ki ga agencija izvaja pri opravljanju nadzora. Če pooblaščen oseba pri izvajanju nadzora opazi nepravilnosti (npr. kršitve pravil ali predpisov), ima možnost, da nepravilnosti ne kaznuje takoj, ampak zavezanca za nadzor najprej opozori na te nepravilnosti. Opozorilo mora biti zabeleženo v zapisniku, kjer so navedene ugotovljene nepravilnosti in njihove posledice. Prav tako je navedeno, da pooblaščen oseba agencije določi rok, v katerem mora zavezanec za nadzor te nepravilnosti odpraviti. Če pa so nepravilnosti tako resne, da jih ni mogoče odpraviti, se postopek ustavi.

Drugi odstavek tega člena govori o situaciji, ko je zavezancu za nadzor naložena odprava nepravilnosti in posledic, ki so bile ugotovljene med nadzorom, in če zavezanec te nepravilnosti uspe odpraviti v določenem roku. V takšnem primeru lahko pooblaščen oseba agencije ustavi postopek nadzora v skladu z določbami zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

Tretji odstavek tega člena pa se nanaša na situacijo, ko zavezanec za nadzor nepravilnosti in njihovih posledic ne odpravi v določenem roku, ki ga je določila pooblaščen oseba agencije v opozorilu. V takšnem primeru pooblaščen oseba agencije sledi postopku, kot je opisan v 83. členu tega zakona, ki vsebuje nadaljnje ukrepe ali sankcije za primer, ko zavezanec ne odpravi nepravilnosti.

Namen teh členov je zagotoviti, da agencija lahko ustrezno ukrepa glede na resnost nepravilnosti in omogoči zavezancu za nadzor, da odpravi morebitne kršitve v določenem roku, preden se sprožijo strožji postopki.

K 85. členu (obvestilo o ugotovljeni kršitvi)

Ta člen povzema vsebino dosedanjega prvega in drugega odstavka 432. člena EZ-1 in jo vsebinsko nadgrajuje. Na podlagi tega člena agencija zavezancu odredi, naj spremeni svoje ravnanje tako, da ne

bo več predstavljalo kršitev tega zakona in odpravi učinke, ki so zaradi kršitve že nastali. Vsebina drugega odstavka 432. člena EZ-1 je predstavljena v naslednji člen.

K 86. členu (odločba za odpravo kršitev oziroma njihovih posledic)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 433. člen EZ-1. V tem členu so določene sestavine odločbe, s katero agencija zavezancu v postopku nadzora naloži ukrep za odpravo ugotovljenih kršitev zakona. V prvem odstavku je dodana vsebina dosedanjega drugega odstavka 432. člena EZ-1.

K 87. členu (ukrepi v primeru neodprave kršitve)

Ta člen povzema vsebino dosedanjega petega odstavka 432. člena EZ-1 in jo vsebinsko nadgrajuje.

K 88. členu (posebni ukrepi)

Agencija ima med samim postopkom nadzora (t.j. pred izdajo končne odločbe) možnost v nujnih primerih z odločbo določiti ukrepe, obveznosti ali omejitve za odpravo tega stanja, brez predhodne določitve roka za odpravo nepravilnosti. Ali so podane okoliščine, ki opravičujejo izrek teh ukrepov, obveznosti ali omejitev presoja agencija v posameznem primeru. Sprejmejo se po uradni dolžnosti in le za določen čas, kolikor je v konkretnem primeru potrebno. V primeru možnosti povzročitve resnih gospodarskih ali obratovalnih težav drugim izvajalcem energetske dejavnosti (npr. operaterju trga) je ključno hitro ukrepanje, saj lahko povzročena škoda dnevno zelo hitro narašča. Še posebej je to pomembno zaradi specifičnosti evidentiranja zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi, kjer se prijava poslov izvaja tudi po trenutku izmenjave električne energije, zaradi tega zamika pa se lahko do trenutka učinkovanja začasne odločbe že akumulira večdnevna škoda iz naslova odstopanj. Ob tem poudarjamo osnovno pravilo, da zoper odločbo agencije ni dovoljena pritožba. Agencija pa ima dolžnost v izreku odločbe ugotoviti izvršljivost odločbe, kar zagotavlja preglednost in jasnost glede izvedbe ukrepov.

K 89. členu (začasna določba)

Namen predloga novega 88. člena je zagotovitev pravne podlage za hitro in učinkovito ukrepanje agencije v primerih, ko je to potrebno za zaščito javnega interesa in stabilnosti energetskega trga. Gre za pomemben mehanizem za ukrepanje agencije v primerih, ko obstaja verjetnost kršitve zakona ali podzakonskega predpisa, ki spadajo pod pristojnost agencije in bi izvedba oziroma trajanje postopka nadzora ali drugega upravnega postopka lahko povzročila nepopravljive ali težko popravljive posledice ali bi ogrozila javni interes. V takih izjemnih primerih lahko agencija v določenih okoliščinah izda začasno odločbo, ne glede na to, ali že poteka nadzorni postopek ali kakšen drug upravni postopek. To je pomembno, saj se verjetnost kršitve lahko pojavi nenadoma ali izredno, in odziv agencije mora biti hiter in učinkovit.

Ta določba je bila uvedena kot odziv na praktične potrebe (npr. primer začasnega tehničnega onemogočanja, kot je določeno v Pravilih za delovanje trga z električno energijo). V praksi je pričakovati, da se bodo pojavile tudi (druge) situacije, kjer bodo potrebne hitre in začasne odločitve za preprečitev težko odpravljalnih posledic ali hude škode na energetskega trga. Zato je ta določba pomemben instrument za agencijo, da lahko učinkovito ukrepa v primeru potencialnih kršitev. Ni pa mogoče natančno in vnaprej določiti vseh potencialnih kršitev, ki bi terjale izdajo začasnih odločb, zato člen določa splošne smernice, ki omogočajo agenciji, da proaktivno in fleksibilno odreagira na različne situacije, ki bi lahko škodovala stabilnosti energetskega trga.

Člen se nanaša na celoten energetski trg, vključno s področjem uporabe obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovite rabe energije (URE). Poseben poudarek pa je na stabilnosti delovanja elektroenergetskega sistema (EES), kar je ključno za zagotavljanje nemotenega delovanja (celotnega) energetskega trga. Čeprav se posebej omenja EES, to ne pomeni izključitve drugih področij znotraj energetskega trga.

Namen začasnih odločb je zaščititi poštene poslovne prakse na energetskega trga, ohraniti konkurenčnost tega trga ter preprečiti morebitne zlorabe, ki bi lahko ogrozile stabilnost elektroenergetskega sistema. Agencija ima pristojnost, da v okviru te odločbe določi različne ukrepe in obveznosti, kot so prepovedi trgovalnih dejavnosti, začasne odredbe o finančnih kritjih, omejitve trgovalnih aktivnosti in odredbe za redno poročanje in nadzor. Namen teh ukrepov je preprečiti nadaljnje kršitve zakonodaje in varovati javni interes.

Tretji odstavek nalaga agenciji dolžnost, da čim prej izvede ustrezne postopke in sprejme končno odločitev, s čimer se zagotovi, da začasni ukrepi ne ostanejo v veljavi nepotrebno dolgo in se problem reši v najkrajšem možnem času.

Četrty odstavek določa, da zoper začasno odločbo ni dovoljene pritožbe, kar omogoča takojšnje izvrševanje ukrepov agencije. Ta določba je smiselna, kljub določbi prvega odstavka 69. člena tega zakona, ki navaja, da zoper odločbo in sklep agencije ni pritožbe. V tem primeru gre namreč za začasno odločbo, ki ima svojo posebnost, saj je namenjena takojšnjemu ukrepanju agencije za zaščito javnega interesa in stabilnosti trga, kar zahteva hitro izvajanje ukrepov.

Začasna odločba se izvrši takoj, ne glede na to, ali je bila že vročena stranki, zaradi nujnosti ukrepov v javnem interesu, kot to predvideva tretji odstavek 290. člena ZUP (»(3) Če gre za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlagati, pritožba pa ne zadrži izvršitve odločbe, se lahko ugotovi izvršljivost odločbe in določi način izvršbe v izreku odločbe, ki naj se izvrši.«). Kljub takojšnji izvršljivosti odločbe pa pravica do vložitve tožbe v upravnem sporu obstaja, o čemer bo stranka seznanjena v pravnem pouku, s čimer se zagotovi spoštovanje pravice do pravnega sredstva.

K 90. členu (monitoring delovanja trga)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 434. člen EZ-1. Monitoring delovanja trgov je prvi korak preverjanja, ali je v določenem segmentu trga električne energije in plina vzpostavljena učinkovita konkurenca. Namenjen je temu, da agencija na sistematični in na redni osnovi spremlja dogajanje v energetske sektorju, kar ji nato omogoča tudi bolj učinkovito in usmerjeno reagiranje na različne pojavne oblike škodljivih praks in drugih dejavnikov, ki zavirajo učinkovito delovanje konkurence in njen razvoj. Gre za nalogo, ki jo nacionalnemu energetske regulatorju nalagata Direktiva 2019/944/EU in Direktiva 2009/73/ES. Informacije, ki jih agencija zbere v okviru monitoringa, bodo podlaga za odločitev agencije o tem, katere upravne naloge (na primer izvedba postopka nadzora ali raziskava trga, sprejem ustreznih splošnih aktov itd.) bo izvedla v nadaljevanju. Prav tako bodo okrepljena informacijska pooblastila agencije olajšala delo drugih organov pri odkrivanju kršitev z njihovega delovnega področja (na primer Agencije za varstvo konkurence). Po drugi strani pa lahko v okviru monitoringa zbrane podatke (na primer primerjalnike cen) agencija uporabi tudi pri spodbujanju večje transparentnosti trga in ozaveščanju potrošnikov.

K 91. členu (zbiranje podatkov in register udeležencev na trgu)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 435. člen EZ-1. V členu so definirani podatki in njihovi zavezanci za poročanje, ki jih agencija zbira v okviru monitoringa trga. Osebe, ki so zavezane za posredovanje v tem členu določenih podatkov, so dolžne razkriti te podatke agenciji tudi, če gre za poslovno skrivnost. Seveda pa je agencija dolžna varovati zaupnost tako razkritih podatkov skladno z 91. členom tega zakona. Glede samega načina zbiranja podatkov se zakon v tem členu sklicuje na splošno pooblastilo agencije za zbiranje podatkov iz 57. členom tega zakona, pri čemer je v četrtem odstavku agenciji omogočeno, da prilagodi zahtevo za posredovanje podatkov tako, da uvede obveznost periodičnega poročanja in na informatiziran način, s čimer se poenostavi postopek zbiranja podatkov.

K 92. členu (obdelava in posredovanje podatkov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 436. člen EZ-1. Vsi podatki, ki so pridobljeni v skladu z določbami tega zakona, se smejo uporabljati zgolj za namene, določene s tem zakonom. V tem členu se določa tudi pogoje, pod katerimi lahko agencija javno objavi podatke in pogoje pod katerimi lahko razkrije ter posreduje podatke, s katerimi razpolaga, v okviru sodelovanja z drugimi organi. Podatki se v skladu s tem členom lahko razkrijejo upravnim organom, drugim državnim organom in nosilcem javnih pooblastil, vendar le, če je to potrebno za izvajanje njihovih z zakonom predpisanih pristojnosti. Pri tem lahko agencija razkrije podatke zgolj na podlagi obrazloženega pisnega zahtevka zgoraj navedenih organov, iz zahtevka pa mora biti jasno razviden namen, zaradi katerega se zahtevajo podatki. Podatki se razkrijejo tudi tujim pooblaščenim organom, Evropski komisiji in organom v drugih državah članicah Evropske unije.

K 93. členu (zaupnost podatkov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 437. člen EZ-1. Zaupni podatki so poslovne skrivnosti, osebni podatki in vsi drugi podatki, za katere je s predpisi določeno, da gre za tajne podatke. Zaupni podatki niso tisti podatki, ki so javno dostopni. Vsi uslužbenci agencije, kot tudi vse druge osebe, ki sodelujejo ali so sodelovale z agencijo pri izvajanju nalog po tem zakonu, morajo kot zaupne varovati vse podatke, s katerimi se seznanijo pri izvajanju nalog. Pri tem morajo vse našteje osebe varovati zaupne podatke v skladu z vsemi predpisi, ki določajo poseben režim varstva teh podatkov. Navedena obveznost velja tudi po prenehanju delovnega ali drugega razmerja.

K 94. členu (raziskava posameznih trgov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 438. člen EZ-1. Raziskava posameznih segmentov trga je sredstvo, s katerim lahko agencija pridobi poglobljene informacije o tem segmentu trga, da bi tako prepoznala ovire za učinkovito delovanje oziroma razvoj konkurence na tem trgu. Ker gre v primeru raziskave trga za enak postopek pridobivanja podatkov in dokumentov, kot ga agencija izvaja v primeru postopka inšpekcijskega nadzora, se tudi v tem postopku za pridobivanje podatkov in dokumentov, vključno s poslovnimi skrivnostmi in drugimi zaupnimi podatki, smiselno uporabljajo določbe 57., 90. in 91. člena tega zakona. Zato lahko agencija uporabi podatke, ki jih je pridobila v raziskavi tudi v postopkih nadzora oziroma ugotavljanja kršitev določb tega zakona.

K 95. členu (poročilo o raziskavi)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 439. člen EZ-1. Po izvedeni raziskavi trga agencija izdela poročilo o izsledkih raziskave, v katerem mora pojasniti tudi ukrepe in predloge za odpravo dejavnikov, za katere je bilo v raziskavi ugotovljeno, da omejujejo konkurenco na zadevnem trgu. Poročilo lahko tudi objavi, vendar brez podatkov, ki so poslovna skrivnost, in zaupnih podatkov.

K 96. členu (sodelovanje agencije pri preiskavah drugih organov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 440. člen EZ-1. Za bolj učinkovito izvajanje preiskav, ki jih izvaja organ, pristojen za konkurenco oziroma za regulacijo trga finančnih instrumentov, ali Komisija EU, lahko uradne osebe agencije na zaprosilo teh organov sodelujejo pri preiskavah.

K 97. členu (zagotavljanje konkurenčnosti veleprodajnega trga elektrike in plina)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 441. člen EZ-1. Predmet nadzora, ki ga izvaja agencija po tem zakonu zlasti nad reguliranimi energetskimi dejavnostmi se s tem členom širi tudi na tržni segment elektroenergetskega in plinskega sektorja. Agencija s tem prevzema tudi vlogo spremljanja konkurence na trgu, ki pa je vendarle omejen le na veleprodajno stopnjo trga z električnim plinom in plinom ter na izrekanje korektivnih ukrepov.

S tem členom se daje agenciji pooblastilo, da kot sektorski regulator trga, naloži podjetjem obvezno sprostitev ustreznih količin ponudbe in to količino ponudi zainteresiranim tržnim subjektom pod nediskriminatornimi pogoji. Gre za korektivni ukrep, ki je poznan v konkurenčnem pravu, in je usmerjen k odpravljanju negativnih učinkov obstoječe tržne strukture tam kjer je koncentriranost trga velika; s tem namenom, da se poveča možnost po nastanku novega tržnega subjekta oziroma krepitvi obstoječih tržnih subjektov in njihove tržne moči z namenom povečati konkurenco na trgu. Pomembno je, da se s tem zakonom navedeni korektivni ukrep izrecno ureja (pogoji in način njegove izvedbe), pristojnost za njegovo odrejanje pa se s tem zakonom daje agenciji kot sektorskemu regulatorju. Agencija samostojno odredi korektivni ukrep pri tem pa sodeluje z organom, pristojnim za varstvo konkurence, s katerim se predhodno posvetuje o izvedbi postopka.

K 98. členu (sprostitve obveznih količin električne energije ali plina)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 442. člen EZ-1. S tem členom se kot možen korektivni ukrep uzakonja program sprostitve električne energije ali plina. Gre za ukrep, ki ga v svoji praksi v konkurenčnih postopkih nadzora koncentracij med velikimi energetskimi podjetji upošteva tudi Komisija EU. Agencija lahko sprejme korektivni ukrep iz tega člena le pod pogojem, če v skladu z načelom sorazmernosti presodi, da se lahko glede na naravo, obseg in verjetnost uspešne in pravočasne izvedbe korektivnega ukrepa odpravi negativen učinek obstoječe tržne strukture na konkurenco. Osnovni cilj korektivnega ukrepa mora biti torej zagotovitev konkurenčne tržne strukture.

Ta izhodišča mora agencija zato upoštevati pri določitvi pogojev, pod katerimi je zavezanec dolžan izvesti program obvezne sprostitev električne energije oziroma plina.

Cilj programa sprostitev energije je doseči, da podjetje s prevladujočim položajem ponudi določeno količino energije iz lastnega portfelja svojim konkurentom na veleprodajni stopnji trga pod nediskriminatornimi pogoji. Do obvezne »sprostitev« energije pride na podlagi sklenitve dobavnih pogodb, ki se sklenejo v za to predvidenem postopku, ki ga vodi operater trga z električno energijo oziroma energetska borza, na kateri se trguje z električno energijo ali plinom. Poleg tega lahko program sprostitev plina preko avkcij organizira zavezanec, če tako odloči agencija. Program sprostitev obveznih količin energije se bo na ta način praviloma vodil več let, ki so potrebna za to, da se vzpostavi željena stopnja konkurence na veleprodajnem trgu. Trajanje programa mora biti torej dovolj dolgo, da se spremeni struktura na trgu, ki omogoča večjo konkurenčnost, pri čemer mora biti ta sprememba dovolj trdna, da se bo ohranila tudi po prenehanju programa.

Obvezne količine, na katere se ukrep nanaša morajo biti določene v takšnem obsegu, da bodo zadoščale za odpravo konkurenčnih pomislekov agencije. Odvisne bodo seveda od velikosti trga in števila konkurentov na njem. Seveda pa mora biti v postopku zagotovljeno, da bo cena energije, ki bo predmet obvezne sprostitev, takšna da bo kupcem te energije omogočeno učinkovito konkurirati s ceno, ki jo svojim strankam ponuja podjetje s prevladujočim položajem. Pravilom bo borzna cena ali avkcijska cena, primere mehanizem za alokacijo količin energije po programu. Poleg tega bo treba oblikovati produkte energije iz obveznega programa tako, da bo ponudba prilagojena različnim kategorijam ponudnikov na relevantnem trgu, kar pomeni, da bo treba pri oblikovanju produktov energije upoštevati tudi razumne zahteve zainteresiranih kupcev, da se struktura obveznih količin prilagodi njihovim potrebam oziroma potrebam njihovih odjemalcev.

Postopek prodaje obveznih količin ponudnikom ne sme nalagati nesorazmernih pogojev za udeležbo v postopku. Prav tako mora biti postopek zasnovan tako, da podjetje s prevladujočim položajem ne pridobi informacij o konkurentih, ki pomenijo njihovo poslovno skrivnost. Mehanizem plačila za nakup energije mora ustrezati običajni poslovni praksi pri primerljivih poslih.

Kadar bo zaradi omejenih prenosnih zmogljivosti nakup energije iz obveznega programa po drugi strani pogojen z zakupom prostih zmogljivosti na prenosnem sistemu, je v tem členu predvideno, da je podjetje s prevladujočim položajem odgovarjajoči del prenosnih zmogljivosti dolžno prenesti na systemskega operaterja.

K 99. členu (obvezna dodelitev pogodbenih pravic do uvoza plina)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 443. člen EZ-1. Obvezna dodelitev pogodbenih pravic je druga oblika korektivnega ukrepa po tem zakonu, katerega cilj je povečanje likvidnosti veleprodajnega trga, vendar pa se zaradi specifičnosti tega sektorja ta oblika ukrepa nanaša samo na plin. Od programa sprostitev obveznih količin energije se razlikuje po tem, da je v tem primeru podjetje s prevladujočim položajem dolžno prenesti pogodbene pravice do dobave uvoženega plina na svoje konkurente. S tem ukrepom se zagotovi, da konkurenčna podjetja s tem, ko prevzamejo pogodbene pravice do uvoza plina od podjetja s prevladujočim položajem, pridobijo neposreden pogodbeni dostop do proizvajalca plina oziroma veletrgovca, ki dobavlja plin v Slovenijo. Za razliko od programa sprostitev energije, ki se praviloma izvaja več let, je za obvezni prenos pogodbenih pravic značilno, da gre za enkratni ukrep. Prevladujoče podjetje s tem izgubi del svojega portfelja in ga na drugi strani trajno prevzame njegov konkurent.

Ker gre po naravi stvari za podoben ukrep, se zakon glede vsebinskih pogojev za izvedbo ukrepa sklicuje na določila, ki urejajo pogoje za izvedbo programa sprostitev obveznih količine energije.

K 100. členu (izdaja odločbe)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 444. člen EZ-1. V odločbi, s katero agencija odredi korektivni ukrep, določi rok za njeno izpolnitev ter določi obveznosti, s katerimi zagotovi izpolnjevanje korektivnega ukrepa in nadzor nad njim. Z naložitvijo obveznosti agencija zagotovi, da podjetja pravočasno in uspešno izpolnijo korektivni ukrep. Kadar bo v izreku odločbe določeno, da mora podjetje pridobiti soglasje agencije, ali da mora agencija opraviti kakšno drugo dejanje (npr. postavitev osebe, ki bo nadzirala prodajo sproščenih količin energije) ga bo agencija podala s pisnim sklepom. Zoper ta sklep ni sodnega varstva. Da bi se omogočilo agenciji, da je seznanjena z izvrševanjem

korektivnih ukrepov, lahko agencija z zahtevo za posredovanje podatkov od zavezanca zahteva poročilo o izpolnjevanju korektivnih ukrepov, ki so mu bili naloženi z odločbo.

K 101. členu (odprava in razveljavitev)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 445. člen EZ-1. Ker obstaja nevarnost, da se po izdaji odločbe, s katero je agencija odredila korektivni ukrep, spremenijo dejanske okoliščine, ki so narekovale izdajo odločbe, se s tem členom odstavku podeljuje agenciji pristojnost, da v teh primerih, izdano odločbo, po uradni dolžnosti, tudi odpravi oziroma razveljavi in izda novo odločbo.

K 102. členu (sodelovanje agencije z drugimi regulativnimi organi)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 446. člen EZ-1. Agencija je dolžna pred sprejetjem korektivnega ukrepa iz tega pododdelka omogočiti zainteresirani javnosti, da se seznanijo z nameranim ukrepom, vključno z vsemi pogoji njegove izvedbe, in razlogi zanj. Pravica sodelovanja javnosti pa se ne nanaša na zaupne podatke. Agencija se je dolžna argumentirano opredeliti do pripomb javnosti in to tudi javno objaviti.

K 103. členu (vpliv javnosti)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 447. člen EZ-1. Agencija je dolžna pred sprejetjem korektivnega ukrepa iz tega pododdelka omogočiti zainteresirani javnosti, da se seznanijo z nameranim ukrepom, vključno z vsemi pogoji njegove izvedbe, in razlogi zanj. Pravica sodelovanja javnosti pa se ne nanaša na zaupne podatke. Agencija se je dolžna argumentirano opredeliti do pripomb javnosti in to tudi javno objaviti.

K 104. členu (določitev entitet v izmenjavi podatkov)

Ta člen predloga zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 448. člen EZ-1.

Člen predpisuje uporabo standardiziranih identifikacijskih entitet s strani izvajalcev energetskih dejavnosti pri elektronski izmenjavi podatkov med udeleženci na trgu z električno energijo in zemeljskim plinom. Entitete lahko predstavljajo tako virtualne kot tudi fizične objekte, storitve in produkte. Na ta način dodeljeni identifikatorji nastopajo kot enolični kazalniki na podatke, ki se navezujejo na označeno entiteto in omogočajo hitro, kakovostno in avtomatsko izmenjavo podatkov med udeleženci. Za določitev entitet morajo izvajalci energetskih dejavnosti uporabiti odprte standarde, ki določajo ustrezne standardizirane sisteme identificiranja in obliko identifikatorjev. Cilj teh določil je zagotavljanje enoličnosti dodeljenih identifikatorjev na ravni Evropske unije ali širše.

K 105. členu (opredelitev obsega izmenjave podatkov in vlog ter odgovornost)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 449. člen EZ-1, z nekaj vsebinskimi posodobitvami. Člen predpisuje obveznost izvajalcev energetskih dejavnosti po izmenjavi podatkov v okviru opravljanja svoje dejavnosti z drugimi udeleženci na trgu električne energije in plina, ki te podatke potrebujejo za nemoteno poslovanje na trgu. Pri izmenjavi podatkov je predpisana uporaba razpoložljivih odprtih standardov in ustrezna dokumentiranost podatkov. S predlaganim novim prvim odstavkom se doda opredelitev konteksta – obseg podatkov. Z dopolnitvijo drugega odstavka (prej prvi odstavek 449. člena EZ-1) se podore implementacija izvedbenih aktov EK, ki do v pripravi (»EG1 Proposed Implementing Act on general interoperability requirements and procedures for access to data.« in »EG1 Proposed Implementing Act on interoperability requirements and non-discriminatory and transparent procedures for access to metering and consumption data.«). Dosedanji četrti odstavek se črta, saj je ta določba je smiselno sedaj vsebovana v ostalih določbah.

K 106. členu (dolžnosti izvajalcev energetskih dejavnosti)

Ta člen predloga zakona v osnovi ohranja enako ureditev, kot jo določa 450. člen EZ-1, le da jo nekoliko posodobi in dopolni, s čimer se zagotovi ustrezno raven transparentnosti pri izmenjavi in dostopu do podatkov, kar je tudi v skladu s cilji izvedbenih aktov EK. Zavezanca za izmenjavo podatkov so izvajalci energetskih dejavnosti, na katere ne nanaša ta pododdelek, zato je v celem členu pojem »zavezanca za izmenjavo podatkov« nadomeščen s pojmom »izvajalci energetskih dejavnosti«, tako da je terminološko usklajeno z drugimi členi iz tega pododdelka. Člen opredeljuje odgovornost zavezancev za izmenjavo podatkov glede pravilnosti in pravočasnosti podatkov, zahtevo po ustrezni hrambi, varnosti in kakovosti

podatkov. Predpisana je določitev odgovornih oseb ter ustreznih postopkov in ukrepov za zagotovitev učinkovite izmenjave podatkov s strani zavezancev

K 107. členu (opredelitev energetske infrastrukture)

Ta člen opredeljuje objekte, naprave in omrežja, ki sestavljajo energetska infrastrukturo. V členu navedena opredelitev infrastrukture je v bistvenih sestavinah enaka, kot je bila v dosedanjem Energetskem zakonu. Treba je opozoriti, da je opredelitev infrastrukture širša, kot je opredelitev gospodarske javne infrastrukture v 11. točki prvega odstavka 3. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE), saj vključuje tudi objekte in naprave, potrebne za izvajanje dejavnosti, ki ni gospodarska javna služba (=proizvodnja električne energije, v določenem obsegu proizvodnja toplote, obratovanje sistema za utekočinjen zemeljski plin, obratovanje sistema za skladišče plina).

Stvarne in druge pravice na nepremičninah, ki so potrebne za gradnjo, rekonstrukcijo, obratovanje, nadzor in vzdrževanje objektov, naprav in omrežij morajo v pravnem smislu biti povezane z infrastrukturo. Zato predlog zakona določa, da se določbe o infrastrukturi uporabljajo tudi za te pravice. Ta določba je potrebna zaradi tesne povezanosti infrastrukture z zemljiščem, v oziroma na katerem stoji. V stvarnopravnem smislu so infrastruktura zgolj naprave za izvajanje služnosti ali drugih stvarnih pravic na zemljiščih, v oziroma na katerih so. Omenjena določba je vključena v zakon tudi z namenom, da bi ta zemljišča oziroma z njimi zvezane stvarne pravice imele enak pravni položaj glede izvršbe in stečaja, kot to velja za infrastrukturne naprave.

Zakon določa omejitve glede možnosti poseganja z izvršbo na infrastrukturo in določa poseben pravni položaj infrastrukture v stečaju. Ni sprejemljivo, da zemljišča oziroma stvarne pravice na njem (lastninska pravica, stavbna pravica, služnost v javno korist), ki so potrebne za gradnjo, rekonstrukcijo, obratovanje, nadzor in vzdrževanje objektov, naprav in omrežij infrastrukture ne bi tudi bile v pravnem smislu sestavni del infrastrukture.

Stvarne in druge pravice na nepremičninah, ki so potrebne za gradnjo, rekonstrukcijo, obratovanje, nadzor in vzdrževanje objektov, naprav in omrežij morajo biti sestavni del infrastrukture tudi zaradi tega, da se zagotovi, da v primeru prenosa izvajanja dejavnosti operaterja ustreznega sistema iz kateregakoli razloga (kot npr. odvzem koncesije, potek koncesije, izvršba, stečaj) lahko le te preidejo na novega izvajalca dejavnosti - operaterja posameznega sistema. V kolikor le te niso sestavni del infrastrukture, jih bo moral novi operater na novo pridobivati oz. odkupiti od dosedanjega izvajalca, kar pa bi se v končni posledici odrazilo na višini omrežnine (cene). Infrastruktura brez ustreznih pravic graditi oz. obratovati predstavlja zgolj niz strojnih oz. tehničnih naprav, ki v obratovalnem smislu nima svoje ekonomske vrednosti. Ekonomsko vrednost tej infrastrukturi zagotavljajo prav ustrezne pravice graditi.

S tretjim odstavkom se določa, katera infrastruktura je energetska gospodarska javna infrastruktura po zakonu, ki ureja področje graditve objektov (GZ). To je potrebno zaradi inštituta uveljavljanja določenih izjem oziroma olajšav pri dovoljevanju (pridobitvi gradbenega dovoljenja) za infrastrukturne energetske objekte. Po GZ je objekt gospodarske javne infrastrukture tisti gradbeni inženirski objekt, ki tvori omrežje, ki služi določeni vrsti gospodarske javne službe državnega ali lokalnega pomena ali tvori omrežje, ki je v javno korist. GZ v postopku izdaje gradbenega dovoljenja za tovrstne objekte predvideva določene izjeme oziroma olajšave kot je npr. dokazovanje pravice graditi. Ker se pri izdaji gradbenih dovoljenj zaradi široke definicije gospodarske javne infrastrukture v GZ pojavljajo dvomi glede tolmačenja, kateri objekti, ki so z energetskega zakonom sicer opredeljeni kot infrastruktura, štejejo za gospodarsko javno infrastrukturo po GZ, je to v tem členu jasneje opredeljeno in bo omogočilo nedvoumno uporabo opisanih olajšav oziroma izjem po GZ.

K 108. členu (gradnja in vzdrževanje)

Ta člen zavezuje, da se mora infrastruktura načrtovati in graditi zanesljivo in visoko energetska, in sicer na način, da ustreza zadnjemu stanju tehnike ter je ekonomsko učinkovita, vzdrževati pa na način, ki zagotavlja optimalno tehnično delovanje in je ekonomsko učinkovit. Zadnje stanje tehnike pomeni veljavne standarde, kjer so poleg najnaprednejših uporabljene tudi uveljavljene rešitve, z upoštevanjem njihove ekonomske učinkovitosti. Za tekoče in investicijsko vzdrževanje ter ustrezno škodno zavarovanje dolžan lastnik infrastrukture. V primeru izvajanja del na objektu ali območju kulturne

dediščine se dela, z namenom ohranitve kulturne dediščine, izvajajo v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine.

Od lastnika infrastrukture, za katerega predvidevamo, da je izvajalec energetske dejavnosti, torej pravna oseba in razpolaga z delavci ustrezne stroke, njegova dejavnost pa se izvaja kot gospodarska javna služba, se pričakuje višja dolžnost ravnanja, in sicer s skrbnostjo kot dobrega gospodarstvenika.

S tem členom je določeno tudi pooblastilo vladi, da z uredbo naloži vrste vzdrževalnih del v javno korist, skladni z določbami zakona, ki ureja področje graditve objektov.

Področni predpisi, ki urejajo posameznega upravnega vprašanja določajo, kdo je aktivno legitimiran za podajo predloga za uvedbo upravnega postopka v katerem se pridobi dovoljenje za določeno ravnanje. Pogosto področni predpisi določajo kot edino aktivno legitimirano osebo lastnika nepremičnine. To pa pomeni, da služnostni upravičenec oziroma lastnik ali upravljavec energetske infrastrukture ne more predlagati uvedbe postopka v katerem bi pridobil upravno dovoljenje za izvedbo posega s katerim vzdržuje infrastrukturo oziroma zagotavlja njeno varno in zanesljivo delovanje, zato je dodan nov, peti odstavek. Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 - ZNOrg, 16/19 - ZNP-1, 22/19, 67/19, 200/20 - ZOOMTVI, 94/22 - odl. US, 94/22 - odl. US, 5/23) v 248. členu določa, da je zgolj skrbnik lahko poda predlog za izdajo odločbe na CSD, s katerim se sme odtujiti ali obremeniti varovančove nepremičnine. Gre za to, da je skrbnik lahko pasiven v postopku omejitve lastninske pravice/odprodaje in podpiše pogodbo, ne izpelje pa postopka pred CSD-jem. Zakon o finančni upravi (Uradni list RS, št. 25/14, 39/22, 14/23, 50/23 - skl. US) v 51. členu določa, da zgolj fizična oseba, ki v RS nima niti začasnega prebivališča, in je lastnik nepremičnega premoženja, mora finančnemu uradu pred prvim prejemom obdavčljivega dohodka oziroma pred prvo pridobitvijo lastništva obdavčljivega nepremičnega premoženja predložiti prijavo za vpis v davčni register. Gre za to, da bi se v tem primeru za tako osebo lahko najemodajalec iz 114. člena ZOEE pridobil davčno številko, s katero se nato lahko izpelje postopek prodaje nepremičnine. Ker tudi Zavod za Gozdove zavrača izdajo odločb najemodajalcem iz 114. člena ZOEE, ki so upravljavci energetske infrastrukture, za sečnjo gozda, ker niso lastniki gozda, zato je predlagano, da je najemodajalec iz 114. člena ZOEE tudi v teh postopkih lahko stranka v postopku.

K 109. členu (izvajanje del na energetske gospodarske javni infrastrukturi v primeru izrednih dogodkov)

Zaradi izvajanja nujnih in hitro potrebnih del pri nesreči, poškodbi ali drugem podobnem dogodku je treba zagotoviti hiter dostop do infrastrukture. Če obstoječe služnosti ne omogočajo potrebnega dostopa, mora lastnik ali posestnik nepremičnine, preko katere je potreben nujen začasen dostop do infrastrukture oziroma na kateri se nahaja infrastruktura, proti pravični odškodnini dovoliti tak začasni dostop. Pravična odškodnina se lastniku zemljišča nameni tudi zato, ker mu je onemogočeno gibanje po njegovi nepremičnini zaradi začasne omejitve lastninske pravice zaradi izvajanja del na infrastrukturi. Treba je poudariti, da ne gre za služnost v javno korist, saj gre za nujen začasni dostop, torej za uporabo infrastrukture za potrebe zavarovanja, vzdrževanja, nadzora ali zagotovitve obratovanja infrastrukture. Do omenjenega problema, in sicer omejitve dostopa do infrastrukture s strani lastnikov ali posestnikov v praksi pogosto prihaja. Novost v primerjavi s prejšnjo ureditvijo je, da se vzdrževalna dela v javno korist lahko izvedejo z izvedbo vseh del, kot jih določa uredba, ki ureja vzdrževalna dela v javno korist na področju energetike, izjemoma pa se pri vzdrževalnih delih v javno korist lahko uporabi tudi drugačna tehnična rešitev kot je bila uporabljena pri gradnji prvotne infrastrukture, tudi če taka rešitev sega izven obstoječih gabaritov naprav in objektov energetske infrastrukture. Izbrana rešitev ne sme segati izven obstoječih gabaritov naprav in objektov energetske GJI več, kot je potrebno, zato npr. stebri skladno z določbo ne bodo smeli biti višji, kot je potrebno da se zagotovi nemotena, varna ter zanesljiva oskrba. Varnost se v primeru križanja energetske GJI z drugo infrastrukturo ali javnimi površinami zagotavlja s tehničnimi ukrepi, kot so varnostna razdalja, minimalni odmik ipd. Nujno potreben začasni dostop je treba zagotoviti hitro, saj gre praviloma za vzdrževalna dela ali nadzor omrežja, ki zahteva takojšen dostop do omrežja, zato je potrebno predvideti ureditev, kjer v primeru nasprotovanja lastnika inšpektor z odločbo, zoper katero po določbah Zakona o inšpekcijskem nadzoru pritožba ne zadrži izvršitve. Zato tudi ni sprejemljivo, da bi o tem začasnem dostopu operater sklepal z lastnikom pogodbo. Seveda lahko lastnik sporazumno dovoli dostop, če pa nasprotuje, pa ni mogoče začeti o tem pogajanja, pač pa mora o začasnem dostopu takoj odločiti inšpektor. Nujno potreben začasni dostop je treba izvesti na način, ki čim manj obremenjuje lastnika nepremičnine in povzroča najmanjšo škodo. V primeru, če ne pride do

sporazuma o odškodnini za začasni dostop do infrastrukture med lastnikom ali posestnikom nepremičnine ter investitorjem, odškodnino določi pooblaščen ocenjevalec vrednosti nepremičnin. Da bo investitor lahko plačal odškodnino je v členu predvideno, da mu Finančna uprava za ta namen posreduje podatek o davčni številki in transakcijskem računu lastnika oziroma posestnika nepremičnine.

K 110. členu (smernice pri poseganju v prostor)

Ta člen ohranja v osnovi podobno ureditev kot jo določa 465. člen EZ-1. Črtana je obveza operaterjev prenosnih sistemov zemeljskega plina in elektrooperaterjev, da se ministrstvo obvešča o projektnih pogojih, če so tu določeni za objekte s proključno močjo, večjo od 10 MW ali letno porabi zemeljskega plina večjo od 5 milijonov Sm³ (tretji odstavek 465. člena EZ-1 je črtan).

Ta člen določa vlogo operaterjev prenosnih sistemov zemeljskega plina in elektrooperaterjev v postopkih prostorskega načrtovanja in graditve objektov. Operaterji prenosnih sistemov zemeljskega plina in elektrooperater sodelujejo z ministrstvom, pristojnim za energijo pri pripravi smernic in mnenj k načrtovanim prostorskim ureditvam in določajo projektne pogoje za pridobitev gradbenega dovoljenja, v kolikor so zanje zaproseni in izdajajo mnenja za načrtovane posege v območje varovalnih pasov prenosnih in distribucijskih omrežij.

K 111. členu (javno pooblastilo za izdajanje smernic in mnenj pri poseganju v prostor)

Ta člen ohranja v osnovi podobno ureditev kot jo določa 467. člen EZ-1. Člen ureja pooblastilo lokalne skupnosti, da distributerju, ki opravlja lokalno gospodarsko javno službo na področju distribucije plina, toplote in drugih energetskega plinov, omogoči sodelovanje in vplivanje v postopkih priprave prostorskih aktov ter pri posegih v prostor. Skladno s tem členom lahko lokalna skupnost z odlokom podeli javno pooblastilo distributerju, ki opravlja lokalno gospodarsko javno službo na področju distribucije plina, toplote in drugih energetskega plinov, da:

- daje v postopku priprave prostorskih aktov smernice in mnenja na načrtovane prostorske ureditve skladno s predpisi o urejanju prostora in s tem zakonom,
- če je zanje zaprosen, določa projektne in druge pogoje pred začetkom izdelave projektne dokumentacije za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja in daje mnenja za načrtovane posege v območje varovalnih pasov omrežij, skladno z zakonom, ki ureja graditev objektov, in tem zakonom.

V postopkih priprave državnih prostorskih aktov zastopa interese distributerja, ki opravlja lokalno gospodarsko javno službo na področju distribucije plina, toplote in drugih energetskega plinov, lokalna skupnost, ki je lokalni nosilec urejanja prostora na območju, ki je zajeto v državnem prostorskem aktu.

Ta člen torej omogoča distributerju, da sodeluje v procesih oblikovanja prostorskih ureditev in ima vpliv na načrtovane prostorske spremembe, ter tudi da izrazi svoje poglede glede gradbenih projektov in posegov na območju svojih omrežij. To prispeva k usklajenemu razvoju prostora in energetske infrastrukture ter omogoča distributerju, da upošteva svoje potrebe in zahteve glede distribucije plina, toplote in drugih energetskega plinov v določenem geografskem območju.

K 112. členu (varovalni pas sistemov električne energije)

Ta člen ohranja v osnovi podobno ureditev kot jo določa 468. člen EZ-1. Ta člen ureja varovalne pasove za sisteme električne energije. Na novo je bil dodan tretji odstavek, ki dopušča odstop oziroma širjenje varovalnega pasu. Takšna širitev je dopustna na geografsko neugodnih območjih (npr. hrib), kjer z zakonom širina varovalnega pasu ne zagotavlja ustrezne varnostne razdalje od energetskega voda. Takšni primeri so območja, kjer npr. energetski vod poteka prečno po pobočju hriba. V takem primeru obstaja potreba po širšem varovalnem pasu po pobočju nad energetskim vodom zaradi npr. preprečitve padca dreves na energetski vod. Širina varovalnega pasu se v takem primeru izračuna s pomočjo standardov, ki urejajo varnostne odmike. Pogoje, pod katerimi se smejo graditi drugi objekti in naprave ter izvajati dela na območju varovalnih pasov sistemov elektrike, predpiše minister. Pogoji, ki jih predpiše minister morajo biti takšni, da novo zgrajeni objekti ali naprave oziroma dela v varovalnem pasu ne ogrožajo varnega in zanesljivega delovanja daljnovoda ter takšni, da ne ogrožajo morebitnih drugih objektov v varovalnem pasu.

K 113. členu (varovalni in varnostni pas sistemov plina)

Ta člen ohranja enako ureditev kot jo določa 469. člen EZ-1. S tem členom se urejajo varovalni pasovi prenosnih sistemov zemeljskega plina in distribucijskih sistemov zemeljskega plina. Prav tako se ureja tudi režim gradnje drugih objektov, naprav in napeljav ter izvajanje del v varovalnih pasovih. Določen je tudi varnostni pas prenosnega sistema zemeljskega plina, v katerem se ne smejo graditi drugi objekti, naprave in napeljave ter izvajati dela, razen če je to nujno potrebno za gradnjo, obratovanje, nadzor in/ali vzdrževanje drugih infrastrukturnih objektov, oziroma če investitor oziroma izvajalec del pridobi vnaprejšnje soglasje operaterja tega prenosnega sistema.

Operater prenosnega sistema mora pred izdajo soglasja za poseg v varovalni pas prenosnega sistema zemeljskega plina ugotoviti ali bo po izdaji soglasja za poseg v varovalni pas oz. po dokončani gradnji v varovalnem pasu raven tveganja za ljudi in objekte, še sprejemljiva oz. dopustna. Pogoji za posege v varovalnem pasu so določeni s predpisom iz šestega odstavka tega člena.

K 114. členu (evidentiranje infrastrukture za distribucijo električne energije, plina, toplote in drugih energetskega plinov)

Ta člen ohranja v osnovi podobno ureditev kot jo določa 470. člen EZ-1. Dodano je evidentiranje infrastrukture za distribucijo električne energije. Dodano je tudi, da operaterji elektroenergetskih vodov nazivne napetosti 110 kV in več zagotavljajo tudi evidenco varovalnih pasov in dostopnih poti ter da so v zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture vključeni tudi prostorski podatki o varovalnem pasu te infrastrukture.

K 115. členu (donosnost pri investicijskih projektih)

Energetski sistem v Republiki Sloveniji se je znašel pred velikimi izzivi, kjer bo treba izvesti spremembe, saj mora biti razvoj usmerjen v izgradnjo novih proizvodnih kapacitet električne energije iz obnovljivih virov in večji prilagodljivosti omrežja na spremenljive razmere in novosti, ki prihajajo kot so razpršena fotovoltaika, toplotne črpalke, polnilnice za avtomobile, hranilniki energije in podobno. Za nemoten prehod v zeleno prihodnost na energetske področju, so potrebne investicije v nove proizvodne vire in v distribucijsko infrastrukturo. Ker so te investicije nujno potrebne in bodo bistveno prispevale k trajnostnemu razvoju družbe, blaginji in kakovosti življenja ljudi, ugotovljane njihove učinkovitosti ne sledi v celoti tržnim principom in tržni donosnosti le te, temveč je potrebno uporabiti ekonomska, razvojna in finančna merila, ki so podrobneje opredeljena v Uredbi o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16), s ciljem, da so investicije v zeleno proizvodno in distribucijsko energetske infrastrukturo upravičene. Ker gre za investicijske projekte, ki bodo ključno prispevali k trajnostnemu razvoju družbe, dolgoročni blaginji in kakovosti življenja državljanov Republike Slovenije, zakon omiljuje pogoje za izvedbo teh investicij oz. doseganje zahtevanih stopenj donosnosti. Ključnega pomena je prevlada podnebnih in energetske ciljev in celovit trajnostni prehod v zeleno prihodnost v skladu s sprejetimi strategijami na ravni EU nad tržnim vrednotenjem investicijskih projektov zaradi velikega strateškega pomena zelenega prehoda, pozitivnih eksternalij (izogib plačilu denarne kazni RS zaradi nedoseganja ciljev OVE), bolj zanesljive oskrbe z energijo ter posledično manjše energetske uvozne odvisnosti.

Nujnost čim hitrejše izvedbe novih investicijskih projektov v energetske infrastrukturo je potrebno obravnavati tudi v luči nedoseganja podnebnih ciljev Republike Slovenije, predvsem na področju deleža proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, zaradi česar Republika Slovenija že plačuje visoke kazni. Potencialne denarne kazni na ravni države predstavljajo dodatni strošek, ki se mu lahko izognemo, če izvedemo investicijske projekte v zeleno proizvodno in distribucijsko energetske infrastrukturo. Poleg tega se bo brez izdatnih novih investicij z leti večala tudi uvozna energetska odvisnost RS, zato so novi proizvodni objekti na obnovljive vire ter shranjevalniki energije in viri fleksibilnosti nujno potrebni tudi iz vidika zanesljivosti oskrbe in zagotavljanja oskrbe tako gospodinjskih kot tudi poslovnih odjemalcev.

K 116. členu (javna korist, razlastitev in omejitev lastninske pravice)

Ta člen ohranja v osnovi podobno ureditev kot jo določa 472. člen EZ-1, pri čemer je prvi odstavek dopolnjen z navedbo, da se tudi stavbne pravice za namen gradnje ali prevzem objektov elektroenergetske infrastrukture, ustanavlja v javno korist. Gre za sistemsko dopolnitev člena z namenom odprave nejasnosti, saj je možnost ustanovitve stavbne pravice v javno korist sicer določena že v obstoječem drugem odstavku 475. in 477. čl. EZ-1. Stavbne pravice se v praksi niso pogosto

ustanavljalne, saj je bilo njihovo trajanje z zakonom omejene na 99 let, kar pa za infrastrukturne objekte (ki služijo trajni in neprekinjeni oskrbi prebivalstva) ni primerno. Z zadnjo novelo Stvarnopravnega zakonika (drugi odstavek 256. čl. SPZ), se je omogočilo tudi ustanavljanje stavbnih pravic za nedoločen čas, kar v primeru energetske infrastrukture pomeni za čas obratovanja infrastrukture, s tem pa se povečuje tudi možnost ustanavljanja stavbnih pravic v praksi in je potrebno to področje ustrezno normativno urediti. S predlagano spremembo bo jasno zapisano, da je tudi dostop do objektov energetske infrastrukture, ki so naštetih v prvem odstavku tega člena, v javno korist in je tudi za ta namen možno omejiti lastninsko pravico s služnostjo ali stavbno pravico.

K 117. členu (posebne določbe o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice v javno korist)

Člen določa posebne določbe o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice v javno korist. Omenjenega področja ne ureja bistveno drugače, kot je to urejeno do sedaj. Namen omenjene ureditve je v tem, da s predlagano rešitvijo investitorjem v določeno energetske infrastrukture, omogočimo skrajšanje potrebnega časa za izvedbo oziroma sprožitve postopkov razlastitev.

Razlastitveni upravičenec po tem členu je investitor v energetske infrastrukture iz prvega odstavka 117. člena, ki je namenjena za:

- prenos in distribucijo elektrike, plina, distribucijo toplote in oskrbo z drugimi energetskimi plini ali
- proizvodnjo elektrike, priključek do objektov za proizvodnjo in shranjevanje električne energije z inštalirano močjo, večjo od 10 MW.

Do sedaj uveljavljeni postopki so v praksi delovali in jih zato želimo z omenjenim členom ohraniti tudi v bodoče.

Določba, da je investitor tudi razlastitveni upravičenec, je glede na potrebo po hitrem in učinkovitem izvajanju gradnje infrastrukture bistvena. To ne velja le za pridobitev služnost v javno korist, kjer je že po splošnih predpisih razlastitveni upravičenec izvajalec javne službe, pač pa tudi za odvzem lastninske pravice. Nesmiselno je, da se najprej izvede razlastitev v korist upravičenca države ali občine, nato pa jo mora ta še prenesti na investitorja. Upoštevati je treba, da prenosna energetska infrastruktura glede na direktivi EU ne sme biti v lasti države ali katerekoli druge osebe, ampak mora biti v lasti operaterja, smiselno pa je to tudi za distribucijsko infrastrukturo. Isto velja tudi za druge stvarne pravice, ki so potrebne za gradnjo, obratovanje in vzdrževanje infrastrukture. Ni mogoče upoštevati pripombe, da Zakon o urejanju prostora ne predvideva, da bi poseben zakon lahko določil druge razlastitvene upravičence, saj specialni zakon lahko katerokoli vprašanje zakonskega urejanja uredi posebej, ne da bi bilo to posebej predvideno v splošnem zakonu. Te pravice ima razlaščenec seveda tudi v razmerju do investitorja. Posebej pa je treba poudariti, da je poenostavljena ureditev nujnega postopka izjemno pomembna za učinkovito gradnjo infrastrukture. Nujnost postopka je v ZUreP-3 določena kot izjema, za katero je treba izkazovati posebne okoliščine prav konkretnega primera, ki se razlikuje od sicer splošnega javnega interesa za hitro in učinkovito gradnjo infrastrukture. To je v večini primerov težko ali nemogoče, saj je učinkovita gradnja infrastrukture potreba v vseh primerih, ne da bi obstajale še posebne okoliščine za posamezen primer razlastitve. Skladno z že sedaj uveljavljeno ureditvijo zato predlog zakona ohranja nujnost postopka v vsakem primeru, ko je investitor pripravljen položiti celoten znesek ocenjene odškodnine in še dodatnih 50% za varščino za škodo.

Objekti energetske infrastrukture se umeščajo v prostor na podlagi ustreznih prostorskih načrtov. Zemljišča, ki so potrebna za gradnjo, se pridobivajo po sprejemu teh prostorskih načrtov in je zato nerelevantno dejstvo ali država ali lokalna skupnost razpolaga z nadomestno nepremičnino, kajti le ta ne more služiti za namen gradnje po prostorskem načrtu, ki je ne zajema. Opozoriti je tudi, da so to običajno linijski objekti, ki jih ni mogoče – dopustno prosto spreminjati, prilagajati glede na to kje ima država ali lokalna skupnost nadomestna zemljišča.

Linijski objekt, ki bi se naj zgradil preko predmetnega zemljišča, je potrebno zgraditi v optimalnem roku, v nasprotnem primeru lahko pride do situacije, da pride do večletnih zamud iz razloga, ker samo ena stranka na celotni trasi nasprotuje gradnji in uporablja vsa pravna sredstva za namene zadrževanja gradnje, kar postavlja investitorja gradnje v popolnoma neenakopraven položaj proti lastniku zemljišča, investitorju pa to povzroči nesorazmerno velike stroške, ki jih posledično morajo plačati vsi uporabniki kasneje zgrajenega linijskega objekta.

Določbe so dopolnjene z navedbo stavbne pravice.

Neodplačnost stvarnih pravic se ne nanaša le na primere, ko je služnost ustanovljena ex lege-po samem zakonu, temveč v vseh primerih, ko je lastnik država (z izjemo vodnih zemljišč) ali lokalna skupnost. Subjekti, ki upravljajo z nepremičnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti so z namenom obida določbe o neodplačni omejitvi lastninske pravice, napačno razlagale obstoječo določbo 474. čl. EZ-1 na način, da velja le za služnosti, ne pa za stavbne pravice. Iz tega razloga določeni upravljavci niso želeli sklepati neodplačnih služnostnih pogodb, temveč so vztrajali pri ustanavljanju stavbnih pravic, ki so po njihovem mnenju odplačne, s čimer se je v celoti izničil namen določbe EZ-1. Iz obstoječe določbe drugega odstavka 475. člena EZ-1 je sicer razvidno, da se tudi stavbne pravice ustanavljajo v javno korist. Glede na dejstvo, da je bil namen zakonodajalca omogočiti neodplačno omejitev lastninske pravice na nepremičninah v lasti države in samoupravnih lokalnih skupnosti za potrebe energetske infrastrukture, zlasti z namenom, da se ne zvišujejo stroški iz omrežnine (glej obrazložitev Predloga EZ-1 EVA 2013-2430-0074), se z dopolnitvijo določbe in z namenom odprave napačne razlage opredeljuje, da neodplačnost velja tudi za ustanavljanje stavbnih pravic. Namen (ratio legis) zakonodajalca pri sprejemu določbe EZ-1 je bil namreč evidentno v tem, da se na nepremičninah v lasti države ali lokalne skupnosti nadomestilo za služnost/stavbno pravico za potrebe gradnje in obratovanja energetske infrastrukture ne plačuje, saj bi to povzročilo povišanje stroškov omrežnine za uporabnike, kar bi lahko vodilo v energetske revščino.

Subjekti, ki upravljajo z nepremičnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti so obstoječo določbo o neodplačni omejitvi lastninske pravice obšla tudi z zahtevami po plačilu stroškov pregleda oz. uskladitve pogodbe o ustanovitvi služnosti ali stavbne pravice, kot izhajajo iz njihovih internih cenikov. Gre za sporno prakso s katero so upravljavci nepremičnin v lasti RS ali lokalnih skupnosti neodplačno omejitev lastninske pravice v praksi dejansko transformirali v odplačno, pri čemer so stroški uskladitve pogodbe s strani upravljavcev nepremičnin v lasti države ali lokalnih skupnosti pogosto večkratno preseglji morebitni znesek nadomestila, ki bi jim sicer pripadal v primeru odplačne omejitve lastninske pravice. Glede na dejstvo, da se služnosti in stavbne pravice sklepajo z uporabo tipskih pogodb, ki jih že v fazi ponudbe za omejitev lastninske pravice pripravijo investitorji (torej elektro distribucijska podjetja), ni nobenega upravičenega razloga za zaračunavanje dodatnih stroškov, še posebej ne takšnih, ki bi celo preseglja morebitno nadomestilo za omejitev lastninske pravice.

Pravilo iz enajstega odstavka tega člena, da vknjižena pravica prepovedi odtujitve in obremenitve ni ovira za dovolitev vpisa prenosa oziroma omejitve lastninske pravice v javno korist, se nanaša na stranke iz pogodbe o pridobitvi lastninske pravice (prvi odstavek tega člena) oz. stranke iz pogodbe o ustanovitvi stavbne pravice ali služnosti (tretji odstavek tega člena). To pravilo velja torej le v primeru pravnoposlovne pridobitve oziroma omejitve lastninske pravice, pri čemer vknjižena pravica prepovedi odtujitve in obremenitve ni ovira pri pravnoposlovni pridobitvi, če imetnik te pravice s tem soglašja in je njegov podpis overjen (tretji odstavek 47. člena ZZK-1).

Določba je glede na obstoječo spremenjena tudi v tem, da se črtajo navedbe določb področnih zakonov, saj je to nomotehnično neustrezno in v primeru spremembe (npr. preštevilčenja) posameznega področnega zakona, vnaša medsebojno neskladje med tem zakonom in področnimi zakoni oz. potrebo po noveliranju zakona zaradi uskladitve.

K 118. členu (posebne določbe o omejitvi lastninske pravice v primeru solastnine)

Ta člen posebej ureja pridobitev služnostne pravice na nepremičninah, ki so v lasti več oseb. Posebnost pojavnih oblik solastnine na nepremičninah v Sloveniji je pojav solastninskih skupnosti, ki imajo neobičajno veliko število solastnikov z razmeroma majhnimi solastninskimi deleži. Takšno stanje zelo otežuje upravljanje s stvarjo, sploh če je treba glede posameznega posla doseči soglasje. Veliko število solastnikov na nepremičnini, na kateri je načrtovana gradnja omrežja javne infrastrukture, močno otežuje in podaljšuje čas trajanja pridobitve služnosti v javno korist. Ob tem je treba upoštevati še nadaljnjo posebnost, da gre večinoma za linijska omrežja, kjer mora nosilec javnega interesa pridobiti služnost na večjem številu nepremičnin kot celoti. Nezmožnost ali zamuda pridobitve služnosti na vmesni nepremičnini lahko zavira gradnjo tudi na nepremičninah, kjer je bila služnost že pridobljena. Predlog za vpis služnosti v javno korist v zemljiško knjigo izpolnjuje pogoje vpisa šele potem, ko je doseženo soglasje vseh solastnikov (bodisi dano kot samostojna izjava volje posameznega solastnika v pogodbi ali pa to izjavo volje nadomešča odločba, izdana v postopku prisilne ustanovitve služnosti v

javno korist). Predlog za vknjižbo služnosti na podlagi pravnega posla solastnikov se lahko vloži šele potem, ko so zbrana soglasja vseh solastnikov, vknjižba pa je dovoljena proti osebi, v korist katere je vknjižena solastnina, če je ta oseba izstavila zemljiškoknjižno dovolilo, na podlagi katerega se z zemljiškoknjižnim predlogom zahteva vpis (prvi odstavek 150. člena ZZK-1). Če je v času zbiranja vseh soglasij in zagotavljanja celovitega zemljiškoknjižnega dovolila prišlo do kakršenkoli spremembe osebe, ki je kot solastnik vpisana v zemljiško knjigo (odsvojitve nepremičnine, prisilna prodaja nepremičnine, dednopravni postopki,...), potem je treba pridobiti dodatno (novo) zemljiškoknjižno dovolilo od solastnika, ki je na dan vložitve predloga vpisan v zemljiško knjigo, kar pa je pri velikem številu solastnikov težko doseči.

Prvi odstavek v primeru solastnine določa izjemo glede obvezne predhodne ponudbe za sklenitev služnostne pogodbe, saj se v praksi izkazuje, da pri velikem številu solastnikov pogodbeno ni možno ustanoviti služnosti v javno korist (pokojni lastniki, lastniki živeči v tujini, neznani lastniki,...). Z vidika posega v lastninsko pravico poskus sporazumne ustanovitve omejitve lastninske pravice ni nujna predpostavka, ki bi morala biti izpolnjena, da prisilna omejitev lastninske pravice pomeni ustavno skladen poseg v lastninsko pravico. V okviru 69. člena URS je pravno dopustna vsaka ureditev prisilne omejitve lastninske pravice z vzpostavitvijo izvedene stvarne pravice, če gre za zagotavljanje javnega interesa proti plačilu primerne nadomestila (odškodnine) in po postopku, ki ga določi zakon. Glede izvedbe postopka URS pušča široko možnost zakonodajnega urejanja. Tudi ureditev, ki dopušča začetek postopka omejitve lastninske pravice, ne da bi bila pred tem ponujena sklenitev pogodbe, je znotraj tega okvira.

V drugem odstavku je predvidena nova vrsta zaznambe (zaznamba ustanovitve služnosti v javno korist). Investitor ima kot druga pogodbeni stranka možnost, da predlaga vpis te zaznambe, potem ko eden od solastnikov izjavi svoje soglasje za nastanek služnosti in izda zemljiškoknjižno dovolilo, s katerim soglaša, da se služnost vpiše v zemljiško knjigo. Ker se služnost ustanavlja na nepremičnini kot celoti in ne na solastninskem deležu, predznamovanje nastanka pravice ni mogoče. Ima pa predlagana nova zaznamba podoben učinek varovanja vrstnega reda, kot ga ima predznamba oziroma ga zagotavljajo nekatere druge vrste zemljiškoknjižnih zaznamb (na primer zaznamba vrstnega reda in zaznamba spora). Izhajati je treba iz izhodišča, da je solastnik izjavil svojo voljo, da se strinja z omejitvijo lastninske pravice in takšna njegova izjava veže tudi njegove pravne naslednike, kar je skladno tudi s pravili upravljanje s solastnine, kot to izhaja iz osmega odstavka 67. člena SPZ. Zaradi varnosti pravnega prometa in splošnih pravil publicitete pa je takšen učinek mogoče doseči samo z objavo v zemljiški knjigi, čemur služi zaznamba. To pomeni, da je vpis v zemljiško knjigo kasneje dovoljen, tudi če na mesto izdajatelja zemljiškoknjižnega dovolila stopi pravni naslednik, na podlagi prej izdanega zemljiškoknjižnega dovolila njegovega pravnega prednika. To velja tudi v primeru, ko se nad solastnikom, ki je izjavil svoje soglasje za ustanovitev služnosti uvede stečajni postopek oziroma je njegov solastninski delež predmet izvršbe. Predlagana rešitev je skladna s temeljnimi načeli stvarnega in zemljiškoknjižnega prava.

Tretji odstavek je pojasnjevalne narave in določa, da se služnost kot izvedena stvarna pravica in omejitev lastninske pravice lahko vpisuje na celotno nepremičnino kot sinteza dveh pravnih podlag nastanka, to je pravnega posla in odločbe državnega organa. Nekateri solastniki soglasje izjavijo s pravnim poslom, soglasje nekaterih pa nadomesti odločba, ki se izda v postopku omejitve lastninske pravice.

Četrty odstavek določa način izbrisa zaznambe ustanovitve služnosti. Zaznamba postane nepotrebna z vpisom služnosti, zato naj se izbriše po uradni dolžnosti.

Ureditev se smiselno uporablja tudi v primeru skupne lastnine na nepremičnini.

K 119. členu (lastninska pravica ali služnost v javno korist po samem zakonu)

Lastnina države in lokalne skupnosti je javna lastnina in namenjena zadovoljevanju javne koristi. 33. člen Ustave varuje zasebno lastnino in ne javne lastnine, torej lastnine države ali občine, posledično pa to velja tudi za 69. člen Ustave, ki govori o razlastitvi, saj sta glede na prakso Ustavnega sodišča ta dva člena med seboj povezana.

Predlagatelj zakona zato meni, da ni v neskladju z Ustavo, da predlog zakona v prvem in drugem odstavku tega člena predpisuje ureditev, v kateri se za namen energetske infrastrukture z dnem

sprejema prostorskega akta vzpostavi služnost v javno korist brez izvedbe postopka razlastitve na nepremičninah v lasti države ali lokalne skupnosti. V prvem odstavku je določena tudi posebna ureditev glede odplačnosti služnosti v javno korist na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode. Javna korist je ugotovljena s sprejemom prostorskega akta in nikakor ni videti, da bi bilo treba še izvesti postopek razlastitve oziroma pridobitve služnosti v javno korist na nepremičnini, ki je namenjena zadovoljevanju javne koristi. Pri tem tudi ni mogoče spregledati, da je razlastitveni upravičenec primarno država oziroma lokalna skupnost.

Ker služnost v javno korist nastane po samem zakonu z dnem sprejema prostorskega načrta, predlog zakona v tretjem in četrtem odstavku določa obseg te služnosti, in sicer ločeno za čas za čas obratovanja infrastrukture, torej trajno, in za čas gradnje.

Predlog zakona, z izjemo področja služnosti v javno korist na vodnih in priobalnih zemljiščih v upravljanju ministrstva, pristojnega za vode, ohranja sedanjo ureditev, po kateri je služnost na zemljiščih v lasti države ali lokalne skupnosti za namene energetske infrastrukture iz prvega odstavka 106. člena (gre za infrastrukturo, ki je namenjena izvajanju javne službe - prenos in distribucija električne energije, distribucija toplote in oskrba z drugimi energetskimi plini) brezplačna, in sicer z namenom, da se ne zvišujejo stroški iz omrežnine, ki bi v nasprotnem primeru lahko bili v breme odjemalcev energije oziroma uporabnikov omrežij. Ker v zvezi s tem nastane vprašanje razlage razmerja te določbe z drugimi zakoni, ki izrecno določajo plačilo za služnost v javno korist na določenih vrstah nepremičnin, je v petem odstavku izrecno določeno, da se odškodnina za to služnost v javno korist na nepremičninah v lasti države ali lokalne skupnosti ne plačuje ne glede na določbe tam navedenih drugih zakonov. Odškodnina za služnost v javno korist se na nepremičninah, ki so v lasti države ali samoupravnih lokalnih skupnosti potemtakem ne plačuje tudi v primerih poseganj na zemljiščih cestnega sveta in na nepremičninah, ki so v gospodarjenju sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Služnost v javno korist se prav tako ustanovi ex lege v primeru, če pridobi lastninsko pravico na nepremičnini Republika Slovenija ali lokalna skupnost po uveljavitvi prostorskega akta. Obseg služnosti v času obratovanja in v času gradnje sta urejena v tretjem in četrtem odstavku tega člena.

Določba šestega odstavka o vpisu v zemljiško knjigo je potrebna zato, da zakon jasno določi, da je vpis v primeru služnosti v javno korist, ki je nastala neposredno na podlagi zakona s sprejemom prostorskega akta, zgolj deklarativen. Po 7. členu Zakona o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 45/08, 37/08 - ZST-1, 28/09, 25/11; ZZK-1) imajo namreč vpisi v zemljiško knjigo oblikovalen učinek, torej da se stvarne pravice na nepremičninah pridobijo oziroma prenehajo s trenutkom začetka učinkovanja vpisa v zemljiško knjigo, če zakon ne določa drugače. Če naj ima vpis zgolj učinek poočitve (deklarativni učinek), mora to poseben zakon posebej urediti. Poseben zakon mora določiti, da ima vpis deklaratoren značaj, če pravica nastane neposredno na podlagi zakona. Predlog zakona tudi zahteva, da je investitor dolžan vložiti predlog za vpis služnosti na takšnih nepremičninah v 24ih mesecih od uveljavitve prostorskega akta ali od pridobitve lastninske pravice.

K 120. členu (gradnja energetske infrastrukture)

S členom se urejajo dokazila pravice graditi energetske infrastrukturne objekte. Nazivna napetost sistemov električne energije v obravnavanem členu iz 110kV znižuje na 20kV, saj je večina omrežja je nazivne napetosti pod 110kV, zato se meja znižuje na 20kV, zato je ravno tam največ težav pri dokazilu pravice graditi. Kot dokazilo pravice graditi se poleg dokazil po Zakonu o graditvi objektov štejejo tudi listine, navedene v tem členu. Predlagana zakonska ureditev je podobna, kot je bila v že do sedaj veljavnem Energetskem zakonu. Namen te ureditve je predvsem v tem, da se zaradi pomembnosti gradnje energetskih infrastrukturnih objektov zagotovi zveznost in hitrost te gradnje. Pri gradnji energetskih infrastrukturnih objektov gre namreč praviloma za gradnjo linijskih objektov, ki lahko izpolnjujejo svoj namen, zaradi katerega se gradijo, le ob pogoju, da so zgrajeni od začetne do končne točke. S predlaganim členom se želi preprečiti, da zaradi drugih nedokončanih postopkov ne bi prišlo do večletnih zamud pri gradnji energetskih objektov. Nedokončani postopki denacionalizacije, zapuščinski postopki, postopki vračanja premoženja agrarnim skupnostim in drugi postopki lahko za nedoločen čas zaustavijo – preprečijo gradnjo kateregakoli linijskega objekta in to kljub temu, da je objekt na podlagi ustreznega prostorskega akta (primeroma: Državnega prostorskega načrta) pravilno in zakonito umeščen v prostor in je zanj pridobljeno tudi ustrezno okoljevarstveno soglasje. V primeru zavrnitve tovrstne ali podobne rešitve se bo z veliko mero verjetnosti gradnja linijskih objektov zelo upočasnila ali celo zaustavila. S tem v zvezi bodo nastali tudi nepotrebni nesorazmerni stroški, pri

objektih za katera pa so pridobljena evropska sredstva pa lahko pride do situacij, ko bo potrebno zaradi njihove nedokončanosti ali zamud pri gradnji ta sredstva tudi vračati (deloma ali v celoti).

Poudariti je tudi potrebno obveznost investitorja, ki izhaja iz zadnjega odstavka tega člena, da mora po dokončanju vsakega izmed v tem členu navedenih postopkov pridobiti ustrezno služnost ali lastninsko pravico ter s tem zvezano »pravega« lastnika tudi odškodovati.

V primerih, ko se služnost v javno korist na zemljiščih v lasti države ali lokalne skupnosti pridobi po samem zakonu s sprejemom prostorskega načrta oziroma s pridobitvijo nepremičnine v last države oziroma občine, in vpis v zemljiško knjigo nima oblikovalnega učinka. Ker na ta način ni listine ali drugega dokaznega sredstva za pravico graditi, določa predlog zakona v tretjem odstavku, da je v postopku izdaje gradbenega dovoljenja pravica graditi izkazana že z dnem uveljavitve ustreznega prostorskega načrta, t.j. državnega prostorskega načrta oziroma občinskega podrobnega prostorskega načrta. Na ta način bo pri izdaji gradbenega dovoljenja jasneje določeno, da se pravica graditi izkazuje z že s samo uveljavitvijo državnega prostorskega načrta oziroma občinskega podrobnega prostorskega načrta in da ne bo potrebno izkazovanje te pravice posebej še z vpisom v zemljiško knjigo.

Dodana je določba, s katero se preprečuje stroškovno obremenjevanje upravljavcev energetske gospodarske javne infrastrukture. Upravljavci niso povzročitelji predstavitev oz. preureditev cest. Dogaja se, da upravljavec infrastrukture s soglasjem upravljavca javne ceste zgradi energetsko infrastrukturo v telesu javne ceste, zgolj nekaj mesecev kasneje se upravljavec ceste odloči obnavljati/razširjati cestni odsek in stroške predstavitev ali preureditve energetske gospodarske javne infrastrukture ponovno prevali na upravljavca. Predlagano je, da stroške predstavitev infrastrukture v celoti krije subjekt, ki zahteva predstavitev, to je upravljavec ceste. Tudi energetska podjetja morajo v primeru del na javni cesti vzpostaviti prejšnje stanje, enako naj velja, tudi ko se v energetsko gospodarsko javno infrastrukturo posega zaradi upravljavcev cest, zato ta določba ni nesorazmerna.

V praksi se je izkazalo, da na določenih zemljiščih obstaja agrarna skupnosti, ki je registrirana in ji je bilo z odločbo vrnjeno premoženje, ni pa organizirana po Zakonu o agrarnih skupnostih (posledično ni v zemljiški knjigi zaznambe agrarne skupnosti). Zato se v členu predlaga, da se tudi za navedeni primer šteje, da je z izdajo odločbe upravne enote o vračilu premoženja agrarni skupnosti pridobljena pravica graditi.

K 121. členu (agrarne operacije)

Tako kot v dosedanji zakonski ureditvi se tudi s predlaganim členom določa, da je investitor ali lastnik infrastrukture državnega pomena oziroma operater, kadar ni lastnik infrastrukture, stranka v postopku agrarnih operacij. Položaj stranke mora biti operaterju zagotovljen, da lahko v postopku uveljavlja pravico graditi na zemljiščih, ki so vključena v agrarno operacijo. Predlog predvideva, da o tem odloči upravni organ v postopku odločanja o agrarni operaciji. Ker so postopki agrarnih operacij dolgotrajni (v določenih primerih tečejo tudi dlje kot 10 let) se predlaga, da se že v postopku te agrarne operacije z upravno odločbo vzpostavi pravica graditi v javno korist, ki je potrebna za gradnjo energetske infrastrukture. S tem upravni organ zagotovi, da bodo po končanem postopku agrarne operacije rešena vsa pravna razmerja v območju agrarne operacije, zagotovi pa se tudi pravilno in pravično vrednotenje zemljišč, ki so predmet agrarne operacije. Bodoči lastniki zemljišč preko katerih poteka posamezna infrastruktura v območju agrarne operacije bodo prejeli namreč zemljišča obremenjena s služnostjo te infrastrukture za česar so upravičeni do nadomestila. Obliko in vrsto nadomestila se določi v postopku agrarne operacije. V kolikor je služnost v javno korist že bila vzpostavljena pred začetkom postopka posamezne agrarne operacije, je določeno, da se ta služnost vzpostavi na istem fizičnem mestu in v istem obsegu, kot je bila vzpostavljena pred začetkom postopka agrarne operacije, tudi po končanem postopku. Posebne potrebnosti te služnosti v postopku ni potrebno ugotavljati, kot je to potrebno za druge služnosti v postopku agrarne operacije po zakonu, ki ureja kmetijska zemljišča (ZKZ). Agrarne operacije so dolgotrajne in lahko za več let zadržijo gradnjo infrastrukture. Določba šestega odstavka je zato nujna za učinkovito gradnjo infrastrukture. Tudi na tem mestu je potrebno izpostaviti, da so linijski objekti predmetne infrastrukture umeščeni v prostor na podlagi ustreznega prostorskega načrta. Nedopustna bi bila rešitev, da gradnjo posameznega linijskega infrastrukturnega objekta, ki je umeščen v prostor na podlagi Uredbe o državnem prostorskem načrtu, zaustavi ali prepreči izdaja upravne odločbe o izvedbi agrarne operacije (npr. komasacije).

V devetem odstavku 18. člena Zakona o katastru nepremičnin je določeno, da se v primeru komasacije iz zemljiškega katastra izbrišejo vse služnosti – pri tem zakon ne dela razlik med pogodbenimi služnostmi in služnostmi, ki so ustanovljene v javno korist. Ob izbrisu pa mora geodetski organ obvestiti tudi zemljiško knjigo. V primeru energetske gospodarske javne infrastrukture lahko to v končni posledici privede tudi do tega, da bo lastnik nepremičnine zahteval odstranitev energetske gospodarske javne infrastrukture iz njegovega zemljišča po zaključku agrarne operacije. Iz tega razloga predlaga, da se po zaključku agrarne operacije območje služnosti ne briše iz katastra temveč so jo prenese na novonastale parcele.

K 122. členu (skrbnik za poseben primer)

Predlagana zakonska ureditev postavitve skrbnika za poseben primer v primeru, ko investitor ne uspe pridobiti podatkov iz uradnih evidenc, ker ti podatki ne obstajajo, oziroma organi, ki jih vodijo s temi podatki ne razpolagajo, ni novost in je v celoti povzeta do sedaj veljavna zakonska ureditev, ki se je izkazala za praktično in učinkovito.

K 123. členu (pristojnost energetske inšpekcije)

Ta člen ureja obseg pristojnosti in nalog energetske inšpekcije pri izvajanju nadzora nad izvajanjem zakonodaje s področja energetike ter vplivajo na zagotavljanje varnosti, učinkovitosti in skladnosti delovanja energetskih naprav in sistemov.

Ta člen določa, da je energetska inšpekcija pristojna za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb zakona, na katerega se nanaša, ter nad predpisi, ki so izdani na podlagi tega zakona. Vendar pa energetska inšpekcija ne izvaja nadzora nad tistimi določbami zakona, ki se nanašajo na Agencijo za energijo. To pomeni, da je inšpekcija odgovorna za preverjanje izvajanja predpisov s področja energetike, razen kadar so te naloge dodeljene posebej Agenciji za energijo.

V tem členu je tudi navedeno, da ima energetska inšpekcija tudi pristojnost za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem drugih področnih zakonov, ki so navedeni v 2. členu tega zakona, če ti zakoni določajo takšno pristojnost. To pomeni, da energetska inšpekcija lahko opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov, ki se nanašajo na druge področje poleg energetike, če tako določajo drugi zakoni.

Člen opredeljuje dodatno nalogo energetske inšpekcije, in sicer nadzor nad strokovnostjo in usposobljenostjo delavcev, ki upravljajo z energetskimi napravami. Namen tega nadzora je zagotoviti varnost in zanesljivost obratovanja ter učinkovito rabo energije. Inšpekcija preverja, ali delavci, ki so odgovorni za upravljanje z energetskimi napravami, izpolnjujejo ustrezne strokovne zahteve in imajo potrebna znanja za opravljanje svojih nalog.

V členu je tudi navedeno, da lahko energetska inšpekcija v okviru pooblastila predstojnika inšpektorata za izvajanje nadzora po potrebi za opravljanje določenih strokovnih nalog v postopku nadzora angažira tudi druge strokovno usposobljene pravne ali fizične osebe. To pomeni, da lahko inšpekcija za določena bolj specifična in strokovna področja, kjer zahteva posebno znanje, za nadzor angažira zunanjega strokovnjaka, če to ne nasprotuje javnemu interesu ali interesu strank.

Glede na določbe EZ-1 sta vsebinsko naslednji spremembi:

- v drugi alineji 2. točke petega odstavka 122. člena: Črta se besedilo "kakovosti napetosti". Podatke o kakovosti zbira agencija (90. člen EZ-2). Tudi določbe o reguliranju s kakovostjo, ki so v 3. oddelku ZOEE, so v domeni agencije. Npr.: agencija nadzoruje monitoring kakovosti oskrbe pri distribucijskem operaterju oziroma najemodajalcu in vzdrževalcu (120. člen ZOEE); agencija določa višino nadomestila ter način in roke plačila nadomestila za posamezno vrsto kršitve zajamčenega standarda kakovosti (122. člen ZOEE), itd.

- v šesti alineji 2. točke petega odstavka 122. člena: besedilo se spremeni na način, da gre za nadzor nad upoštevanjem tehničnih pogojev, ne samo za elektroenergetske objekte, ampak širše, in sicer vezano na izdana soglasja za priključitev na prenosni ali distribucijski sistem. Namreč v praksi se dogaja, da agencija na inšpektorat odstopa zadeve, ki izhajajo iz sporov med uporabniki (tudi potencialno novimi uporabniki) sistema in elektrooperaterji, ki se nanašajo na tehnične pogoje iz soglasij za priključitev. Po določbi 139. člena ZOEE o pritožbi zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča agencija in ne energetska inšpekcija. Pristojnost energetske inšpekcije je nadzirati, ali so imetniki soglasij za priključitev izpolnili tehnične pogoje iz izdanih soglasij za priključitev, ki jih je predpisal

elektrooperater, nikakor pa ne nadzirati pravilnost njihovih pogojev. Pogoji za priključitev na sistem in način priključitve na sistem so urejeni v Sistemskih obratovalnih navodilih, za katere mora elektrooperater pred objavo pridobiti soglasje agencije in ministrstva

K 124. členu (pogoji za energetskega inšpektorja)

Ta člen določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi biti imenovana za energetskega inšpektorja.

- Izobrazba: kandidat za energetskega inšpektorja mora imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev druge stopnje s področja strojništva in obdelave kovin ali področja elektrotehnike in energetike. To pomeni, da mora imeti vsaj zaključeno drugostopenjsko univerzitetno izobrazbo na teh področjih.

- Delovne izkušnje: Kandidat mora imeti vsaj pet let delovnih izkušenj na področju, povezanem s strojništvom in obdelavo kovin ali elektrotehniko in energetiko. To zahteva, da ima kandidat ustrezne izkušnje in prakso, ki mu omogočajo razumevanje in poznavanje delovanja energetskih naprav in sistemov.

- Strokovni izpit za inšpektorja: Poleg izobrazbe in delovnih izkušenj mora kandidat uspešno opraviti tudi strokovni izpit za inšpektorja. Ta izpit potrjuje, da kandidat ima potrebno strokovno znanje in kompetence za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora na področju energetike.

Skupaj ti pogoji zagotavljajo, da imajo energetski inšpektorji ustrezno strokovno izobrazbo, izkušnje ter potrebno znanje in kompetence za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju energetike. S tem se zagotavlja visoka strokovnost, učinkovitost in neodvisnost inšpekcijskega nadzora ter izpolnjuje cilj varovanja javnega interesa in varnosti pri delovanju energetskih naprav in sistemov.

K 125. členu (ukrepi inšpektorja)

Navedeni člen opisuje ukrepe, ki jih ima energetski inšpektor poleg pooblastil, ki jih ima po zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor. Gre za pooblastila in ukrepe, ki jih lahko inšpektor uporabi, če ugotovi nepravilnosti ali pomanjkljivosti na področju energetike.

- Odrediti odpravo nepravilnosti v določenem roku: Energetski inšpektor ima pravico ukazati odpravo ugotovljenih nepravilnosti ali pomanjkljivosti v zvezi z energetskimi sistemi, objekti, napravami, napeljavami ali omrežji. Inšpektor določi tudi časovni rok, v katerem je potrebno te nepravilnosti odpraviti.

- Odrediti ustavitev uporabe objekta ali naprav: Če inšpektor ugotovi, da je uporaba določenega objekta, naprave, postroja ali napeljave nevarna ali predstavlja tveganje za življenje in zdravje ljudi ali premoženja, ima pravico ukazati njihovo takojšnjo ustavitev in preprečiti nadaljnjo uporabo.

- Prepoved uporabe energetskih sistemov: Energetski inšpektor ima pooblastilo prepovedati uporabo energetskih sistemov, objektov, naprav, napeljav ali omrežij, če ugotovi, da ne ustrezajo tehničnim ali drugim predpisom. Prepoved se izvede, kadar obstaja tveganje za življenje in zdravje ljudi ali obstaja nevarnost za nastanek večje materialne škode.

- Prepoved upravljanja energetske naprave delavcu brez ustrezne strokovne usposobljenosti: Energetski inšpektor lahko prepove delavcu, ki ni strokovno usposobljen v skladu s predpisi o strokovnem usposabljanju, da upravlja določeno energetsko napravo. To je zato, da se zagotovi varno in pravilno delovanje energetskih naprav.

- Prepoved izvajanja del, ki so v nasprotju z določili predpisov: Če inšpektor ugotovi, da so dela, ki se izvajajo na energetskih objektih, napravah ali napeljavah, v nasprotju z določili predpisov iz 30. člena tega zakona, in bi to lahko povzročilo nevarno ali nezanesljivo delovanje, ima pravico prepovedati izvajanje teh del.

Namen teh ukrepov je zagotoviti, da se na področju energetike izvajajo varne in zakonite dejavnosti ter preprečiti morebitne nevarnosti za ljudi, premoženje in okolje. Pristojnost energetskega inšpektorja je tako ključna za nadzor in varnost na področju energetike v državi.

K 126. členu (dolžnost zavezancev)

Člen opisuje dolžnosti zavezancev (pravnih ali fizičnih oseb ter posameznikov) glede sodelovanja z energetske inšpektorjem pri izvajanju inšpekcijskega nadzorstva. V nadaljevanju so obrazložene posamezne dolžnosti:

- Omogočiti inšpekcijski nadzor: V skladu s tem členom so zavezanci dolžni omogočiti inšpekcijski nadzor energetske inšpektorju. To pomeni, da morajo sodelovati in dovoliti inšpektorju, da izvaja nadzor nad njihovimi energetske sistemi, objekti, napravami, postroji, napeljavami in omrežji.

- Zagotoviti nemoten vstop inšpektorju: Zavezanci morajo energetske inšpektorju zagotoviti nemoten vstop v objekte, kjer se nahajajo energetske naprave, postroji, napeljave ali omrežja, ki so predmet inšpekcijskega nadzora.

- Dostop do energetske naprav, omrežij, postrojev in napeljav: Energetske inšpektor ima pravico dostopa do vseh relevantnih delov in naprav, ki so povezane z energetske sistemi. To mu omogoča celovit pregled in preverjanje ustreznosti delovanja ter skladnosti s predpisi.

- Zagotoviti zahtevane podatke, tehnično dokumentacijo in druge listine in poročila: Zavezanci so dolžni inšpektorju na zahtevo zagotoviti vse potrebne podatke, tehnično dokumentacijo in druge listine ter poročila, ki so povezani z obravnavanimi energetske sistemi, objekti, napravami ali omrežji. To vključuje tudi predložitev vseh relevantnih dovoljenj, certifikatov ali drugih dokumentov, ki potrjujejo skladnost in delovanje.

Namen teh dolžnosti je zagotoviti transparentnost in sodelovanje med zavezanci in energetske inšpektorjem ter olajšati izvajanje inšpekcijskega nadzora. S tem se želi preprečiti morebitne kršitve predpisov na področju energetike, zagotoviti varno delovanje energetske sistemov ter zaščititi interese ljudi in okolja. Zavezanci so torej dolžni aktivno sodelovati z inšpektorjem in mu omogočiti izvajanje njegovih nalog.

K 127. členu (obvestilo o izvršenem ukrepu)

Člen določa obveznost odgovorne osebe pravne ali fizične osebe ter posameznika glede obveščanja energetske inšpektorja o izvršenih ukrepih, ki so bili naloženi v odločbi inšpektorja. V členu je določena odgovornost za izvršitev ukrepov. Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru in ugotovljenih pomanjkljivostih ali nepravilnostih na energetske sistemih, objektih, napravah, postrojih, napeljavah ali omrežjih, inšpektor izda odločbo z ukrepi, ki jih je treba izvesti za odpravo teh nepravilnosti. V odločbi je določen časovni rok, v katerem morajo zavezanci (pravne osebe, fizične osebe ali posamezniki) izvršiti naložene ukrepe in odpraviti pomanjkljivosti. To je običajno določen rok, v katerem je mogoče varno izvesti zahtevane popravke ali spremembe, da se zagotovi skladnost z zakonodajo in predpisi ter varno delovanje energetske sistemov. Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe ter posameznik so dolžni po izvršitvi naloženih ukrepov iz odločbe pisno obvestiti energetske inšpekcijo. V tem obvestilu morajo jasno navesti, da so bili zahtevani ukrepi izvedeni, ter opisati, kako so odpravili pomanjkljivosti ali nepravilnosti. Obvestilo o izvršenih ukrepih je treba poslati energetske inšpektorju najkasneje v osmih dneh po preteku roka, določenega za odpravo pomanjkljivosti v odločbi. To pomeni, da mora zavezanec zagotoviti, da so bili vsi ukrepi izvršeni v predpisanem časovnem okviru in da o tem pravočasno obvesti inšpektorja.

Namen tega člena je zagotoviti sledljivost in učinkovitost inšpekcijskega nadzora na področju energetike. Zavezanci morajo potrditi, da so izvedli zahtevane ukrepe za odpravo nepravilnosti, ki so bile ugotovljene med nadzorom. To omogoča inšpektorju, da preveri, ali so bili ukrepi izvršeni v zahtevanem roku in ali so bili ustrezni za odpravo pomanjkljivosti. Pravočasno obveščanje inšpektorja je ključno za zagotavljanje skladnosti in varnosti na področju energetike.

K 128. členu (obvestilo o nastopu okoliščine)

Člen določa obveznost odgovorne osebe pravne ali fizične osebe ter posameznika, ki upravlja energetske objekte, naprave, postroje ali napeljave glede obvestila energetske inšpekciji v primeru poškodb, okvar ali drugih nevarnosti, ki lahko vplivajo na delovanje ali varnost energetske sistemov. Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe ter posameznik, ki je odgovoren za upravljanje določenih energetske objektov, naprav, postrojev ali napeljav, mora takoj obvestiti energetske inšpekcijo o morebitnih poškodbah ali okvarah teh objektov, naprav, postrojev ali napeljav. To pomeni, da je treba nemudoma sporočiti vsako nenadno motnjo ali okvaro, ki se pojavi. Če poškodbe ali okvare vplivajo na

delovanje energetskega sistema in povzročijo prekinitve ali omejitve dobave energije, je še posebej pomembno, da je energetska inšpekcija nemudoma obveščena. To omogoča hitro ukrepanje in odpravljanje težave, da se zagotovi nemoteno delovanje energetskega sistema. Poleg prekinitve ali omejitve dobave energije je treba inšpekcijo obvestiti tudi v primerih, ko obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali možnost, da bi nastala večja materialna škoda. Takšne situacije zahtevajo takojšnje ukrepanje inšpekcije za preprečevanje morebitnih škodljivih posledic.

Namen tega člena je zagotoviti hitro in učinkovito ukrepanje v primeru poškodb, okvar ali nevarnosti v energetskega sistema. S takojšnjim obveščanjem energetske inšpekcije se omogoča hitro odzivanje na morebitne težave in preprečevanje morebitnih nevarnosti za ljudi, okolje in premoženje. To je ključno za zagotavljanje varnosti in zanesljivega delovanja energetskega sistema ter preprečevanje morebitnih nesreč ali izpada dobave energije.

K 129. členu (obvestilo o začetku gradnje in preizkusov)

Člen ureja obveznost odgovorne osebe pravne ali fizične osebe ter posameznika, ki izvaja dela na energetskega objektu, napravi, napeljavah ali postroju, glede obvestila energetske inšpekcije o datumu začetka gradnje, rekonstrukcije ali obnove ter datumu začetka funkcionalnih in zagonskih preizkusov na energetskega napravah, napeljavah, postrojih in objektih. Odgovorna oseba pravne ali fizične osebe ter posameznik, ki izvaja dela na energetskega objektu, napravi, napeljavah ali postroju, je dolžna sporočiti energetskega inšpekciji datum začetka gradnje, rekonstrukcije ali obnove. To pomeni, da je treba pred začetkom izvajanja gradbenih, rekonstrukcijskih ali obnovitvenih del na energetskega objektih obvestiti pristojno inšpekcijo službo.

Poleg gradbenih del so pomembni tudi funkcionalni in zagonski preizkusi na energetskega napravah, napeljavah, postrojih in objektih. Odgovorna oseba mora tudi za te preizkuse sporočiti datum začetka energetskega inšpekciji.

Namen tega člena je zagotoviti, da energetska inšpekcija pravočasno prejme informacije o začetku gradbenih, rekonstrukcijskih ali obnovitvenih del ter preizkusov na energetskega napravah, napeljavah, postrojih in objektih. S tem se omogoča nadzor nad izvajanjem del in preizkusov, kar je ključno za zagotavljanje varnosti, skladnosti z zakonodajo in učinkovitega delovanja energetskega sistema. Pravočasno obveščanje energetskega inšpektorja omogoča, da lahko sledi poteku del in preizkusov ter v primeru ugotovljenih nepravilnosti ustrezno ukrepa za preprečevanje morebitnih tveganj in neskladnosti.

K 130. členu (namen dodeljevanja spodbud)

S tem členom se določa razloge za dodeljevanje finančnih spodbud, kadar gre za naložbe v pospeševanje proizvodnje in rabe energije iz obnovljivih virov in njenega shranjevanja in v učinkovito rabo energije in hkrati se omogoča uporabo posebnih postopkovnih pravil, ki odstopajo od splošnih pravil, namenjenih odločanju o pravicah, obveznostih in pravnih koristih oseb v upravnih zadevah ter od splošnih javnofinančnih pravil, namenjenih odločanju postopkov za dodelitev sredstev iz javnih finančnih virov. Postopek za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije se bo uporabljal tako za postopke dodeljevanja spodbud za projekte v obnovljive vire energije kot za dodeljevanje spodbud za projekte v učinkovito rabo energije. Gre za ukrepe, ki so ločeno urejeni v Zakonu o učinkoviti rabi energije in Zakonu o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije, vendar gre hkrati za ukrepe, ki se skupno osredotočajo na trajnostno upravljanje in izkoriščanje energije z namenom prehoda v podnebno nevtralno družbo. Oba pristopa sta ključna za doseganje ciljev trajnostnega razvoja, zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in premik k bolj trajnostni energetskega politiki in ukrepi se v okviru teh področij pogosto kombinirajo in dopolnjujejo, zato je smiselno da se postopek za spodbujanje teh pristopov skupno ureja v sistemskem zakonu.

V okviru obstoječih veljavnih postopkov dodeljevanja sredstev prihaja do nerazumnih zamud, ki se dogajajo zaradi določenih administrativnih ovir, že ustaljenega načina vodenja postopkov, prekomerne birokracije in neustrezne uporabe informacijskih tehnologij. Investitorji v projekte za učinkovito rabo in obnovljive vire energije so zaradi nerazumno dolgotrajnih postopkov dodeljevanja spodbud podvrženi dodatnim tveganjem vezanim na spreminjajoče razmere na trgu energentov in gradbeništvu ter cen gradbenega materiala. Zaradi navedenega je nujno potrebno postopke poenostaviti, pohitriti in digitalizirati ob enakovrednem zagotavljanju transparentnosti in enakopravnosti prijaviteljev.

Z namenom pospeševanja, optimizacije, digitalizacije in debirokratizacije se s tem zakonom določajo posebnosti postopka dodeljevanja spodbud.

K 131. členu (vir financiranja)

Ta člen določa, iz katerih virov se lahko financirajo ukrepi v spodbujanju obnovljivih virov energije in učinkovito rabo energije, za katere bo postopek za dodeljevanje spodbud lahko potekal po tem zakonu, in sicer gre za sredstva iz državnega proračuna, to so predvsem sredstva evropske kohezijske politike in drugih EU programov in načrtov, sredstva iz prispevka OVE, ki se namenjujejo podporam za investicije v proizvodnjo energije iz obnovljivih virov energije skladno z dolgoročnim časovnim načrtom, sredstva iz prispevka URE, ki se namenjujejo programom za izboljšanje energetske učinkovitosti in učinkovite rabe energije, sredstva iz zakona, ki ureja učinkovito rabo energije, sredstva iz Sklada za podnebne spremembe in druga sredstva iz državnega proračuna.

K 132. členu (nosilci dodeljevanja spodbud)

Člen določa izvajalce ukrepov dodeljevanja spodbud, ki bodo lahko uporabljali in delali po predmetnem postopku. Poleg samega ministrstva, pristojnega za energijo, je izvajalec lahko tudi pooblaščen oseba za upravljanje virov financiranja iz prejšnjega člena kot gospodarska javna služba, javni sklad ali drug javni subjekt, katerega ustanovitelj je Republika Slovenija in katerega namen je spodbujanje trajnostnega razvoja in zmanjšanja toplogrednih plinov z ukrepi v obnovljive vire in energetske učinkovitost.

K 133. členu (postopek dodeljevanja spodbud)

Predmetni postopek bo odstopal od sistemske pravne ureditve, ki je določena za odločanje v upravnih zadevah in za dodeljevanje javnofinančnih sredstev, saj že določena sistemska ureditev ne omogoča optimizacije navedenih postopkov, ki bi ohranjala transparentnost in enakopravnost prijaviteljev pri spodbujanju investicij in hkrati omogočala poenostavitve in pohitritev nerazumno dolgotrajnih postopkov. Postopek bo definiran na način, da bo upošteval večino že obstoječih določb vezanih na postopek dodeljevanja subvencij in drugih oblik sofinanciranja, dodane pa bodo določbe vezane predvsem na digitalizacijo, debirokratizacijo in optimizacijo postopka. Gre za postopkovne določbe, ki se ne nanašajo na izvajanje konkretnega programa, temveč so generalne postopkovne določbe, ki se bodo uporabljale za izvajanje različnih programov na področju obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije. Nova postopkovna pravila se lahko uporabijo zgolj, kadar gre za ukrepe v spodbujanju obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije ter s tem povezanih naložb. V kolikor za spodbujanje trajnostnih naložb s področja varstva okolja in za preprečevanje, odpravljanje ali zmanjšanje obremenjevanja okolja že veljajo zakonski in podzakonski predpisi, ki urejajo način dodeljevanja spodbud, se ta zakon ne uporablja. Za reševanje določenih postopkovnih situacij pa se v okviru odločanja o dodeljevanju spodbud lahko tudi smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek. S tem členom se določa postopek dodeljevanja spodbud, ki bo natančneje urejen s podzakonskim predpisom, tj. uredbo. Člen ureja postopkovno sosledje, obvezne sestavine pri pripravi in vodenju postopka ter ustrezno pravno podlago za optimizacijo in digitalizacijo postopka ter izjeme za tiste prijavitelje, ki nimajo možnosti elektronskega vlaganja vlog. V postopku se bo izdala odločba, s katero se bodo opredelile vse pravice in obveznosti vlagatelja, zato se pogodbe ne bo sklepalo. V primeru spremenjenih okoliščin pri izvajanju naložb se za izplačilo spodbude lahko izda dopolnilna odločba. Zoper odločbe ne bo pritožbe, pač pa je kot pravno sredstvo dovoljen upravni spor z vložljivo tožbo.

K 134. členu (neposreden in brezplačen dostop do podatkov)

S tem členom se ureja neposreden in brezplačen dostop ter nadaljnjo obdelavo omejenega nabora osebnih podatkov, ki jih nosilec dodeljevanja sredstev, tj. npr. center za podpore, potrebuje v posameznih postopkih odločanja o dodelitvi spodbud, za izplačila spodbud ter za spremljanje oziroma nadzor dodeljenih spodbud. Namen obdelave podatkov je naveden v prvem in petem odstavku predlaganega člena in je omejen na odločanje o dodelitvi spodbude v konkretnem in posamičnem primeru in za nadzor v zvezi s konkretno podeljeno spodbudo. Dejansko to pomeni, da lahko obdeluje le izbor navedenih podatkov, ki jih potrebuje za rešitev konkretne in posamične zadeve, torej posamezne vloge posameznega vlagatelja, ki je podana na podlagi izvedenega javnega razpisa ali javnega poziva.

Te podatke v postopkih dodeljevanja spodbud praviloma zagotavljajo vlagatelji sami, kar pa postopek reševanja zadeve pogosto bistveno zavleče.

S predlagano ureditvijo se še dodatno poenostavljajo ter skrajšujejo postopki pridobivanja potrebnih podatkov za odločitev v posamični zadevi, s čimer se posledično zmanjšujejo zaostanki pri dodeljevanju spodbud. V korist upravičencev do sredstev in zaposlenih se razbremenjuje delovni proces, ob upoštevanju, da so eden od ključnih razlogov za zaostanke pri dodeljevanju spodbud večkratna dopolnjevanja vlog zaradi napačne ali pomanjkljive izpolnitve podatkov in priložite dokumentov. Za prijavitelje predlagani člen prinaša hitrejšo in poenostavljeno pot do sredstev za njihove naložbe. Hkrati pa bo nosilcu dodeljevanja spodbud s predlaganim členom omogočena učinkovitejša izvedba digitalizacije njegovih procesov, kar mu bo omogočilo hitrejšo, natančnejšo in učinkovitejšo postopanje v korist upravičencev do sredstev. Ob upoštevanju opisanih ciljev in omejitvi dostopanja do podatkov na potrebe obdelave v konkretnem in posamičnem primeru, se ocenjuje, da gre za sorazmeren ukrep.

Iz previdnosti in v izogib morebitnim težavam pri sklepanju dogovorov s posameznimi nosilci evidenc, je v predlogu prvega odstavka natančno opredeljeno, kateri podatki se lahko neposredno in brezplačno prenesejo nosilcu dodeljevanja spodbud.

S tem, ko nosilec dodeljevanja spodbud lahko pridobiva navedene podatke, ne preide dokazno breme njihovega dokazovanja nanj. Možnost pridobivanja podatkov je namenjena zgolj preverjanju dejstev, ki jih mora dokazovati prijavitelj, saj zakon izrecno določa, da je dokazno breme na njegovi strani in gre za pridobitev javnih sredstev, kar zahteva od vlagatelja določeno aktivnost in trud, če jih želi pridobiti.

V primeru, ko je upravičenje do spodbude vezano na materialni položaj upravičenca, nosilec dodeljevanja spodbud pridobiva osebne podatke iz obstoječih zbirk podatkov, določenih v zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Enako upravičenje imajo službe, ki odločajo o upravičenju do brezplačne pravne pomoči. Navedeno določilo bo uporabno predvsem pri morebitnem ugotavljanju energetske revnih gospodinjstev, prav tako bo omogočilo, da je višina nepovratne spodbude v posameznem javnem pozivu različna glede na materialni položaj upravičenca.

Ker se materija posameznih področij včasih prekriva, in sicer ukrepi v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije so energetske in hkrati tudi okoljski ukrepi, lahko različni nosilci dodeljevanja spodbud izvajajo iste ukrepe, ki so lahko tudi financirani iz različnih virov. V izogib morebitnemu dvojnemu financiranju, preprečevanju goljufij in drugih nepravilnosti je pomembno, da si lahko nosilci dodeljevanja spodbud med seboj izmenjujejo podatke o upravičencih in dodeljenih spodbudah ter vse relevantne podatke, pridobljene iz uradnih evidenc. Ker med nosilce dodeljevanja spodbud po tem zakonu ne spada Eko sklad, ki deluje po drugem zakonu, se v tem zakonu ureja možnost izmenjave podatkov tudi z Eko skladom.

Podatki se za namen spremljanja in nadzora izvajanja naložb hranijo največ pet let po izplačilu spodbud.

K 135. členu (finančne spodbude za naložbe v podporo regijam in območjem, odvisnim od ogljika ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda)

Poglavje dodeljevanje spodbud za naložbe v podporo regij in območij, odvisnih od ogljika ter modernizacijo v smeri pravičnega, zelenega prehoda je namenjeno opredelitvi dodeljevanja finančnih spodbud evropskih in nacionalnih sredstev na področjih trajnostne rabe energije, trajnostne mobilnosti, okoljskih in podnebnih ukrepov v primeru Sklada za pravični prehod (upravičeni regiji Saša in Zasavje), Sklada za modernizacijo (preko EIB) in v primeru, ko se z nacionalnimi sredstvi Slovenskega podnebnega sklada komplementarno (so)financira projekt, izbran ali visoko ocenjen na podlagi predhodno izvedenega postopka (običajno javni razpis), praviloma na EU ravni (programi Horizon 2020, Horizon Europe, Instrument za povezovanje Evrope, LIFE ipd.).

K 136. členu (finančne spodbude za naložbe v podporo pravičnemu prehodu območij, odvisnih od ogljika)

Člen opredeljuje finančne spodbude za pravičen energetske prehod v regijah oziroma območjih, ki so premogovno intenzivna in so skladno z evropsko Uredbo 2021/1056 upravičena do sredstev Sklada za pravični prehod (Saša in Zasavje). Spodbude bodo dane na podlagi nacionalne Strategije za izstop iz premoga ter obeh območnih načrtov za prej omenjeni regiji, ki sta del programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027, potrjena s strani Evropske komisije.

K 137. členu (finančne spodbude za naložbe v modernizacijo energijskih sistemov in izboljšanje energetske učinkovitosti ter komplementarne finančne spodbude za naložbe v podporo zelenemu prehodu)

Člen opredeljuje finančne spodbude za posodobitev energetskih sistemov in izboljšanje energetske učinkovitosti skladno z direktivo ETS 2003/87/ES ter skladno z izvedbeno uredbo 2020/1001, ki opredeljujeta koriščenje sredstev Sklada za modernizacijo, s katerim upravlja Evropska investicijska banka. S členom se omogoča dodeljevanje spodbud za zeleni prehod na področjih energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije, mobilnosti, energetskih omrežij, energetske revščine v obsegu, kot to določa evropska direktiva oziroma akt, s katerim je ta direktiva prenesena v slovenski pravni red (ZVO-2, podnebni zakon v pripravi).

Člen omogoča komplementarne finančne spodbude za zeleni prehod, kar pomeni, da omogoča dodeljevanje nacionalnih razvojnih sredstev projektom, ki so bili predhodno izbrani ali visoko ocenjeni v okviru centraliziranega postopka izbora (običajno na EU ravni, npr. Horizon 2020, Horizon Europe, Instrument za povezovanje Evrope, LIFE), pa jim kljub izboru niso bila dodeljena sredstva (zaradi proračunsko omejenih zmožnosti) ali pa so jim bila dodeljena sredstva v višini, nižji od pričakovane in jim slednja lahko onemogoča izvedbo projektov. S tem členom se tovrstnim projektom zelenega prehoda omogoča neposredno nacionalno komplementarno (so)financiranje ali financiranje na podlagi pozitivno izvedenega postopka izbora pred tem, običajno na EU ravni, ob predložitvi ustreznih dokazil.

K 138. členu (viri financiranja)

Člen opredeljuje vire financiranja za naložbe iz 133. člena, pri čemer so v okviru državnega proračuna na postavkah ministrstva zajete tudi postavke evropskih sredstev Sklada za pravični prehod in Sklada za modernizacijo in drugi evropski in nacionalni finančni viri. Hkrati se z virom Slovenskega podnebnega sklada omogoča predvsem komplementarno (so)financiranje projektov zelenega prehoda, poprej izbranega na izbornem postopku (praviloma na EU ravni). Na ta način se omogoča izvedbo dobrih, izbranih projektov, iz alternativnih virov, za uspešno zapiranje finančne konstrukcije.

K 139. členu (pogoji in merila za izbor)

Člen opredeljuje osnovne pogoje in merila za izbor in dodeljevanje spodbud za naložbe iz 134. in 135. člena, ki morajo biti kumulativno izpolnjena za uspešen izbor naložbe za financiranje. Člen tudi nalaga ministrstvu, da pripravi program dodeljevanja teh spodbud, s katerim podrobneje določi oblike spodbud, način dodelitve spodbud, pogoje in merila za njihovo dodelitev, vrste upravičencev, vrste upravičenih stroškov, najvišji delež sofinanciranja po posameznih vrstah ukrepov glede na veljavna pravila o državnih pomočeh. Predvidena je tudi možnost, da se v postopku dodeljevanja spodbud (npr. javni razpis) predpišejo še dodatni pogoji in merila, ki so lahko relevantni oziroma aktualni v času izvajanja postopka dodeljevanja spodbud (npr. prednostna merila glede na lokacijo izvajanja naložbe, vrsto naložbe ipd.).

K 140. členu (način izbora projektov)

Člen opredeljuje možne načine dodeljevanja spodbud, poleg osnovnega postopka (javni razpis ali javni poziv skladno z ZJF in Uredbo o postopkih in merilih za dodeljevanje spodbud iz državnega proračuna) tudi možnost neposredne potrditve projektov skladno z ZJF, ki opredeljuje možnost neposredne sklenitve pogodbe v členih od 106j naprej. Člen omogoča ministrstvu, pristojnemu za energijo, da izvede postopek izbora, ki bo skladen tudi z ostalimi relevantnimi predpisi.

K 141. členu (predmeti, izvzeti iz izvršbe)

Ta člen predloga v osnovi zakona ohranja enako ureditev, kot jo določa 478. člen EZ-1. V prvem odstavku je najprej potrjena splošna omejitev izvršbe na osnovna sredstva izvajalca javne službe. Poleg tega pa je ta omejitev izvršbe v prvem odstavku širša od splošne omejitve, ki velja po izvršilnem pravu, saj se nanaša tudi na energetska infrastrukturo, ki je sicer v lasti tretjih oseb (npr. najemodajalca iz 114., člena ZOEE), vendar pa jo ima izvajalec javne službe v uporabi zaradi izvajanja obveznosti gospodarske javne službe na podlagi najemne pravice ali drugem pravnem temelju. Določba prvega odstavka je specialna določba glede na pravila izvršilnega prava, saj ni mogoče dopustiti, da bi energetska infrastruktura na ta način prešla v last tretjih oseb, ki nimajo obveznosti izvajanja javne službe. Skupen namen teh določb je v zagotavljanju nemotenega nadaljevanja izvajanja javne službe.

Skladno z drugim odstavkom tega člena je izvršba dovoljena v primeru, če se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve iz naslova posojila, s katerim je bil predmet kupljen, oziroma posojila, danega za razvoj dejavnosti javne službe, ter kadar se vodi izvršba zaradi poplačila terjatve, ki je bila zavarovana s pogodbeno zastavno pravico na tem predmetu.

K 142. členu (izvzetje iz stečajnih postopkov za koncesionarje in javna podjetja)

S to določbo se ohranja dosedanja zakonska ureditev. V kolikor država ali lokalna skupnost organizira izvajanje gospodarskih javnih služb po tem zakonu, je dolžna zagotoviti tudi pogoje za trajno delovanje izvajalcev gospodarskih javnih služb, v kolikor se le-ti znajdejo v težavah zaradi stečaja. Ker država ali lokalna skupnost kot ustanovitelj prevzame solidarno jamstvo za njihove obveznosti, je izključen stečaj nad koncesionarjem ali nad javnimi podjetji po tem členu.

K 143. členu (posebna pravila za gospodarsko javno infrastrukturo v stečaju ali prisilni likvidaciji)

Ta člen ohranja enako ureditev kot jo določa 480. člen EZ-1. Gre za specialno določbo v razmerju do pravil stečajnega postopka, katere namen je zagotoviti nemoteno nadaljevanje izvajanje gospodarskih javnih služb, kar bi bilo onemogočeno, če bi dopustili, da se energetska infrastruktura v stečaju prodaja po ločenih delih različnim kupcem. S to določbo se zagotovi, da celoten premoženjski sklop stvari, ki je potreben za izvajanje javnih služb po tem zakonu, preide na novega izvajalca javne službe.

K 144. členu (predkupna pravica za izvajalca GJS)

Ta člen sistematično in na enem mestu ureja predkupno pravico izvajalca GJS oz. najemodajalca iz 114. člena ZOEE, ne glede na način prodaje premoženja.

3 in 5. odstavek sta bila že prej v EZ-1. Ostala vsebina je dodana.

Pravila ZFPPIPP izrecno izključujejo uporabo določb o predkupni pravici iz OZ (glej 342/5., 344. in 347. čl. ZFPPIPP). V skladu z določbo 342/5., 344. in 347. člena ZFPPIPP lahko predkupni upravičenec le v stečajnem postopku uveljavlja predkupno pravico na premoženju stečajnega dolžnika. Ta postopek se od drugih postopkov uveljavljanja predkupne pravice izven stečaja razlikuje v tem, da je uveljavljanje tega upravičenja del sodnega postopka. O uveljavljanem upravičenju se zato odloča s sodno odločbo (sklep o soglasju k sklenitvi prodajne pogodbe po 341. členu oziroma sklep o izročitvi premoženja kupcu po 342. in 343. členu ZFPPIPP). Zato se tudi morebitne kršitve predkupne pravice lahko kažejo kot procesne kršitve v okviru sprejemanja odločitev sodišča v postopku prodaje premoženja stečajnega dolžnika. Tovrstne nedovoljene posege v položaj predkupnega upravičenca je mogoče uveljavljati le s pritožbo zoper sklep, s katerim je odločeno o uveljavljanem upravičenju (344/2. čl. ZFPPIPP) in ne na podlagi OZ.

S predlagano rešitvijo se za EE infrastrukturo, ki je posebnega družbenega pomena in s prodajo katere tretjemu bi lahko nastale težke posledice za oskrbo z električno energijo uporabnikom sistema, omogoči posebno upravičenje uveljavljati predkupno upravičenje, glede katerega stečajni upravitelj upravičenca doslej ni obvestil (kljub dolžnosti) tudi izven tega postopka. Delovanje vseh sistemov in delovanje celotne družbe je odvisno od zanesljive oskrbe z električno energijo. Nikakor ne gre dovoliti, da se posamezni koščki te infrastrukture v stečajnih postopkih znajdejo v lastništvu tretjih oseb, ki lahko potem z grožnjo odstranitve infrastrukture za talca vzamejo celotna naselja in vasi. Zagotovo je javni interes varstva predkupnega upravičenca v zvezi EE infrastrukturo bistveno bolj pomemben kot varstvo ostalih predkupnih upravičencev, kjer se varuje zgolj parcialni (posamezni) zasebnopravni interes.

Predvsem na področju električne energije se v praksi dogaja, da energetska infrastrukturo v stečajnih postopkih večjih gospodarskih kompleksov odkupujejo posamezne pravne osebe, ki v teh conah oblikujejo nelegalno delujoče zaprte distribucijske sisteme, čeprav pogojev za izvajanje nalog distribucije ne izpolnjujejo, zato se mora omogočiti prodaja teh sredstev izvajalcem gospodarske javne službe oz. najemodajalcu iz 114. člena ZOEE.

Predkupno pravico imajo vsi izvajalci GJS, na področju elektrike in plina. Za področje elektrike je dodan tudi najemodajalec iz 114. člena ZOEE, kar je zakonski izraz za pet elektrodistribucijskih družb, ki imajo v lasti »pomemben del elektrodistribucijskega omrežja«. 114. člen ZOEE opredeljuje, kaj je pomemben del distribucijskega omrežja in kaj je »najemodajalec«. Gre za dejanske lastnike več kot 90% vsega elektrodistribucijskega omrežja v Sloveniji, ki ga, skladno s 73. členom ZOEE, distribucijski operater

(izvajalec GJS) mora vzeti v najem, lastnik pa ga mora distribucijskemu operaterju v najem oddati. Lastništvo ali najem vsega javnega omrežja v Sloveniji predstavljata pogoj za podelitev in izvajanje gospodarske javne službe distribucijski operater. Če bi v stečajnem postopku lahko prišlo do prodaje dela infrastrukture, ki je v lasti »najemodajalca iz 114. člena ZOEE«, je logično, da je predkupni upravičenec ta »najemodajalec«, torej lastnik te infrastrukture.

Člen uvaja novo obveznost cenilcev v postopkih izvršbe in zavarovanja ali postopkih zaradi insolventnosti, da obvestijo sodišče o obstoju energetske infrastrukture na zemljišču ter obveznost sodišč za nadaljnje obveščanje operaterja o postopku prodaje. Dogaja se namreč, da sodišča niso seznanjena, da obstaja predkupna pravica in dovoljujejo vpise lastništva v zemljiško knjigo. Zaradi ne seznanjenosti s postopki prodaje zemljišč na katerih je zgrajena infrastruktura, operater ne more pravočasno uveljavljati pravic v postopkih.

Predlagana je izjema od trenutno veljavne zakonodaje: služnosti in stavbne pravice, ustanovljene v korist infrastrukturnega operaterja naj s prodajo v izvršilnem postopku ne ugasnejo, saj to predstavlja velike težave pri ponovnem pridobivanju služnosti ali stavbne pravice z novimi lastniki. Določba tudi preprečuje dvakratno plačilo nadomestila za vzpostavitev iste služnosti.

Ob upoštevanju načela sorazmernosti in ustavnih načel glede poseganja v lastninsko pravico, ki izhajajo iz 69. člena Ustave, peti odstavek predlaganega člena predvideva možnost lastnika nepremičnine, da v primerih, ko služnosti v korist operaterjev na podlagi sklepa o izročitvi nepremičnine ostanejo vknjižene, zahteva odškodnino zaradi takšne omejitve. Pravica do odškodnine je omejena tako, da je operater ni dolžan plačati, če je odškodnino ali nadomestilo že plačal prejšnjemu lastniku. Prav tako se operaterje dodatno varuje z zahtevo, da novi lastnik odškodnino zahteva v roku 3 mesecev. Namen takšnega prekluzivnega roka je v tem, da se operaterje razbremeni negotovosti in da se prepreči morebitne zlorabe na strani novih lastnikov.

K 145. členu (posebna pravila o nadaljevanju poslovanja stečajnega dolžnika)

Ta člen ohranja enako ureditev kot jo določa 482. člen EZ-1. Gre za specialno določbo v razmerju do pravil stečajnega postopka, katere namen je zagotoviti nemoteno nadaljevanje izvajanja gospodarske javne službe po tem zakonu tudi v primeru, če je nad subjektom, ki izvaja naloge javne službe, začel stečajni postopek. Stečajni dolžnik mora nadaljevati s poslovanjem javne službe vse dokler upravljanje z energetsko infrastrukturo v stečaju ne prevzame novi kupec. Glede ostalih vprašanj, ki se nanašajo na posledice nadaljevanja dejavnosti v stečaju, se uporabljajo pravila stečajnega postopka, pri čemer je treba upoštevati, da je predmet prodaje v stečajnem postopku lahko v skladu s tem zakonom le premoženje kot poslovna celota.

K 146. členu (omejitev stavke pri izvajalcih gospodarske javne službe na področju energetike)

Ta člen v osnovi ohranja enako ureditev kot 484. člen EZ-1. V prvem odstavku je določeno, da so delavci dolžni med stavko opravljati dela in naloge, ki so nujno potrebne za varno in zanesljivo izvajanje GJS. V predlogu je brisana podlaga za vladno uredbo, kot je v prvem odstavku 484. člena EZ-1 določeno, da dela in način njihovega opravljanja med stavko podrobneje določi vlada z uredbo. Člen omejuje pravico do stavke, kar vse je pomembno za nemoteno delovanje elektroenergetskega sistema, ki mora delovati zaradi zagotavljanja varnosti in zdravja državljanov in državljanek ter v izogib povzročanju hujše škode gospodarstvu in državi. Nemoteno delovanje elektroenergetskega sistema je tudi mednarodna obveznost Republike Slovenije.

K 147. členu (omejitev stavke pri dobaviteljnih sistemskih storitev)

Člen določa obveznost delavcev pri delodajalcih, ki operaterju zagotavlja opravljanje sistemskih storitev. Tudi ti morajo opravljati dela in naloge, ki so nujno potrebne za to, da je zagotovljena takšna obratovalna pripravljenost objektov, omrežij in naprav, ki omogoča vnaprej s pogodbo določeno nemoteno delovanje sistemskega operaterja čeprav neposredno ne izvajajo javne službe, je pa operater prenosnega sistema (predvsem je to Eles d.o.o.) odvisen od njih. Eles d.o.o. npr. pred začetkom leta zakupi sekundarno pri različnih ponudnikih na območju Republike Slovenije in nedelovanje takšnega ponudnika sistemske rezerve prav tako prepreči stabilno obratovanje elektroenergetskega sistema kot morebitno nedelovanje zaposlenih pri operaterju.

Ustava v 77. členu določa, da imajo delavci pravico do stavke, pri čemer je to pravico mogoče omejiti le z zakonom in le toliko, kolikor je nujno potrebno. Ustava v drugem odstavku 77. člena omejitev pravice do stavke veže na javno korist, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti.

Omejitev stavke v zvezi z zagotavljanjem sistemskih storitev je omejitev na nujno potrebno, neposredno je povezana tudi z javno koristjo.

Zakon o stavki sicer nekoliko zastarelo določa, da se lahko pravica do stavke omeji le delavcem v organizacijah in pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost ali dela posebnega družbenega pomena, ki so določena z zakonom ali na zakonu temelječem odloku skupščine družbenopolitične skupnosti. Zakon o stavki je splošen zakon, ta zakon pa to vprašanje ureja specialno za energetske sektor in se pri omejitvi stavke, ki je v tem sektorju nujno potrebna, ne omejuje na določbe splošnega zakona.

Ne glede na to, da pogodbeni dobavitelji sistemskih storitev niso izvajalci gospodarske javne službe, pa je stabilnost elektroenergetskega sistema, potem ko so na javnem razpisu izbrani, od njih odvisna. Posledica neizvajanja sistemskih storitev je lahko ožji ali širši razpad elektroenergetskega sistema. V takem primeru lahko brez električne energije ostane del Slovenije, celoten Slovenija ali pa celo velik del Evrope. Gospodarska škoda je lahko ogromna, ogrožena pa sta tudi življenje in zdravje. Izključno od zasilnega napajanja ostanejo odvisne bolnišnice (sredi operacij!), regulacija prometa, letalska kontrola, dvigala, industrijski procesi, prezračevalni in klimatski sistemi, ... Neomejena stavka v pri dobaviteljnih sistemskih storitev lahko ogrozi življenje, osebno varnost in zdravje celotnega ali dela prebivalstva.

Sistemske storitve torej so dejavnosti oz. dela posebnega družbenega pomena, ki se izvajajo v javnem interesu. Opredeljene so kot del obvezne državne GJS. Sistemski operater jih pridobiva na trgu, a v primeru stavke ni mogoče zagotoviti, da bo operater v desetih dneh lahko te storitve zagotovil drugje. Razlogov je več:

1. Nekatere od sistemskih storitev je potrebno zagotoviti znotraj države, v Sloveniji pa je na razpolago zelo malo ponudnikov takšnih storitev. Poleg tega so delavci v energetskih dejavnostih povezani v zvezo, zelo verjetna je skupna stavka. Zato v primeru stavke storitev ni mogoče nadomestiti in na trgu dobiti novih izvajalcev.
2. Potem ko je dobavitelj ene od sistemskih storitev, sekundarne regulacije, izbran na razpisu med drugimi ponudniki, je za dejansko izvajanje storitve potrebno povezati tehnične sisteme dobaviteljev in sistemskega operaterja. To se ne da izvesti v desetih dneh.
3. Pri zagotavljanju npr. terciarne rezerve je potrebno vnaprej zagotoviti proizvodni agregat, ki bo stal v pripravljenosti, da bo nekaj sto megavatov začel proizvajati na poziv v roku pol ure. Taka rezerva je namenjena ravno kritičnim razmeram, ko prostih agregatov v sistemu ni. V takih razmerah je navadno energija na trgu zelo draga, zato se vsi prosti agregati zaženejo, ne glede na morebitno visoko lastno ceno. V takih razmerah prostih agregatov na trgu ni, če tisti, ki si ga pogodbeno vnaprej zagotovil, odpove, ga ni mogoče nadomestiti.

Da bi stavko omejevali šele v primeru, ko sistemski operater ne bi mogel sistemskih storitev zagotoviti pravočasno, bi bilo neučinkovito in prepozno. Zanesljivosti elektroenergetskega sistema ni mogoče zagotavljati sproti, vse storitve in tehnične sisteme za njihovo izvajanje je potrebno zagotoviti vnaprej, saj je čas za reakcijo mnogokrat odmerjen v minutah, včasih celo v desetinkah. Vsi postopki morajo biti znani in uigrani vnaprej, velikokrat je le računalnik dovolj hiter za njihovo aktivacijo.

Zaposleni še vedno lahko zmanjšajo proizvodnjo elektrike, ne sme pa se ustaviti izvajanje sistemskih storitev. Takšna stavka lahko povzroči lastniku ogromno gospodarsko škodo, ne more pa ogroziti delovanja celotne evropske interkonekcije in s tem življenje in zdravje ljudi. S tem je ustavna pravica do stavke zagotovljena, ni pa ogroženo delovanje vseh tehničnih sistemov, ki jih poganja elektrika, kar bi ogrozilo življenje, osebno varnost in zdravje celotnega ali dela prebivalstva, v Sloveniji ali celo širše.

Kaj so sistemske storitve je tematika, ki je daleč prepodrobna za zakon. V slovenski zakonodaji so podrobneje določene v sistemskih obratovalnih navodilih, ki jih po javnem pooblastilu, s soglasjem vlade in agencije, izdaja sistemski operater. Ker slovenski elektroenergetski sistem obratuje v vseevropski interkonekciji, so te storitve določene tudi na evropskem nivoju. Trenutno so določene v večstranski pogodbi med sistemskimi operaterji (Operational Handbook), v postopku sprejema pa je devet smernic k evropski uredbi, ki bodo opredelitev teh storitev uvedle v evropski pravni red.

K 148. člen (določba o omejitvi pravice do stavke v energetske dejavnostih)

Člen ohranja enako ureditev kot 483. člen EZ-1, in sicer določa, da se lahko pravica do stavke uveljavi pod pogojem, da se zagotovi minimum delovnega procesa.

K 149. členu (upravljanje kapitalskih naložb s področja energetike)

Člen ohranja enako ureditev kot 485.a člen EZ-1. Zakon o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14) v drugi alineji drugega odstavka 19. člena določa, da SDH ni pristojen za upravljanje kapitalskih naložb v gospodarskih družbah, ki opravljajo javno gospodarsko službo dejavnosti systemskega operaterja za prenos in distribucijo zemeljskega plina in električne energije ter javno gospodarsko službo dejavnosti organiziranja trga z električno energijo v Republiki Sloveniji.

Zakon o SDH zgolj izloča pristojnost SDH, ne določa pa, katera institucija je za upravljanje pristojna.

Vsebina tega člena se delno pokriva s 6. členom Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22), a predlagani člen še dodatno določa, da je resorno ministrstvo, pristojno za energijo. Celoten odstavek je namreč pogoj za izvedbo lastniške ločitve. V primeru hkratnega državnega lastništva družbe, ki izvaja dejavnost systemskega operaterja, in družb, ki izvajajo dejavnosti dobave ali proizvodnje, je potrebno lastniški nadzor nad temi dejavnostmi ločiti v dva ločena organa. Ta organa sta v Sloveniji na eni strani SDH, na drugi strani pa vlada RS. Resorno ministrstvo je v tem členu določeno predvsem z namenom, da ne bi bilo resorno ministrstvo za upravljanje systemskega operaterja Ministrstvo za finance, ki je resorno ministrstvo za Zakon o Slovenskem državnem holdingu. Upravljanje naložb obsega pridobivanje naložb, razpolaganje z naložbami in uresničevanje pravic delničarja ali družbenika ali vsa druga pravna dejanja v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, in drugimi predpisi. Pri upravljanju kapitalskih naložb je potrebna izrecna pravna podlaga pri odločanju vlade RS v vlogi skupščine, ki pa jo 6. člen Zakona o Vladi Republike Slovenije ne daje.

Člen se je malo nazaj nanašal konkretno na družbe ELES, SODO, Borzen in Plinovodi. Po pripojitvi SODO k ELES-u, so ostale le tri družbe. Če bo pridobljen 100% delež v elektrodistribucijskih družbah, bo mogoče podeliti koncesijo za distribucijskega operaterja tem družbam in nazivi konkretnih družb se lahko ponovno spremenijo. Nazivi konkretnih družb se s časom torej lahko spreminjajo, člen mora biti torej napisan splošno. V vsakem primeru gre za izvajalce štirih navedenih gospodarskih javnih služb, kar je tudi smisel člena. Enako določata že direktivi, posledično pa tudi ZOEE in ZOP, namreč da država upravljanje operaterjev izvaja v ločenem organu od organa, ki upravlja državne deleže v tržnih družbah s področja oskrbe z električno energijo ali zemeljskim plinom, trenutno je to SDH, v preteklosti pa sta to že bila AUKN in SOD.

K 150. členu (poraba sredstev iz naslova lastninskega preoblikovanja)

Sredstva pridobljena iz kupnin po Zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93, 31/93, 32/94 – odl. US, 1/96 in 30/98 – ZZLPPO), so prihodek državnega proračuna in se skladno s 7. členom Zakona o uporabi sredstev pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 45/95, 34/96, 60/99 – ZSRR, 22/00 – ZJS, 67/01 in 47/02) razporedijo za posamezne namene, ki vključuje tudi investicije v javni sektor gospodarstva skladno z osmo alinejo prvega odstavka navedenega zakona. Sredstva so v proračunu pripoznana kot namenski prihodek iz naslova prodaje kapitalskih naložb in se lahko skladno z 74. členom (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18, 195/20 – odl. US, 18/23 – ZDU-1O in 76/23) lahko porabijo za nakup novega finančnega premoženja ali povečanje že obstoječega finančnega premoženja (dokapitalizacija), uporabijo pa se lahko le za namene, ki ga določa ZUKLPP.

Člen določa, da vlada na predlog ministrstva, pristojnega za energijo, navedena sredstva nameni za povečanje osnovnega kapitala družb, ki opravljajo svojo dejavnost kot gospodarsko javno službo distribucijskega operaterja ali systemskega operaterja. V trenutni ureditvi se nanaša to na družbo ELES, d. o. o. ki je izvajalka obeh navedenih gospodarskih javnih služb, kar pa se lahko v prihodnosti tudi spremeni, zato je potrebna splošna opredelitev z navajanjem konkretnih gospodarskih javnih služb. Še pred kratkim je bila izvajalka GJS distribucijski operater družba SODO, d. o. o. pred letom 2007 pa je bilo izvajalk GJS distribucijski operater kar pet, to so bile elektrodistribucijske družbe. Družbe sredstva porabijo za izgradnjo energetske infrastrukture za prenos električne energije na napetostnem nivoju

110kV ali višje. Pri tem se morajo upoštevati pravila, kjer se zagotovi, da financiranje v elektro omrežje ne vsebuje elemente državne pomoči:

- infrastruktura nima neposredne konkurence, kar pomeni, da predstavlja naravni monopol,
- je zasebno financiranje v sektorju in zadevni državi članici zanemarljiva in
- infrastruktura ni oblikovana tako, da daje selektivno prednost posameznemu podjetju ali sektorju, temveč koristi družbi na splošno.

Družbe, ki izvajajo gospodarski javni službi sistemski in distribucijski operater te pogoje nedvomno v popolnosti izpolnjujejo.

Poudariti je potrebno, da se sredstva ne namenijo za izgradnjo in delovanje povezanih daljnovodov in skladiščenja zmogljivosti.

K 151. členu (presežki in primanjkljaji omrežnine)

Člen ureja možnost, da Agencija za energijo na ravni sistema pobota presežke in primanjkljaje omrežnine dejavnosti distribucije in prenosa, da bi preprečila znaten dvig omrežnine. Posledično člen omogoča agenciji, da načrtuje primanjkljaj omrežnine za prenosno in distribucijsko dejavnost, ki se lahko pobota tudi iz drugih prostih virov elektrooperaterja kot npr. naknadno vplačilo kapitala.

K 152. členu (transport ogljikovega dioksida)

Slovenija na svojem ozemlju sicer ne predvideva skladišč ogljikovega dioksida, vendar je skladno z direktivo 2009/31/ES potrebno omogočiti transport ogljikovega dioksida. Člen določa, da je transport zajetega ogljikovega dioksida na območju Republike Slovenije dovoljen prek cevni prenosnih transportnih omrežij. Takšna transportna omrežja so sicer podobna prenosnemu sistemu zemeljskega plina in se ravno tako vkopljejo v zemljo.

K 153. členu (pogoji za transport ogljikovega dioksida)

Skladno z določili direktive zakon določa pogoje, ki jih mora izpolniti izvajalec transporta ogljikovega dioksida preko cevni transportnih omrežij. Področje ni posebej regulirano v tem zakonu razen v segmentu evidence in dostopa do omrežja, kjer ima podobno kot na področju zemeljskega plina ključno vlogo Agencija za energijo. Ob morebitni gradnji je potrebno seveda upoštevati vse pogoje in postopke umeščanja v prostor. Člen prav tako določa razloge in postopek v primeru zavrnitve transporta po transportnem omrežju ogljikovega dioksida. V primeru prezasedenosti transportnega omrežja ima zainteresirana stranka možnost sofinanciranja za povečanje kapacitet.

K 154. členu (spori glede dostopa do omrežja ogljikovega dioksida)

Zakon določa pristojnost agencije za odločanje v primeru spora glede dostopa do transportnega omrežja ogljikovega dioksida. Ker bi tako omrežje potekalo seveda preko več držav članic EU in bi se podobno obravnaval tudi morebiten spor, zakon določa sodelovanje agencije s pristojnimi organi v drugih državah članicah.

K 155. členu (razglasitev stanj povečanega tveganja pri oskrbi z energijo)

Ta člen določa, da vlada v primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v republiki Sloveniji razglasi stopnjo tveganja in sicer:

- nižjo stopnjo tveganja ali
- višjo stopnjo tveganja.

Motnje pri oskrbi z električno energijo in plinom, ki jih lahko pričakujemo (predvidene motnje) ali ki že obstajajo zaradi razmer doma, v regiji ali širše (dejanske motnje), ali zaradi razmer v plinskem in elektroenergetskem sistemu, so naslednje:

- povpraševanje po plinu presega porabo zaradi nezmožnosti dobaviteljev zagotoviti plin v obsegu sklenjenih pogodb ali pa uvoza plina ni več,
- posledično to v energetskem sektorju lahko vodi v zmanjšanje obratovanja ali prekinitve delovanja proizvodnje elektrike in toplote v elektrarnah, kogeneracijskih napravah in toplarnah,

- nastopi lahko pomanjkanje električne energije in toplote, ker pogosto zaradi tehnoloških omejitev plina ni mogoče na vseh napravah zamenjati s kurilnim oljem. V primeru sočasnih ukrepov operaterjev sosednjih prenosnih sistemov, ki bi omejevali čezmejne prenosne kapacitete, obstaja neposredno tveganje za izpad oskrbe z električno energijo,

- motnje bi lahko povzročile omejeno možnost ogrevanja v gospodinjstvih, ki imajo centralno ogrevanje na plin, prizadeto je lahko tudi obratovanje kritične infrastrukture, ki nima zagotavljenega rezervnega napajanja elektrike ali zalog nadomestnega energenta (gospodarstvo, zdravstvo, prometna infrastruktura, komunikacije, oskrba z vodo, čistilne naprave).

Vlada razglasi nižjo stopnjo tveganja zaradi priprave na krizo na področju oskrbe z energijo takrat, ko je zelo verjetno, da bo potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom skladno z Uredbo 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. Pri tej stopnji tveganja je na voljo še nekaj časa do kriznih razmer, a je že potrebno obvestiti energetske družbe in odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe kot so npr.: sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva, kolikor je to tehnološko mogoče in podobno.

Stopnja pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom se razglasi, kadar pride do motenj v oskrbi s plinom ali izjemno velikega povpraševanja po plinu, zaradi česar se znatno poslabša stanje oskrbe s plinom, vendar trg še lahko obvlada te motnje ali povpraševanje brez uporabe netržnih ukrepov

Razglasitev stopnje zgodnjega opozarjanja v sektorju oskrbe z energijo sproži dejstvo, da ocena sezonske zadostnosti ali drug kvalificiran vir zagotovi konkretne, resne in zanesljive informacije, da lahko v državi članici nastopi kriza pri oskrbi z električno energijo (14. člen Uredbe 2019/914). Tu gre za nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z EE.

Višjo stopnjo tveganja, ki pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, bo vlada razglasila, ker so že razglašene izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom na podlagi akta, ki določa postopke, vloge in odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom, in kadar na podlagi analize zadostnosti skladno z Uredbo Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi smernic za obratovanje sistema za prenos električne energije (UL L št. 220 z dne 25. 8. 2017, str. 1) operater prenosnega sistema ugotovi, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju, zaradi česar je treba izkoristiti vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote.

Izredne razmere v sektorju oskrbe s plinom se razglasijo, kadar pride do izjemno velikega povpraševanja po plinu, večjih motenj v oskrbi s plinom ali drugega znatnega poslabšanja stanja oskrbe s plinom ter so bili izvedeni vsi zadevni tržni ukrepi, vendar oskrba s plinom ne more zadostiti preostalemu povpraševanju po plinu, tako da je treba dodatno uvesti netržne ukrepe, zlasti da se zagotovi oskrba zaščitene odjemalcev s plinom.

Za krizna stanja v Načrtu pripravljenosti je Eles izhajal predvsem iz obratovalnih stanj in zagotavljanja sigurnosti obratovanja in jih je opredelil kot jih predvidevajo sistemska obratovalna navodila in SO GL. Krizna stanja zaradi (ne)zadostnosti sicer niso vsebovana v Načrtu pripravljenosti na tveganja v sektorju z energijo, vendar bo kriza pri oskrbi z električno energijo razglašena, kadar bo na podlagi analize zadostnosti skladno z Uredbo 2017/1485/EU operater prenosnega sistema ugotovil, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju.

Stopnje tveganja zaradi oskrbe z energijo dovoljujejo vladi, da lahko v času razglašene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam, ki so v 100 % lasti Republike Slovenije, s sklepom neposredno naloži izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo. Osnovni namen takšne ureditve je, da se v primeru izrednih razmer na evropskih energetskih trgih izkoristi vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote, in s tem zagotovi zanesljivo oskrbo in posledično zmanjša tudi cenovni pritisk (tveganja za izjemno porast cene uvožene električne energije).

Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja in ali so še potrebni ukrepi priprav na krizo oz. če krizno stanje še obstoji.

K 156. členu (obveznost skladiščenja in združevanje povpraševanja plina)

Ta člen ureja skladiščenje plina. Čeprav skladišča zemeljskega plina v EU predstavljajo le okoli 25% letne porabe plina in samostojno ne morejo zagotavljati oskrbe s plinom za EU, pa so pomemben dejavnik pri uravnavanju porabe plina v zimskem času, zato je še posebej kritično, če so v teh negotovih časih za oskrbo s plinom, pred zimskim obdobjem napolnjena premalo. Da bi spodbudila primerno polnost skladišč na začetku zime, je sprejeta Uredba 2022/1032/EU glede skladiščenja plina.

Uredba 2022/1032/EU nalaga naloge državam članicam (in zato ni neposredno izvršljiva) glede polnosti skladišč na dan 1. november. Z zadostno zapolnitvijo skladišč na ta dan, bo plin iz skladišč uporabljen na skupnem trgu preko zime. Skladiščenje plina skladno z določbami uredbe v osnovi ni namenjeno strateški zalogi plina za državam članicam, ampak zapolnitvi EU skladišč v jeseni, saj bi to v skrajnem primeru lahko privedlo do zmanjšanja fleksibilnosti ponudbe na plinskih vozliščih pozimi in dodatno višalo ceno plina. Tistim državam članicam, ki nimajo skladišč na svojem ozemlju uredba nalaga skladiščenje v drugih državah članicam, in sicer do višine 15% povprečne letne rabe plina. Uredba določa presečni dan 1. november, ko morajo države članice poročati o polnosti skladišč. Uredba določa obvezo za skladiščenje le na dan 1. november, čas in način polnjenja ali praznjenja skladišča pa ni določen oziroma pomemben, ker je osnovni cilj primerna zapolnitev skladišč na določen dan. Dobavitelj se lahko odloči za samostojno skladiščenje ali posredno skladiščenje preko servisne pogodbe z drugim udeležencem trga, pač odvisno od njegovega pristopa k skladiščenju plina na sploh. Dobavitelj bo kot do sedaj izvajal svojo politiko skladiščenja plina z dodatkom obveznega skladiščenja določene količine plina na dan 1. november. Skladiščenje plina bo tako dokazoval z neposredno pogodbo z operaterjem skladišča ali servisno pogodbo z drugim tržnim udeležencem o skladiščenju zadostne količine plina, skladno z uredbo na dan 1. november.

Uredba sicer predvideva tudi možnost nadomestil državam članicam dobaviteljem v primeru, ko odhodki zaradi skladiščenja ne dosegajo prihodkov iz tega naslova, vendar ocenjujemo, da je za namen izpolnitve določb uredbe tveganje za dobavitelja zelo nizko za tako situacijo. Dodatno so vsi dobavitelji sorazmerno enakomerno obremenjeni z novo nalogo.

K 157. členu (izjeme pri doseganju kazalnikov učinkovitosti sistema daljinskega ogrevanja)

V 50. členu Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) določa, da distributerji toplote v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja na letni ravni zagotovijo toploto iz vsaj enega od naslednjih virov:

- vsaj 50 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije,
- vsaj 50 % odvečne toplote,
- vsaj 75 % toplote iz sproizvodnje ali
- vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh virov iz prejšnjih alinej.

Preverjanje obveznosti izvaja agencija na podlagi poročil, ki so jih agenciji dolžni poslati distributerji toplote, agencija pa do 1. maja za preteklo leto objavi, kateri sistemi daljinskega ogrevanja so energetske učinkoviti.

Na glede to določbo Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 141. člena, ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

K 158. členu (omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

Člen določa da mora lastnik ali upravljavec stavbe v času razglasitve nižje ali višje stopnje tveganja po tem zakonu in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja ,zagotoviti, da se prostori ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, kot jo določi vlada z uredbo. Vlada bo z uredbo predpisala še velikost stavb za katere velja obveznost, vrste stavb za katere velja obveznost, izjeme in posebnosti, najvišje temperature ogrevanja in hlajenja in druge posebnosti, ki so nujne za ustrezno izvajanje uredbe.

K 159. členu (prepoved osvetljevanja)

Člen določa, da so upravljavci razsvetljave v času razglasitve nižje ali višje stopnje tveganja po tem zakonu in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja, zaradi potreb po znižanju rabe električne energije dolžni zmanjšati rabo električne energije z osvetljevanjem. Vlada bo z uredbo predpisala omejitve osvetljevanja za namen varčevanja z energijo. Z uredbo opredeli stavbe, kjer je prepovedano ali omejeno osvetljevanje stavb, prostora ali površin, čas za katero obdobje dneva velja omejitev pri določenih stavbah ali površinah in druge pogoje, ki so pomembni za določitev omejevanja osvetljevanja.

K 160. členu (prenos odjemalcev drugemu dobavitelju)

V času zaostrenih razmer za dobavo plina so dodatno ranljivi odjemalci, ki sicer po zakonu o oskrbi s plini niso upravičeni do zasilne oskrbe, saj v normalnih razmerah pričakujemo, da bodo brez težav zamenjali dobavitelja. V razmerah, ko dobavitelji ne želijo širiti obseg svojih odjemalcev zaradi razmer na trgu pa je pomembno, da ima Vlada RS vzvod, s katerim lahko zagotovi oskrbo s plinom tudi tem odjemalcem.

Zadevni člen umeščen v poglavje namenjeno ukrepanju v primeru kriznih razmeram na področju oskrbe z energijo. Pogoj za ukrepanje s strani države bo ugotovitev »resnega tveganja za motnje v oskrbi odjemalcev izločenega ali umaknjene dobavitelja«. V normalnih razmerah odjemalci enostavno pridobijo drugega dobavitelja, v krizi pa se začnejo obračati v večjem številu na državo sami pa tudi distribucijski operater, ker se nesorazmerno poveča število odjemalcev, ki zaradi nezmožnosti zagotovitve svojega dobavitelja pristanejo v zasilni oskrbi, kar ni normalna oskrba in vpliva na povečanje stroškov delovanja sistema, cena za odjemalce pa je nevzdržna. Podrobnosti glede na specifičnost vsakokratnih razlogov krize, bi vlada uredila v izdanem aktu, s katerim bi izvedla v tem členu predvideno dodelitev odjemalcev dobaviteljem. Gre torej za izredni morebitni ukrep v kriznih razmerah, ki bi ga izvedla vlada kot organ izvršilne oblasti in najvišji organ državne uprave Republike Slovenije. Tak člen se je v preteklosti sprejemal tudi v okviru interventne zakonodaje. V primeru, da potreba po takem ukrepu dejansko nastopi, zaradi stisk odjemalcev in potencialnih težav distribucijskega operaterja, za rešitev ni toliko časa, kot je potreben v istem primeru za sprejemanje interventnega zakona, zato je nujno, da predlagani člen vladi omogoči ukrepanje takoj.

K 161. členu (začasna kontrola cen energije)

Razmere na energetskih trgih v zadnjih dveh letih so presenetile Evropo, ker takih geostrateških dogodkov z globalnimi posledicami, kot smo jim bili priča, ni bilo mogoče napovedati. Tudi za naprej je za pričakovati nestabilne razmere z vplivi na razpoložljivost energentov in posledično velika nihanja cen. Slovenija bo mogoče morala za bolj ranljive skupine odjemalcev tudi v prihodnje začasno regulirati cene energije v primeru nestanovitnosti cen na veleprodajnih trgih, zato je potrebno to področje posebej urediti. Regulacija bo potrebna, da se z začasno regulacijo cen omeji trajanje obdobja previsokih cen energije, ki jih čutijo končni odjemalci. Cene na drobno, kot so določene na podlagi letnih pogodb in rednih cenikov namreč ne odražajo trenutnih cen na svetovnem trgu, zato se s tem ukrepom lahko zagotavlja večja zanesljivost oskrbe in zaščita potrošnikov pred nenadnimi visokimi skoki cen, da ostane energija cenovno dostopna za gospodinjstva in mala podjetja. V prvem odstavku tega člena je določeno, da lahko vlada določi začasno najvišjo ceno, po kateri se lahko dobavljajo energenti upravičenim odjemalcem. Najvišja cena je lahko določena kot fiksni znesek izražen v EUR/MWh ali pa v formulo, kjer je najvišja cena določena s sklicem na borzno ceno, kateri so dodani pribitki. Ker je Slovenija zavezana, da sočasno zagotavlja tudi prihranke energije, je potrebno vladi omogočiti reguliranje cen na način, ki ne bo imel za posledico povečane porabe energije. Zato dajejo določbe drugega odstavka vladi pooblastilo, da regulira ceno le za delež porabe določenega energenta ali le za določeno količino energije. Ob nastopu krize v letu 2022 določeni dobavitelji niso želeli podaljševati pogodb s svojimi odjemalci ali sklepati pogodb z novimi odjemalci, zaradi česar je potrebno z določbami tretjega odstavka določiti, da morajo dobavitelji podaljševati pogodbe, sočasno pa morajo odjemalci ohraniti pravico do menjave dobavitelja, ker regulacija ne pomeni, da dobavitelji ne smejo dobavljati energije pod maksimalno ceno, ki jo je država določila za določen čas. Zakon določa, da vlada z uredbo določi katero obliko energije in za katere upravičence bodo veljale regulirane cene energije. S predlaganimi rešitvami se bo zagotovilo učinkovito varstvo javne koristi in hkrati kar najmanj poseglo v ustavno pravico svobodne gospodarske pobude ob upoštevanju načela sorazmernosti, ki zakonodajalcu dovoljujejo, da

ustavno pravico omeji, in sicer le toliko, kolikor je to potrebno zaradi varovanja javne koristi, zaradi katere je ustavno dopustno poseči vanjo.

K 162. členu (nadomestilo dobaviteljem, ki energijo prodajajo po regulirani ceni)

Ta člen določa enako vsebino, kot jo določa 18. člen Zakona o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (Uradni list RS, št. 158/22 in 49/23; v nadaljnjem besedilu: ZNPOVCE). Člen določa pravno podlago za določitev primerne nadomestila dobaviteljem električne energije in zemeljskega plina ter distributerju toplote, ki bi jim v primeru interventnega ukrepa določanja najvišje dovoljene drobnoprodajne cene, katero vlada določi v obliki najvišje dovoljene fiksne cene ali mehanizma oblikovanja najvišje dovoljene fiksne cene ali pa kako drugače (v nadaljevanju: »regulirana cena«), ta ukrep povzročil občutno škodo. Iz tega člena nadalje izhaja, da Vlada RS predpiše način določitve nadomestila, pogoje in merila za upravičenost do nadomestila, način izplačila nadomestila, organ, ki nadomestilo izplačuje, ter vir sredstev. Država lahko sprejme tudi drugačne ukrepe, ki imajo za dobavitelje enak učinek kot nadomestilo, da se omeji neposredni učinek na proračun RS (to je neposredno izplačilo iz sredstev proračuna upravičencem nadomestila). Člen določa, da Vlada z uredbo namesto nadomestila določi tudi druge možne ukrepe z učinkom primerne nadomestila škode. Vlada bo lahko za določene dobavitelje predpisala tiste ukrepe, ki so glede na dane razmere na energetskem trgu v trenutku odločanja najprimernejši, hkrati zagotovijo primerno nadomestilo škode, ter v najmanjši meri neposredno obremenjujejo proračun RS z direktnimi izplačili nadomestila upravičencem do nadomestila. S takšno ureditvijo se sledi namenu Uredbe Sveta 2022/1854, ki v tretjem odstavku 10. člena v povezavi s 13. členom dopušča, da država članica za isti namen in pod enakimi pogoji uvede tudi druge ukrepe (ne le neposredna izplačila iz proračunskih sredstev).

Ukrep kontrole cen je začasen ukrep, ki se lahko uvede v izrednih razmerah, ki veljajo za en ali več energentov. Uvede se lahko v primeru, če nastopijo ali se utemeljeno pričakujejo večje motnje na trgu oziroma daljša obdobja z velikim nihanjem cen energentov, pri čemer ne gre za redna sezonska nihanja. Izkušnje zadnjih treh let kažejo, da na trgu z energijo lahko pride do popolnoma nepredvidljivih situacij v zvezi z dobavo in ceno energije. Posledično je tudi povračilo stroškov dobaviteljem, zgolj začasno. Ob tem je pomembno, da zaradi ukrepa kontrole cen lahko pride do škode, ki je rezultat ukrepa, npr. če morajo določen energent prodajati končnim odjemalcem po s strani vlade določeni ceni, ki je nižja od cene, po kateri so ta isti energent kupili oziroma ga morajo kupovati. Ukrep kontrole cen je lahko oblikovan tudi na način, da dobaviteljem ne povzroča stroškov, ampak jim samo zmanjšuje upravičeno ali celo neupravičeno pričakovani prihodek. To je odvisno od ukrepa kontrole cen in od časa sprejetja oziroma veljave ukrepa. Primer ukrepa, ki dobaviteljem ne povzroča stroškov, je trenutno veljavna Uredba o določitvi cene zemeljskega plina iz plinskega sistema (Uradni list RS, št. 107/23), ki za obdobje od 1. januarja 2024 do 30. aprila 2024 določila najvišjo ceno zemeljskega plina za vse gospodinjne odjemalce. Uredba je bila sprejeta v času, ko so bile tržne cene plina za leto 2024 nižje kot je najvišja cena določena v uredbi. Namen uredbe je, da dobavitelji ne bi neupravičeno dvigovali cene in tudi da je uredba dobavitelje spodbudila dobavitelje, da plin z naslednje leto kupijo po relativno ugodni ceni, ki je veljala v času sprejetja uredbe. Od vrste ukrepa, vrste energenta za katerega je cena regulirana, števila dobaviteljev, ki ta energent dobavljajo in drugih dejavnikov je odvisen tudi morebitni vir sredstev za povračilo stroškov dobaviteljem. Zaradi navedenega je nemogoče vnaprej določiti kaj je občutna škoda (ukrep na eni strani lahko povzroči stroške podjetju z nekaj 100.000 EUR ali pa nekaj milijard EUR letnega prometa), merila in kriterije za določitev nadomestila ter postopek, pristojnosti in celo vir sredstev.

K 163. členu (prekršek glede prednostne rabe energijskih virov in energentov)

Člen določa prekrške glede prednostne rabe energijskih virov in energentov.

V prvem odstavku je opisana globa za prekršek, ki se nanaša na odgovorno osebo v lokalni skupnosti. Če lokalna skupnost določa prednostno rabo energije in energentov za delovanje tehničnih stavbnih sistemov in naprav v stavbah ter pri tem ne upošteva prvega odstavka 21. člena zakona, se kaznuje z globo od 100 do 500 evrov. To pomeni, da mora lokalna skupnost, kadar sprejema smernice ali predpise glede rabe energije v stavbah, upoštevati določbe prvega odstavka 21. člena zakona.

V drugem odstavku so predpisane globe za prekrške pravnih oseb v primerih, ko investitor ali lastnik stavbe pri gradnji projektira ali vgradi določene vrste kurilnih naprav. Če se pri gradnji objekta vgradi kotel na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin (peti odstavek 21. člena) ali kurilna naprava na trdno in

tekoče gorivo v določenih tipih stavb (šesti odstavek 21. člena), se pravna oseba kaznuje z globo od 5.000 do 125.000 evrov.

Tretji odstavek se nanaša na samostojne podjetnike posameznike in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost. Če kršijo iste določbe kot pravne osebe iz drugega odstavka, so predpisane enake globe od 5.000 do 125.000 evrov.

Četrti odstavek obravnava odgovorne osebe pravnih oseb, odgovorne osebe samostojnih podjetnikov posameznikov ter odgovorne osebe posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost. Če so odgovorne osebe v teh entitetah kršile določbe drugega odstavka tega člena, so predpisane globe od 2.000 do 10.000 evrov.

Ta člen zakona ima torej namen zagotoviti skladnost z določbami glede rabe energijskih virov in energentov v stavbah ter predpisati ustrezne globe za kršitve teh določb, odvisno od vrste kršitelja in narave kršitve.

K 164. členu (prekršek glede sporočanja podatkov)

Člen ohranja enako ureditev kot 489. člen EZ-1, in sicer člen ureja prekršek glede sporočanja podatkov.

K 165. členu (prekršek glede predpisanih periodičnih pregledov in preizkusov)

Ta člen določa prekrške glede predpisanih periodičnih pregledov in preizkusov v zvezi z energetskimi objekti, napravami, postroji ali napeljavami, in sicer se za prekršek kaznuje odgovorna oseba, bodisi pravna ali fizična oseba, ter posameznik, ki ima vlogo upravljanja nad določenimi energetskimi objekti, napravami, postroji ali napeljavami. Prekršek se nanaša na situacijo, ko odgovorna oseba ali posameznik, ki upravlja energetske objekte, naprave, postroje ali napeljave, ne zagotovi izvedbe predpisanih periodičnih pregledov in preizkusov. V tem primeru je predpisana globa v višini od 100 do 500 evrov. To pomeni, da se kršitelji kaznujejo z denarno kazen, ki se giblje znotraj tega območja glede na resnost kršitve.

Ta člen zakona je namenjen zagotavljanju rednih pregledov in preizkusov na energetskih objektih, napravah, postrojih ali napeljavah, s čimer se želi zagotoviti varnost, učinkovitost in skladnost z zakonskimi zahtevami glede teh energetskih entitet. Kršitve tega člena so sankcionirane z denarnimi kaznimi, ki naj bi spodbudile skrbno izvajanje predpisanih pregledov in preizkusov.

K 166. členu (prekršek glede ravnanja v nasprotju z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih)

Ta člen predloga zakona ima namen zagotoviti skladnost s predpisi in odločbami agencije ter zagotoviti, da subjekti izpolnjujejo določene zahteve in ukrepe. Člen v prvem odstavku ohranja enako ureditev kot 495. člen EZ-1, in sicer ureja (enako kot do sedaj) prekršek glede neravnanja v skladu z izvršljivo odločbo agencije o ukrepih, ki se nanaša na področje trga z električno energijo ali plinom. Prvi odstavek 162. člena je tudi skladen s petim odstavkom 17. člena Zakona o prekrških, ki določa da se za prekrške s področja trga z električno energijo ali zemeljskim plinom lahko predpiše globa v odstotkih od letnega prometa. Novi drugi odstavek pa se nanaša na odločbe o kršitvah s področij obnovljivih virov in učinkovite rabe energije (za katere se predpiše globa v razponih iz drugega odstavka 17. člena ZP-1, ob upoštevanju teže tovrstnih kršitev, ki ni tako veliko kot za kršitve po prvem in tretjem odstavku 162. člena).

K 167. členu (prekrški glede izvajanja energetske inšpekcije)

Člen ohranja enako ureditev kot 496. člen EZ-1, in sicer določa prekrške in globe glede samega izvajanja energetske inšpekcije.

K 168. členu (prekršek glede transporta ogljikovega dioksida)

Člen ohranja enako ureditev kot 497. člen EZ-1, in sicer določa prekrške in globe glede transporta ogljikovega dioksida.

K 169. člen (prekršek glede omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

V tem členu je na novo določena globa za prekršek, in sicer se z globo od 100 do 500 eurov se za prekršek kaznuje lastnik ali upravljavec stavbe, ki ne zmanjša rabe energije za namen ogrevanja in hlajenja.

K 170. členu (prekršek glede prepovedi osvetljevanja)

V tem členu je na novo določena globa za prekršek, in sicer se z globo od 100 do 500 eurov se za prekršek kaznuje upravljavca razsvetljave, ki ne zmanjša rabo električne energije z osvetljevanjem.

K 171. členu (prekršek glede začasne kontrole cen energije)

Ta člen določa globe za prekršek, in sicer za dobavitelja, če ravna v nasprotju s tretjim odstavkom 163. člena tega zakona in preneha z dobavo ali če odkloni sklenitev pogodbe o dobavi z novimi upravičenimi odjemalci ali če ne zagotavlja ponudbe.

K 172. členu (prekrški za kršitve določb Uredbe 1227/2011/EU)

Člen ohranja enako ureditev kot 501. člen EZ-1, in sicer ureja globe zaradi kršitev določb Uredbe 1227/2011/EU.

K 173. členu (višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Člen določa, da se sme za prekrške iz tega zakona v hitrem prekrškovnem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

K 174. členu (prehodno obdobje glede prepovedi projektiranja in vgradnje kotla na zemeljski plin ter kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva)

Peti in šesti odstavek 23. člena zakona določata prepoved projektiranja in vgradnje kotla na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin ter prepoved projektiranja in vgradnje kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva.

Ta člen ureja prehodno obdobje glede na navedeno materialno določbo, in sicer se začne le-ta uporabljati za stavbe, za katere je bila vloga za izdajo gradbenega dovoljenja vložena po 1. juliju 2024.

K 175. členu (določitev prioritete uporabe energentov in uskladiitev občinskih odlokov)

Ta člen določa, da občine predpišejo prioriteto uporabo energentov za delovanje stavb in proizvodnjo toplote v proizvodnih procesih končnih uporabnikov v skladu s tem zakonom v treh letih od uveljavitve tega zakona. Občinski odloki, ki določajo prioriteto uporabo energentov, pa se uskladijo s tem zakonom v treh letih od uveljavitve tega zakona.

K 176. členu (prehodno obdobje glede LEK v digitalni obliki)

Ta člen določa prehodno obdobje, in sicer za:

- poročanje o izvajanju ukrepov in ciljev lek, ki se izvaja v pisni obliki vsaki dve leti do vzpostavitve digitalnega LEK;
- do vzpostavitve digitalnega LEK se LEK izdeluje in poroča v pisni obliki;
- sistem digitalni LEK se vzpostavi do konca 2026.

K 177. členu (vključitev informacij o glavnih spremembah v zvezi s pogodbami z dinamičnimi cenami v poročilo o stanju na področju energetike)

Pogodbe na podlagi dinamičnih cen so v segmentu poslovnega odjema prisotne že nekaj let, za segment gospodinjstev in malega poslovnega odjema pa so bile prvič urejene z Direktivo 2019/944/EU in prenesene v ZOEE, ki jih ureja 17. členu. Skladno s tem členom so ponudbe za sklenitev tovrstnih pogodb na trgu že prisotne, a je trenutno sklenjeno zanemarljivo majhno število pogodb. Zato se v prehodni določbi določi, da se nekatere informacije, vezane na pogodbe z dinamičnimi cenami, v poročilo vključijo v roku petih let po uvedbi, to je v roku petih let po sprejemu ZOEE leta 2021.

K 178. členu (pridobitev služnosti v javno korist s priposestovanjem)

Predlagamo ohranitev določbe 552. čl. obstoječega Energetskega zakona.

Člen ureja situacije, ko so operaterji v preteklosti povsem zakonito in na veljavni pravni podlagi zgradili naprave, objekte in omrežja, namenjena prenosu in distribuciji, pa te v preteklosti pridobljene pravice danes v mnogih postopkih niso pripoznane oziroma se operaterji soočajo s hudimi težavami, da dosežejo priznanje teh pridobljenih pravic za posedovanje, gradnjo in upravljanje te infrastrukture na nepremičninah v lasti tretjih oseb.

Izziv je toliko večji, ker je bil dober del obstoječega prenosnega in distribucijskega omrežja postavljen v času drugačne družbene ureditve, ker je takrat veljavna zakonodaja zahtevala zgolj soglasje lastnika nepremičnine za postavitev energetske infrastrukture.

K 179. členu (priprava strokovnih podlag v prehodnem obdobju)

Ta člen določa, da do 1. januarja 2030 pripravlja strokovne podlage s področja energetike iz 26. člena predloga zakona Inštitut »Jožef Stefan« po javnem pooblastilu, kar financira ministrstvo, pristojno za energijo v skladu z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi. Naloge se opravljajo na podlagi pogodbe, s katero se uredijo medsebojni odnosi. Člen vsebuje tudi določbe glede zagotavljanja podatkov, in sicer izvajalci energetske dejavnosti IJS zagotavljajo potrebne podatke za izvajanje nalog iz 26. člena predloga zakona. Zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam pa IJS omogoča dostop do podatkov in drugih podlag, ki so uporabljeni za pripravo energetske bilanc in pridobljeni za izvedbo nalog iz 26. člena predloga zakona.

K 180. členu (inšpekcijski in upravni postopki v teku)

Ta člen določa, da se prekrškovni, inšpekcijski in upravni postopki v zadevah s področja tega zakona, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, dokončajo po dosedanjih predpisih.

K 181. členu (nadaljevanje dela Agencije za energijo)

Ta člen določa, da Agencija za energijo nadaljuje z delom po določbah tega zakona.

K 182. členu (rok za izdajo in uskladitev predpisov)

Ta člen določa, kateri izvršilni predpisi se izdajo v roku devet mesecev od uveljavitve tega zakona.

Drugi odstavek tega člena določa, da Vlada v devetih mesecih od uveljavitve tega zakona uskladi Uredbo o listi blaga in storitev, za katere se uporabljajo ukrepi kontrole cen (Uradni list RS, št. 80/00, 17/04 in 43/23) z določbami tega zakona. Ta zakon na novo ureja področje začasnih kontrol cen energije in nadomestila za dobavitelje, zato je potrebna sprememba navedene uredbe na način, da tega področja ne bo več urejala, saj je zakonska podlaga določena v tem zakonu.

K 183. členu (podaljšanje veljavnosti izvršilnih predpisov)

S sprejemom tega zakona bo prenehal veljati EZ-1, ki vsebuje člene, ki so materialna podlaga za sprejem navedenih izvršilnih predpisov, se v tem členu podaljšuje veljavnost teh predpisov.

K 184. členu (podaljšanje uporabe predpisov)

S tem členom se podaljšuje uporaba izvršilnim predpisom, ki ne veljajo več, se pa še uporabljajo. Predpisi, navedeni v tem členu so bili razveljavljeni z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 17/14), in sicer z 554. členom, na podlagi katerih so prenehali veljati, se pa uporabljajo do uveljavitve novih podzakonskih predpisov.

K 185. členu (prenehanje veljavnosti Energetskega zakona in podaljšanje uporabe določbe)

Ta člen določa, da preneha veljati Energetski zakon (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS), določba 24. člena pa se še uporablja do uveljavitve zakona, ki ureja podnebje. Namreč določba 24. člena, ki ureja Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt bo vključena v Podnebni zakon in ne bo več del energetske zakonodaje.

K 186. členu (prenehanje veljavnosti nekaterih določb zakonov)

Ta člen ureja prenehanje veljavnosti posameznih členov iz Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (Uradni list RS, št. 121/22 in 49/23) in iz Zakonu o nujnem

posredovanju za obravnavo visokih cen energije. Vsebina teh členov je namreč vključena v ta predlog zakona.

K 187. členu (začetek veljavnosti)

Člen določa vacatio legis, in sicer zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

V predlaganem gradivu ne gre za novelo zakona, temveč za samostojen zakon, zato se ne navajajo razveljavljene določbe.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

a) Uredba o prepovedi osvetljevanja v stavbah v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo

OSNUTEK

Besedilo členov

Na podlagi drugega odstavka 157. člena Energetskega zakona – EZ-2 (Uradni list RS, št.) Vlada Republike Slovenije izdaja

Uredbo o prepovedi osvetljevanja v stavbah v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo

1. člen

(vsebina)

(1) Uredba določa prepoved osvetljevanja za namen varčevanja z energijo in za doseganje ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti v posameznem obdobju dneva, določa prostore, površine in stavbe, kjer je prepovedano osvetljevanje in druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah

(1) Izrazi s področja energetike, ki niso opredeljeni s tem zakonom, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja energetike.

(2) Izrazi s področja varstva okolja, ki niso opredeljeni v tej uredbi, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja varstva okolja.

(2) Izrazi s področja osvetljevanja, ki niso opredeljeni v tej uredbi, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja svetlobnega onesnaževanja okolja.

2. člen

(prepoved osvetljevanja)

Uredbo o prepovedi osvetljevanja za namen varčevanja z energijo se uporablja v času razglašene nižje stopnje tveganja iz _ odstavka _ člena ZAKONA in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja.

3. člen

(zavezanci za izvajanje prepovedi osvetljevanja)

Zavezanci za izvajanje prepovedi osvetljevanja so lastniki ali upravljalci objektov in sistemov razsvetljave naštetih v 4. členu te uredbe.

4. člen

(ukrepi in objekti, za katere velja izvajanje prepovedi osvetljevanja)

(1) V času razglasitve stopnje tveganja po 2. členu Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo veljajo naslednji ukrepi prepovedi osvetljevanja:

- prepovedano je zunanje ambientalno osvetljevanje objektov in fasad stavb,
- prepovedano je osvetljevanje izložb, delovanje zunanjih oglasnih panojev in osvetljevanje objektov in fasad stavb za namen oglaševanja,
- prepovedano je osvetljevanje nepokritih površin ob poslovnih stavbah, ki niso v uporabi,
- prepovedano je osvetljevanje parkov in pokopališč med 22. in 6. uro,
- prepovedano je osvetljevanje razsvetljava parkirišč med 22. in 6. uro,
- prepovedano je osvetljevanje javnih in prometnih površin med 22. in 6. uro,
- prepovedano je praznično okrasno osvetljevanje javnih in prometnih površin razen za čas trajanja prireditve, ki je prijavljena skladno z Zakonom o javnih zbiranjih (Uradni list RS, št. 64/11),
- prepovedano je osvetljevanje smučišč, drsališč, ter objektov za turizem in prosti čas izven časa obratovanja ali druge uporabe,
- prepovedano je osvetljevanje nepokritih površin, kjer se izvajajo industrijske, poslovne in druge dejavnosti izven časa obratovanja ali druge uporabe,
- razsvetljava površin in objektov javne železniške infrastrukture, gradbenih inženirskih objektov, javnega potniškega prometa ter pristanišča za javni potniški promet se omeji na minimum z upoštevanjem varnosti in nemotene rabe teh površin.

(2) Ukrep izvajanje prepovedi osvetljevanja ne velja za objekte, katerih osvetljevanje urejajo drugi predpisi ali ga določajo pogodbene obveznosti s področja varovanja ali varnosti.

(3) Lokalne skupnosti pripravijo načrt in izvedbo ukrepov za zmanjšanje porabe energije za osvetljevanje na objektih in površinah v njihovi lasti ali upravljanju.

5. člen

(nadzor)

Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja inšpektorat pristojen za energijo.

6. člen

(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Uredba določa prepoved osvetljevanja:

- v določenem obdobju dneva,
- opredeli prostore,
- površine,
- stavbe in
- druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah.

Zaradi potrebnega obvladovanja kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto ter EZ-2 je treba sprejeti še uredbo, ki določa prepoved osvetljevanja v stavbah v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo. Določila iz omenjene uredbe stopijo v veljavo v času razglašene stopnje iz X. člena Energetskega zakona – EZ-2.

I. UVOD

1. Pravna podlaga: drugi odstavek 157. člena Energetskega zakona – EZ-2

2. Rok za uskladitev uredbe s predlogom zakona: /

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe: Z Uredbo o spremembah in dopolnitvah se bo dosedanja Uredba o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. 96/14), ki je bila sprejeta na podlagi EZ-1 in katere veljavnost je predlog zakona podaljšal, uskladila s predlogom zakona.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

K 1. členu

Člen določa, kaj je vsebina uredbe. Skladno X. členom Zakona __ Vlada z uredbo določi najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost ter določi prepoved osvetljevanja za namen varčevanja z energijo in za doseganje ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti v določenem obdobju dneva, opredeli prostore, površine in stavbe, kjer je prepovedano osvetljevanje, in druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah.

K 2. členu

Člen določa začetek veljavnosti in obdobje trajanja ukrepa najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah in prepovedi osvetljevanja.

K 3. členu

Člen določa zavezance za izvajanje prepovedi osvetljevanja. To so lastniki ali upravljalci objektov in sistemov razsvetljave, naštetih v 4. členu te uredbe.

K 4. členu

Člen podrobneje določa ukrepe in objekte, za katere velja izvajanje prepovedi osvetljevanja.

K 5. členu

Člen določa pristojnost izvajanja nadzora. Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja inšpektorat pristojen za energijo.

K 6. členu

Člen določa začetek veljavnosti uredbe in sicer petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

b) Uredba o omejitvi temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo

OSNUTEK

Besedilo členov

Na podlagi drugega odstavka 156. člena Energetskega zakona – EZ-2 (Uradni list RS, št.) Vlada Republike Slovenije izdaja

Uredbo o omejitvi temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo

1. člen

(vsebina)

(1) Uredba določa najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, velikost in vrste stavb, izjeme in druge posebnosti, ki so nujne za omejitev temperature zraka.

(2) Izrazi s področja energetike, ki niso opredeljeni s tem zakonom, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja energetike.

(3) Izrazi s področja varstva okolja, ki niso opredeljeni v tej uredbi, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja varstva okolja.

(4) Izrazi s področja ogrevanja in hlajenja, ki niso opredeljeni v tej uredbi, imajo enak pomen, kot ga določajo predpisi s področja prezračevanja in klimatizacije stavb ter učinkovite rabe energije v stavbah.

2. člen

(omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja)

Uredbo o omejitvi temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost za namen varčevanja z energijo se uporablja v času razglašene nižje stopnje tveganja iz _ odstavka _ člena ZAKONA in največ eno leto po izteku razglašene stopnje tveganja.

3. člen

(zavezanci za izvajanje omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja)

Zavezanci za izvajanje omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja so lastniki ali upravljalci objektov in sistemov za namen ogrevanja in hlajenja naštetih v drugem odstavku 4. člena te uredbe.

4. člen

(ukrepi in objekti, za katere velja izvajanje omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja)

(1) V času razglasitve stopnje tveganja iz prejšnjega odstavka v stavbah s celotno uporabno tlorisno površino nad 250 m², ki so v lastni ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah s celotno uporabno tlorisno površino nad 500 m², kjer se pogosto zadržuje javnost veljajo naslednji ukrepi omejevanja ogrevanja in hlajenja zraka:

- ob pogoju, da relativna vlažnost dovedenega zraka ni višja od 65 %, ni dovoljeno hlajenje prostorov s temperaturo zraka pod 26°C,
- v času ogrevalne sezone ni dovoljeno ogrevanje prostorov s temperaturo zraka nad 22 °C.

(2) Stavbe za katere velja ta uredba so stavbe, za katere se uporablja Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah (Uradni list RS, št. 70/22 in 161/22)

(3) Obveznosti iz prvega odstavka tega člena ne veljajo v primerih, kjer po presoji upravljavca ali lastnika stavbe ni mogoče zagotoviti navedenih zahtev zaradi namenske rabe stavbe, lastnosti in delovanja stavbe ali dela stavbe ali drugih dokazljivih utemeljenih razlogov, vendar v največji možni meri zagotovijo omejitev temperature ogrevanja in v ta namen sprejmejo tudi druge možne organizacijske ukrepe energetske učinkovitosti za znižanje rabe energije.

5. člen

(nadzor)

Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja inšpektorat pristojen za energijo.

6. člen

(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV

Uredba določa omejitev temperature zraka za namen:

- ogrevanja in hlajenja,

- opredeli prostore,
- površine,
- stavbe in druge ukrepe, ki so pomembni za omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v določenih stavbah, prostorih ali površinah.

I. UVOD

1. Pravna podlaga: drugi odstavek 156. člena Energetskega zakona – EZ-2

2. Rok za uskladitev uredbe s predlogom zakona: /

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe: Zaradi potrebnega obvladovanja kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto ter Energetskega zakona – EZ-2 je treba sprejeti še uredbo, ki določa omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v stavbah v stanju povečanega tveganja pri oskrbi z energijo. Določila iz omenjene uredbe stopijo v veljavo v času razglašene stopnje iz X. člena Energetskega zakona – EZ-2.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

K 1. členu

Člen določa, kaj je vsebina uredbe. Skladno X. členom Zakona __ Vlada z uredbo določi omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja, in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost.

K 2. členu

Člen določa začetek veljavnosti in obdobje trajanja ukrepa omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v stavbah.

K 3. členu

Člen določa zavezance za izvajanje omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja. To so lastniki ali upravljalci objektov in sistemov razsvetljave, naštetih v 4. členu te uredbe.

K 4. členu

Člen podrobneje določa ukrepe in objekte, za katere velja izvajanje omejitve temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja.

K 5. členu

Člen določa pristojnost izvajanja nadzora. Nadzor nad izvajanjem tega pravilnika opravlja inšpektorat pristojen za energijo.

K 6. členu

Člen določa začetek veljavnosti uredbe in sicer petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

c) Uredba o postopku za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije

OSNUTEK

Besedilo členov

Na podlagi tretjega odstavka 132. člena Energetskega zakona – EZ-2 (Uradni list RS, št.) Vlada Republike Slovenije izdaja

UREDBO

o postopku za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije

Natančnejša Vsebina uredbe bo določena naknadno.

X. člen

(vsebina)

Ta uredba določa postopek za dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije, ki obsega način vodenja, pripravo in obvezne sestavine javnega poziva in javnega razpisa, način vlaganja in obravnavo vlog, dopolnjevanje in razjasnjevanje vlog, odločanje o dodelitvi spodbud, vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev, hrambo dokumentacije, izvedbo nadzora in spremljanje. Uredba določa tudi elektronski način izpolnjevanja vlog, vročanje in obveščanje.

X. člen

(javni poziv)

(1) Javni poziv objavi izvajalec postopka za dodelitev spodbud.

(2) Z javnim pozivom se določijo zlasti:

- pravna podlaga za izvedbo javnega poziva,
- predmet javnega poziva,
- skupni obseg razpoložljivih sredstev,
- pogoji za dodelitev sredstev,
- intenzivnost oziroma največja višina spodbude in druge morebitne omejitve pri dodelitvi spodbude,
- upravičenci,
- obvezna vsebina vloge in obvezne priloge oziroma dokazila, ki jih mora vlagatelj predložiti, da izpolnjuje pogoje javnega poziva in da je upravičen do spodbude,
- pogoji za izplačilo spodbude,
- rok in način vložitve vloge,

- kontaktni podatki za pošiljanje informacij o javnem pozivu.

(3) V primeru izvedbe konkurenčnega postopka se v javnem pozivu določijo tudi merila za izbor posameznih naložb.

(4) Izvajalec javnega poziva lahko v javnem pozivu določi še druge obvezne sestavine, če so potrebne glede na namen javnega poziva.

(5) Morebitna dopolnila in dodatna pojasnila v zvezi z javnim pozivom se objavijo na spletnem mestu izvajalca javnega poziva.

X. člen

(javni razpis)

(1) Javni razpis se uporabi ob izvedbi konkurenčnega postopka in ga objavi izvajalec postopka za dodelitev spodbud.

(2) Z javnim razpisom se določijo zlasti:

- pravna podlaga za izvedbo javnega razpisa,
- predmet javnega razpisa,
- skupni obseg razpoložljivih sredstev,
- pogoji za dodelitev sredstev,
- merila za izbor posameznih naložb,
- intenzivnost oziroma največja višina spodbude in druge morebitne omejitve pri dodelitvi spodbude,
- upravičenci,
- obvezna vsebina vloge in obvezne priloge oziroma dokazila, ki jih mora vlagatelj predložiti, da izpolnjuje pogoje javnega razpisa in da je upravičen do spodbude,
- pogoji za izplačilo spodbude,
- rok in način vložitve vloge,
- kontaktni podatki za pošiljanje informacij o javnem razpisu.

(3) Izvajalec postopka za dodelitev spodbud lahko v javnem razpisu določi še druge obvezne sestavine, če so potrebne glede na namen javnega razpisa.

(4) Morebitna dopolnila in dodatna pojasnila v zvezi z javnim razpisom se objavijo na spletnem mestu izvajalca postopka za dodelitev spodbud.

X. člen

(vlaganje vlog)

(1) Vloga na javni poziv ali javni razpis se vloži v elektronski obliki, v roku, opredeljenem v javnem pozivu in javnem razpisu.

(2) Za elektronsko izpolnjevanje in vložitev vlog iz prejšnjega odstavka izvajalec postopka za dodelitev spodbud vzpostavi vstopno spletno mesto, na katerem se vlagatelj ali njegov pooblaščenec za elektronsko vložitev s sredstvom elektronske identifikacije prijavi v informacijski sistem izvajalca javnega poziva, ima dostop do vseh podatkov, potrebnih za izpolnitev vloge, izvede elektronski vnos, vključno z elektronskim podpisom, in vloži vlogo v informacijski sistem, ki ga obvesti o uspešni vložitvi vloge. Priloge se v informacijski sistem priložijo kot skenogram. Informacijski sistem vlagatelju samodejno potrdi prejem vloge.

(3) Če vlogo iz prejšnjega odstavka vlaga pooblaščenec za elektronsko vložitev, se pred elektronsko vložitvijo vloge registrira in izpolni oziroma predloži pooblastilo. Vlagatelj lahko za vložitev vloge pooblasti katerokoli drugo osebo. Če vlagatelj za pooblastitev nima druge osebe, mu lahko elektronsko

vložitev vloge omogoči kontaktna točka, ki deluje skladno s predpisom, ki ureja določitev nalog kontaktne točke za spodbujanje rabe obnovljivih virov energije. Kontaktna točka vlagatelju zagotovi dostop do informacijskega sistema in pomoč pri elektronski oddaji vloge.

(4) Vlagatelj ali njegov pooblaščenec za elektronsko vložitev vlogo izpolni elektronsko in podpiše s kvalificiranim elektronskim podpisom ali z uradno dodeljeno identifikacijsko številko ali drugim enoličnim identifikatorjem, ki ga za potrebe elektronskega poslovanja določi izvajalec javnega poziva.

(5) Podrobna navodila o prijavi v informacijski sistem in izpolnjevanju vloge v njem ter vlaganju vloge se objavijo na spletnem mestu izvajalca javnega poziva. Informacijski sistem se uporablja za vlaganje in sprejem vlog, vročanje in obveščanje.

(6) Kot sredstvo elektronske identifikacije iz drugega odstavka tega člena se šteje sredstvo elektronske identifikacije najmanj nizke ravni zanesljivosti oziroma drug način elektronske identifikacije za dostop do elektronskih storitev v skladu s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in storitev zaupanja.

X. člen

(vodenje postopka)

(1) Postopek dodeljevanja spodbud po javnem pozivu vodijo posamezniki, ki jih s pisnim sklepom imenuje zakoniti zastopnik izvajalca javnega poziva, ali z njegove strani pooblaščen oseba, in imajo ustrezno strokovno izobrazbo in izkušnje, ki omogočajo pregled vlog.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka ne sme biti z vlagateljem vloge, ki mu je bila dodeljena v reševanje, interesno povezana v smislu poslovne povezanosti, sorodstvenega razmerja (v ravni vrsti ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena), v zakonski zvezi ali v svaštvu do vštetega drugega kolena, četudi je zakonska zveza že prenehala ali v zunajzakonski skupnosti. Če pride do povezanosti iz prejšnjega stavka, se mora izločiti iz postopka pregleda teh vlog.

X. člen

(obravnava vlog)

(1) Prejete vloge se sproti dodeljujejo v reševanje posameznikom iz prvega odstavka prejšnjega člena.

(2) Vloge se obravnavajo po vrstnem redu oddaje, pri čemer se ugotavlja ali so popolne in ali so izpolnjeni pogoji iz javnega poziva. V konkurenčnem postopku iz tretjega odstavka X. člena se razpisane spodbude dodelijo na podlagi meril iz javnega razpisa.

(3) Vlagatelja nepopolne vloge se pozove na dopolnitev vloge v roku, ki se določi v pozivu za dopolnitev vloge. Če vlagatelj ne odpravi pomanjkljivosti v določenem roku, se njegova vloga s sklepom zavrže.

(4) Vlagatelja popolne vloge, ki je vsebinsko nerazumljiva, se pozove na razjasnitev vloge v roku, ki se določi v pozivu za razjasnitev vloge. Če vlagatelj ne odpravi nejasnosti v določenem roku, se njegova vloga s sklepom zavrne.

(5) Pozivi za dopolnitev in razjasnitev vloge se vlagateljem pošiljajo preko informacijskega sistema izvajalca javnega poziva na elektronski naslov vlagatelja.

(6) V primeru izvedbe konkurenčnega postopka, se vloga na javni poziv, ki je popolna in izpolnjuje pogoje iz javnega poziva, oceni na podlagi meril.

(7) Izvajalec javnega poziva odobri spodbude s sklepom o dodelitvi.

(8) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka ni dovoljena pritožba.

(9) Vsa komunikacija, vročanje in obveščanje poteka na elektronski način preko informacijskega sistema izvajalca na elektronski naslov vlagatelja.

č) Pravilnik o metodologiji za določitev stavb z majhno porabo in za določitev strnjenegega naselja OSNUTEK

Na podlagi desetega odstavka 21. člena Energetskega zakona – EZ-2 (Uradni list RS, št) minister, pristojen za energijo, izdaja

Pravilnik o metodologiji za določitev stavb z majhno porabo in za določitev strnjenega naselja

Vsebina pravilnika bo določena naknadno.

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga: deseti odstavek 21. člena Energetskega zakona – EZ-2

2. Rok za uskladitev uredbe s predlogom zakona: /

3. Splošna obrazložitev predloga pravilnika: S pravilnikom bo predpisana metodologija za določitev stavb z majhno porabo energije in za določitev področij strnjenega naselja. Izjeme od zahtev za prednostno rabo so med drugim tudi stavbe z majhno porabo energije. Katere so te stavbe, bo natančneje opredeljeno s pravilnikom. Prepoved projektiranja in vgradnje kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah in v posameznih delih večstanovanjskih stavb bo veljala za strnjena naselja, kar bo s pravilnikom določeno.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu zakona

/

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

S pravilnikom bo predpisana metodologija za določitev stavb z majhno porabo energije in za določitev strnjenega naselja. Izjeme od zahtev za prednostno rabo so med drugim tudi stavbe z majhno porabo energije. Katere so te stavbe, bo natančneje opredeljeno s pravilnikom. Prepoved projektiranja in vgradnje kurilnih naprav na trdna in tekoča goriva v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah in v posameznih delih večstanovanjskih stavb bo veljala za strnjena naselja, kar bo s pravilnikom določeno.

d) Pravilnik o metodologiji priprave LEK

OSNUTEK

Na podlagi petnajstega odstavka 27. člena Energetskega zakona – EZ-2 (Uradni list RS, št) minister, pristojen za energijo, izdaja

Pravilnik o metodologiji priprave LEK

Vsebina pravilnika bo določena naknadno.

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga: petnajsti odstavek 27. člena Energetskega zakona – EZ-2

2. Rok za uskladitev uredbe s predlogom zakona: /

3. Splošna obrazložitev predloga pravilnika: S pravilnikom bo predpisana metodologija priprave LEK, ki bo vključevala sodelovanje javnosti, obvezno vsebino LEK in druge zahteve glede izdelave in poročanja v okviru sistema digitalnega LEK.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu zakona

/

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

S pravilnikom se bo podrobneje uredila priprava LEK, obvezna vsebina LEK in poročanje v okviru sistema digitalnega LEK.